

Íslensk framleiðsla á ilmkjarnaolíu

Skapandi framkvæmdagleði

Mannlífið í réttum

Blómlegt býli

Bændablaðið

17. tölublað 2024 • Fimmtudagur 26. september • Blað nr. 664 • 30 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Í nyrsta sveitarfélagi Strandasýslu, Árneshreppi, hefur mikið gengið á við smalamennsku eins og víða um landið undanfarnar vikur. Melarétt, sem sést hér, er staðsett fyrir neðan fjallið Úrdartind. Þangað kom fé sem smalað var í Ofelgs- og Ingólfsfjörðum um miðjan september. Kjósarrétt för svo fram viku síðar, en þá var smalað í Reykjarfirði og svo Naustvík. Féð eiga bændur frá bæjunum Melum 1, Melum 2, Árnesi 2 og Litlu-Árvík og kom það sællegt og vel haldið til byggða. Ingólfur Benediktsson, bóndi í Árnesi 2, leitar í hjörðinni.

Mynd / Delphine Briois

Kartöflugarðar á floti í Hornafirði.

Ógn við ræktarlönd

Bændur í Nesjum í Hornafirði óttast að veglagning um Hornafjarðarfjót muni verða varanleg ógn við ræktarlönd sín. Leiðin sem valin var, er talin hafa óhjákvæmilega veruleg neikvæð umhverfisáhrif.

– 20 –

Velferð kúa

Góð ending kúa þýðir ekki einungis að kúabúið verði betur rekið vegna aukinna afurða og lægri uppeldiskostnaðar kúa, heldur hefur það einnig góð áhrif á sótspor búans að vera með hraustar og öflugar kúr.

– 36 –

Norðurland:

Bændur þurfa að kaupa talsvert af heyi

Bú víða af Norðurlandi hafa þurft að leita eftir stuðningi hjá Bjargráðasjóði vegna kaltjóns í túnnum. Góð uppskera á sumum svæðum í héraðinu gerir bændum sem lentu í vandræðum kleift að kaupa hey.

Sigurgeir B. Hreinsson, framkvæmdastjóri Búnaðarsambands Eyjafjarðar, segir að Bjargráðasjóði hafi borist umsóknir frá yfir 120 búum og fullyrðir hann að bændur leiti ekki eftir stuðningi nema tjónið sé verulegt. Kalblettir hafi sést víða og mikill munur sé á milli svæða hversu víðamiklar skemmdirnar voru. Svarfaðardalur og nokkrir bæir í Hörgársveit hafi komið verst út á meðan inni í Eyjafjarðarsveit hafi verið feiknarleg uppskera.

Hann segir allt þetta ár búið að vera kalt og var hretið í fyrstu vikunni í júní það versta sem menn muna eftir. Rétt fyrir það hafi jarðvegur verið nánast klár í endurrækt, en þá var ljóst að tún væru kalin. Kuldatiðin seinkaði allri vinnu

og sums staðar ekki hægt að byrja fyrr en eftir 20. júní, sem sé mjög sérstakt og ekki síður afbrigðilegt en hið mikla kal.

Sigurgeir bætir við að júlí hafi verið ágætur og bjargað því sem bjargað var, en þar sem mikill raki var í jörðinni spratt vel þegar hlýnaði, að því gefnu að túnin væru í lagi. Eitthvað var um að bændur hefðu sáð grænffóðri sem gaf ekki nógu mikið af sér þar sem túnin voru ófær vegna bleytu. Víða á Norðurlandi hefur verið mikil uppskera og geta bændur selt öðrum búum sem vantar hey.

Í Svarfaðardal eru ýmsir búnir að festa kaup á talsverðu magni af gróffóðri og segir Sigurgeir það kost að þurfa ekki að sækja það um langan veg enda flutningurinn dýr. Hann reiknar þó með að sumir séu í þröngri stöðu eftir að hafa lagt út í mikinn kostnað í jarðvinnu og telur að það sé algengt að bændur þurfi að taka yfirdrátt fyrir aðkeyptu gróffóðri. Hluti af greiðslum til bænda

úr Bjargráðasjóði séu fyrst að berast núna og ekki megi gera ráð fyrir lokauppgjöri strax

Trausti Þórisson, bóndi á Hofsa í Svarfaðardal, tók tíu hektara af nýræktartúnnum til leigu í Reykjadal í Suður-Þingeyjarsýslu þegar hann sá fram á að geta ekki aflað nægra heyja vegna kaltjóns á sínum túnnum. Hann fékk verktaka til að sjá um heyskapinn fyrir sig, enda um hundrað kílómetra leið að fara. Trausti segir þetta ekkert ósvipað því og að kaupa hey, en með þessu hafi hann verið að tryggja sér fóður af bestu gæðum.

Í venjulegu ári þurfi hann 1.700 til 1.900 heyrúllur yfir veturinn. Honum tókst að fá 1.200 rúllur af sínu ræktarlandi í Svarfaðardal í sumar, þar af var fjórðungur af þurrefnisryru grænffóðri. Trausti hefur fengið 700 rúllur annars staðar að, þar af voru 90 af ræktarlandinu í Reykjadal og hinar fengnar víðs vegar um Eyjafjörðinn. Þau hey hafi öll verið af nýjum eða nýlegum túnnum og hefur hann ekki áhyggjur af gæðunum

eða afurðatapi hjá kúnum. Hann gerir ráð fyrir að heyrforðinn hjá sér og öðrum bændum í Svarfaðardal rétt svo dugi veturinn og það sé alltaf hægt að kaupa fóður. Spurningin sé bara hversu langt þurfi að fara.

Karl Ingi Atlason, bóndi á Hóli í Svarfaðardal, segir að miðað við þær heyrirgödir sem hann er með verði hann orðinn heyllaus í lok júní á næsta ári og þá sé eins gott að hann geti verið byrjaður að heyja aftur. Hann er ekki enn þá búinn að ákveða hvort hann þurfi aðkeypt gróffóður þar sem hann gerir sér vonir um að brúa bilið með fyrningum frá því á síðasta ári.

Öll nýrri tún skemmdust í kali og segir Karl Ingi ekki eiga nóg af nýræktarhevi í mjólkurkúmar. Hann sló eldri túnin sem voru heil eins snemma og hægt var til að gæði fóðursins yrðu sem best miðað við aðstæður.

Íál
– Nánar á síðu 6.

Kæra hótanir

Tveir einstaklingar hafa verið kærðir til lögreglu fyrir hótanir í garð eftirlitsmanns Matvæla- stofnunar (MAST).

Málin tvö eru óskyld atvik og áttu sér stað við eftirlit á Suðurlandi fyrr á þessu ári, að því er fram kemur í tilkynningu frá MAST. Báðir einstaklingarnir eru búfjáreigendur.

Samkvæmt upplýsingum frá Hrönn Ólínu Jörunds dóttur, forstjóra MAST, er stofnunin skýr í viðbrögðum þegar mál af þessu tagi koma upp. Í almennum hegningarlögum segi að hver sá sem ræðst með hótunum um ofbeldi á opinberan starfsmann þegar hann

Hrönn Ólína Jörunds dóttir.

er að gegna skyldustarfi sínu, eða út af því, skuli sæta refsingu. Stofnunin taki það því mjög alvarlega ef slík tilfelli koma upp og þau séu umsvifalaust kærð til lögreglu.

Þetta sé ekki í fyrsta sinn sem stofnunin kærir búfjáreigendur vegna framkomu gagnvart eftirlitsmönnum en frá árinu 2020 hafa fimm slík mál komið upp.

/ghp

Dagur landbúnaðar á Suðurlandi

Bændasamtökin og Samtök fyrirtækja í landbúnaði blása til málþings á degi landbúnaðarins föstudaginn 11. október.

„Í ár munum við beina sjónum okkar að vaxandi regliverki í kringum landbúnaðinn sem og fjárhagslegum áskorunum sem greinin hefur verið að glíma við. Það stýttist í gerð nýrra búvörusamninga og því mikilvægt að varpa ljósi á og taka samtalið um framtíðarregliverk greinarinnar,“ segir Margrét Ágústa Sigurðardóttir, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands. Málþingið fer fram á Hótel Selfossi frá kl. 9–12.

Margrét Ágústa Sigurðardóttir.

Dagur landbúnaðarins er nú haldinn í þriðja sinn en Margrét Ágústa segir viðburðinn vettvang þar sem fulltrúar landbúnaðarins, stjórnvalda og annarra hagaðila koma saman og ræða málin.

„Fjöldi fólks víða úr samfélaginu mun taka þátt í málþinginu, hvort sem er með erindi eða í panelumræðum. Þessi viðburður hefur heppnast einkar vel undanfarin ár og við hlökkum til að taka á móti sem flestum og eiga góðar samræður nú sem áður.“

Dagskrá málþingsins verður auglýst nánar síðar en í tengslum við viðburðinn munu nokkrir bændur á Suðurlandi opna bú sín laugardaginn 12. október. Þann sama dag verður dagur sauðkindarinnar haldinn hátíðlegur í Rangárhöllinni hjá Hellu og skógarbændur halda málþing á Laugum í Sælingsdal.

/ghp

Tveir fjölónæmir

Árið 2023 voru níu Salmonella- stofnar úr stroksýnum við slátrun svína næmisprófaðir og reyndust sex þeirra ónæmir, þar af tveir fjölónæmir.

Út er komin skýrslan Sýklalyfjanotkun og sýklalyfjanæmi baktería hjá mönnum og dýrum á Íslandi 2023. Þar kemur m.a. fram að níu stofnar úr jákvæðum stroksýnum, sem tekin voru samkvæmt landsáætlun um varnir og viðbrögð gegn Salmonella í svínunum og afurðum þeirra í fyrra, voru næmisprófaðir.

Sex þeirra reyndust ónæmir, þar af tveir fjölónæmir.

Þegar bornar eru saman tölur yfir sýklalyfjanæmi baktería í dýrum og matvælum milli landa í Evrópu kemur í ljós að staðan er einna best á Íslandi. Heildarsala sýklalyfja fyrir dýr hérlendis árið 2023 dróst saman um 12% á milli árána 2022 og 2023. Samkvæmt nýjustu skýrslu Lyfjastofnunar Evrópu er sala sýklalyfja fyrir dýr á Íslandi árið 2022 minnst í Evrópu í tonnum talið, eða 0,6 tonn.

/sá

Uppskeran frá Neðri-Brekku verður eingöngu notuð í framleiðslu á hliðarafurðum.

Mynd / Aðsend

Uppskerubrestur hjá hvítlauksbændum

Uppskerubrestur blasir við hvítlauksbændum í Neðri-Brekku í Döllum.

„Fyrir ári síðan, þegar við plöntuðum út eftir vel heppnaða tilraunarræktun um sumarið, gerðum við samning við Banana um sölu á allri okkar uppskeru þetta haustið, sem við gerðum ráð fyrir að yrði um 3–4 tonn. Við metum þetta þannig að um 90 prósent afföll hafi verið úr ræktuninni í sumar,“ segir Haraldur Guðjónsson, hvítlausbóndi í Döllum.

Mikið tjón

„Það eru nokkrir samhangandi þættir sem við höldum að hafi haft þessi áhrif,“ útskýrir Haraldur. „Fyrst og fremst er það náttúrlega veðrið sem var rosalega erfitt fyrir alla ræktun; kalt og blautt. Í raun voru mörg áföllin tengd veðri, sem kannski byrjaði í vetur þegar frostlyfting varð í jarðveginum sem varð til þess að grösín komu ekki upp af því að hvítlaukurinn var þá byrjaður að skjóta rótum. Svo höfum við grun um að útsæðið hafi ekki verið gott sem við fengum.“

Hann jatar því að þetta sé mikið tjón enda mikil vinna verið lögð í ræktunina, til að gera hana sem best úr garði, og svo var talsverður kostnaður í kaupum á erlendu útsæði en þau Þórunn Ólafsdóttir, kona hans, gerðu tilraunir með ýmis yrki í sumar.

Eftir að hafa rætt málin við Banana er niðurstaðan því sú að enginn hvítlaukur fer á markað að þessu sinni frá Neðri-Brekku.

Þórunn Ólafsdóttir og Haraldur Guðjónsson í Neðri-Brekku.

Mynd / smh

„Við munum ekki vera með neinn hvítlauk til sölu í verslunum í haust vegna lélegrar uppskeru. Í staðinn verður hann allur nýttur í gerð hvítlaukssalts og þróun annarra hliðarafurða hjá Mátis, en við fengum styrki úr Matvælasjóði til að vinna hliðarafurðir úr okkar hvítlauk. Við höfum þegar framleitt hvítlaukssalt, sem er löngu uppselt og var mjög vel heppnað, og ætlum nú í nóvember að framleiða meira af því auk annarra afurða. Við tökum þessa litlu uppskeru okkar núna og setjum allt í þá framleiðslu,“ segir Haraldur.

Stækka ræktarlandið

Þau Haraldur og Þórunn eru ekki af baki döttin þrátt fyrir áfallið í

sumar. „Við erum í raun að stækka ræktarlandið og erum að fá útsæði frá Suður-Frakklandi sem við heimsóttum í sumar.

Þannig að við ætlum að rækta á tveimur hekturum núna næsta árið en vorum með hálfan hektara undir nú síðast.

Við vorum að fá ný tæki sem við fengum styrk úr Uppbyggingarsjóði til að kaupa, annars vegar til að sá hvítlaugsgeirum og hins vegar tæki til að brjóta hvítlaugin upp og erum að prófa þau núna.“

Þau nota ræktunaraðferð sem kallast á ensku „cover crop“, en þá er sáð fyrir tilteknum fjölbreyttum þekjugróðri í beðunum eftir uppskerutímum til að vernda og auðga jarðvegin og er sá gróður nú vel sýnilegur.

/smh

Landbúnaðarstefna:

Aðgerðaáætlun gefin út

Matvælaráðherra, Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir, hefur gefið út aðgerðaáætlun fyrir landbúnaðarstefnuna sem samþykkt var á Alþingi í júní 2023.

Landbúnaðarstefnan gildir til 2040 og veitir framtíðarsýn stjórnvalda fyrir íslenskan landbúnað.

Áætlunin samanstendur af tíu eftirtöldum efnisköflum og mismörgum aðgerðum undir hverjum þeirra en alls eru aðgerðir 28 talsins; fæðuöryggi, loftslagsmál, líffræðileg fjölbreytni, landnýting og varðveisla landbúnaðarlands, hringrásarhagkerfi, alþjóðleg markaðsmál, neytendur, nýsköpun

og tækni, menntun, rannsóknir og þróun og fyrirkomulag stuðnings við landbúnað.

Sjálfbær þróun

Meginmarkmið stefnunnar eru að efla og styðja íslenskan landbúnað og styrkja stöðir hans til framtíðar með sjálfbæra þróun að leiðarljósi.

Í tilkynningu matvælaráðuneytisins kemur fram að áætluninni sé ætlað að ná yfir þau verkefni landbúnaðarstefnunnar sem eru á forræði matvælaráðuneytisins og verða í forgangi á tímabilinu. Aðgerðir séu ekki settar fram í forgangs röðun heldur er uppröðun

aðgerðanna í samræmi við uppbyggingu landbúnaðarstefnunnar sjálfar.

Tillögur að nýjum aðgerðum

Drög að áætluninni voru í opnu samráði frá 29. febrúar til 2. apríl á þessu ári og bárust alls 15 umsagnir. Þar komu fram tillögur að mörgum nýjum aðgerðum, meðal annars um hringrásarhagkerfið, merkingar matvæla og líffræðilega fjölbreytni.

Í tilkynningunni kemur enn fremur fram að við gerð áætlunarinnar hafi verið lögð áhersla á að setja fram afmarkaðar og tímasettar aðgerðir með raunhæfri tímaáætlun.

/smh

Vinsælu

REDBACK SKÓRNIR

FÁST Í LÍFLANDI

Leðurskór með teygju á hlið, einstaklega mjúkur og þægilegur sóli úr geli.

Auðvelt að komast í og úr.

Fást einnig með stálta

REDBACK

LÍFLAND

Reykjavík | Akureyri | Borgarnes | Blönduós | Hvolsvöllur | Selfoss

NÝR TOYOTA LAND CRUISER 250

Land Cruiser 250 er flaggskip Toyota sem beðið hefur verið eftir með mikilli eftirvæntingu. Útlitið er óður til fortíðar en undir kraftalegri yfirbyggingunni liggur ósigrandi torfærutæki, sannkallaður konungur jeppanna.

FORSALA ER HAFIN Á ÖLLUM GERÐUM

Verð frá: 15.990.000 kr.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

2018
UMHVERFISVERÐLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur.

Breytingar á lögum um velferð dýra og endurskoðun á lögum um dýraheilbrigði er á borði matvælaráðherra á yfirstandandi löggjafarþingi. Mynd / smh

Dýravelferðarmál á borði matvælaráðherra

Þingmálaskrá ríkisstjórnarinnar fyrir 155. löggjafarþing 2024–2025 var lögð fram við upphaf þings. Af þeim 18 málum sem eru á borði matvælaráðherra varða fimm þeirra íslenskan landbúnað og bændur.

Í október er áætlað að leggja fram frumvarp til breytinga á jarðalögum, þar sem forkaupsréttur sameigenda verður meðal annars skýrður.

Brugðist við stjórnsluúttekt

Í sama mánuði verður frumvarp til laga um breytingu á lögum um velferð dýra tekið fyrir. Í greinargerð fyrir frumvarpið kemur fram að þörf sé á endurskoðun ýmissa ákvæða laganna. Fyrir liggja meðal annars að nauðsynlegt sé að bregðast við stjórnsluúttekt Ríkisendurskoðunar á eftirliti Matvælastofnunar með velferð búfjár til að tryggja skilvirki stjórnslu á málefnaviðinu.

Þá verður lögð fram þingsályktunartillaga um stefnumótun á sviði dýravelferðar í októbermánuði. Í greinargerð fyrir hana segir að margt hafi áunnist frá setningu núgildandi laga um velferð dýra frá 2013. Tímabært sé þó að taka málaflökinn til gagnrænnar skoðunar, meðal annars í ljósi aukinnar vitundar og þekkingar á velferð dýra og samfélagslegra breytinga.

Slík stefnumótunarlína sé vel til þess fallin að setja fram með skýrum hætti hvaða breytingum frá núverandi ástandi er mikilvægt að ná fram og hvernig, og öðlast með því skýra sýn til framtíðar.

Þá sé einnig mikilvægt að unnið verði að aðgerðaáætlun í kjölfarið þar sem aðgerðir og verkefni til að ná settu markmiði stefnunnar eru útfærð.

Heildarendurskoðun á lögum um dýraheilbrigði

Frumvarp til laga um breytingar á ýmsum lögum um dýrasjúkdóma og varnir gegn þeim, er á áætlun í nóvember. Með frumvarpinu eru lagðar til ýmsar nauðsynlegar breytingar á lögum til þess að ná fram þeim markmiðum sem fram koma í nýrri landsáætlun um riðuveikilaust Ísland árið 2044. Auk þess verða í frumvarpinu nauðsynlegar breytingar sem gera þarf í tengslum við varnir gegn öðrum smitsjúkdómum.

Þá er á áætlun fyrir febrúar á næsta ári að leggja fram þingsályktunartillögu um stefnumótun á sviði dýrasjúkdóma, dýralækna og heilbrigðisþjónustu við dýr.

Fyrirhugað er að taka lög um heilbrigði dýra til heildarendurskoðunar og mun Sigurborg Daðadóttir, fráfarandi yfirdýralæknir, leiða þá vinnu. Í greinargerð segir að margt hafi breyst frá setningu laganna, bæði innanlands en einnig á alþjóðlegum vettvangi. Því sé brýnt að ná fram skýrri stefnu sem hafi beina tengingu við þá framtíðarsýn sem birtist í matvælastefnunni um að öll matvælaframleiðsla miði að heilbrigðu umhverfi, heilsu fólks og heilbrigði dýra – í anda Einnar heilsu-stefnunnar. /smh

Kornrækt:

Uppskeran misjöfn eftir landshlutum

– Þurrkstöðin í Eyjafirði tekur til starfa

Tíðarfar til kornræktar í sumar var misjafnt eftir landshlutum. Á Norðvesturlandi var veður mjög óhagstætt kornbændum, en á heildina lítill virðist veður hafa verið ágætt í Eyjafirði og á Suðurlandi.

„Það má almennt segja um Skagafjörðinn og kornræktarsvæðin vestan við hann að kornuppskeran verði léleg,“ segir Eiríkur Loftsson, ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Sumir af kornbændunum verða ekki með neitt núna. Einhverjir náðu ekki að sá vegna ótíðarinnar snemma sumars og svo eru aðrir búnir að gefast upp á því að fá nokkra uppskeru og hafa því slegið hálminn bara. Þetta hefur verið bara einfaldlega blautt og sólarlitið og kornið því yfirhöfuð slakt á þessu svæði, þó það geti auðvitað verið einhverjar örfáar undantekningar á því,“ segir Eiríkur. Hann telur að svipað gildi um Þingeyinga – en almennt hafi ástandið verið þannig á Norðurlandi í vor að ekki var hægt að sá fyrir en mjög seint.

„Ég hef svo sem ekki kannað stöðuna alveg nýlega en veit þó að það var frábært sumar undir Eyjafjöllum og gott víða á Suðurlandi. Á Vesturlandi var sumarið mjög blautt, en þá má vera að það hafi þó ræst úr þessu á einhverjum bæjum,“ segir Eiríkur enn fremur.

Minni rúmþyngd en í fyrra

Björgvin Þór Harðarson, korn- og svinabóndi í Laxárdal í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, er með sína kornakra í Gunnarsholti á Rangárvöllum. „Við erum nú ekkert byrjaðir að ráði að þreskja, erum að bíða eftir að það þorni nægilega. Reyndar skárum við smá hluta nýlega, íslenska yrkið kriú sem var sáð 3. maí og kemur vel út.

En almenn má segja að það stefni í ágæta uppskeru í rúmmetrum talið, en rúmþyngdin verður minni en í fyrra. Ástæðan er fyrst og fremst kalt sumar og það vantaði meiri sól í júlí og ágúst.“

Mjög lítil hluti af bygggrækjunum sem Björgvin notar er kria. Hann er aðallega með sexraða erlent komyrki. „Það hefði verið kostur að vera með meira hlutfall af kriunni núna því hún er að skila meiri uppskeru, hún gerir minni kröfur um sumarhitann. Hún er að því leytnu góð að hún skilar sinni uppskeru nánast alltaf, en með þeim takmörkunum að hún fer tæpast yfir þrjú tonn á hektara. Til að hafa stöðugleikann þarf maður að hafa kriuna með, en núna var bara erfitt fyrir mig að fá fræ,“ segir Björgvin sem er með um 240 hektara undir bygggræktuninni, sem er svipað og í fyrra, en einnig 40 hektara í hveiti og 40 hektara í nepju. Hann vonast til að fá um 800 til 1.000 tonna uppskeru, sem verður notuð í búreksturinn í Laxárdal.

Á Flatey á Mýrum í Hornafirði var ræktað bygg á um 140 til 150 hekturum. Mynd / Flateyjarbúíð

Kapphlaup við álfina

Birgir Freyr Ragnarsson er bústjóri á kúa- og kornræktarbylínu Flatey á Mýrum í Hornafirði, þar sem ný kornþurrkstöð var tekin í gagnnið fyrir um ári síðan, sem getur afkastað um 60–70 tonnum af þurru bygggi á sólarhring. „Það gengur bara vel, erum hálfnuð með þreskingu og verið bara finasta uppskera. Reyndar erum við í hálfgerðu kapphlaupi við álfina og erum með bara fastan starfsmann í að reyna að halda henni frá.

Þetta svo sem leit ekki vel út framan af, enda var bæði þurrt og kalt. Svo rigndi mjög mikið eftir verslunarmannahelgi, en svo varð þetta eiginlega miklu betra en maður þorði að vona og kornið þroskaðist snemma. Við byrjuðum að þreskja 10. september og rakinn þá 25 prósent, sem verður að teljast mjög fint svo snemma í september. Við náðum líka að sá snemma, á sumardaginn fyrsta, 25. apríl.“

Stórt kornsíló

Birgir segir að um 140 til 150 hektarar séu undir bygggræktuninni, sem sé svipað og í fyrra, og svo sé aðeins verið að prófa hveitiræktun. Mest sé af íslensku yrkjunum kriú og smyrl. Þau séu fyrir til og mjög stöðug. Hann vonast til að fá um 4–500 tonna bygguppskeru, sem sé svipað og í fyrra.

Svolítið af uppskerunni er notað á kúabúinu, en svo kaupir Fódurblandan líka talsvert beint en hún er annar tveggja eigenda Flateyjarbúsins, ásamt Skinney-Þinganesi. „Við byggðum stórt kornsíló núna síðsumars og því er komin hér mjög góð aðstæða, enda vonumst við til að hér muni með

tíð og tíma verða gott félagsstarf kornbænda sem starfi saman í kornsamlagi. Hér eru enda mjög góðar náttúrulegar aðstæður til að byggja upp öflugna kornrækt,“ segir Birgir.

Um 100 tonna afkastageta

„Við erum að klára uppsetningu á stöðinni núna í vikunni, en það má ekki seinna vera því kornið hér er allt löngu orðið tilbúið,“ segir Hermann Ingi Gunnarsson, kúa- og kornbóndi í Klauf, sem er í hópi nokkurra kornbænda sem standa saman að því að reisa kornþurrkstöð inni í Eyjafirði. „Við bindum vonir við að geta farið að þurrka korn fyrir lok vikunnar.“

Að sögn Hermanns er von á vinnuhópi til landsins í vikunni til að klára uppsetninguna, afkastageta stöðvarinnar verður um 100 tonn á sólarhring af þurru korni. „Við bíðum núna bara spenntir eftir að geta farið að þurrka. Kornið lítur mjög vel út, tíðin var góð hér inni í Eyjafirðinum – júlí alveg frábær til dæmis. En auðvitað var sáð mjög seint og hér utarlega í Eyjafirðinum verður varla nein uppskera að ráði hjá þeim sem ekki gátu sáð fyrir en í júní. Annað sem komst niður á skikkanglegum tíma lítur vel út.

Ég bjóst nú ekki við miklu í byrjun júní þegar kornið var undir svona 15 sentimetrum af snjó. Ef það kemur ekki eitthvað hret núna áður en við byrjum að þreskja, þá verður þetta bara flott,“ segir Hermann, sem er með um 30 hektara undir bygggræktun. Hann segist eingöngu nota smyrl nú sem fyrr enda beri hann höfuð og herðar yfir önnur yrki, hvað varðar þroska og stöðugleika. /smh

Nýja kornþurrkstöðin sem rís nú í Eyjafirði. Mynd / Hermann Ingi

TILBOÐ MÁNAÐARINS*

20% AFSLÁTTUR AF STÖMPUM OG STEINUM

* Tilboðið gildir til 31. október 2024 eða á meðan birgðir endast

FB Reykjavík
Korngarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvoslvöllur
Duftþaksbraut 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

Bændablaðið
www.bbl.is

Rafmagnsbílar

ZERO EMISSION

CHEVROLET SILVERADO RST

VERÐ 20.890.000.- M/VSK

- NÝR BÍLL
- 100% RAFMAGN
- 754 HESTÖFL
- 660 KM RAUNDRÆGNI
- 3500 KG DRÁTTARGETA

FORD F150 LIGHTNING

NOKKRAR TÝPUR Í BOÐI

SR - 98KWH

ER - 131 KWH

- XLT SR - 8.990.000.-
 - XLT ER - 10.590.000.-
 - LARIAT SR - 10.990.000.-
 - LARIAT ER - 12.490.000.-
 - PLATINUM - 14.490.000.-
- ÖLL VERÐ M/VSK

GRAND CHEROKEE OVERLAND

VERÐ 8.990.000.-

- PANORAMA ÞAK
- TENGILTVINN
- LEÐURSÆTI MEÐ MINNI
- KRÓKUR
- DRÁTTARGETA 2700KG

VOLVO XC90 T8 ULTIMATE

VERÐ 14.490.000.-

- SÝNINGARBÍLL EKINN 9.Þ
- TENGILTVINN
- 455 HESTÖFL
- 60KM Á RAFHLÖÐU
- BOWERS & WILKINS
- KRÓKUR
- PANORAMA ÞAK

Auðunn Sæland mætti í Tungnaréttir í skyrtu og með bindi, svo ekki sé minnst á lopapeysuna og dró þannig á fullu í dilka.

Einar Ásgeir Sæmundsen, þjóðgarðsvörður á Þingvöllum og Tungnamaður, var kátur í Tungnaréttum (t.h.), hér með vini sínum Magnúsi Kristinssyni í Austurhlíð í Biskupstungum.

Systurnar Hanna og Gréta Ingimundardætur mættu í Hrunaréttir og mynduðu fallett fé og fólk. Þær eru fæddar og uppaldar í Önundarfirði en búa í Hafnarfirði.

Skeggjaðir feðgar frá Kanada í Hrunaréttum en þetta eru þeir Randy Bennett, 76 ára, og sonur hans Dwayne Bennett, 55 ára. Feðgarnir voru með hjónunum Esther Guðjónsdóttur og Jóhanni B. Kormákssyni á Sólheimum í réttum. Þetta voru fyrstu réttir þeirra feðga og fannst þeim það meiri háttar skemmtileg upplifun.

Kristján Ketilsson lét sig ekki muna um að draga í Hrunaréttum með sigarettuna í munnum. Hann tengist bænum Kaldbaki.

Mannlífið í réttum

Réttir eru mannfögnuður og annáluð lopapeysupartí. Magnús Hlynur Hreiðarsson, farandblaðamaður Bændablaðsins, skellti sér í Hrunarétt, Tungnarétt, Skaftholtsrétt og Grafningsrétt á Suðurlandi og fangaði litríkt mannlíf þeirra af sinni alkunnu snilld.

Rebekka Öxndal frá Auðsholti mætti í sínu finasta þussi í Hrunaréttir með hatt á höfði, sólgleraugu og í falletgu lopapeysunni sinni.

Þessir vösku sveinar mættu í Skaftholtsréttir kátir og hressir en þeir eiga það allir sameiginlegt að vera „gamlar“ körfuboltahefjur og hafa spilað í úrvalsdeild með íslenskum liðum. Fv. Valdimar Guðlaugsson, Garðar Sverrisson, Þorsteinn Hallgrímsson og Sigurjón Ingvarsson. Sigurjón og Valdimar spiluðu með Ármanni og Garðar og Þorsteinn með ÍR.

Guðný Rósa frá Tjörn í Bláskógabyggð mætti í Tungnaréttir með þessa glæsilega húfu en hornin á húfunni vöktu mikla athygli.

Þorsteinn Loftsson, sauðfjárbóndi í Haukholtum í Hrunamannahreppi, hafði meira en nóg að gera við að draga í Hrunaréttum enda eru um 600 fjár á bænum. Með honum á myndinni er Hrafnhildur Atladóttir, framtíðarsauðfjárbóndi frá bænum Hrafnkelsstöðum í sömu sveit.

Guðbjörg Guðjónsdóttir, sem býr á Selfossi, lét sig ekki vanta í Hrunaréttir og dró féð í dilka eins og enginn væri morgundagurinn.

Þessi ungi maður var með tvær í takinu í Tungnaréttum og fór létt með það.

Það er alltaf sungið mikið í Tungnaréttum og þá er pelinn ekki langt frá. Tveir af ráðherrum ríkisstjórnarinnar mættu m.a. í réttimar, þær Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir og Guðrún Hafsteinsdóttir.

Sævar Bjarnhéðinsson, sauðfjárbóndi í Arnarholti, við störf í Tungnaréttum.

Guðrún Svanhvít Magnúsdóttir, fjallkóngur Tungnamanna, var mjög ánægð með lömbin og sagði þau væn og fallett. Um fjögur þúsund fjár voru í réttunum og annað eins af fólk.

Vísnaðhornið

Þeir áttu að koma fram saman, Flosi Ólafs og Halldór Blöndal, á hagyrðingamóti.

Halldór var samgönguráðherra og bauðst til að keyra Flosa. Var ekki viss um að rata og hringdi til að fá leiðsögn. **Sigfús Jónsson**, bóndi í Skrúð og granni Flosa, orti:

Á velbúnum jeppa í villu og neyð um vegina blauta og hála. Ratandi alls ekki réttustu leið, er ráðherra samgöngumála.

Mikið uppahald hafði Flosi á þessari vísu sem Sigfús orti:

Eitt er víst að Flosa finnst feikilega gaman. Að gera sem allra, allra minnst alveg dögum saman.

Alþekkt er að margir vilja yrkja. **Sr. Hjálmar Jónsson** þingmaður, prestur o.fl. orti um flokksbróður:

Árna Johnsen þekkir þjóð og þolir af honum hrekki. Gjarnan vill hann gera ljóð, en getur það bara ekki.

Ef ég man rétt er séra Hjámur kominn út af **Bólu-Hjálmar**, en sá orti eitt sinn þegar hann kom til kirkju og sá hvar vallgangur lá beggja vegna sáluhlíðs:

Vel er alin herrans hjörð, herna liggur bevisið. Sómir mjög að sauðaspörð sjáist kringum fjárhúsið.

Bólu-Hjálmar mun hafa fylgt **Sigurði Breiðfjörð** til vaðs á Hrutafjarðará, Sigurður mun hafa kvatt með kunnri vísu.

Sú er bónin eftir ein. Ei skal henni leyna. Ofan yfir Breiðfjörðs bein, breiðdu stöku eina.

Ekki stóð á svari Hjálmars:

Ef ég stend á eyri vaðs ofar fjörs á línu, Skal ég kögglum kaplataðs kasta að leiði þínu.

Stephan G. Stephansson orti um haust:

Úti er falleg yndissýn enginn galli er spilli. Dalurinn allur opin skýn, ár og fjalla milli.

Andrés Valberg orti um æviveg:

Eg hef róíð ýmsum hjá, ís og snjó gengið, lífsins sjóum söltum á sigg í lófa fengið.

Bjarni Jónson frá Gröf í Viðidal gaf Hrutafirði þessa einkunn:

Allir grútar okkar lands, eru í Hrutafirði. Svo er útlit ekki hans eldhúsklúta virði.

Einar í Bólstaðahlíð kynnti sig af hógværd á hagyrðingamóti:

Á meðan gyllir sólin sund og sérhvern tindinn skryðir. Húmvetnsk er sú höfðingslund sem helstu kappu þryðir.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

Hagur kúabúa vænkast

Hagnaður kúabúa jókst milli árána 2022–2023 og skuldahlutfall þeirra fer lækkandi, samkvæmt fyrstu tölum í uppgjöri á rekstri kúabúa sem Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins tekur saman.

Tölur byggja á uppgjöri 120 kúabúa en mjólkurframleiðsla þeirra nam 46,2 milljónum lítra árið 2023. Viðbótargreiðslur sem samþykktar voru í ríkisstjórn í desember 2023 og afurðaverðshækkunar eru helstu ástæður aukins hagnaðar.

„Viðbótargreiðslurnar voru annars vegar 500 milljónir króna á innvegna mjólk fyrstu 11 mánuði þess árs og hins vegar viðbótargreiðslur á nýliðunar- og fjárfestingastuðning, sem reiknast að meðaltali 5,3 kr/ltr skv. uppgjöri þessara 120 kúabúa. Rétt er að benda á að stuðningur var greiddur á grunni umsókna um fjárfestinga- og nýliðunarstuðning og þar með mjög misjafnt hvort og hve háar fjárhæðir voru greiddar til bænda,“ segir í frétt frá RML.

Breytilegur kostnaður hækkar lítillaga milli ára en kostnaður vegna áburðar lækkar, sem skýrist af lækkun verðs og minni áburðarkaupum. Fóður og aðkeypt þjónusta hækkar á móti.

„Framlegðarstigi búanna hækkar í um 54% og hlutfall rekstrarafgangs (EBITDA) af heildarveltu fer yfir 30%. Skuldahlutfall búanna fer lækkandi og stendur nú í 1,5 en fjármagnsliðir fara vaxandi og eru komnir í 14,7% af heildartekjum búanna og hafa hækkað verulega í krónum talið,“ segir jafnframt í frétt RML.

/ghp

Rannsóknir:

Fóðurval skiptir lykilmáli í kjötframleiðslu

– Lífsferilsgreining kjötframleiðsluvirðisdeðja

Lífsferilsgreining innlendra kjötframleiðsluvirðisdeðja er nú til skoðunar hjá Matvæla- og næringarfræðideild Háskóla Íslands.

Um þessar mundir vinnur Matvæla- og næringarfræðideild Háskóla Íslands, ásamt samstarfsaðilum, að verkefninu „Sjálfbært heilsusamlegt mataræði“, sem styrkt er af markáætlun Rannís. Markmið verkefnisins er meðal annars að skoða þau fjölbreyttu umhverfisáhrif sem tengjast mataræði Íslendinga.

Fóðurval og hey áhrifaþættir

María Guðjónsdóttir, prófessor við Matvæla- og næringarfræðideild HÍ, og Ólafur Ógmundarson, dósent og sérfræðingur í lífsferilsgreiningum við deildina, segja að meðal helstu niðurstaðna verkefnisins sé til dæmis að framleiðsla á lambkjöti á Íslandi sé mjög sambærileg hvað umhverfisáhrif varðar og sjá megi í nágrannalöndum okkar.

„Einhver munur felst þó í nýtingu á beitarlandi, heyi og fleiri þáttum. Á óvart kemur hve stóran þátt fóðurval og heyskapur hefur á heildarumhverfisáhrif framleiðslunnar. Þetta eru þó þættir sem er hugsanlega hægt að bæta með frekari rannsóknum og vali á hentugra föðri,“ segja þau.

Svipaða tilhneigingu hafi verið að sjá í flestum virðisdeðjunum, þ.e. lambkjöts, nautakjöts og mjólkur, svína- og alifuglakjöts.

„Fóðurval skiptir greinilega lykilmáli í kjötframleiðslu á Íslandi óháð tegund búfænaðar og því er mikilvægt að frekari rannsóknir verði kostaðar til að minnka umhverfisáhrif þessa parts framleiðslunnar. Þá vonumst við til að niðurstöður verkefnisins vekji fólk til umhugsunar um hvernig fæðuval okkar getur haft áhrif bæði staðbundin hér á Íslandi og á heimsvisu,“ segja þau.

Ný rannsókn leiðir í ljós að fóðurframleiðsla og/eða heyframleiðsla eru helstu áhrifaþættir umhverfisáhrifa fyrir allar kjötvirðisdeðjur.

Mynd / Werner/Pixabay

Framleiðsla á lambkjöti á Íslandi er mjög sambærileg hvað umhverfisáhrif varðar og í nágrannalöndum okkar.

Vönduð sögun á kjöti skiptir miklu máli fyrir neytendur.

Myndir / Úr safni

Helstu kjötframleiðsluvirðisdeðjur

Að sögn Maríu og Ólafs er þekkt frá fyrri rannsóknum að kjötframleiðsla, sérstaklega framleiðsla rauðs kjöts, stuðli almennt að hærri umhverfisáhrifum, svo sem kolefnisfötsþors og vatnsnotkunar, en aðrir flokkar matvæla. Hins vegar hafi takmarkað verið víðað um hvernig iðnaðurinn hér á Íslandi standi gagnvart umhverfisáhrifum og hvort við séum á sambærilegu róli og löndin sem við berum okkur saman við að jafnaði. Því hafi verið lögð áhersla á að greina heildstæð umhverfisáhrif (bæði staðbundin og hnatttræn) allra helstu kjötframleiðsluvirðisdeðja á Íslandi, þar með talið virðisdeðjur lambkjöts, nautakjöts og mjólkur, svína- og alifuglakjöts.

„Ítarlegar greiningar á umhverfisáhrifum með lífsferilsgreiningu taka til mun fleiri þátta en kolefnisspors framleiðslunnar, þó svo að það sé sú breyta sem oftast er rætt um,“ útskýra þau María og Ólafur. Lífsferilsgreiningarnar í verkefninu meti til að mynda vatns-, land- og orkunotkun, út frá til dæmis áburðarmotkun og fóðurframleiðslu, ásamt fleiri þáttum.

Rannsóknin nýnæmi

Í lífsferilsgreiningum eru umhverfisáhrif reiknuð út frá efna- og orkunotkun innan skilgreinds ramma rannsókunarinnar.

„Í okkar tilviki reiknum við umhverfisáhrifin fyrir öll aðföng og orkunotkun sem þarf til að framleiða dýraafurðirnar þar til þær fara á slátruhús. Gögnin sem stuðst er við eru t.d. samsetning mismunandi fóðurtegunda og framleiðsla einstakra þátta þeirra, bæði heys og kjarnfóðurs, brennsla olíu og rafmagnsnotkun, svo eitthvað sé nefnt,“ segja María og Ólafur.

Aðspurð hvort nýmæli séu í þeirri lífsferilsgreiningu segja þau að Ísland sé í sérstöðu, vegna smæðar, til að veita gögn sem gefi raunhæfa mynd af umhverfisáhrifum framleiðslu heils lands og veiti það rannsókninni mikið nýnæmi.

Enn fremur opni lífsferilsgreiningarnar á íslenskum matvælavirðisdeðjum möguleika á ítarlegri áætlunum en áður um umhverfisáhrif mataræðis Íslendinga. Niðurstöður á kolefnisspori og fleiri breytum verði tengdar við niðurstöður Landskönnunar á mataræði sem framkvæmd var árin 2019–2021 á vegum Embættis landlæknis og Rannsóknarstofu í næringarfræði við HÍ.

„Ítarlegar samantektir á gögnum verða þá gerðar aðgengilegar fyrir framtíðarrannsóknir, en í því felst gríðarlegt verðmæti,“ segja þau.

Gagnasöfnun á heimsmælikvarða

María og Ólafur segja hafa komið á óvart hve erfitt reyndist að nálgast opinber og traust gögn um virðisdeðjurnar fyrir verkefnið.

„Gögn eru almennt ekki úr ritrýndum eða staðfestum heimildum og því felst þó nokkur óvissa í gæðum hrágagnanna. Gagnasöfnunin sem var framkvæmd í verkefninu er því ein sú itarlegasta sem finnst á alþjóðavísu og stefnt er á að öll gögn rannsóknarinnar verði birt og aðgengileg fyrir framtíðarrannsóknir á þessu sviði,“ segja þau.

Einnig þykir þeim áhugavert að fóðurframleiðslan og/eða heyframleiðsla séu helstu áhrifaþættir umhverfisáhrifa fyrir allar kjötvirðisdeðjurnar.

„Þar sem fóðrið er nær eingöngu unnið úr erlendum hráefnum, umfram heyið sem nýtt er í sumum virðisdeðjum, er greinilegt að umhverfisáhrifin af íslenskri kjötframleiðslu teygja sig langt út fyrir landamæri Íslands.

María Guðjónsdóttir.

Ólafur Ógmundarson.

Þetta vekur spurningar um fæðuöryggi landsins, auk síðferðislegra spurninga um mikilvægi þess að velja vel hvaðan hráefnið í fóðurgerðina kemur. Hvað heyframleiðsluna varðar vekur athygli mikið magn tilbúins innflutts áburðar sem er mun hærra en í flestum öðrum löndum, líklega vegna lægri umhverfishita og rýrari ræktunarskilyrða. Allt hefur þetta áhrif á heildarumhverfisáhrif virðisdeðjanna,“ útskýra þau.

Sér fyrir endann á verkefninu

Nú er efst á baugi í verkefninu að fjöldi doktors- og meistaranema vinna að því og taka mismunandi virðisdeðjur og sjónarhorn fyrir í rannsóknarverkefnum sínum.

María og Ólafur segja nemana að mestu búna með gagnaföllum sína og vinni nú að ritun vísindagreina og ritgerða sem birtar verði á árinu. Rannsóknarhöpurinn stefni svo á að tengja umhverfisáhrif allra greindra virðisdeðja saman í eitt heilsteyp mat á umhverfisáhrifum matvælaframleiðslu á Íslandi.

„Rannsóknarverkefnið „Sjálfbært heilsusamlegt mataræði“ er á lokametrunum og mun klárast nú í haust en haldinn verður lokafundur í upphafi október. Þó verður unnið áfram að birtingu niðurstaðna næstu mánuði og kynningu á helstu niðurstöðum verkefnisins og tengdra rannsóknarverkefna okkar. Doktorsnemenndur sem hafa unnið við verkefnið munu þá útskrifast á þessu skólaári ef allt gengur að óskum,“ segja þau að lokum.

/sá

HUGLIND SÁLFRÆÐISTOFA SELFOSI

Kristín Linda Jónsdóttir sálfræðingur hefur opnað sálfræðistofu í Fjölheimum á Selfossi. Sálfræðimeðferð, ráðgjöf, bjargráð og handleiðsla fyrir fullorðna.

Fagleg hjálpar verðandi sálrænan heilsuvanda svo sem kvíða, depurð, þunglyndi, áföll, álag, missi og sorg.

Sálfræðileg ráðgjöf og handleiðsla í kerfjandi stöðu, á vinnustað, í fjölskyldu eða við aðrar aðstæður.

Hjálpar gegnum breytingar og erfið lífstímabil, lausnir og bjargráð í samskiptum. Uppbygging, endurhæfing og leiðsögn til að ná betri heilsu og líðan eftir heilsuþrenging, höfnun, veikindi, skilnað, atvinnumissi og aðra lífsins storma. Sjálfstætt, ákvarðanir, lífsstíll og stefnumótun í eigin lífi.

Kristín Linda

www.huglind.is
kristinlinda@huglind.is

KRISTÍN LINDA – HUGLIND – FJÖLHEIMUM SELFOSI

can-am®

NÚNA ER TÍMINN TIL AÐ TRYGGJA SÉR NÝTT CAN-AM

Nýju G3L fjórhjólin eru til á lager og stór sexhjólasending væntanleg.

FJÓRHJÓL

Verð frá 1.685.000 + vsk

SEXHJÓL

Verð frá: 3.056.000 + vsk

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

Fækkun framleiðenda

Mjólkurframleiðendum hefur fækkað um 66 á fimm árum. Greiðslumarkseign hefur minnkað hlutfallslega eða staðið í stað í flestum landshlutum.

Í ársbyrjun 2019 voru handhafar greiðslumarks 567 talsins, samkvæmt upplýsingum frá matvælaráðuneytinu. Í ársbyrjun 2024 voru mjólkurframleiðendur 501 talsins. Samdrátturinn er um 11,6 prósent. Framleiðendum fækka mest á Vesturlandi, eða um sautján býli. Handhafar greiðslumarks eru þrettán færri í Rangárvallasýslu og hefur fækkað um sjö í Skaftafellssýslu og Árnessýslu. Engin fækkun er í Gullbringu- og Kjósarsýslu, þar eru framleiðendurnir sjö talsins.

Á sama tíma hefur framleiðsla á mjólk aukist og greiðslumarkið hækkað úr 145 milljón lítrum í 151,5 milljón lítra. Á milli árum fimm hefur mjólkurkvótinn færst lítillega á milli landshluta.

Árið 2019 var 20,3% greiðslumarksins á býlum í Arnassýslu, 19,72% í Eyjafirði, 14,4% í Rangárvallasýslu, 11,9% á Vesturlandi, 11,1% í Skagafirði en önnur landsvæði með minna. Nú í ársbyrjun er Arnassýsla enn handhafi stærsta hlutfallsins, 20,45%, býli í Eyjafirði eiga 19,3% og í Rangárvallasýslu er hlutfallið 13,9%.

Býli í Skagafirði hafa aukið greiðslumarkseign sína meira en í öðrum landshlutum, eða um rúmlega 2,6 milljón lítra, og framleiða nú ríflega 18,7 milljón lítra sem telst vera 12,4% af landsframleiðslunni.

Á svæði Húnaþings og Stranda hefur einnig orðið aukning um tæplega eitt prósent en í öðrum landshlutum stendur hlutfallsleg framleiðsla nær í stað eða breytist um minna en hálfu prósent. /gph

Hreindýraveiðar:

Mest af kvótanum veiddist en dýrin leita norðar

– Hreindýrahjarðir virðast vel á sig komnar

Hreindýraveiðum er lokið að sinni. Alls veiddust 769 dýr af þeim 776 sem mátti fella.

„Nú er hreindýraveiðum lokið þar til í nóvember,“ segir Jóhann G. Gunnarsson, sérfræðingur í teymi lífríkis og veiðistjórnunar hjá Umhverfisstofnun. „Kvóti á 24 hreinkýr er gefinn út í nóvember á tveimur syðstu veiðisvæðum, svæðum 8 og 9 í Sveitarfélaginu Hornafirði. Þetta er gert til að náist að veiða úr þeim hópum sem halda sig hátt til fjalla á þessum svæðum á hinum eiginlega haustveiðitíma,“ útskýrir Jóhann.

Veiðum á törfum lauk 15. september og náðist að veiða á öll útgefin veiðileyfi nema þrjú. Tveir tarfar náðust ekki á svæði 1 og einn á svæði 5. Kúaveiðum lauk svo 20. september og þar náðist að veiða á öll útgefin veiðileyfi nema fjögur. Tvö á veiðisvæði 4, eitt á veiðisvæði 5 og eitt á veiðisvæði 6. Alls voru því felld nú í haust 769 hreindýr af þeim 776 sem átti að fella á hinum hefðbundna tíma.

Poka lék menn grátt

Jóhann segir veiðar almennt hafa gengið vel og dýrin verið mjög vel á sig komin að sögn þeirra sem reki verkunarstöðvar, þar sem tekið er á mót dýrum í fláningu. Nokkrir tarfar sem vigtuðu yfir 120 kg hafi verið felldir.

„Veðurfar var veiðimönnum erfiðt á veiðitímanum, þokasælt víða, og nokkrir þurftu frá að hverfa vegna þessa og óvenjumargir veiðimenn skiluðu sínum veiðileyfum inn þegar langt var liðið á veiðitímann,“ segir hann. Þeir sem það geri fái endurgreitt 75% leyfisgjaldsins ef tekst að endurúthluta leyfunum

Felld voru í haust 769 hreindýr af þeim 776 sem mátti fella.

Mynd / Úr safni

til þeirra veiðimanna sem eru á biðlistum eftir leyfi.

„Flestum þessara leyfa tókst að endurúthluta og var seinasta kýrleyfinu endurúthlutað á hádegi síðasta veiðidaginn og sá bjartsýni veiðimaður náði sínu dýri fyrir kl. sex þann dag,“ bætir Jóhann við.

Hreindýrin leituðu norðar

„Það sem var sérstakt við þetta veiðitímabil var að hreindýrin sem ganga á veiðisvæði eitt, sem er fyrir norðan Jökulsá á Dal og allt norður í Langanesbyggð, leituðu mun norðar en áður hefur gerst á veiðitíma. Sennilega var það langvarandi norðan- og norðaustlæg vindátt sem olli því.“

Voru felld nokkur dýr á landi jarða sem ekki eru inni á ágangssvæði eitt því þar hefur ekki verið metinn hreindýraágangur. Þær jarðir fá þó greidd fellingjöld fyrir

þessi dýr þó þær séu ekki skráðar inn í svokallaðan arðsgrunn vegna ágangs hreindýra,“ útskýrir Jóhann.

Mikilvægt sé að jarðeigendur á þessu svæði láti vöktunaraðila dýrana, Náttúrustofu Austurlands, vita ef hreindýr fara að venja komur sínar svo norðarlega svo hægt verði í framtíðinni að meta ágang á þessar jarðir og bæta þeim þá inn í þann flokk jarða sem verða fyrir ágangi hreindýra.

Jóhann segir engin landfræðileg mörk á þessu svæði sem komi í veg fyrir að hreindýrin gangi norðar. A undanförmum árum hafi veiðikvóti á svæðinu verið nokkuð stór meðal annars til að hreindýrum fjölgi ekki um of á svæðinu.

Námskeið fyrir alla umsækjendur

Nokkur vandræði hafa verið vegna námskeiðshalds fyrir

verðandi leiðsögumenn með hreindýraveiðum. Umhverfisstofnun hélt slíkt námskeið og voru þá 32, sem stofnunin taldi hæfasta, valdir til þátttöku en um 70 sátu eftir með sárt ennið.

Varð það tilefni harðrar gagnrýni og var loks kært fyrir á árinu og því borið við að Umhverfisstofnun væri óheimilt að takmarka fjöldann þar sem ekki væru að baki lagaheimildir til slíkra skilyrðinga. Umsækjendur þurftu m.a. meðmæli frá starfandi leiðsögumönnum, auk annarra skilyrða.

Umhverfissráðuneytið úrskurdaði nýlega að Umhverfisstofnun hefði verið óheimilt að útiloka fólk frá námskeiðinu. Verður stofnunin því að halda námskeið fyrir alla þá sem vísað var frá. Gæti fjöldi leiðsögumanna því aukist til muna og það mögulega valdið því að of margir séu að veiðum á sama tíma og miklu álagi á hjarðir. /smh

Eyrin, Svalbarðseyri – auglýsing deiliskipulagstillögu

Sveitarstjórn Svalbarðsstrandarhrepps samþykkti á fundi sínum 12. september 2024

að vísa tillögu vegna breytinga á deiliskipulagi Eyjarinnar á Svalbarðseyri í auglýsingu skv. 1. mgr. 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Deiliskipulagsbreytingin nær yfir svæði austan Svalbarðseyrarveggar og felur m.a. í sér breytingu á lóðum og byggingarreitum auk skilgreiningu byggingarheimilda.

Breytingin nær til lóða nr. 108-116, 126 og Svalbarðseyrarveggar 7A og 7B en helsta breytingin er að gert er ráð fyrir 3-4 nýjum byggingum á lóðum nr. 110, 112 og 126. Þá er gerð breyting á gatnakerfi vegna breyttra lóðarmarka.

Skipulagstillagan er aðgengileg á skrifstofu Svalbarðsstrandarhrepps, Ráðhúsinu, 606 Akureyri, milli 24. september og 5. nóvember 2024, á heimasíðu sveitarfélagsins, www.svalbardsstrond.is og á vef Skipulagsgáttar, www.skipulagsgatt.is undir málnúmeri 784/2024.

Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að koma athugasemdum á framfæri til 5. nóvember 2024. Hægt er að koma athugasemdum á framfæri undir málinu á vef Skipulagsgáttar með innskráningu rafræna skilríkja. Frekari upplýsingar er hægt að nálgast hjá Skipulags- og byggingarfulltrúa Eyjafjarðar, Skólatróð 9, 605 Akureyri, eða í tölvupósti á netfangið sbe@sbe.is.

Skipulags- og byggingarfulltrúi

Réttir:

Mannmergð truflar réttarstörf

Talsverð umræða hefur verið á Facebook-síðunni Sauðfjársæundur um óreiðukennt ástand sem skapist í réttum, inni í almenningi, vegna mannmergðar sem truflar réttarstörf.

Ferðafólki er aðallega kennt um þetta ástand og slægri réttarstjórn. Á það er bent að talsvert sé um skipulagðar hópferðir í réttir og fólk gjarnan þar á ferðinni sem hafi takmarkaðan skilning á hvernig réttarstörf gangi fyrir sig eða hvernig umgangast eigi skepnur. Ekki fari vel um féð þegar svo háttar til.

Hætta á að fé troðist undir

„Það er mjög víða farið að gera út á það í ferðamennsku að fara í réttir á þessum árstíma. Þá kemur auðvitað fólk sem áttar sig ekki á hlutunum. Ég sé það bara í mínum réttum hvernig fólk hagar sér, það hreinlega áttar sig ekki á því að það er fyrir og hindrar eðlileg réttarstörf,“ segir Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður deildar sauðfjársænda hjá Bændasamtökum Íslands, sem býr í Ásgarði í Dölunum og rekur sitt fé í Skerðingsstaðarétt.

„Það er mikilvægt að ferðabjónustuaðilar skipuleggi sínar ferðir í réttir með þeim hætti að tala áður við réttarstjóra til að fá upplýsingar um hvernig rétt er að haga sér þar. Hætta er alltaf – og ég hef séð það hjá mér – að fólk dreifi sér ekki nóg

Frá Tunngaréttum, þar sem réttað var laugardaginn 14. september.

Mynd / Gabriel Gunnarsson

þannig að féð þjappast saman bara á einn stað í réttinni sem eykur svo líkurnar á því að féð geti troðist undir.

Ég finn fyrir aukningu á gestakomum til okkar og þó erum við langt frá stórum þéttbýliststöðum.“

Ekki má rífa hvar sem er í ullina

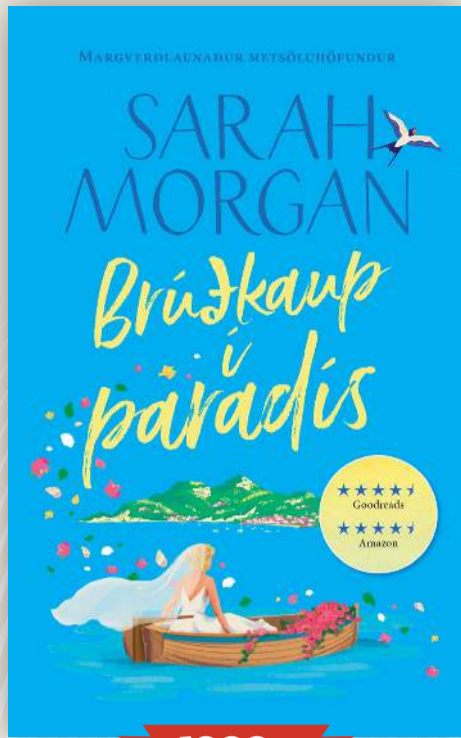
Eyjólfur segir að þetta sé hátíð fyrir sauðfjársæundur og allir gestir þurfi að hafa það í huga og sýna þeim tillitssemi og nálgast aðstæður út frá sjónarmiðum þeirra – það séu

ákveðnar leikreglur sem verða að gilda í réttum. „Þetta er mikilvægur liður í að tengja landbúnaðinn og sauðfjárræktina við almenning, en það er ekki sama hvernig fólk ber sig að í umgengni við skepnurnar og því þarf að leiðbeina fólki sem ekki kann það. Þá má til dæmis ekki grípa í hornin á lömbunum, þau geta hreinlega brotnað. Ekki má heldur rífa í ullina hvar sem er.“

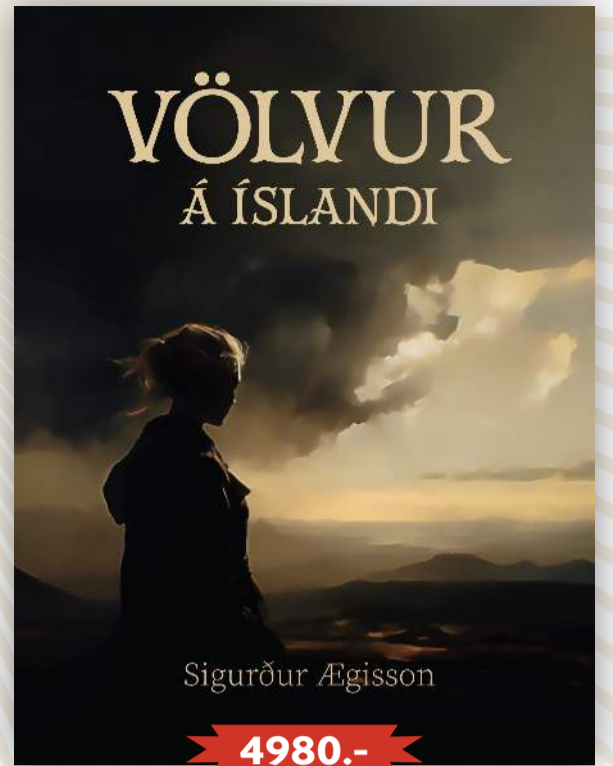
Réttarstjórar þurfa líka að taka í stjórnartaumana þegar þörf er á og margt fólk er – og það getur verið vandamt verkefni.“ /smh

5990.-

1999.-

4980.-

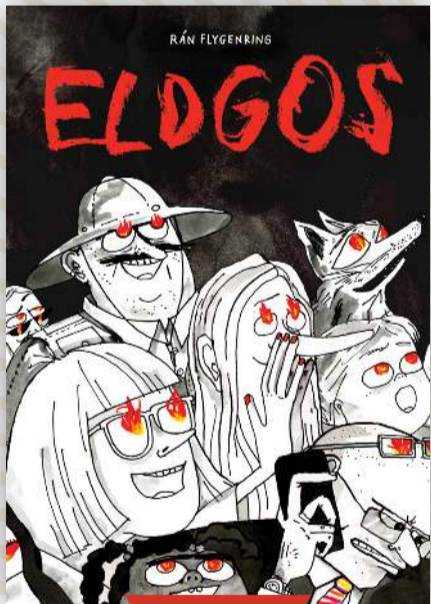
BÓKA

VIÐ ERUM Á
ÓSEYRI 18

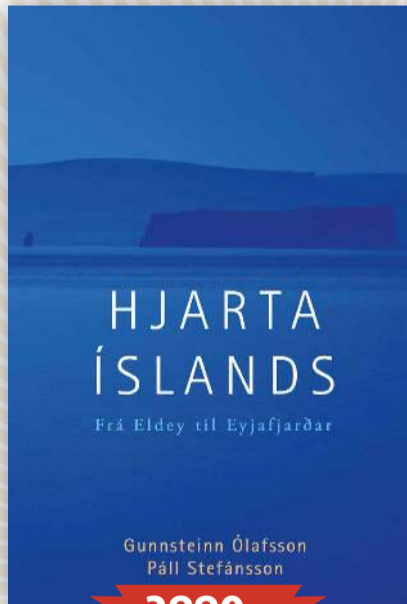
MARKAÐURINN

LOKA-
DAGUR
Á LAUGARDAG!

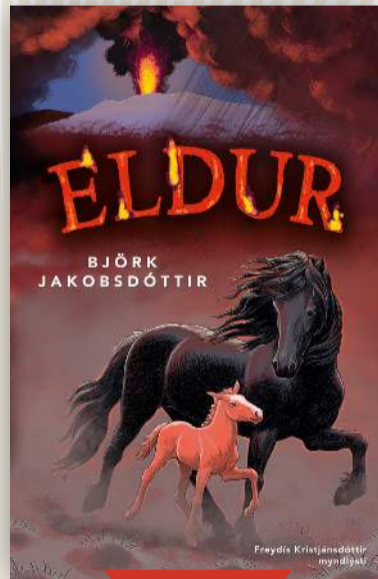
AKUREYRI

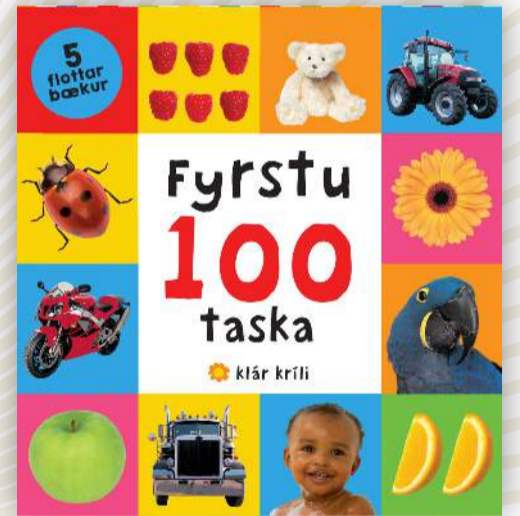
1990.-

2990.-

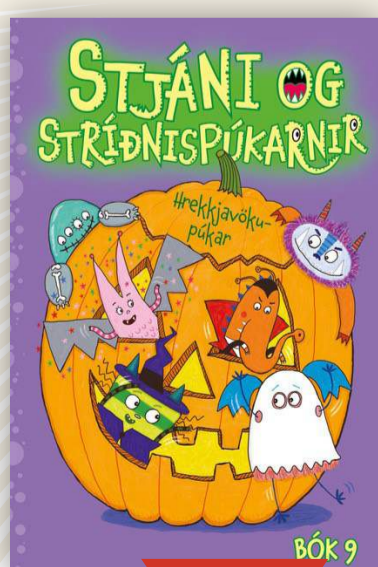
1990.-

999.-

1990.-

2170.-

1990.-

2499.-

Gervikýrin Henryetta mun gera þjálfun nýrra frjótækna markvissari.

Mynd / Höskuldur Jensson

Eftirlíking af hálfri kú

Nautastöð Bændasamtaka Íslands tók á dögunum í notkun eftirlíkingu af kú sem er hönnuð til að hjálfa nýja frjótækna í sæðingum.

Höskuldur Jensson, dýralæknir Nautastöðvar Bændasamtaka Íslands (NBI), mun hafa umsjón með módelinu, sem kemur frá Nýja-Sjálandi og er nefnt Henryetta af framleiðendunum. Hún kom til landsins fyrir í þessum mánuði og hefur verið prufuð af frjótæknum, með margra ára reynslu, sem segja hana talsvert raunverulegri en þeir hefðu þorað að vona.

„Þetta er eins og hálfur skrokkur af kú með eftirlíkingu af legi, leghálsi og leggöngum ásamt endaparmi,“ segir Höskuldur, en kýrin er jafnframt upphituð til að líkja eftir líkamshita. Við sæðingar sé farið með sérstaka pípu inn í leggöngin og hina höndina inn í endaparminn til þess að finna afstöðu leghálsins.

„Við erum samt sammála um það að þetta er ekki eins og að sæða lifandi kú, sem verður aldrei hægt að líkja nákvæmlega eftir. Við vitum líka að þótt þú sæðir hundrað kýr er engin af þeim eins á meðan módelið er alltaf eins,“ segir Höskuldur. Með Henryettu fylgdu þó tvær mismunandi gerðir af leghálsnum sem er misjafnlega erfitt að þræða.

Nýtt námskeið í vendum

Nú sé verið að leggja drög að skipulagningu nýs námskeiðs í nóvember þar sem Henryetta verður notuð í fyrsta skipti. Grunnnámskeiðið taki viku og geti nemarnir öðlast full réttindi sem frjótækna að lokinni starfsþjálfun sem búnaðarsamtökin sjái um þegar

störf losna.

„Sæðingin er í grunninn ekki mjög flókið verk, en má segja að sé vandamt að vissu marki og krefst bæði þjálfunar og lagni til að geta gert þetta vel. Við þurfum með reglulegu millibili að hjálfa upp nýtt fólk í þessi störf,“ segir Höskuldur, en bendir á að stétt frjótækna sé ekki stór og starfsmannaveltan lítil.

Kennslan sé nokkur áskorun þar sem vinnan fari fram inni í kúnni og hingað til hafi leiðbeinandi þurft að stjórna nemandanum með orðum án þess að sjá hvað eigi sér stað. Í gegnum tíðina hafi hluti þjálfunarinnar farið fram á lifandi kúm og bendur Höskuldur á að þannig muni það verða áfram að einhverju leyti.

Gagnlegt fyrir algjöra byrjendur

Hugmyndin á bak við þetta módel sé hins vegar að gefa nemendum betri grunn áður en þeir fara að æfa sig á lifandi gripum og gera kennsluna markvissari. Líkanið sé gagnlegt fyrir algjöra byrjendur til að átta sig á afstöðu líffæraanna inni í kúnni og hvernig þeir eigi að beita höndunum. Leiðbeinandi getur séð hvað nemandinn er að gera í gegnum glugga á Henryettu.

Höskuldur segir að þeir sem vinni við sæðingar gegni mikilvægu hlutverki fyrir kynbætur og ræktun á kúastofninum í landinu, en þeir dreifi erfðaefni úr bestu nautum landsins. Þá þurfi kýr að eignast að meðaltali einn kálf á ári til að viðhalda mjólkurframleiðslu og því skipti máli að sæðingamenn vandi til verka og búi yfir réttu kunnáttu svo kýrnar festi fang. /ál

Nautakjöt:

Aukinn innflutningur á lægri tollum

Ekki er hægt að fá uppgefna þá aðila sem standa að baki innflutningi á landbúnaðarvörum. Handhafar tollkvóta eru ekki þeir einu sem standa í innflutningi.

Í síðasta tölublaði Bændablaðsins var sagt frá því að aldrei hafi jafnmikið af nautakjöti verið flutt inn til landsins í einum mánuði og í nýliðnum júlí. Bændablaðið sendi Skattinum beiðni um upplýsingar um innflytjendur nautakjöts í júlí og fékk þau svör að ekki væri hægt að verða við því.

„Samkvæmt 188. grein tollalaga nr. 88/2005 eru starfsmenn tollyfirvalda bundnir þagnarskyldu skv. X. kafla stjórnsýslulaga. Tekur þetta til upplýsinga um einkahagi manna sem eðlilegt er að leynt fari, upplýsinga um viðskipti einstakra manna og fyrirtækja, þ.m.t. hvers konar vitneskja sem ráða má af samritum sölu- og vörureikningum sem tollyfiröld halda eftir. Einnig tekur þagnarskyldan til upplýsinga er varða starfshætti tollyfirvalda, þ.m.t. tollransókn, og annarra upplýsinga sem leynt skulu fara samkvæmt lögum, starfsreglum tollyfirvalda eða eðli máls,“ segir í svarinu.

Handhafar tollkvóta

Einnig var spurt hvort algengt væri að aðilar sem ekki eru handhafar tollkvóta flytji inn kjöt. Samkvæmt svörum Skattsins gerist það reglulega.

Árið 2023 var úthlutað magn tollkvóta á nautakjöti um 800 tonn. Innflutningur á nautakjöti það ár var hins vegar um 1.344 tonn samkvæmt Hagstofnunni.

Heildverslanir sem þjónusta stóreldhús eru algengustu handhafar tollkvóta en smásöluverslanir standa einnig að innflutningi. Þau fyrirtæki sem hafa fengið úthlutað tollkvóta fyrir innflutningi á nautakjöti árið 2024 eru eftirfarandi:

Ekran hefur fengið úthlutað um 256 tonnum. Háihólmi, sem líklega útvegar Esju Gæðafæði á tollkvóta fyrir innflutningi á 147,5 tonnum af nautakjöti. Kjötmarkaðurinn, sem einnig er samstarfsaðili KS, á 88,5 tonn. Innes á rúm 78 tonn og LL42, sem er í eigu Stjómugriss, á 70 tonn.

Tollflokkurinn Annað fryst úrbeinað kjöt af nautgripum er ætlaður þeim vörum sem ekki falla inn í aðra tollflokka fyrir beinlaust nautgripakjöt. Nautabrást, eða brisket, er dæmi um kjöt sem fellur þar undir. Mynd / Luis Santoyo

Innflutningur í tonnum

Nautalundir	Afúkan*
2021	311
2022	293
2023	352
2024**	151

Heimild: Hagstofa Íslands

* Annað fryst úrbeinað kjöt af nautgripum.

** Fyrstu 7 mánuðir ársins

flutningstölum Hagstofunnar en árlega eru um 200–350 tonn flutt inn af vörum sem falla í þann tollflokk. Dæmi um aðra tollflokka sem talsvert er flutt inn í eru fryst nautahakk, frystir nautahryggvöðvar og frystir nautalerisvöðvar.

Tollflokkar fyrir kjöt af nautgripum eru margir og taka til mismunandi skrokkhluta og vöðva þannig að sérstakir tollflokkar eru fyrir verðmætustu hlutana eins og lundir og hryggi allt upp í heila og hálf skrokka með beini. Tollflokkurinn „Annað fryst úrbeinað kjöt af nautgripum“ er því ætlaður þeim vörum sem ekki falla inn í aðra tollflokka fyrir beinlaust nautgripakjöt. Samkvæmt upplýsingum frá Skattinum fellur til dæmis nautabrást (e. brisket) undir þennan flokk.

Af þeim tollflokkum sem er að finna fyrir beinlaust nautakjöt ber þessi tollflokkur lága tolla, aðeins nautahakk ber lægri toll. Það er hins vegar áberandi að innflutningur hefur aukist jafnt og þétt undanfarin ár. Þannig voru tæplega 67 tonn flutt inn í tollflokkinn árið 2021, tæp 127 tonn árið 2022 og í fyrra voru tonninn 363.

Á fyrstu sjö mánuðum ársins 2024 hafa verið flutt inn 345 tonn af „Öðru frystu úrbeinuðu kjöti af nautgripum“. Á sama tíma hafa verið flutt inn rúm 151 tonn af frystum nautalundum samkvæmt tölum Hagstofunnar. /ghp

Þrír forstjórar skipaðir fyrir nýjar ríkisstofnanir

Nýlega voru skipaði þrír forstjórar fyrir nýjar ríkisstofnanir sem urðu til með sameiningum á stofnunum undir umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti.

Forstjóri Náttúrufræðistofnunar er Eydis Línal Finnbogadóttir, en stofnunin varð formlega til í maí á þessu ári með sameiningu Landmælinga Íslands, Náttúru-rannsóknastöðvarinnar við Mývatn og Náttúrufræðistofnunar Íslands. Eydis var áður forstjóri Landmælinga Íslands frá 2019 og settur forstjóri Landmælinga Íslands frá árslokum 2021.

Sigrún Ágústsdóttir var skipuð forstjóri nýrrar Náttúruverndarstofnunar, sem tekur við þeirri starfsemi náttúruverndar hjá Umhverfisstofnun og starfsemi Vatnajökulsþjóðgarðs.

Eydis Línal Finnbogadóttir, Sigrún Ágústsdóttir og Gestur Pétursson. Myndir / Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti.

Hún var sviðsstjóri hjá Umhverfisstofnun frá árinu 2008 og auk þess staðgengill forstjóra. Stofnunin fer með stjórnsýslu, eftirlit og önnur verkefni á sviði náttúruverndar og sjálfbærar þróunar og á sviði friðlýstra svæða, þar með talið Vatnajökulsþjóðgarðs og Snæfellsjökulsþjóðgarðs,

vernd villtra fugla og spendýra og veiðistjórnunar.

Gestur Pétursson verður forstjóri nýrrar Umhverfis- og orkustofnunar. Hann var forstjóri PCC BakkiSilicon, frá árinu 2022, framkvæmdastjóri Veitna og forstjóri Elkem Ísland. /smh

VEIÐISVÆÐI ÓSKAST

Vegna mikillar eftirspurnar köllum við eftir nýjum veiðisvæðum til að bæta við flóru félagsins, þar með talið bæði stöðuvötn og rennandi vötn. Skoðum einnig veiðisvæði á afskekktum stöðum.

Veiðifélagið Fish Partner er í stöðugum vexti og leitar að fleiri samstarfsaðilum um allt land, óháð tegundum fisks eða tegund vatnasvæðis.

Vinsamlegast hafið samband við Kristján í síma 898 3946 eða á netfangið kristjan@fishpartner.com.

Fjöldi afslátta og sérkjara

Kynntu þér kosti viðskiptakorts Skeljungu

Kortið veitir þínu fyrirtæki afslátt af eldsneyti, vörum og þjónustu hjá samstarfsaðilum Skeljungu.

Landbúnaðarháskólinn efnir til endurmenntunarnámskeiðs um sauðfjársæðingar. Mynd / sá

Sæðingar á tímum verndandi arfgerða

Endurmenntun Landbúnaðarháskóla Íslands (LbhÍ) efnir á næstunni til fimm námskeiða um sauðfjársæðingar út um landið.

Um þessar mundir er mikil áhersla á sæðingar verndandi eða mögulega verndandi arfgerða gegn riðuveiki og því mikil tækifæri sögð fölginn í að endurmennta bændur í sauðfjársæðingum með reyndum dýralækni og kennara. Er námskeiði Endurmenntunar LbhÍ um sauðfjársæðingar ætlað að koma til móts við sem flesta starfandi sauðfjársæðingum og aðra sem hafa áhuga á að starfa, eða starfa nú þegar, við sauðfjársæðingar.

I kynningarefni segir að í bóklega hluta námskeiðsins verði farið yfir sögu sauðfjársæðinga, æxlunarfærum sauðkinda lýst og greint frá helstu atriðum varðandi æxlunarlíffræði þeirra. Áhersla verði lögð á að fjalla um sæðingar, hvernig

best sé að standa að þeim, hvenær rétti sæðingátíminn er og í hverju samstilling gangmála er fölginn.

Í verklega hlutanum verður meðferð sæðis og verklag við sæðingar kennd í fjárhúsi þar sem einnig á að ræða um smitvarnir. Eiga nemendur að námskeiði loknu að geta sett ær og sagt til um hvernig bestum árangri verður náð.

Þorsteinn Ólafsson dýralæknir kennir á námskeiðinu en hann hefur áralanga reynslu af að kenna sauðfjársæðingar á vegum Endurmenntunar LbhÍ. Námskeiðin verða haldin í samstarfi við búnaðarsambönd víða um land. Til stendur að halda námskeiðin hjá LbhÍ á Hvanneyri, að Stóra-Armóti við Selfoss, á Blönduósi, í Búgarði í Eyjafirði og að Ýdölum við Húsavík. Þau fara fram dagana kringum mánaðamótin nóvember/ desember nk. /sá

Moltugerðin á Syðra-Holti er nú í uppnámi eftir að stopp var sett á notkun fiskimjöls. Myndir / Aðsendar

Lífræn ræktun:

Áburðarverkefni í uppnámi

Áburðarverkefni í Syðra-Holti í Svarfaðardal, sem gengur út á moltugerð úr nærsamfélaginu, hefur verið sett í uppnám eftir að bann var sett á fiskislóg sem hræfni til áburðargerðarinnar.

Í Syðra-Holti í Svarfaðardal er stunduð lífræn vottuð ræktun og undanfarin tvö ár hefur þetta verkefni verið í gangi – og hlotið stuðning úr Matvælasjóði – sem hefur það að markmiði að framleiða áburð fyrir búreksturinn.

Nýlega bærust fréttir af því að garðyrkjustöðin Sunna á Sólheimum hefði hætt ræktun á lífrænt vottuðum garðyrkjuafurðum með því að taka í notkun sveppamassa frá Flúðasveppum sem áburðargjafa.

Af því tilefni sagði Elínborg Erla Ásgeirsdóttir, formaður VOR, félags framleiðenda í lífrænum búskap, að eitt af brýnu málunum í framtíðinni sé að aðgengi að nauðsynlegum aðföngum líkt og áburðarefnum sé eins gott og hægt er, til að tryggja framtíð lífræns landbúnaðar.

Um árabíl var sveppamassinn víða notaður meðal garðyrkjubænda með lífræna vottun, enda mjög ákjósanlegur og nærtækur áburður. Vottunarstofan Tún bannaði hins vegar notkun á honum fyrir um átta til tíu árum, en hann samanstendur meðal annars af efnum sem falla til við ræktun á Flúðasveppum og hæsnaskít frá kjúklingsbúum á Suðurlandi. Til að nota áburð í lífrænt vottaðri ræktun sem ekki sé vottaður lífrænt, verður að vera hægt að sýna fram á að aðföngin innihaldi leyfileg efni – og hefur það átt við um sveppamassann.

Moltugerðin starfsleyfislyld

Eiríkur Knútur Gunnarsson segir að áburðarverkefnið hafi að ýmsu leyti verið þyrnum stráð. Það hafi ekki verið flókið í framkvæmd og gefið af sér góða moltu, en reglugerðarbáknið sé flókið og það sé verið að vinna í því að finna flöt á þessu gagnvart Túni og Matvælastofnun

svo hægt sé að halda áfram með það. „Við fengum meldingar um það að fiskislóg væri ekki leyfilegt áburðarefni, en ekki beint sagt að það mætti ekki nota það sem hræfni til moltugerðar.

Svo gerði Matvælastofnun skyndilega kröfu um það hjá okkur að moltugerðin yrði starfsleyfislyld. Það er dálítið undarlegt, þar sem við erum bara að framleiða fyrir okkur sjálf og erlendis tíðkast það víðast hvar að bændur moltugera bara án nokkurrar aðkomu stjórnvalda.

Það sem vantar dálítið hérna á Íslandi er sérstök ráðgjöf fyrir lífræna ræktendur og það kemur vonandi þegar aðgerðaáætluninni verður fylgt eftir,“ segir Eiríkur, en eitt af markmiðum áburðarverkefnisins á Syðra-Holti var einmitt að afla þekkingar sem aðrir ræktendur gætu sótt í. /smh

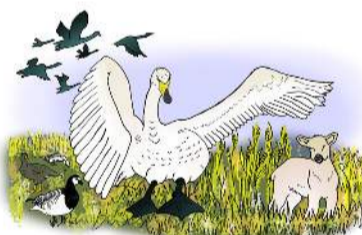
Tilkynna á tjón vegna ágangs

Bændum ber að skila tjónamati vegna ágangs álfta og gæsa fyrir 20. október nk.

Í tilkynningu frá matvælaráðuneytinu er athygli bænda vakin á því að skila inn umsóknum um styrki vegna slíks tjóns rafrænt í Afurð.

„Greiddur er stuðningur vegna skemmda sem hlotist hafa af ágangi álfta og gæsa á nýrækt, við endurrækt á túnnum, kornrækt og rækt annarra fódurjurta í samræmi við ákvæði reglugerðar um almennan stuðning við landbúnað nr. 430/2021,“ segir í frétt ráðuneytisins.“

Samkvæmt reglugerðinni er tjón eingöngu bætt ef það er metið

meira en 30 prósent af heildarstærð ræktunarspildu. Framleiðendum ber að skila inn tjónaskýrslu innan þriggja sólarhringa frá því tjóns verður vart eða álftir og gæsir hafa haft sig á brott. /ghp

Skógarfura í Varmahlíð föngulegust

Skógræktarfélag Íslands hefur valið skógarfuru í Varmahlíð tré ársins 2024.

Tré ársins 2024 var útnefnt við hátíðlega athöfn sunnudaginn 8. september. Um er að ræða skógarfuru (Pinus sylvestris) í skógarlundinni sunnan við Mánabúfu í Varmahlíð í Skagafirði og er það í fyrsta sinn sem skógarfura er valin sem Tré ársins.

Skógarfura var mikið gróðursett á 6. og fram á 7. áratug síðustu aldar, en varð fyrir miklum skakkaföllum af völdum furulúsar, sem grandaði henni að mestu, og er hún því sjaldgæf orðin hérlendis.

Tré er í Varmahlíð í Skagafirði og er 13,9 m á hæð og 30,5 cm að þvermáli í brjósthæð manns. Það heyrir undir lögsögu Skógræktarfélags Skagfirðinga. Var félaginu afhent viðurkenningarskjal sem eiganda trésins og skilti sem markar tréð afhjúpað.

Tré ársins er skógarfura í Varmahlíð. F.v. Hafberg Þórisson, eigandi Lambhaga ehf., sem er bakhjarl Trés ársins, Ragnheiður Guðmundsdóttir, formaður Skógræktarfélags Skagfirðinga, og Jónatan Garðarsson, formaður Skógræktarfélags Íslands. Mynd / Skógræktarfélag Íslands

Skógræktarfélag Íslands útnefnir tré ársins á hverju ári og er tilgangur þess að beina sjónum almennings að því starfi sem unnið er um land

allt í trjá- og skógrækt. Jafnframt að benda á menningarlegt gildi einstakra trjáa á Íslandi. Lambhagi er bakhjarl verkefnisins. /sá

LED perur fyrir Flúrlampa!

3 Stærðir - Allar perur : **Verð kr. 1.500**

- 60 CM LED pera 9w - 4000K hvít
- 120 CM LED pera 18w - 4000K hvít
- 150 CM LED pera 22w - 4000K hvít

SMH Gróðurhús ehf.

Sími: **866-9693**

Facebook: Gróðurhús SMH ehf

Þriggja arma LED ljós sem skráfast í venjuleg perustæði og hentar vel í stærri byggingar og skemmur 80W - 8000 Lúmen. **Verð kr. 8.000**

YLJUM OKKUR

MEÐ ÍSLENSKRI KJÖTSÚPU – NÁTTÚRULEGA

Íslenska kjötsúpan er í grunninn alltaf eins, en samt einhvern veginn aldrei eins. Allir eiga sína uppáhalds kjötsúpu og hefðirnar, uppskriftirnar og leynihráefnin leynast í hverju eldhúsi. Frá upphafi byggðar hefur hún fært okkur yl í kroppinn og kraftmikla næringu.

Hráefnið er úrval af öllu því besta sem Íslenskir bændur bjóða: Nýspröttið grænmeti og hollt íslenskt lambakjöt, framleitt á fjölskyldubúum við einstakar aðstæður og alið á villtri íslenskrí náttúru, laust við erfðabreytingar og aukaefni – náttúrulega.

Skoðaðu uppskriftirnar á islenksklambakjot.is

Sérstakt ákvæði er í reglugerðinni um nytjar á klóþangi, en gæta þarf þess að festa plantna skaðist ekki við þangslátt. Mynd / Bbl

Reglur um öflun sjávargróðurs

Reglugerð um öflun sjávargróðurs í atvinnuskyni hefur nýlega verið gefin út.

Þar er kveðið á um að enginn geti stundað öflun sjávargróðurs í atvinnuskyni í fiskveiðilandhelgi Íslands nema með tilskildum leyfum.

Leyfi eru háð nokkrum skilyrðum. Þarf leyfishafi að hafa gert nýtingaráætlun um öflun sjávargróðurs sem gildi að minnsta kosti í fimm ár í senn, skal áætlun uppfærð áður en öflun sjávargróðurs hefst á hverju ári. Í henni skal greina hvaða tæki verði hagnýtt við öflun, hversu miklu magni af sjávargróðri verði aflað, hvar öflun fari fram og eftir atvikum hvaða svæði verði hvíld til að örva endurvöxt. Skal áætlunin byggjast á mati á lífmassa og líklegu aðgengi.

Leitast skal við að gera grein fyrir áhrifum nýtingar á umhverfið, þar með talið áhrifum á viðveru og áhrifum truflunar á atferli fiska, hryggleysingja, sjávarspendýra og fugla með hliðsjón af þeim tækjum og aðferðum sem verða hagnýtt.

Sérstakt ákvæði er um slátt á klóþangi, þar sem fram kemur að gæta þurfi þess að festa plantna skaðist ekki við þangslátt.

Til að koma í veg fyrir staðbundna ofnýtingu á tilteknum stofni getur ráðherra ákveðið að öflun sjávargróðurs í atvinnuskyni utan netlaga sé auk almenns veiðileyfis háð sérstöku leyfi Fiskistofu. Í slíkum tilfellum er gerð krafa um almennt veiðileyfi ásamt nýtingarleyfi til öflunar sjávargróðurs. /smh

Kirkjubæjarklaustur.

Mynd / Eysteinn Guðni Guðnason - Wikipedia

Mikill áhugi á íbúðum

Þrettán umsóknir um sex íbúðir á Kirkjubæjarklaustri bærust íbúðarfélagi Brákar.

Félagið auglýsti nýlega lausar til umsóknar íbúðir sem félagið á við Skriðuvelli 17 og 19 á Kirkjubæjarklaustri. Brák hefur nú

þegar gengið frá leigusamningum fyrir fimm íbúðir og er fólk farið að flytja inn í þær. Þetta kom meðal annars fram hjá Einari Kristjáni Jónssyni sveitarstjóra á fundi sveitarstjórnar Skaftárhrepps í lok ágúst. /mhh

Þórdís Erla Gunnarsdóttir stendur hjá Tíbrá, Kristbjörg Eyvindsdóttir heldur í Þrýði og Gunnar Arnarson er með Vár.

Mynd / Aðsenn

Hrossarækt:

Þrjár efstu frá sama bæ

Fjörtán hryssur hljóta heiðursverðlaun fyrir afkvæmi í ár. Þrjár efstu hryssurnar, Tíbrá, Þrýði og Vár, eru allar frá Auðsholtshjáleigu, ræktaðar af Gunnari Arnarsyni og Kristbjörgu Eyvindsdóttur.

Árið 2011 léku þau Gunnar og Kristbjörg sama leik, þ.e. átta þrjár efstu heiðursverðlaunahryssur ársins, þær Gígju, Trú og Vordísi. Þær Tíbrá og Vár eru að feta í sömu fótspor mæðra sinna en Tíbrá er undan Trú og Vár er undan Vordísi.

Efsta hryssan í ár er Tíbrá frá Auðsholtshjáleigu og hlýtur hún Glettubikarinn. Tíbrá er undan Gára og Trú frá Auðsholtshjáleigu en þau bæði hlutu heiðursverðlaun

fyrir afkvæmi á sínum tíma. Hæst dæmda afkvæmi hennar er Hljómur frá Auðsholtshjáleigu sem er með hæst dæmdu sex vetra stóðhestum ársins með 8,69 í aðaleinkunn. Önnur í röðinni er Þrýði undan Kvist frá Skagaströnd og Perlu frá Ölvaldsstöðum. Hæst dæmda afkvæmi hennar er Valdís frá Auðsholtshjáleigu en Valdís er eina hrossið sem hefur hlotið 10 fyrir höfuð og er hún með 8,60 í aðaleinkunn í kynbótadómi. Vár er þriðja í röðinni en hún er undan Spuna frá Miðsítju og Vordísi frá Auðsholtshjáleigu. Viðar frá Skör, hæst dæmd íslenski hesturinn með 9,04 í aðaleinkunn, er undan Vár og Hrannari frá Flugumýri II.

„Þetta er ótrúlega gaman, við vorum að vona að við næðum þeim áfanga aftur að eignast þrjár heiðursverðlaunahryssur á sama árinu, en að þær yrðu efstu hryssurnar var algjör bónus. Við reiknuðum ekki með því árið 2011 að ná þessu aftur.“ segir Kristbjörg. Hún segir samspil margra þátta þurfa að ganga upp til að ná árangri í hrossarækt.

„Það er erfitt að segja hvernig maður nær svona árangri, það þarf margt að hjálpast að. Það þarf að rækta góð hross, þau þurfa gott atleti og uppeldi, fjöldi afkvæma þarf að vera nægur, góðir tamingamenn og knapar, það þarf einfaldlega allt að ganga upp og slatta af heppni.“ /hf

Heilbrigðiseftirlit:

Gagnrýna nýjar reglur um hollustuhætti

Heilbrigðisnefndir kringum landið hafa gagnrýnt skort á kynningu á nýrri reglugerð um hollustuhætti. Breytingar um starfsleyfisskilyrði þykja íþyngjandi og ekki til þess fallnar að einfalda ferla eða minnka kostnað.

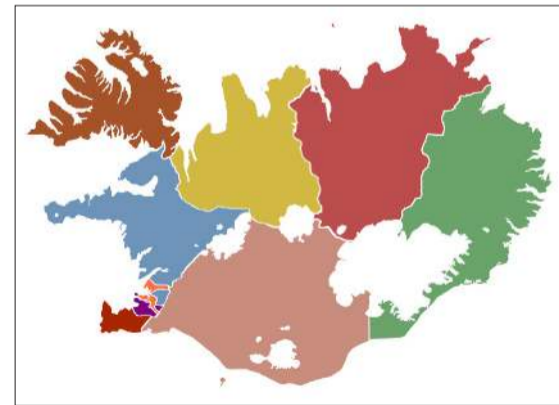
Ný reglugerð um hollustuhætti tók gildi þann 26. júlí síðastliðinn. Reglugerðin, sem er nr. 903/2024 tók við af reglugerð um hollustuhætti frá árinu 2002, með síðari breytingum. Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið vakti athygli á gildistöku hennar með pósti til heilbrigðiseftirlita í ágúst. Heilbrigðisnefndir hafa tekið hana fyrir á fundum nú síðsumars.

Hryggjarstykki í starfi heilbrigðiseftirlits

Í fundargerð heilbrigðisnefndar Suðurnesja segir að reglugerðin sé ein sú mikilvægasta á verksviði heilbrigðiseftirlits og ætla megi að hún snerti leyfismál meirihluta þeirra fyrirtækja sem stofnunin hefur eftirlit með, auk þess sem hún hafi að geyma ýmis ákvæði sem snerta réttindi almennings.

Nefnd eru dæmi um nokkrar breytingar á reglugerðinni: Ákvæði um fjögurra vikna auglýsingaskilyrði starfsleyfa, stjórnvaldssektir gegn alvarlegri brotum, að ákvæði um hávaða hafi verið felld út en eftirlit með leiksvæðum fjölbýlishúsa verið tekið upp og að kynjalaus salerni séu nú talin æskileg. „Nefndin telur fulla þörf á að reglugerðin fái betri kynningu meðal hagaðila, almennings og stjórnvalda og skorar á umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra að gera sem fyrst bragarbót á.“

Framkvæmdastjóri heilbrigðisnefndar Gardabæjar, Hafnarfjarðar, Kópavogs, Mosfellsbæjar og Seltjarnarness gerði á fundi þess grein fyrir að reglugerðin væri nokkurs konar hryggjarstykki í starfi heilbrigðiseftirlits, þar sem gerð væri grein fyrir meginverkefnum heilbrigðiseftirlitsins. Ekki væri hægt að sjá að breytingarnar sem gerðar voru séu til þess fallnar að einfalda ferla og minnka kostnað við leyfisveitingar og eftirlit. „Þannig væri nú gert ráð fyrir að auglýsa þyrfti öll starfsleyfi í fjórar vikur fyrir útgáfu

Heilbrigðiseftirlitssvæðin eru níu talsins.

Mynd / SHÍ

og heilbrigðiseftirliti veittar fjórar vikur til að fara yfir og ganga frá starfsleyfum. Að mati framkvæmdastjóra er ný reglugerð ekki nægjanlega kynnt og ljóst að breyta þarf tilvisunum í öllum starfsleyfisskilyrðum og starfskilyrðum svo þau séu til samræmis við nýttgefna reglugerð.“

Kallað eftir skýrum leiðbeiningum

Á sama hátt telur heilbrigðisnefnd Suðurlands reglugerðina ekki til þess fallna að einfalda ferla og minnka kostnað.

„Sem dæmi er krafa um að auglýsa öll starfsleyfi í fjórar vikur fyrir útgáfu, slíkt mun auka kostnað fyrir rekstraraðila og heilbrigðiseftirlit ásamt því að tefja fyrir afgreiðslu starfsleyfa.“ segir í fundargerð þess. Einnig segir í fundargerð heilbrigðiseftirlits Austurlands að það telji breytingarnar er varða útgáfu starfsleyfa íþyngjandi fyrir fyrirtæki sökum lengri afgreiðslufrests og muni koma til með að auka kostnað. Kallað er eftir kynningu á breytingum á reglugerðinni og skýrum leiðbeiningum um framkvæmd nýrra ákvæða. /ghp

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

HVAÐ VILT ÞÚ BYGGJA?

Steinullareiningar eru frábært byggingarefni fyrir skemmur, geymslur og fjós

- Steinullareiningar henta í útveggi, þök og milliveggi.
- Áratuga reynsla við íslenskar aðstæður.

- Hægt að fá hönnun og teikningar til samþykktar fyrir byggingafultrúa.
- Fljótleg uppsetning með stöðluðum lausnum.

Hafðu samband og kynntu þér úrvalið.

Samningur um græna Danmörku

Stjórnvöld hafa skrifað undir viðtækan samning um græna Danmörku. Komist var að samkomulagi við bændur, matvælaframleiðendur, sveitarfélög, iðnrekendur og náttúruverndarinnna sem miðar að minni losun gróðurhúsalofttegunda, endurheimt vistkerfa og eflingu vatnsbúskapar.

Søren Søndergaard, formaður Landbrug og Fødevare, segir bændur ánægða með samninginn, sem sé hluti af markmiðum stjórnvalda um að draga saman losun gróðurhúsalofttegunda um 70 prósent fyrir 2030. Samkvæmt hagfræðiskýrslu sem gerð var fyrir ríkisstjórnina var lagt til að leggja 750 danskar krónur á hvert CO₂ tonn, en Landbrug og Fødevare hafi tekist að semja um lægri upphæð fyrir bændur.

Skattlagningin komi í tveimur þrepum; 120 danskar krónur verða lagðar á hvert losað tonn frá árinu 2030 og 300 danskar krónur frá árinu 2035. Í kerfinu sé innbyggður hvati til að koma upp umhverfisvænni búskaparháttum og geti bændur komist hjá skattgreiðslum ef þeir draga nógu mikið úr losun. Ekki verður lagður skattur á líffræðilega ferla sem ekki sé hægt að hafa áhrif á. Skrifað var undir samninginn þann 24. júní og á hann eftir að fara í gegnum þingið og fjárlagaumræðu.

Eyrnamerkt landbúnaðinum

Søren nefnir að þær aðgerðir sem bændur geti ráðist í séu meðal annars að koma upp mykjulóni og senda skít í lífgasverksmiðju áður en honum er dreift á túnin. Þær skatttekjur sem komi frá bændum verði eyrnamerkar til uppbyggingar af þessu tagi.

Ekki megi gera ráð fyrir samdrætti í landbúnaðarframleiðslu í Danmörku, nema að litlu leyti ef framleiðsla hættir á jörðum þegar fjós verða úrelt eða ef ekki tekst að koma búrekstrinum á næstu kynslóð.

Søren Søndergaard. Mynd / ál

Samsetning heildarframleiðslunnar gæti breyst, til að mynda ef kúabændur snúa sér alfarið að kornrækt í staðinn fyrir að endurnýja fjós.

Ræktarland tryggt

Søren segir að ef upphafleg áform um ræktun skóga, endurheimt votlendis og útvíkkun vatnsverndarsvæða hefði náð fram að ganga hefði ekkert verið eftir af Danmörku. Í lokaútgáfu samningsins hafi ræktarland fengið meira vægi og tryggt sé að hver hektari sem sé tekinn úr hefðbundinni landbúnaðarframleiðslu uppfylli þrjú skilyrði: Að með því sé verið að bæta vistkerfi, hafa jákvæð áhrif á loftslag og styrkja vatnsbúskap.

Þá sér Søren fyrir sér að bændur geti gert skipti á landi. Þannig sé hægt að tryggja að þeir endurheimti votlendi á þeim tünnum sem henta best til þess, en geti keypt ræktarland á nágrennajokum í staðinn. Þessi verkefni verði fjármögnuð af stjórnvöldum, en bændur geti ýmist selt land eða fengið greitt fyrir að breyta því í votlendi eða skóg. Hugsunin er að með endurheimt votlendis fáið beitarland eins og var alengt í upphafi síðustu aldar.

/ál

Á Austurlandi er nú unnið að verkefninu Vatnaskil. Verkefninu er ætlað að efla nýsköpun og stuðla að fjölbreyttara atvinnulífi í dreifbýli á Austurlandi. Myndin er frá Reyðarfirði.

Austurland:

Grasrótin gaumgæfir atvinnulíf og nýsköpun

Verkefnið Vatnaskil á Austurlandi miðar að því að efla nýsköpun og stuðla að fjölbreyttara atvinnulífi í dreifbýli á Austurlandi. Sérstök áhersla er lögð á að skapa tækifæri fyrir ungt fólk.

Verkefnið er unnið á grunni Svæðisskipulags Austurlands 2022–2044 þar sem m.a. er kveðið á um að landbúnaður verði áfram ein af lykilatvinnugreinum landshlutans.

Hjartað slær í sveitinni

„Vatnaskil er verkefni sem fékk styrk úr byggðaaætlun 2023 og er unnið í samvinnu við Félag ungra bænda á Austurlandi og Búnaðarsamband Austurlands“, segir Páll Baldursson, verkefnastjóri hjá Austurbú. Hann segir verkefninu ætlað að efla nýsköpun og stuðla að fjölbreyttara atvinnulífi í dreifbýli á Austurlandi og þá með sérstakri áherslu á að horfa á tækifæri fyrir ungt fólk.

Páll Baldursson.

Vatnaskil hófust með samráðsfundi á Eiðum í ágúst í fyrra undir yfirskriftinni „Hjarta mitt slær í sveitinni – samtal um framtíðartækifæri í sveitum Austurlands“. Þátttaka fór að sögn Páls fram úr björtustu vonum og mættu um 60 manns af öllu Austurlandi. Þátttakendur lögðu sjálfir fram umræðuefni. Var m.a. kallað eftir ábendingum um hvað mætti bæta varðandi innviði á Austurlandi en þar voru samgöngur eftar á blaði; nýframkvæmdir, endurbætur og viðhald en einnig net- og farsímasamband og þriggja fasa rafmagn. Huga þurfi sérstaklega að ögnum vegna náttúruvar sem gæti haft áhrif á innviði, t.d. vatnsból. Afurð samráðsfundarinnar var m.a. áhugaverð skýrsla sem ILDI, þjónusta og ráðgjöf, sem hafði umsjón með samráðsfundinum, tók saman og má finna á vef Austurbúar.

Rúm fyrir fleiri í kornrækt

Í tengslum við Vatnaskil var að sögn Páls fundað um ræktun á Austurlandi. Var sjónum einkum beint að almennri ræktun, þeim tækifærum sem geta verið í lífrænni ræktun og svo í þriðja lagi kornrækt.

Eygló Björk Ólafsdóttir í Vallanesi og formaður Vor, félags framleiðenda í lífrænum búskap, hafði framsögu um þau tækifæri sem fyrir hendi eru í lífrænni ræktun. Sigurður Max Jónsson, ráðunautur RML, fór yfir stöðu ræktarlands á Austurlandi ásamt stöðu kornræktar á svæðinu og að lokum sagði Eymundur Magnússon í Vallanesi frá langri reynslu sinni af kornrækt en í máli hans kom m.a. fram að hann teldi rými á markaðnum fyrir fleiri í kornrækt til mannelis.

Hópar ræddu sérstaklega um mikilvægi skjólbeltaræktunar og þýðingu skjólbelta fyrir ræktun. Þá komu hugmyndir stjórnvalda um stuðning við aukna kornrækt og stuðningskerfi til umræðu. Í umræðum um ræktun almennt kom m.a. fram að talsverð vöntun væri á þekkingu á gróðurhúsaræktun á Austurlandi. Þátttakendur veltu fyrir sér styrkleikum Austurlands í

Áherslur á Austurlandi

Samgöngur eru langstærsta og mikilvægasta viðfangsefni til að styrkja stöðu dreifbýlis á Austurlandi, að mati þeirra sem tóku þátt í fundinum „Hjarta mitt slær í sveitinni“. Voru sérstaklega nefnd Mjóafjarðargöng, Öxi, Fjarðarheiðargöng, Hellsheiðargöng og Suður-fjarðavegur.

Í sveitum þykja að öðru leyti mikilvægust málefni matvælaframleiðslu og heimaslátrunar, landbúnaðar, eignarhalds á landi og búsetu, nýliðunar, húsnæðis og félagslífs. Allt séu þetta málefni sem varði grundvöll búsetu í sveitum, framboð jarða og húsnæðis, framleiðslu, lífsafkomu og gott samfélag.

Hjarta mitt slær í sveitinni – samtal um framtíðartækifæri í sveitum Austurlands. 23. ágúst 2023, ILDI, Sigurborg Kr. Hannesdóttir

grænmetisræktun. Mjög mikið væri t.d. ræktað af kartöflum og það væri gríðarlega mikilvægur vörflokkur fyrir Íslendinga ef til fæðuskorts kæmi.

Bæta þarf aðstæður til matvælaþróunar

Þá segir Páll að jafnframt hafi verið haldinn fundur um austfirsk matvæli og áskoranir og tækifæri sem eru í fullvinnslu á austfirsku hráefni.

Sem dæmi um það sem borið hafi á göma var regluverk í matvælaframleiðslu og að það væri oft flókið og erfitt viðureignar. Ákall var um betri aðstöðu til að vinna að þróun matvæla, þ.e. að tækjábúnaður væri til staðar og í lagi. Fundargestir fögnuðu tækifærinu til að hittast og mikill vilji er til að halda því áfram og skapa þannig sterk tengsl á milli framleiðenda. Í þessu samhengi var Matarmóti Austurlands, sem haldið hefur verið árlega síðustu haust, hampað mjög. Jafnframt ræddi fundurinn hlutverk verslana í uppbyggingu austfirskrar matvælaframleiðslu og voru fundarmenn sammála um að það væri erfitt að koma vörum inn í stærri verslanir. Finna þyrfti leiðir til að bæta úr því. Er vonast til að með auknu samtali og upplýsingagjöf milli fólks sem brennur fyrir austfirskri matvælaþróun megi skapa vettvang til samstarfs og frekari atvinnusköpunar.

Páll segir að í framhaldinu verði fundað um málefni eins og t.d. vatnsból, orkuöflun og orkuskipti og börn og jöfn tækifæri til sveita. /sá

TORMEK

Bestur í brýningar

T-4 verð 78.740

T-8 verð 129.890

NÝ
SENDING

**VERKFÆRA
LAUSNIR**

verkfaeralausnir.is

Skútuvoði 1E - Opíð virka daga 8:00-17:00

vfs.is

1997

27 ÁR

2024

AFMÆLIS TILBOÐ

GEGGJUD TILBOÐ
OG AFSLÆTTIR

27% AFSLÁTTUR
AF 27 VÖRUM

VERKFÆRA
SALAN

Sjáðu afslætti
og tilboð á vfs.is

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Matarupplifun

Miðaldabæir

Lavander ræktun

Dubrovnik

Vínbúgarður

Hunangsbændur

Aðeins 18 káetur í boði!

Bændasigling um eyjur Króatíu

Sjö daga glæsisigling um Adríahafið í Króatíu þar sem heimsóttar verða heillandi eyjur og strandbæir eins og Dubrovnik, Bol, Hvar og Korkula, Siglingin er sérstaklega hugsuð með íslenska bændur í huga.

Í þessari einstöku siglingu fáum við meðal annars að kynnst framleiðslu á hunangi og marmelaði, njótum víns- og matarupplifana og heimsækjum fallega lavender ræktun.

Þetta er einstakt tækifæri til þess að fá innsýn inn í króatíska bændamenningu sem og njóta þess að sigla meðfram fallegum ströndum og bæjum með uppruna allt frá miðöldum. Siglingarnar eru í júlí og ágúst 2025.

Kynntu þér ferðina á kompaniferdir.is eða sendu okkur fyrirspurn á info@kompaniferdir.is

Staðirnir

- Split
- Bol
- Dubrovnik
- Korkula
- Hvar
- Pucisca
- Markaska

Verð frá: 379.990kr.- á mann í tvíbýli

Kompaníferðir

433 4000

Skútuvogur 1b, 104 Reykjavík

info@kompaniferdir.is

Hornafjarðarfljót:

Umhverfisáhrif óhjákvæmilega verulega neikvæð

– Bændur óttast að veglagningin muni verða varanleg ógn við ræktarlönd

Veglagningin yfir voginn á milli Hriseyjar og Árnanes, þar sem sameiginlegt útfall Hoffellsár og Laxár rennur til sjávar.

Mynd / Ásgeir Núpan Ágústsson

Unnið er að veglagningu í Hornafirði, styttingu hringvegarins um Hornafjarðarfljót, á milli bæjanna Hólms í vestri og Dynjanda í austri með brúarsmiði yfir Djúpá, Hornafjarðarfljót, Hoffellsá og Bergá. Fyrir skemmstu búrúst tíðindi af miklu vatnstjóni á ræktarlöndum kartöflu- og kornbænda í Nesjum, sem rekja má beint til veglagningarinnar og brúargerðarinnar yfir sameiginlegt útfall Hoffellsár og Laxár.

Sigurður Mór Harðarson
smh@bondi.is

vegarins er fyrst og fremst að auka umferðaröryggi, draga úr slysaáætlu, stytta vegalengdir og tryggja góðar samgöngur á svæðinu.

Súði ekki í sína bestu garða

Bræðurnir Hjalti og Eiríkur Egilssynir stunda landbúnað á aðliggjandi landsvæðum við ádurnefnt útfall sem liggur meðfram Árnanesi – og

þeir eru að hluta eigendur að – auk þess sem kartöflubændur í Akurnesi eiga þar lönd sem þeir nýta undir kartöflugarða og sem beitilönd fyrir sauðfé og hross.

„Ég hafði strax í vor, fyrir sáningu, samband við eftirlitsmann Vegagerðarinnar með veglagningunni og tilkynnti honum áhyggjur mínar af hárru grunnvatnsstöðu á svæðinu og lélegu útstreymi úr garðlöndum. Ég setti því ekki niður kartöflur í minn besta garð þar sem ég hafði áhyggjur af grunnvatnsstöðunni, en sett var niður korn í þann garð.“

Við gátum ekki tekið upp kartöflur í heilum hektara sem verst fór í flóðunum. Auk þess eru að koma fram skemmdir á uppskeru

sem samsvara þremur hekturum til viðbótar,“ segir Hjalti.

Hann áætlað að heildartjón bænda geti hlaupið á tugum milljóna.

Voru tilbúnir til að semja um aðra leið

Veglagningin sem um ræðir og brúargerð, liggur yfir voginn á milli Hriseyjar og Árnanes. Byrjað var á þeirri veglagningu síðasta haust, en breiddin á útfallinu í voginum á þessum kafla var um 300 metrar áður en framkvæmdir hófust. Brúin verður 114 metra löng þegar brúargerðinni verður lokið, með vegfyllingum hvort sínum megin við brúna. Þegar tjónið varð var búið að brúa um 20 metra og þurfti verktakinn að rjúfa vegfyllinguna að austanverðu á 40 metra kafla til að bjarga því sem bjargað varð úr ræktun kartöflubændanna á Seljavöllum og í Akurnesi. Hjalti er kartöflubóndi en Eiríkur er kúabóndi sem líka stundar kornrækt og flaut einnig yfir kornakra á hans vegum í ádurnefndu flóði.

„Við vorum alltaf tilbúnir til að semja um aðra leið en Vegagerðin valdi svo sjálf, en þetta er eiginlega dálítið heimamönnum að kenna því þeir vildu ekki fara þá leið,“ segir Hjalti og vísar þar til ákvarðana sveitarfélagsins um valda veglínna. „Þeir voru að reyna að ná í ferðamennina – fá þá nær sér – en við sjáum það núna að þessi vegur er bara störtjón fyrir bygðarlagið og vistkerfið. Við gáfum aldrei samþykki fyrir þessari leið og því voru löndin okkar tekin eignarnámi sem leggja á veginn um.“

Fyrst mælt með leið 1

Veghönnunardeild Vegagerðarinnar gaf út drög að tillögum um matsskýrslu vegna veglagningar um Hornafjarðarfljót í júlí 2006, en slík vegagerð hafði verið til umræðu um nokkurra ára skeið. Í skýrslunni kom fram að á vegáætlu fyrir árið 2008 væri fjárveiting til framkvæmda á þeim vegkafla.

Í drögnum er fyrst stillt fram þremur valkostum; leið 1, leið 2 og leið 3. Í frummatsskýrslu Vegagerðarinnar sem gefin var út í janúar 2008 er mælt með að leið 1 verði farin umfram aðrar leiðir. Réðu þar umhverfisáhrif mestu um, auk þess sem leiðin var einnig

talin uppfulla öll markmið um umferðaröryggi og greiðfærni. Þá var sú leið talin verulega hagkvæmari en aðrar leiðir.

Bæjarstjórn vildi leið 3

Á bæjarstjórnarfundi í febrúar árið 2008 er samþykkt eftirfarandi bókun um málið sem bæjarstjórn sendi svo til Skipulagsstofnunar sem athugasemnd við frummatsskýrslu Vegagerðarinnar.

„Hann áætlað að heildartjón bænda geti hlaupið á tugum milljóna ...“

„[...] Stytting vegalengda innan Sveitarfélagsins Hornafjarðar er grundvallaratriði að mati bæjarstjórnar Hornafjarðar. Sú umtalsverða stytting sem verður samfara því að fara leið 3 samanborið við að fara leið 1 er það mikil að bæjarstjórn Hornafjarðar telur að almannahagsmunir liggja við.“

[...] Það er því niðurstaða bæjarstjórnar Hornafjarðar að leið 3 í tillögum Vegagerðarinnar sé besti kosturinn af þeim leiðum sem hún leggur til að verði metnar í framkvæmdamati. Ekki sist vegna bættis umferðaröryggis sem og verulegrar styttingar á vegalengdum innan sveitarfélagsins sem leið 3 hefur í för með sér. Niðurstaða bæjarstjórnar Hornafjarðar er því að leið 3 verði fyrir valinu með þeirri breytingu að ekki verði farið út í Skarðsfjörð með veginn,“ segir í bókuninni.

Verðmætri matvælaframleiðslu stefnt í hættu

Sveinn Rúnar Ragnarsson og Ragnheiður Másdóttir reka sauðfjárbú og stunda kartöflubúskap í Akurnesi, ásamt foreldrum Sveins, þeim Ragnari Jónssyni og Ingunni Jónsdóttur. Hann segir að áhrif flóðanna á garðlöndin til skemmri tíma séu ekki komin í ljós.

YAMAHA GRIZZLY FJÓRHJÓL

— Lítið notuð hjól á tilboðsverði!

Afsláttur frá 350.000 - 890.000 kr.

Bjóðum nokkur notuð Yamaha Grizzly fjórhjól og Yamaha Wolverine buggy bíla á tilboðsverði í lok september með 5 ára ábyrgð og 10 ára ábyrgð á drifreim.

EKKI MISSA AF ÞESSU!
hafðu samband og kynntu þér málið

GÖTUSKRÁÐ,
HVÍT NÚMER

KRÓKUR,
DRÁTTARGETA
680 KG

ULTRAMATIC SJÁLFSKIPTING
10 ÁRA ÁBYRGÐ Á REIM,
5 ÁRA ÁBYRGÐ Á HJÓLI

HÁTT OG LÁGT DRIF
OG DRIFLÆSINGAR

RAFMAGNSSTÝRI

WARN SPIL
AÐ FRAMAN

EINUNGIS 315 KG
MEÐ BENSÍNI OG OLÍUM

YAMAHA Á ÍSLANDI

Kletthálsi 3, 110 Reykjavík
S 540 4980 | www.yamaha.is

Umboðsaðili
YAMAHA

Horft til austurs yfir útfall Bergár, en þar á austurbakkanum er Dilksnes með sína stofnútsæðisræktun.

Mynd / Ásgeir Núpan Ágústsson

Garðarnir á Miðskeri á floti.

Þarna voru garðar hjá okkur sem voru bara á floti og við þurftum að grípa til þess að framræsa þetta vatn, sem við höfum ekki þurft að gera áður. Það gekk bara alls ekki vel. Garðarnir hafa blotnað í miklu vatnsveðri en þetta er ný saga að sjá þetta svona," segir Einar Arni Kristjánsson, bóndi á Miðskeri.

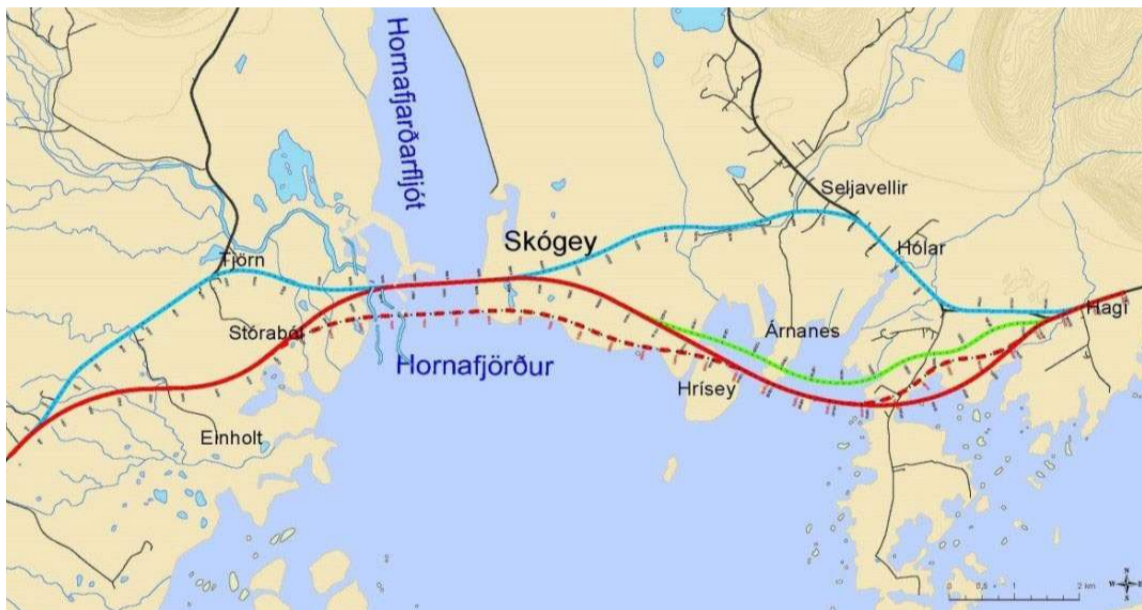
„ÍSTAK fékk að leggja veg í gegnum Skógey, vinnuveg vegna framkvæmdanna, og þar átti að vera ræsi á veginum en það hefur ekki enn orðið. Við sjáum að sá vegur hefur áhrif á vatnafarið hjá okkur og erum ekki í vafa um að vega- og brúargerðin við útfallið í vöginum hefur líka áhrif á það hvað það rennur illa úr okkar gördum. Þetta er á nokkrum hekturum hjá okkur og er alvörutjón. Okkur list illa á ef þetta verður sviðsmyndin til framtíðar.“

Leið 3b kynnt

Í desember 2008 var leiðin 3b kynnt sem ný útfærsla á leið 3 á opnum kynningarfundum. Kom hún í kjölfar óska sveitarfélagsins um tilfærslu leiðar 3 norður fyrir Flóa, utan Skarðsfjarðar sem væri á náttúruminjasrá, og hins vegar vegna athugasemda frá almenningi um að land sunnar í Skógey væri þurrara en þar sem leið 3 væri áætluð.

Matsskýrsla vegna fyrirhugaðra framkvæmda lá fyrir í apríl 2009 og mun hún hafa borist Skipulagsstofnun í júní það ár. Í henni var einnig gerð grein fyrir leið 3b, að með henni væri dregið úr neikvæðum umhverfisáhrifum miðað við leið 3.

– Framhald á næstu opnu.

Skýringar
 Nýjar veglínur
 Leið 1 (blue) Leið 2 (green) Leið 3 (red) Leið 3b (dashed red)
 Hringvegur 1 (black) Slóðar (black) Hæðarlínur (grey)
 Ár og lækir (blue wavy) Vötn (blue cloud)

„Það hefur ekki orðið uppskerubrestur hjá okkur en það munu að öllum líkindum koma fram bleytuskemmdir sem munu hafa áhrif á nýtanlegt uppskerumagn. Til lengri tíma eru áhrifin alvarlegri því nú er svæði sem hefur verið tiltölulega öruggt til ræktunar orðið áhættusamara,“ segir hann.

Spurður almennt út í veglagninguna segir Sveinn að með henni sé verið að stefna verðmætri matvælaframleiðslu í talsverða hættu. „Kartöflurækt í Nesjum fer að stórum hluta fram á bökum og í grennd við Laxá, Hoffellsá og Bergá. Oft og tíðum í garðlöndum sem eru einn til tvo metra yfir sjárvarmáli. Ástæðan fyrir því að kartöflurækt hefur fest sig í sessi í Nesjum er fyrst og fremst sú að þar hafa skapast aðstæður frá náttúrunnar hendi sem gera ræktunina örugga. Í því felast mikil verðmæti.

Eg óttast það að sum af þessum svæðum geti orðið of áhættusöm til kartöfluræktar og annarrar akuryrkju ef að ekki verður brugðist við og leitað allra leiða til að draga úr flóðahættu vegna nýja vegarins.“

Stofnútsæðisræktun í Dilksnesi

Veglína 3b mun sem fyrr segir liggja yfir á Arnanes og þaðan liggur leiðin yfir votlendi og vatnasvið Bergár og á land sem var í eigu kartöflubændanna í Dilksnesi, áður en Vegagerðin tók það eignarnámi.

Brúin yfir Bergá verður 52 metrar á lengd, auk vegfyllinga, og hefur í sumari verið unnið að undirbúningi fyrir brúargerðina.

„Þetta ógnar auðvitað okkar ræktun og lífsafkomu, en svo hafa þessar framkvæmdir líka svo mikil áhrif á umhverfið. Við finnum strax fyrir neikvæðum áhrifum á fuglalíf og fiskigöngu hér í firðinum hjá okkur,“ segir Finndís Harðardóttir, bóndi í Dilksnesi.

„Við höfum verið í stofnútsæðisræktun hér í um 30 ár, en Bjarni maðurinn minn féll frá í desember á síðasta ári. Synir okkar hafa sýnt kartöfluræktuninni áhuga, svo það er mögulegt að þeir taki við þessu.

Það eru bara þrjár bæir í stofnútsæðisræktun á Íslandi – sem gengur út á að rækta sjúkdómafritt útsæði fyrir íslenska kartöflubændur – og við erum þeir einu sem erum hér á Suðurlandi. Hornafjörður býr auðvitað við þá sérstöðu að vera myglufritt svæði fram til þessa þegar kemur að kartöfluræktun – og því er þetta mjög dýrmætt svæði,“ segir Finndís.

Einnig áhrif á veðurfar

Hjalta telur að þar sem ákveðið var að vegstæðið yrði svo neðarlega í Hornafirðinum þá séu þeir ekki alltaf öruggir með nægilegt frárennsli frá bestu gördunum þeirra, sem er nauðsynlegt svo þau haldi áfram að teljast góð ræktarlönd.

„Veglagningin mun einnig hafa varanleg áhrif á veðurfar á þessum garðlöndum okkar með kaldara veðurfari. Við höfum notið þess að þarna myndast hagstætt loftslag, en með hærri grunnvatnsstöðu kólnar. Þessi framkvæmd getur haft

varanleg áhrif á þennan landbúnað sem þarna hefur lengi verið stundaður. Við erum fjórir kartöflufurframleiðendur eftir þarna og sagan er löng og orðsporið gott. Þetta er kannski eina búgreinin hér á svæðinu sem ekki hefur gefið eftir. Það er af því að hér eru einstaklega góðar aðstæður.

Við erum allir fjórir háðir þessu vatnafari hér. Þetta hefur líka áhrif á þá sem eru hinum megin við útfallið, í Dilksnesi, sem er nú einn þriggja á landinu með stofnútsæðisræktunina fyrir kartöflubændur. Þannig að því þarf líka að halda til haga að þessi veglagning hefur áhrif á fleiri svæðum og á fleiri ræktarlöndum,“ segir Hjalta

Rennur illa úr gördum Miðskers

Fjórdi kartöflufurframleiðandinn á svæðinu er Miðsker, sem stendur ofar í landinu, á austurbakka Hoffellsár. „Við fundum fyrir því um daginn þegar rigndi mikið að það rann svo illa frá gördunum.

Hjarta heimilisins

Við hönnum innréttingar að þínum þörfum

FRÍFORM
2000 - 2024

Mán. – Föst. 10–17
Laugardaga 11–15

Fríform ehf.
Askalind 3,
201 Kópavogur.
562–1500
Friform.is.

Verulega neikvæð áhrif á umhverfi

Vegagerðin valdi veglínuna 3b svo í raun formlega í samráði við Sveitarfélag Hornafjarðar, sem gert var meðal annars árið 2009 með breytingu á aðalskipulagi Hornafjarðar 1998–2018. Bæjarstjórn sveitarfélagsins samþykkti svo beiðni Vegagerðarinnar um framkvæmdaleyfi 1. desember 2016, eftir að verkefnið hafði farið í gegnum mat Skipulagsstofnunar í ágúst 2009 á umhverfisáhrifum framkvæmdanna, þar sem metin voru áhrif mismunandi leiða.

Álit Skipulagsstofnunar var að með vali á leiðum 2, 3 og 3b yrðu áhrif á landslag, ásýnd, jarðmyndanir og gróður óhjákvæmilega verulega neikvæð. Hins vegar yrði með vali á leið 1, dregið eins og kostur væri úr neikvæðum umhverfisáhrifum framkvæmdanna og samræmdist því best markmiðum laga um mat á umhverfisáhrifum. Væru neikvæð umhverfisáhrif leiðar 1 minni en annarra kyntra kosta, auk þess sem sú veglagning leiddi til minnstrar efnistöku úr nærliggjandi námum.

Stofnunin leggur til skilmála um að Vegagerðin eigi samráð, meðal annars við Landgræðslu og Umhverfisstofnun, um endurheimt votlendis vegna framkvæmda.

Leiðarval réðst af markmiðunum

G. Pétur Matthíasson, forstöðumaður samskiptadeildar Vegagerðarinnar, segir að val á leiðinni hafi ráðist af markmiðum framkvæmdarinnar, um bætt umferðaröryggi og greiðfærni – og sú leið sem var valin hafi uppfyllt best þau skilyrði. „Framkvæmdin fór í ferli við mat á umhverfisáhrifum framkvæmda og lauk því með álit Skipulagsstofnunar árið 2009. Vegagerðin sótti um framkvæmdaleyfi til sveitarfélagsins og var það veitt árið 2016 og hófust framkvæmdir í framhaldinu.

Mynd úr gróðurhúsinu í Dilksnesi frá því í sumar, en þar er stunduð stofnútsæðisræktun á hreinu kartöfluútsæði fyrir íslenska kartöflubændur.

Hjalti Egilsson á Seljavöllum, ásamt barnabarninu Halldóru Ines.

Framkvæmdaleyfið var kært til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála og hafnaði úrskurðarnefndin kröfu kæranda, eins og kemur fram í úrskurði 01/2017 í nóvember 2017.

Fjallað er um áhrif framkvæmdarinnar á umhverfi í matsskýrslum framkvæmdarinnar og er sú saga rakin jafnframt í úrskurði matsnefndar eignarnámsbóta vegna eignarnáms vegna framkvæmdarinnar, þar með talið áhrif á ræktarlönd. Verkfræðistofan Vatnaskil fór yfir vatnafræðilegar aðstæður á svæðinu og skilaði hún greinargerð árið 2007. Verkfræðistofan útbjó meðal

annars straumlíkan af svæðinu er tók tillit til fjölda vatnafræðilegra þátta á svæðinu. Niðurstöðurnar voru nýttar sem forsendur við hönnun brúarmannvirkja – lengd og hæð þeirra,“ segir G. Pétur.

Forsendur flóðalíkans

G. Pétur bendir á að matsnefnd eignarnámsbóta hafi jafnframt kallað til hlutlausan matsmann, Snorra Zóphaniasson jarðfræðing, til að fara yfir mál varðandi kartöflurækt og áhrif fyrirhugaðra mannvirkja. Í niðurstöðum hans hafi komið fram að þegar tekið sé tillit til þess að kartöflur séu ræktaðar á sumrin er áhætta sem tekin er á að flóð nái upp á lægstu spildurnar á þeim tíma litlu sem engu meiri vegna vegfyllinganna og brúarinnar. Áhættan væri minni nú en fyrir nokkrum árum vegna landhækkunar.

Hjalti segir hins vegar að þarna sé um alvarlegan misskilning að ræða. Árbotnarnir risi alveg jafnmikið og landið þannig að árnar verði grynri. Miðað við staðhæfingar um landhækkun ætti vatnsstaðan að hafa breyst um hálfan metra frá því kartöfluræktun hófst 1972, en hún hafi hins vegar ekki breyst.

Sveinn segir í þessu sambandi

Ólafur Árnason, forstjóri Skipulagsstofnunar.

Mynd / Skipulagsstofnun

mikilvægt að halda því til haga að matsnefnd eignarnámsbóta hafi úrskurðað á þann veg að óvissan um áhrif veglagningarinnar á búrekstur eignarnámsþola og beitiland væri slík að ekki hafi verið unnt að svo stöddu að ákveða eignarnámsbætur fyrir ætlað framtíðartjón af þessum völdum, líkt og hann hefur krafist. Er vísað til 16. greinar laga um framkvæmd eignarnáms, þar sem segir. „Heimilt er matsnefnd, þótt eignarnámsmati sé lokið, að taka til úrlausnar kröfur um eignarnámsbætur, sem ekki hefur verið fjallað um í matinu, ef krafa kemur fram um það, áður en ár er liðið frá því að þeim framkvæmdum lauk, sem voru tilefni eignarnámsins.

Sama gildir um bótakröfur eignarnámsþola, er stafa af því, að veruleg breyting hefur orðið á bótagrundvelli þeim, sem matsniðurstæða byggist á.“

Mælingar í Fossá í Berufirði til grundvallar

Forsendur fyrir mati á flóðum og tjóni virðast ekki hafa verið alveg traustar. Því eins og fram kemur í matsskýrslu Vegagerðarinnar í apríl 2009, um mat á umhverfisáhrifum verkefnisins, fór ekki fram sjálfstæð rannsókn á mögulegum flóðum úr sameiginlegum árfarvegum Hoffellsár og Laxár, heldur var stuðst við flóðagreiningu á grundvelli vatnshæðarmælis í Fossá í Berufirði. „Fossá er dragá eins og Laxá og engin ástæða til að ætla annað en að ætla megi flóð í Laxá á grundvelli mælinganna frá Fossá,“ segir í svari í skýrslunni við gagnrýni Hjördísar Skirmisdóttur um skort á gögnum.

Þá ber upplýsingum Vegagerðarinnar á hæð kartöflugarðanna á Árnanesi ekki saman við rannsóknir bænda. Í gögnum Vegagerðarinnar segir að þeir séu í 1,5 til 2 metra hæð yfir sjávarmáli en bændur staðhæfa að lægstu garðar þeirra séu aðeins í um eins metra hæð í venjulegu tíðarfari. Slíkur hæðarmunur getur skipt sköpum þegar áhættan er metin af mögulegu tjóni af völdum flóða við bakkana.

Aðferðin ekki fullkomin

G. Pétur segir að meta hafi þurft hönnunarflóð á sínum tíma, áður en búið var að safna rennismælingum úr Laxá í Nesjum – sem hófust árið 2006. „Ávallt er mikil óvissa við mat á flóðum á vatnsviðum sem ekki hafa verið mæld og takmarkað hægt að gera til að draga úr þeirri óvissu annað en að rennismæla og gera flóðagreiningu á gögnunum. Vandamálið er að það getur tekið marga áratugi að fá viðunandi gögn til að byggja flóðagreiningu á.

Vegagerðin hefur lengi notast við þá aðferð að meta flóð út frá flóðagreiningum nálægra vatnsviða líkt og í tilfelli Laxár í Nesjum og er sú aðferð vel þekkt. Vegagerðin gerir sér grein fyrir að aðferðin er ekki fullkomin en miðað við þau gögn sem fyrir lágu og þær aðferðir sem almennt voru notaðar til að meta flóð á ómældum vatnsviðum telur Vegagerðin að sú aðferð sem notuð var gefi raunhæfustu myndina.“

Um forsendur mats á hæð kartöflugarðanna segir G. Pétur að þær hafi átt við þegar umhverfismatsskýrslan kom út. Síðan þá hafi nýir garðar verið teknir í notkun og þeir sem liggja lægst hafi komið til árið 2022. Því mótmæla bændur og segja að nánast öll þessi umræddu ræktarlönd hafi verið nýtt um árabíl, þó þau hafi ekki verið í stöðugri notkun.

Ólafur bendir á að umfjöllun um skerðingu landbúnaðarlands fari ekki hátt í matsskýrslum ...

Mögulegar endurkröfubætur á verktakann

Pegar G. Pétur er spurður um hvort Vegagerðin hafi ekki brugðist við varúðarorðum bænda vegna vegagerðarinnar, segir hann að ábendingum hafi verið komið á framfæri við verktakann ÍSTAK. „Honum var bent á, þar sem hann hafði þrengt verulega að útrengisli árinna, að hann yrði að vera tilbúinn að tjúfa fyllingar ef þær aðstæður sköpuðust að þetta ylli flóðum ofan við. Þess ber að geta að það hefur aðeins flætt í þá garða sem nýjastir eru á svæðinu og liggja mjög neðarlega í landinu.

Vegagerðin mun fara ítarlega yfir þetta á næstu vikum og skorast ekki undan ábyrgð á málinu en hún á svo hugsanlega endurkröfu á verktaka, sem verður skoðað. Fyrstu skoðanir á vettvangi með bændum í úttekjum, benda til þess að ekki sé um tugmilljóna tjón að ræða, sem betur fer,“ segir G. Pétur.

Hefur gríðarleg áhrif á svæðið í heild

Sem fyrr segir voru bændur tilbúinir til að setta sig við að vegurinn færi um leið 1 og þá um eignarlönd þeirra ofan við ræktarlöndin. „Við vildum fara þessa leið og vorum tilbúinir til að semja um allar mögulegar útfærslur á henni bara til að koma í veg fyrir að þetta færi ekki hérna niður fyrir því við vissum alveg hvað það myndi kosta okkur ef vatnafarið þar breyttist,“ segir Hjalti.

Leið 3b mun hafa gríðarleg áhrif á svæðið í heild að mati Hjalta. „Það er vaðið yfir mörg lönd þarna, Dilksnes, Hjarðarnes og til að fara beint austur eru brotnir klettir við Álfakirkjuna – gríðarlega fallegar litlar jarðir sem eru algjörlega orðnar verðlausar í dag.

Þá er farið yfir Árnanes, sem er mjög fríðsæll staður og utan í Hrafsey þar sem var æðarvarp. Einungis verpu þar 50 kollar í sumar, en milli 150 og 200 kollar síðastliðið vor.

Þar sem vegurinn sveigir í suður er farið yfir land sem er eiginlega allt ósnortið og mikið votlendi.“

Verðmæt matvælaframleiðslulönd

„Maður er mjög sleginn yfir þessu því þarna er verið að eyðileggja mjög verðmæt matvælaframleiðslulönd.

Þetta fór í gegnum umhverfismat fyrir löngu síðan – og þegar þurfti að virkja framkvæmdaleyfið og halda gildi þess byrjuðu þeir bara á því að sturta nokkrum hlössum hérna árið 2018 því það var á allra vitorði að þetta hefði aldrei komist í gegnum nýtt umhverfismat. Síðan gerðist ekkert í fjögur ár. Er það réttlætlanlegt af hálfu opinberra aðila að haga sér með þessum hætti?“ spyr Hjalti.

Hann bætir því við að vel hefði verið hægt að mæta markmiðum verkefnisins með því að fara leið 1.

Kubota M6-142

Fullkomin dráttarvél sem sameinar kraft, fjölhæfni og þægindi

Kubota

PÓR

Reykjavík, Akureyri og Selfossi thor.is s 568-1500

Hér má sjá legu ræktarlanda miðað við bæði brúarstæðin.

Mynd / map.is

Styttingin miðað við leið 3b væri einungis undir einum kílómetra á hringvegnum en til Hafnar væri hún um þrjú til fjórir kílómetrar og það virðist hafa verið aðalatriðið þó leið 1 væri hagkvæmari að flestu öðru leyti, hvað varðar kostnað og áhrif á vistkerfið.

Sveitarfélagið hefur skyldur um eftirfylgni

Álit Skipulagsstofnunar um umhverfisáhrif hringveggar um Hornafjörð er sem fyrr segir orðið fimmtán ára gamalt og segir Ólafur Árnason forstjóri að það hafi verið þeirra aðkoma að málinu. „Það var svo á ábyrgð sveitarfélagsins að taka rökstudda afstöðu til umhverfismatsins, umhverfismatsskýrslu og álits okkar við útgáfu framkvæmdaleyfis – og að framkvæmdin sem veitt er leyfi fyrir sé í samræmi við það sem lýst var í umhverfismatinu.

Sveitarfélagið hefur jafnframt það eftirlitshlutverk að fylgja því eftir að

skilyrði sem sett eru, meðal annars á grunni umhverfismats, séu uppfyllt.“

Lítill umræða um skerðingu landbúnaðarlands

Ólafur segir að framkvæmdin hafi verið athyglisverð að mörgu leyti og áhrifaþættir margir. „Á fyrri stigum, þegar matsáætlun var til umfjöllunar, þá kom það fram í ákvörðun Skipulagsstofnunar að skoða ætti fleiri veglínur, meðal annars vegna athugasemda landeigenda. Þessi ákvörðun var kærð af Vegagerðinni til umhverfisráðuneytis og málið fór áfram bæði í héraðsdóm og Hæstarétt. Niðurstaða þessa kærufelis var að Vegagerðinni væri ekki skylt að skoða aðra valkosti en þá sem hún hefði lagt fram.“

Ólafur bendir á að umfjöllun um skerðingu landbúnaðarlands fari ekki hátt í matsskýrslum, eigi sér til dæmis ekki sérstakan kafla, en í umfjöllun um landnotkun og vatnafar megi þó finna efni um möguleg áhrif á ræktarland meðal annars.

Til dæmis megi í umhverfismatsskýrslu Vegagerðarinnar finna athugasemdir landeigenda, meðal annar vegna umræddra kartöflugarða og svör Vegagerðarinnar og sérfræðinga þeirra við þessum áhyggjum. Í svörum komi fram að við hönnun brúaröpa og ræsa yrði þess gætt að full vatnsskipti næðist svo að áhrif framkvæmdanna á vatnafar yrðu í lágmarki. Byggt yrði á sjávarfallamælingum og straumlíkani. Kom fram að lág staða kartöflugarða í Nesjum hafi verið höfð í huga þegar þessar mótvægisáðgerðir voru lagðar fram. Fram komi að landris í Hornafirði nemi sjö millimetrum á ári og því fari flóðahættan minnkandi.

Umfjöllun um landbúnaðarland hefði orðið skarpari

Að sögn Ólafs er eðlilegt að sveitarfélagið sem leyfisveitandi, knýi á um að Vegagerðin framkvæmi þær mótvægisáðgerðir sem séu boðaðar með fullnægjandi hætti, í samræmi

við niðurstöðu umhverfismatsins og þeirra gagna sem lögð voru fram. „Frétt um málið bendir þó til þess að bráðabirgðabrá hafi valdið umræddu flóði og að Vegagerðin ætli að bregðast við þessum skaða – og standi við fyrri niðurstöðu um að ekki sé hætt á flóðum vegna endanlegrar brúar sem hafi miklu stærra brúarop.“ segir hann.

Í nýrri landsskipulagsstefnu er lögð mikil áhersla á vernd landbúnaðarlands. Ólafur efast um að hún hefði komið í veg fyrir að þessi framkvæmd kæmist í gegnum skipulagsferlið. Hann telur þó að stefnan og áherslur í dag um vernd landbúnaðarlands, hefðu líklega haft áhrif á áhersluatriði umhverfismats og val á endanlegum kosti – til dæmis með skarpari umfjöllun um landbúnaðarland.

Verðmætt vörumerki

Ljóst er að kartöflubændur í Hornafirði telja veglagninguna varanlega ógn við sinn landbúnað. Kartöflurækt

„... muni auka tíðni flóða yfir og við kartöflugarða. Megi áætla að vegleiðin geti haft neikvæð áhrif á kartöflurækt og annan landbúnað.“

í Hornafirði er um margt verðmæt matvælaframleiðsla og vörumerki. Svæðið er myglufrítt og þar er einn af þremur stofnuáæðisræktendum á landinu sem leggja íslenskum kartöflubændum til sjúkdómafrítt útsæði ár hvert.

Kartöflubændurnir leituðu til Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins til að vinna álitsgerð um möguleg áhrif af framkvæmdunum á ræktarlöndin. Þar kemur fram að framkvæmdirnar muni auka tíðni flóða yfir og við kartöflugarða. Megi áætla að vegleiðin geti haft neikvæð áhrif á kartöflurækt og annan landbúnað. Mikil óvissa sé um líkur eða tíðni þess að áhrifin muni valda uppskerubresti, uppskerurýrnun eða að uppskerutími verði seinna en ella. Vegleið 3b muni takmarka mjög framtíðarmöguleika á því að taka gott óræktað land til nýtingar.

Telur Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins óljóst hversu ofarlega í landinu áhrifanna kunni að gæta, en alls séu 40 hektarar ræktaðir neðan ármótanna og vestan afleggjara í Árnanesi. Sé kartöflurækt mun viðkvæmari fyrir breytingum í umhverfinu en annar hefðbundinn landbúnaður. Geti litlar breytingar rýrt uppskeru svo um muni.

BLEIKUR OKTÓBER !

OKTÓBERSTJARNAN ER NÚ KOMIN Í ALLAR HELSTU BLÓMAVERSLANIR.

RÆKTUÐ AF BIRGI GARÐYRKJUBÓNDA Í HVERAGERÐI. HLUTI SÖLUVERÐS RENNUR TIL VERKEFNIS KRABBAMEINSFÉLAGSINS „BLEIKA SLAUFAN“

Blóm gera kraftaverke

íslensk
blóm

Nýsköpun:

Lindifura út úr kú

– Framleiðandi fetar ótroðnar slóðir

Skógarsúkkulaði með lindifuruolíu er nýlunda á íslenskum súkkulaði-markaði.

Súkkulaðigerðin ÚTÚRKÚ var stofnuð árið 2023 og framleiðir m.a. súkkulaðiþlötur og konfekt. Súkkulaðið er allt unnið úr „Fine Flavour Cacao“-baunum frá Suður-Ameríku.

Fyrsta íslenska skógarsúkkulaðið frá fyrirtækinu er með lindifuruolíu og var sett á markað í mjög takmörkuðu magni í júlí en fæst nú víðar. Um er að ræða handgert mjólkursúkkulaði með íslenskri lindifuruolíu sem eimuð er hjá Hraundísi í Borgarfirði. Ólían hefur mildan og sætan ávaxta- og víðarilm og er búin til með því að gufueima nálar lindifuru úr íslenskum skógum. Engin tré eru felld við framleiðsluna heldur er aðeins nýtt það sem til fellur úr skógum við grísjun.

Konfekt ÚTÚRKÚ er sagt innblásið af íslenskri náttúru og hefðum. Í fyrsta konfektíkassa fyrirtækisins voru t.a.m. molar með kaffi og kúmeni, bláberjum, blóðbergi og lakkrískaramellu.

Óhrædd við að prófa nýja hluti

Það er Ólafsfirðingurinn Brynjólfur Ómarsson, eigandi ÚTÚRKÚ, sem sér um framleiðslu á súkkulaðinu og daglegan rekstur. Hann hefur unnið í matvælageiranum með allnokkrum hléum frá 2004 og hefur mikla reynslu af markaðssetningu og vörubrúun. Vigdís Vö, konditor og bakameistari, hefur yfirumsjón með konfektgerðinni.

Um það hvernig samstarfið við Hraundísi kom til segir Brynjólfur að hann hafi verið að leita að skemmtilegu íslensku hráefni til að nota í súkkulaði og á óskalistanum hafi verið hvönn, kerfill og birki.

„Við fundum þá Hraundísi þar sem hún er að framleiða olíu úr alls kyns íslenskum plöntum og fengum

Brynjólfur Ómarsson hjá ÚTÚRKÚ vill nýjungar og ævintýri inn á íslenska súkkulaði-markaðinn. Hér er hann að salta súkkulaði.

sýnishorn hjá henni til að nota í tilraunastarfsemi,“ segir hann og heldur áfram: „Hún benti okkur á lindifuruna sem gæti hugsanlega passað með súkkulaði. Við höfðum nú takmarkaða trú á lindifurunnar þar sem við þekktum hana einfaldlega ekki. En svo kom hún mjög skemmtilega út í mjólkursúkkulaði og þegar við fengum viðbrögð frá smakkhópnum okkar þá kom hún best út,“ segir hann.

Hvannarsúkkulaði í vetur

Að sögn Brynjólfs er innan við 1% lindifuruolíu í súkkulaðinu. „Hún er svo bragð- og ilmsterk að ef við settum meira þá yrði bragðið yfirgnæfandi. Við reynum að finna jafnvægi milli súkkulaðisins og lindifurunnar svo að bæði hráefnin njóti sín,“ útskýrir hann.

Innan tveggja mánaða frá því sýnishorn barst af lindifurunnar var súkkulaðið komið á markað. „Við vildum ná að framleiða þetta í sumar til að eiga möguleika á að bæta við okkur meira hráefni áður en haustar,“ útskýrir hann.

Von er á fleiri súkkulaðitegundum.

„Við munum klárlega koma með fleiri tegundir í vetur. Sennilega kemur hvönnin næst á markað og þá sem hluti af jólasveinásúkkulaðinu okkar. Ætli Giljagaur fái ekki þann heiður að vera fulltrúi hvannarinnar,“ segir Brynjólfur enn fremur.

Vilja hrista upp í markaðinum

ÚTÚRKÚ-vörumerkið mun ekki tilkomið vegna þess að vörur fyrirtækisins innihaldi kúaaufurðir enda þýðir orðasambandið út úr kú eitthvað sem þykir fjarstæða. Vörumerkið er fremur sagt standa fyrir að vera óhefðbundið, öðruvísi, með nýstárlegar bragðtegundir og óvenjulegt útlit. „Við erum óhrædd við að fara ótroðnar slóðir, óhrædd við að prófa nýja hluti og að vera álitin algjörlega út úr kú,“ segir Brynjólfur.

„Markmið okkar er að hrista aðeins upp í íslenska súkkulaði- og konfektmarkaðinum. Það er svo margt sem vantar inn á þann markað og sem gömlu og stóru framleiðendumir eru alls ekki að sinna. Við erum alltaf að bæta við nýjum vörum,“ segir hann að endingu. /sá

Í nóvember á síðasta ári voru 20 gimbrar keyptar í því skyni að byggja upp sauðfjárbúskapinn sem einnig verður lífrænt vottaður. Myndir / Aðsendar

Sauðaostagerð:

Sækja áhrif til Suður-Evrópu

Í síðustu úthlutun Matvælasjóðs fengu bændur í Syðra-Holti í Svarfaðardal rúmlega fimm milljóna króna styrk til að þróa ostagerð úr sauðamjólkurframleiðslunni.

Sérstæða búsin felst í því að þar verður sauðfjárbúskapur stundaður á forsendum ostagerðarinnar.

Uppskerubrestur í útiræktuninni

„Tíðin í sumar hefur sett verulegt strik í reikninginn hjá okkur,“ segir Eiríkur Gunnarsson, einn bændanna í Syðra-Holti, en þar er rekið félagsbú þeirra Eiríks, Inger Steinsson, Vífils Eiríkssonar og Alejandra Soto Hernández. Fram til þessa hefur búreksturinn aðallega snúist um lífrænt vottaða grænmetisframleiðslu en í nóvember á síðasta ári voru 20 gimbrar keyptar í því skyni að byggja upp sauðfjárbúskapinn sem einnig verður lífrænt vottaður.

„Við erum ekki byrjuð að mjólka eins við gerðum ráð fyrir. Það hefur allt tafist má segja í okkar búrekstri; bæði að fá mjaltavélina og eins er heyskap ekki lokið og því hefur seinkað að setja lömbin á beit. Svo má eiginlega segja að orðið hafi almennur uppskerubrestur hjá okkur í útiræktun grænmetis, svo slæmt hefur veðrið verið í sumar.

Við höfðum vonast eftir að geta hafið tilraunaframleiðslu á ostum núna í haust og vonumst reyndar enn eftir að geta mjólkað eitthvað og byrjað að prófa okkur áfram,“ segir Eiríkur, en væntir þess að þróunarferlið muni taka nokkuð langan tíma.

Ostagerðarmaður erlendis frá

„Hugmyndin með þessari styrkumsókn var að við myndum frysta mjólkina og fá svo til okkar ostagerðarmann erlendis frá seinna í haust eða byrjun vetrar til að hjálpa okkur að þróa hugmyndir til að vinna úr henni,“ heldur Eiríkur áfram.

„Okkar áætlanir eru hins vegar óbreyttar með að við stefnum á að vera komin með eina ostategund í það minnsta á markað árið 2026. Það kann að hljóma langur þróunartími en við höfum metnað til þess að gera góða osta sem hafa sérstöðu, ekki bara venjulega osta, og þá tekur þetta bara sinn tíma. Þessi styrkur úr Matvælasjóði gerir okkur það fært.“

Eiríkur Gunnarsson.

Úrvals sauðaostar

Að sögn Eiríks er einhver reynsla til staðar á Íslandi sem hægt er að sækja í varðandi sauðamjólkurvinnslu, en kannski ekki alveg á því sviði sem þau þurfi helst á að halda.

„Með fullri virðingu fyrir öðrum sauðamjólkurframleiðendum hér á Íslandi þá er enginn þeirra kannski að hugsa á þeim nótum sem við gerum, að reyna að þróa nokkrar tegundir íslenskra sauðaosta sem séu í úrvalsflokki. Ég veit til dæmis ekki til þess að það séu aðrir bændur í sauðfjárrækt á forsendum ostagerðarinnar eins og okkar upplegg er.

Við stefnum áfram á að vera með um 80 mjólkandi ær og þetta verður auðvitað í sjálfu sér líka þróunarverkefni. Við höfum farið í vettvangsferðir til Norðurlandanna þar sem slíkur búskapur þykir ekki vera sérstaklega óvenjulegur – og til dæmis í Svíþjóð er mikil vakning fyrir matarhandverki. En við erum að stefna kannski lengra suður á bóginn, til Frakklands eða Spánar, til sækja innblásturinn.

Við kynntumst ítölskum sauðfjárbónda í einni af ferðum okkar til Norðurlanda, en hann var bara beinlínis með ostagerðina í blóðinu og smitaði okkur af eldmóði sínum. Hann ætlar svo að hjálpa okkur að tengjast öðru ostagerðarfólki þarna í Suður-Evrópu, sem gætu aðstoðað okkur.

Þetta verður auðvitað talsverð þróunarvinna, að vinna með íslensku mjólkina, sem er ekki eins og sú sem unnið er með annars staðar í Evrópu til dæmis.“

/smh

Þú færð rafstöðina hjá okkur

KÖNNER
SÖHNEN

Parftu áreiðanlega rafstöð? Kynntu þér rafstöðvarnar frá Könnér & Söhnen

PÓR.F

Reykjavík, Akureyri og Selfossi thor.is s 568-1500

Einódag Kemur heilsunni í lag

ÍSLENSKT

gjörir svo vel

Auglýsing um skipulag

Í samræmi við 2. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010
er hér með auglýst

Vinnslutillaga á endurskoðun aðalskipulags Borgarbyggðar 2025-2037

Sveitarstjórn Borgarbyggðar samþykkti þann 12. september 2024
að auglýsa vinnslutillögu á endurskoðun aðalskipulags
Borgarbyggðar 2025-2037.

Aðalskipulag er stefna sveitarfélags um landnotkun, náttúruvernd
og þróun byggðar í öllu sveitarfélaginu. Það nær til alls lands innan
marka sveitarfélagsins. Skipulagsmörk miða við sveitarfélagamörk
á landi og 115 metra utan við stórstraumsfjöruborð á sjó í samræmi
við skilgreiningu staðarmarka sveitarfélaga í sveitarstjórnarlögum
og jarðalögum. Samkvæmt skipulagsreglugerð er aðalskipulagi
ætlað að stuðla að markvissri þróun þar sem tekið er tillit til
heildarhagsmuna, miðla málum milli ólíkra hagsmuna íbúa og stuðla
að öryggi almennings og lífsgæðum.

Borgarbyggð setur hér fram drög að endurskoðun aðalskipulags
sem nær yfir allt land innan sveitarfélagsins Borgarbyggð. Nýtt
aðalskipulag er til 12 ára og nefnist það Aðalskipulag
Borgarbyggðar 2025-2037.

Vinnslutillagan er aðgengileg í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar,
mál nr. 242/2023 og á heimasíðu sveitarfélagsins, smellt er á
hnappinn Endurskoðun aðalskipulags á forsíðu.

Hverjum þeim aðila sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn
kostur á að koma með ábendingar við auglýsta vinnslutillögu og er
frestur til að skila inn ábendingum til og með 14. nóvember 2024.
Ábendingum skal skila inn í rafræna skipulagsgátt
Skipulagsstofnunar www.skipulagsgatt.is.

Opin hús verða haldin varðandi vinnslutillöguna á auglýsingatíma og
verða þau auglýst síðar.

Borgarbyggð, 26. september 2024
Skipulagsfulltrúi Borgarbyggðar

Beitarstjórnun með íslenskum hestum á náttúruverndarsvæði í Lassee í Austurríki.
Mynd / Robert Harson

Austurríki:

Íslenskir hestar bjarga sanddyngjum

Íslenskir hestar leika lykilhlutverk í nýrri beitaráætlun á náttúruverndarsvæði í Lassee í Austurríki.

Á Marchfeld-svæðinu, sem liggur milli Vínar og Bratislava, voru áður stór svæði þakin sanddyngjum. Skógrækt og akurlendi hafa þringt að sandinum og aðeins örfá svæði standa eftir. Sanddyngjurnar eru heimili einstakrar flóru og dýralífs og má þar finna lífverur sem eru í útrýmingarhættu.

Í bænum Lassee, sem er á Marchfeld-svæðinu, hafa stjórnvöld sett af stað beitaráætlun í samstarfi við sérfræðinga frá verndarsvæðum og náttúruverndardeild Neðra-Austurríkis en verkefnið er fjármagnað af einkafélaginu Blühendes Österreich - BILLA og Evrópusambandinu (ESB). Svæðin eru meðal annars beitt af íslenskum hestum frá hrossabúgarði sem rekin er af Petru Busam.

„Ef lítið er yfir söguna þá voru það stór beitaráætlunir sem færdi líffræðilegan fjölbreytileika til Marchfeld. Eftir að dregið hefur saman í beitarbúskap á svæðinu hafa mörg búsvæði ákveðinna lífvera og tegundir farið forgörðum. Hestabeiti hjálpar til við að koma í veg fyrir ofvöxt runna og varðveita þannig fjölbreytileika á svæðinu. Ég er ánægð að geta haft jákvæð áhrif á umhverfið með hrossunum mínum,“ segir Petra.

Samkvæmt Tobias Scherhammer, forstöðumanni verndarsvæðanna, skapar beitin opin svæði á jörðinni og hestaskiturinn tryggir líf fyrir um 500 tegundir af skordýrum. Beitarstjórnunin stuðlar einnig að fjölbreytileika flórunnar. Öfugt við slátt þá hreinsa hrossin eingöngu gras og stuðla þannig að lífvænlegu umhverfi tiltekinna blóma og jurta.

/hf

Menning:

Síðasta sauðfjárbúið

– Kynslóðaskipti og barátta bænda í Noregi

Á RIFF, alþjóðlegri kvikmyndahátíð í Reykjavík, verða búskipti í uppsveitum Noregs til umfjöllunar.

Heimildarmyndin Woolly eftir Rebekku Nystabakk fjallar um ungar konur sem flytja á ættaróðalið úti á landi til að bjarga búrekstrinum og koma í veg fyrir að jörðin fari í eyði. Þær kunna þó hvorugar til verka.

„Woolly er mynd um fjölskyldu mína og sveitabæinn þar sem ég ólst upp,“ segir Rebekka, leikstjóri og handritshöfundur myndarinnar. „Sagan fjallar um hvernig búskapurinn og þekkingin sem honum fylgir skiptir um hendur, frá foreldrum mínum og yfir til systur minnar og mágkonu. Mig langaði ekki að segja sögu um skrýtið fólk á skrýtnum stað heldur skapa pláss fyrir blæbrigði og komast undan rómantískum hugmyndum um sveitasælu eða brauðstrit bænda,“ segir hún.

Vanmetið framlag bænda

Í kvikmyndinni fylgist leikstjórinn Rebekka með systur sinni, Rakel, taka við búi foreldra þeirra, fjórðu kynslóð fjölskyldunnar sem rekur búið. Áhorfandinn fylgist með fyrsta árinu í búskap Rakelar og eiginkonu hennar, á bænum þar sem systurnar ólust saman upp, og sem þar að auki er síðasta starfandi sauðfjárbúið í þorpinu.

Rebekka er menntuð og starfandi leikkona í kvikmyndum og á sviði og Woolly er leikstjórnarfrumraun hennar. Hugmyndin að heimildarmyndinni kviknaði í samtali þeirra systra um sjálfbærni, staðbundna matvælaframleiðslu, og hið mikilvæga en oft vanmetna framlag bænda til samfélagsins. Rebekka segir að sauðfjárbúskapur sé langt í frá arðbær búgrein í Noregi og þar þurfi flestir bændur, og ekki bara sauðfjárbændur, að hafa annað aðalstarf til hliðar við bústörfin.

Lokaafurðin önnur en hugmyndin

Eftir að Rakel ákvað, ásamt eiginkonu

Heimildarmyndin Woolly fjallar um kjör bænda í Noregi en þar fer eitt býli forgörðum á degi hverjum um þessar mundir.
Myndir / RIFF

Rebekka Nystabakk, leikstjóri og handritshöfundur Woolly, vildi bregða ljósi á kynslóðaskipti í búskap og mikilvægi hans í fæðuöryggi þjóðar.

Rakel Nystabakk, tónlistarkona og nú bóndi, tókst með konu sinni á við áskoranir sauðfjárbúsins frekar en að sjá það hverfa. Hún er fjórða kynslóð fjölskyldunnar til að reka býlið.

sinni, að taka við búi foreldra þeirra Rebekku, ræddu þær systur mikið um kjör bænda og framtíð sauðfjárbúsins. Það var í einum af þessum samtölum sem annarri systurinni varð svo að orði að þetta væri nú allt saman bara efni í bíómynd.

Eftir því sem búskiptin nálgudust fann Rebekka að þetta væri of spennandi efni til að láta það sleppa úr greipum sér. Jafnframt grunaði hana að fyrir dramaturgíu svona heimildarmyndar þyrfti að fanga á filmu búskiptin sjálf og fyrstu skrefin í búskapnum. Úr varð að Rebekka keypti sér upptökuvél. Leikstýran segir að það hafi verið stórt stökk að ákveða að byrja, því hún sé ekki einu sinni týpan sem tekur mikið af myndum á snjallsímann sinn, hvað þá kunní á upptökuvél. Engu að síður hófst hún handa við upptökur og góður hópur fólks myndaðist smám saman kringum verkefnið. Framleiðendur, styrktaraðilar og fagfólk slógust í hópinn, lögðu sín lóð á vogarskálur en þá afhjúpuðust einnig ýmsir þræðir í sögunni sem Rebekka segist ekki hafa séð fyrir í byrjun.

Myndin sem Rebekka lagði upp með að búa til var fyrst og fremst pólitísk frásögn um kjör bænda í hverfandi landbúnaðarstétt, en í Noregi er brottfall úr bændastéttinni á því stigi að segja má að einu búi sé brugðið á hverjum degi. Þegar fyrsta þriggja mínútna sýnistikla myndarinnar var tilbúin var Rebekka hissa að heyra klipparann segja að myndin hennar væri ástarsaga: saga um ást innan fjölskyldunnar, ást á landinu og ást á sjálfum rollunum. Hún bætir líka við að heimildarmyndin sé mun myndnari, hjartnæmari og skemmtilegri en hún hafði ímyndað sér í upphafi.

Sveitin sem hinsegin rými

Annar þráður í myndinni er svo sú staðreynd að Rakel, systir Rebekku, er gift konu. Rebekka segir að eftir sumar sýningar séu áhorfendur forvitnir um hvernig samkynja pari sé tekið í sveitinni og vilji vita meira um þann hluta sögunnar.

Rebekka segir hins vegar einfaldlega ekki frá svo miklu að

segja hvað það varðar. Íbúarnir í sveitinni séu fyrst og fremst ánægðir og fegnir að ungar konur eins og systir hennar og mágkona velji að flytja aftur í sveitina á fullorðinsaldri. Vissulega væri Woolly allt öðruvísi heimildarmynd ef hún fjallaði um ungan son sem væri að taka við búi föður síns ásamt konu sinni og barni, en það væri einfaldlega önnur saga með öðrum áherslum.

Þrátt fyrir að hinseginleiki systur hennar sé ekki aðalumfjöllunarefni myndarinnar, má segja að hann spegli hlutskipti sveitarinnar á sína vísu. Ekki þarf að líta meira en tvær kynslóðir aftur í tímann til að finna samfélag þar sem meirihluti norsku þjóðarinnar starfaði við landbúnað. Í dag eru bændur hins vegar minnihluta- og jafnvel jadarhópur í Noregi, sem oft vill verða ósýnilegur í þjóðfélagsumræðunni. Enn fremur fjallar myndin Woolly um nauðsyn þess að varðveita ekki bara gamlar hefðir eins og á minjasafni, heldur að aðlaga þær að nýja tímanum til að geta betur fært þær inn í framtíðina. Það á jafnt við um inngildingu í minni samfélögum og það hvernig bændur beita sér við verkin á bænnum án þess að fara illa með bakið á sér.

Fjallar um kjör bændastéttarinnar

Í Noregi hefur Woolly, eða Sau upp á norska, hlotið skínandi móttökur á kvikmyndahátíðum og almennum sýningum, en ekki síst í sérstökum ferðabíósýningum þar sem myndin er sýnd í skólum og félagsheimilum í uppsveitum Noregs þar sem ekki eru starfandi kvikmyndahús. Yfir þrjátíu þúsund Norðmenn hafa séð myndina og um þessar mundir ferðast Rebekka með myndina milli grunn- og menntaskóla í Noregi, sem Rebekka er hestánægð yfir, því með myndinni vildi hún efna til samtals milli landsbyggðanna og borganna, sem og ólíkra kynslóða, um framtíð kvikfjárræktar í Noregi.

Rebekka mun verða viðstödd tvær af þremur sýningum myndarinnar á RIFF, 27. og 28. september, þar sem eftir verður til umræðna eftir sýningar.

/ser-sá

ÞÚ finnur Bændablaðið á www.bbl.is, Facebook & Instagram

BERETTA

Beretta A300 Outlander Synthetic
kr. 206.000

Beretta A400 Xtreme Plus 3.5 Aquatech Green KO 12ga 28
kr. 439.000

Beretta A400 Xtreme Plus Synthetic
kr. 418.900

Beretta A400 Lite Max-5
kr. 335.000

Beretta A400 Lite Synthetic
kr. 289.000

Beretta 686 Ultralight
kr. 449.000

Vesturröst

Sérverslun skotveiðimannsins - Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

POLARIS

STORMUR EHF
Klettháls 15 Reykjavík • Óseyri 4 - Akureyri
Sími: 5771717

RZR XP 1000 - Verð: 5.480.000 kr.-

SPORTSMAN TIL Á LAGER

SPORTSMAN 6X6 570 EPS LE
Verð: 3.680.000 kr.-

SPORTSMAN XP 1000 S
Verð: 3.480.000 kr.-

SPORTSMAN X2 570 NORDIC PRO
Verð: 2.680.000 kr.-

SPORTSMAN X2 570 LIMITED
Verð: 2.780.000 kr.-

SPORTSMAN TOURING 570
Verð: 2.380.000 kr.-

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

**Allt frá
fræjum til
afurða**

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Sýn féhirðis á sauðkindina:

Að bera fé: Afklæða kind.
Aflafé: Kindur sem stunda veiðiskap.
Áhættufé: Fífldjarfar sauðkindur.
Eigið fé: Kindur sem maður á sjálfur.
Fégræðgi: Að vera einstaklega sólginn í sauðaket.
Féhirðir: Smali.
Félag: Lag sem samið er um sauðfé.
Félegur: Eins og sauður.
Féleysi: Þegar skorið hefur verið niður vegna riðuveiki.
Fjárdráttur: Samræði við kind.
Fjárhagur: Einhver sem er afar laginn við sauðfé.
Fjárhirslur: Geymslur fyrir sauðfé.
Fjárlög: Mörg lög sem samin eru um sauðfé.
Fjármagn: Þegar margar ær koma saman.
Fjármál: Tungumál sauðkinda/jarm.
Fjármálaráðherra: Yfirmsali.
Fjármunir: Lausamunir í eigu sauðkinda.
Fjárnám: Skóli fyrir kindur.
Fjárplógsstarfsemi: Jarðyrkja þar sem sauðfé er beitt fyrir plóg.
Fjársöfnun: Smalamennska.
Fjárútlát: Þegar ærnar eru settar út á vorin.
Fjárvarsla: Það að geyma kindur.
Fjárveitingar: Þegar boðið er upp á sauðaket í matarboðum.
Fjáröflun: Smalamennska.
Fundið fé: Kindur sem búíð er að smala.
Glatað fé: Fé sem ekki hefur komið aftur af fjalli.
Grímsá: Kind í eigu Gríms.
Handbært fé frá rekstri: Kindur sem menn hafa gefist upp á að reka og ákveðið að bera á höndum sér.
Hlutafé: Súpukjöt.
Langá: Einstaklega löng kind.
Lausafé: Kindur sem eru lausar á afréttinum.
Norðurá: Kind að norðan.
Opinbert fé: Kind í eigu ríkisins.
Sauðburður: Þegar handbært fé er borið á milli staða.
Sparifé: Kindur sem ekki eru notaðar hversdags.
Stofnfé: Fyrstu kindurnar sem maður eignast.
Tryggingafé: Öruggt sauðfé.
Veltufé: Afvelta kindur.
Þjórffé: Drykkfelldar kindur.
Þverá: Þrjósk kind.

(tekið traustataki af internetinu)

Gestir og brottfluttir koma gjarnan í Melarétt ásamt heimafélki og ævinlega er margt um manninn á réttardegi. Gjarnan er boðið upp á veitingasölu, lifandi tónlist, söng, handverk og jafnvel sögulestur og glímu, ef þannig stendur á. Réttin er rúmlega hundrað ára gömul og hlaðin grjóti úr Bessastaðaá. Hún sætir eilífum viðgerðum þar sem grjótið er ekki gott til hleðslu og hrynur undan réttarati og veðrum, eins og gengur.

Austurland:

Á fimmta þúsund fjár stefnt í Melarétt

Melarétt í Fljótssdal. Hér má á loftmynd sjá safnhólfíð krökkt af kindum og búíð að draga nokkurt fé í eina átta af þrettán dílkum. Heimtur voru þokkalegar en veður válynd þótt betur færi en á horfðist um tíma. Myndir / Gunnar Gunnarsson

Réttað var í Fljótssdal um miðjan september, í Melarétt.

Þrátt fyrir spá um leiðindaveður víða um land slapp til með göngur og réttir en kalsaveður, þokur og dumbungur settu þó sitt mark á smalamenskuna.

Um eða yfir 4.000 fjár er smalað til Melaréttar og það reiknað í um 140 dagsverkum. Samkvæmt gagnaseðli eru það fjárbýlin Arnheiðarstaðir, Bessastaðagerði, Brekka, Brekkugerði, Egilsstaðir, Eyraaland, Fremri-Viðivellir, Glúmsstaðir 2, Hrafnkelsstaðir, Langhús, Melar og Valþjófsstaður II sem draga fé sitt í dílka í Melarétt. Það svæði sem smalað er tekur m.a. til Rana, undir Fell, Múla, Gilsárdals, Villingadals, Flatarheiðar, Kiðafells og Útheiðar. Jafnan er fyrsta ganga farin í Fell, svo í Rana, síðan á Hraun og Kiðafell, þá Múla og síðast Útheiði.

Fé af Jökuldal, 100–200 kindur, og eitthvað svipað eða nokkru minna úr Fellum, slæmist gjarnan saman við Fljótssdalsféð og jafnvel líka fé utan úr Hróarstungu.

Þegar flest fé var í Fljótssdal var um 9.000 vetrarfóðrað en er nú um 4.500 talsins.

Líklega má segja að Melarétt sé helsta réttin sem eftir er á Austurlandi en vissulega eru þær fleiri, hingað og þangað um fjórðunginn. /sá

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðarlítill með 25 ára ábyrgð
 Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
 Margar stærðir í boði
 Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
 Sími 517 2220 - petur@idnver.is

WPL
 Diamond

Hér er vaktin staðin við Arnheiðarstaða- og Brekkugerðisdílka. Komíð var upp skemmtilegum skiltum við dílka Melaréttar árið 2021.

Þessar snöru stúlkur drógu skjáturarnar nauðugar viljugar í rétta dílka og létu sauðþráann í fénu ekki aftra sér frá því að koma því á sinn stað.

Varmadælar Loft í loft

- Framleidd fyrir norðlægar slóðir
- Kyndir á veturnar og kælir á sumrin
- Allt að 60% orkusparnaður
- Hægt að stýra úr snjallsíma
- Umhverfisvænn kælimiðill
- Einfalt í uppsetningu

Við hjá Kælitækni höfum verið að selja varmadælar frá Midea í langan tíma og hafa þær komið einstaklega vel út hvað varðar endingu. Þjóðum bæði upp á loft í loft og loft í vatn varmadælar. Endilega hafðu samband við okkur og við finnum réttu dæluna fyrir þig.

www.kælitækni.is

Husqvarna - feel the power

Husqvarna 545RX
Sláttuorf - 3 hestöfl

Husqvarna 535RX
Sláttuorf - 2,2 hestöfl

Husqvarna Rider RC320TSAWD
Sláttutraktor m/safnkassa - 12,6 kW

Husqvarna Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 10,5 kW

Husqvarna Tractor TC238T
Sláttutraktor - 10,1 kW

Husqvarna 550XP MKII
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Husqvarna K3600 MK II
Steinsög - Sögunardýpt 27cm

Husqvarna K2500
Steinsög - Sögunardýpt 14,5cm

Husqvarna CEORA 546
Slátturóbot - 50.000m² - 20% halli

Husqvarna AM550 EPOS
Slátturóbot - 10.000m² - 45% halli

Husqvarna AM310 MK II
Slátturóbot - 1000m² - 40% halli

Husqvarna AM415X
Slátturóbot - 1500m² - 40% halli

Husqvarna AM430X
Slátturóbot - 3200m² - 45% halli

Husqvarna AM450X
Slátturóbot - 5000m² - 45% halli

Husqvarna AM305
Slátturóbot - 600m² - 40% halli

Litríkt mannlífið í Ölfusrétt. Ungir sem aldnir hjálpuðust að við að draga fé í dilka í sólskinsveðri. Réttin, sem staðsett er í mynni Reykjadal, var tekin í notkun árið 2016. Hönnuður réttarinnar, Ólafur Dýrmondsson, stendur einmitt þarna í miðju. Í fjarska má sjá ferðamenn ganga upp dalinn. Myndir / ghp

Blítt og létt í Ölfusrétt

Sólin skein á gangnamenn og gesti Ölfusréttar sunnudaginn 15. september síðastliðinn.

Ölfusrétt, sem staðsett er í mynni Reykjadal, var tekin í notkun árið 2016. Dr. Ólafur Dýrmondsson, fyrrverandi landsráðunautur hjá Bændasamtökum Íslands og fjárbóndi í Reykjavík, hannaði og teiknaði réttina. „Þetta er mjög þægileg rétt, bæði fyrir fjárbændur og réttargesti og hefur reynst vel. Ég hef hannað fleiri réttir hér á svæðinu, svo sem í Húsmúla og Krýsuvík.“

Hann lýsir því svæði sem smalað er til Ölfusréttar. „Það afmarkast að vestan af Skarðsmýrarfjalli, Hengli og Hengladölum, að

norðan af sveitarfélagamörkum Ölfuss og Grafnings við Kýrgil og Ólkelduháls, að austan frá vörslugirðingu í Grafningsfjöllum, sem þar liggur frá Álúti, og þaðan austan Grændals, suður um Kamba, og þá tekur við vörslugirðingin í Orrustuhólahrauni á Helligsheiði sem myndar suðurmörkin.“ útskýrir Ólafur en daginn áður höfðu Ölfusingar smalað heidalönd sín vestan Hengils til Húsmúlaréttar neðan Kolviðarhóls.

Eftir að hafa komið öllu fénu að réttinni hjálpuðust jafnt ungir sem aldnir við að draga féð í dilka.

Ólafur var þar staddur ásamt Sigurrós, dóttur sinni, í leit að fé

úr Reykjavík og Kópavogi en hann heldur að jafnaði 10–12 vetrarfóðraðar í Breiðholtinu. „Lögrétt okkar er Fossvallarétt í Lækjarbotnalandi en við fáum líka fé í Húsmúlarétt, Hraðastaðarétt, Heiðarbæjarrétt, Ölfusrétt og Grafningsrétt þar sem ég var í gær,“ sagði Ólafur.

Hann hefur átt kindur í Reykjavík, og um skeið í Kópavogi, síðan 1957. Hann segist hafa fyrst komið í Ölfusrétt fyrir sextíu árum síðan. „Þá í gömlu Ölfusréttina í Hveragerði sem stóð nokkum veginn þar sem Hótel Örk er. Hún var mjög stór, hlaðin úr hraungrýti, féð þá mjög margt.“ /ghp

Ólafur og Sigurrós, dóttir hans, og fleiri sauðfjárbændur úr Reykjavík og Kópavogi leituðu að kindum sínum.

Halldór Guðmundsson í Hvammi stjórnaði umferð ferfætlinga inn í réttina.

Þó stórum sauðfjárbúum hafi fækkað í Ölfusi eru þar þó nokkrir sem eiga nokkrar kindur sér til yndis og ánægju.

SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- ▶ Hönnun og ráðgjöf
- ▶ Framleiðsla
- ▶ Uppsetning
- ▶ Verkefna- / byggingastjórn

Súlur
stálgrindarhús
fyrir atvinnu-, iðnaðar- og
íbúðarverkefni

✉ kristjan@sulurehf.is

🌐 www.sulurehf.is

☎ 669 0803

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð fyrir Husqvarna Construction á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K770 14''
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna Trowel
BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfsög
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Víkurbær 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

DAGUR LANDBÚNAÐARINS

MÁLÞING Á HÓTEL SELFOSSI
NÝIR TÍMAR Í LANDBÚNAÐI
Föstudaginn 11. október kl. 9 - 12

Skráning og nánari upplýsingar á bondi.is

Öll velkomin

MÁLÞING SKÓGARÞÉNDNA Á LAUGUM Í SÆLINGSDAL

Laugardaginn 12. október kl. 9

DAGUR SAUÐKINDARINNAR Á HELLU

Laugardaginn 12. október kl. 13

Svarfaðardalur:

Skapandi framkvæmdagleði á Völlum

– Fjölskrúðugar afurðir og óbilandi hugmyndaauðgi

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Á Völlum í Svarfaðardal er ótrúlega margt að gerjast, bæði í eigin - legum og óeiginlegum skilningi. Ræktunin er mjög fjölbreytt og afurðirnar takmarkast aðeins af ímyndunaraflinu hverju sinni.

Hjónin Hrafnhildur Ingimarsdóttir og Bjarni Óskarsson reka lífrænan búskap og ræktun á jörð sinni að Völlum í Svarfaðardal. Þau eru þekkt fyrir að vera sistarfandi og hugmyndaauðgi með afbrigðum.

Móðurfólk Bjarna kemur úr Ísafjarðardjúpi og Dölnum en föðurfólkið af Kjalarnesi og Reykjavík. Hrafnhildur rekur hins vegar ættir sínar til Langaness þar sem faðir hennar, Ingimar Ingimarsson, var prófastur en móðurfólkið er úr Skaftafellssýslum og frá Ísafirði.

Þau eru hálfstjötug eða þar um bil. Bjarni er lærður þjónn og hefur alla tíð verið í veitingarekstri en Hrafnhildur var lengi leikskólakennari og yfir gæsluvöllum Reykjavíkur. Hún hóf störf við fyrirtæki þeirra hjóna árið 2000.

Stofnað á þriðja tug veitingastaða

Veitingarekstur hefur verið þeirra ær og kýr um áratugaskeið þótt nú séu þau í eiginlegum garðyrkjubúskap.

„Við opnuðum fyrsta veitingastaðinn okkar árið 1985, American Style, sem enn er til,“ útskýrir Bjarni. „Við höfum búið til hátt í þrjátíu veitingastaði gegnum tíðina, þ.á m. Café Óperu, Kaffi Strætó og Viva Strætó, Berlín, Pisa, Gott í gogginn, TexMex, Tongs, Tommaborgara á Langholtsvegi, Ask á Suðurlandsbraut og auðvitað Nings sem við stofnuðum 1991 og eigum enn þá en synir okkar reka í dag. Svo erum við með veitingastað hér í Svarfaðardal,“ segir hann.

Þau segjast hafa verið lánsöm að ná að gera nærfellt alla sína veitingastaði vinsæla og þá hafi birst kaupendur að þeim, eins og gengur. „Þá bara selur maður,“ segir Bjarni hlæjandi.

Fallegasti dalur landsins

Þau áttu um tíma hús á Bíldudal og þar fór Bjarni að kaupa aðalbláber og fjallagrös af ötulum tínslumanni í þorpinu. „Allt í einu átti ég mörg hundruð kíló af aðalbláberjum og þá brá ég á það ráð að láta framleiða sultur,“ segir hann.

Upp rann sá tími að hjónin fóru að leita sér að jörð. Þau áttu þá sumarabústaðaland í Skorradal en þar var svo dýrt að byggja að þau höfðu ekki efni á því. Móðir Hrafnhildar hafði ævinlega sagt að Svarfaðardalur væri fallegasti dalur landsins og viti menn, Bjarni fann jörð með

Ræktunin á Völlum er afar fjölbreytt og alltaf verið að prófa eitthvað nýtt.

Ostrusveppir eru til margra hluta nýtsamlegir í Valla-framleiðslunni.

húsi í Svarfaðardal sem úr varð að þau keyptu. Vellir eru 100 ha jörð, utarlega í Svarfaðardalnum, og í um 5 km akstursfjarlægð frá Dalvík.

„Þetta átti nú bara að verða sumarabústaður. En svo allt í einu voru komin sjö gróðurhús, einn hektari af sólberjum og sitthvað fleira! Þetta breyttist úr sumarabústað í fallegar og yndislegar þrælubúðir,“ segja þau glettin.

Lífrænt en óvottað vegna skrifinnsku

Hrafnhildur og Bjarni eru garðyrkjubændur en segjast ekki lærð sem slík, heldur hafi þau sótt sér þekkingu og ráð til vina í þeim geira. Þau hiki við að kalla sig bændur.

„Við ræktum nánast allt lífrænt en erum ekki með vottun. Við fengum vottun á sólberjaakurinn okkar til að byrja með en gáfumst upp á allri skrifinnskunni sem því var samfara. Hún var allt of tímafrek,“ segja þau.

Eingöngu eru notuð vistvæn efni í ræktuninni og reynt að beina sem mestu af öllum úrgangi aftur inn í hringrásina.

„Við gerum okkar safnhauga en allur ætur úrgangur fer fyrst í gegnum hæurnar. Við fáum fiski- og þamjöl, hænsna- og kúaskít og notum sem áburð og höfum verið að nota lífrænan erlendan áburð á jarðarberin og hindberin,“ segja þau.

„Hollendingar eru að sprauta átta mismunandi tegundum af lyfjum á jarðarberin sín. Við notum engin

Hjónin Hrafnhildur Ingimarsdóttir og Bjarni Óskarsson reka lífrænan búskap og ræktun á jörð sinni að Völlum í Svarfaðardal. Þau eru þekkt fyrir að vera sistarfandi og einkar hugmyndaauðgi. Myndir / Jóhanna Björk Sveinbjörnsdóttir og Vellir.

Hrafnhildur stendur jafnan vaktina í Litlu sveitabúðinni á Völlum þar sem afurðir þeirra Bjarna eru seldar og ekkert takmarkar vöruúrvalið nema ímyndunaraflíð. Verslunin er sannkallað auginni og vörurnar gómsætar.

lyf og höfum lent í að missa alla uppskeruna,“ útskýrir Bjarni.

Jarðarberjaþróttarnar séu að jafnaði um 1.100 talsins og hver planta gefi um 500 g ef allt gangi vel. Þau segjast hafa verið heppin með afbrigði undanfarið, það sé nokkuð laust við rötarsvepp sem oft hrjáir jarðarber.

Alltaf að prófa nýjar tegundir

Í gróðurhúsunum rækta þau m.a. hindber og jarðarber, kryddjurtir, agúrkur og ýmsar tegundir salats. Úti eru þau með garða fyrir kartöflur, kál, salat og fleira.

„Við erum í mjög mörgu litlu en jarðarberjaræktin er líklega stærst. Sólberin eru líka drjúg. Við erum aðeins í hvítlauk og gerum alls konar tilraunir. Við höfum t.d. ræktað engifer, túrmerik, tóbak, sítrónugras, lárviðarlauf og eitt og annað til að leika okkur með,“ segja þau.

Hrafnhildur segi Bjarna mjög hugmyndaauðgi í ræktuninni og alltaf sé verið að prófa nýjar tegundir. „Hann sér um að búa allt til í búðina og stundum segi ég við hann: „Æ, stoppaðu nú, þetta er orðið gott!““ segir hún og skellihlær. „Það er svo mikið af vörum! En svo er ég ágæt í að selja þetta allt. Þetta er ljómandi góð samsetning.“

Allt úr ræktuninni er handtínt, þ.á

m. sólberin. „Við höfum nú yfirleitt haft einhvern tíma til að uppskera þau þroskuð en nú er búið að frysa svo tíminn var stuttur í sólberjaverðinni þetta árið,“ greina þau frá. Fuglarnir njóti góðs af og segir Bjarni þröstum hafa fjölgað stórkostlega. „Við höfum alltaf átt nóg, bæði fyrir okkur og fuglana,“ hníytir hann við.

Þau hafa keypt bláber, aðalbláber og krækiber af tínsluflóki, ekki síst konum búsettum á Dalvík. „Við höfum oft verið með nokkur tonn af berjum sem við höfum svo selt fersk, í sultu eða saft. En berin eru ekki í tonnavís þetta árið, svo mikið er vist, þetta var frekar lélegt berjaár,“ segja þau.

Fjósíð fullkomin matvælavinnsla

Þau selja uppskeruna að miklu leyti gestum og gangandi í Litlu sveitabúðinni sinni á Völlum, þar sem Hrafnhildur stendur gjarnan vaktina en þau bæði þegar mest er að gera. Stundum myndast raðir utan við búðina.

Sumt úr Valla-ræktuninni fer þó á Nings-veitingahúsin, svo sem gulrætur, miltuna-salat, kóriander, spinat, eldipipar o.fl.

Vinsælustu vörur búðarinnar eru reyktu tólf mánaða+ ostarnir, jarðarberin og bleikju.

„Búðin varð til vegna þess að

Árstíðabúðir ferskmeti á boðstólum ásamt fjölbreyttum afurðum Valla.

eitt vorið komumst við ekki inn í gróðurhúsin fyrir snjóum til að sá gulrótum sem við ræktuðum þá í húsunum fyrir Nings. Mér datt í hug að fá jarðarber og þá vorum við komin með allt fullt af þeim og þurftum að gera eitthvað við þau. Þá vorum við með alla vinnslu í mjólkurhúsinu, sem er búðin í dag, og við búin að breyta fjósinu í fullkoma matvælavinnslu,“ útskýrir Bjarni.

„Já,“ segir Hrafnhildur, „við urðum að gera sultur úr mestu af jarðarberjunum og höfum þannig að selja vegfarendum sultur og jarðarber. Svo hlóð þetta heldur betur utan á sig,“ segir hún jafnframt.

Aðrar úherslur á haustin

Þau tína sveppi og þurrka og selja auk alls sem áður hefur verið talið upp, til að mynda ýmsar jurtir, hænuegg, súrkál, kimchi, alls konar kaldar sósar eins og t.d. skessujurtarbernaise og trufflusósu, súrsaðar gulrætur og rauðrófur, truffluosta, pastasósu úr íslenskum tómötum frá Hveravöllum, kjötbollur, fiskibollur, bjúgu, hangikjöt og ýmis paté. Einnig reykja þau og vinna bleikju frá Haukamýri við Húsavík. Þau eiga bleikju í heimatjörnn til að fá ferskan fisk í sodið og auk hænanna hafa yfirleitt verið haldnar aliendur en refur komst í þær sl. vetur og nú vappar einn einasti aliandarsteggur um á meðal hænanna.

„Áherslurnar breytast þegar fer að líða á haustið. Þá förum við meira í hangikjötið, paté og þess háttar en sumarið er meira ber, sultur og þetta

Bjarni búinn að draga vænan feng úr silungatjörnninni við bæinn.

Vellir eru 100 ha jörð, utarlega í Svarfaðardalnum, og í um 5 km akstursfjarlægð frá Dalvík. Jörðin er einstaklega vel í sveit sett og fjallasýn fögur til allra átta. Þarna er talsverður húsakostur og sjö gróðurhús.

græna. Við kappkostum að hafa búðina fjölbreytta. Þótt eitthvað klárast þarf ekkert endilega að búa til meira af því. Þá gerir maður kannski eitthvað annað sem er líklegri inn í árstíðina. Stefnan hefur alltaf verið sú að hafa mikla fjölbreytni; að það sé gaman að koma hér inn og sjá alltaf nýjar vörur. Við erum að reyna að gera eitthvað allt annað en fæst í öðrum búðum," segja þau.

Göldróttur matreiðslumaður

Á Völlum er selt kaffi og heimabakað bakkelsi, þ.m.t. súrdeigsbrauð, og heimagerður ís sem notið hefur mikilla vinsælda. Þau pressa líka hvönn og bjóða upp á súrsaða hvannarpunga. Vinnsla er að hefjast á hvannar-remúlaði en áður hafa þau þróað blómkaalsremúlaði. Nýsköpunin og vörubrúnnin er þannig mikil og hugmyndaauðgin frumleg og kraftmikil.

„Það er alltaf eitthvað nýtt að fæðast!“ segir Bjarni glettinn. „Til dæmis er núna blandað grænmeti í gerjun, með 3% saltvatni í stað ediks, sykurs o.þ.h., þannig að það er laktógerjað og afar fallegt á litinn.“

Veisluþjónusta er líka á Völlum en hjónin bjóða upp á slíkt fyrir 30 manns eða fleiri. Bjarni er annálaður kokkur og þykir beinlínis göldróttur í matargerðarlistinni. Hann er sjálfmenntaður kokkur en segist hafa fengið góðan grunn í Hótel- og veitingaskólanum. Matreiðslubækur hafi alla tíð verið hans bókmenntir.

Í búðina koma mest Íslendingar; ferðamenn og fólk úr grenndinni. Opíð er daglega yfir sumarið en opnun takmörkuð við helgar þegar líður fram á haustið.

Mörg járn í eldinum

Þau selja afurðir sínar eingöngu í Litlu sveitabúðinni og þannig vilja þau hafa það. Þó er jafnvel í farvatninu að Matland og einnig Finca Food, innflytjandi á spænskum vörum, taki ákveðnar Valla-afurðir og selji innan sinna vébanda. Þau framleiða líka sultu í jólakörfur MS og hafa gert í nokkur ár.

Vallahjónin eru ekki einhöm heldur flytja líka inn ýmis tæki og tól til matvinnslu.

„Við erum í fjöldamörg ár búin að flytja inn þurrkofna úr ryðfirri stáli og höfum selt þá úti um allt. Fólk er að þurrka harðfisk, sveppi, jurtir og allt mögulegt í þessu,“ útskýra þau.

Bjarni komst svo í tæri við pólska reykjgafa gegnum pólskan vin sinn á

Valla-hæurnar spóka sig frjálssar í skógargróðrinum.

Dalvík og hefur notað í mörg ár. En síðan fór að vanta varahluti vegna smábílana og þeir hvergi fáanlegir. Hann gerði sér því lítið fyrir og fékk umboð fyrir reykjgafana og á þar með varahlutalager líka.

„Við erum með átta tegundir af mismunandi sagi; m.a. epli, beyki, birkí og sérrívið, og þessa reykjara er hægt að nota í hvaða skáp eða kassa sem er. Við erum sjálf að reykja mjög mikið af ostum og einnig bleikju, heidagæs, svartfugl, lunda og fleira. Þetta þrælvirkar,“ segir Bjarni glaðbeittur.

Þau flytja jafnframt inn og selja hakkavélar, töfrasprota og matvinnsluvélar.

Áfram veginn

„Það má segja að þetta sé hálfgerð verksmiðja,“ segja Hrafnhildur og Bjarni spösk.

„Við erum oft og tíðum að framleiða hér fleiri hundruð krukur á dag. Svo koma auðvitað rólegri dagar. Það er hellingur að gera hér þessa fjóra til fimm mánuði sem okkar vertið stendur.“ Þau eiga íbúðarhús í Mosfellsbæ og fara suður í desemberþyrjun, með drekkhlaðinn bíl af hangikjöti og jólavöru; pöntunum sem þau afgreiða heiman að frá sér. Þau taka sér svo jafnan leyfi frá störfum fyrstu þrjá mánuði ársins og hvíla lúin bein á suðrænum slóðum.

Þessa dagana er unnið í haustuppskerunni. Kartöflur, rauðrófur, grænkál og allt mögulegt fleira tekið upp og unnið úr því eða sett í geymslu, eftir atvikum.

Hrafnhildur og Bjarni fara senn að undirbúa jólakræsingar. Þær eru til dæmis reykta hangikjöt villigæsas- og hreindýra-mousse, einhver paté og sitthvað fleira jólalegt sem m.a. fyrirtæki kaupa og gefa starfsfólki.

Hjónin eru hvergi af baki dottin og segjast áfram verða í ræktun og

framleiðslu meðan guð og heilsan leyfi. „Meðan að fólk er svona ánægt með að koma hingað þá er erfitt að hætta. Þetta getur alveg verið þreytandi en er enn skemmtilegt og þá er engin ástæða til að leggja upp laupana,“ segja þessi spræku og lífsglöðu hjón að endingu.

Eitt af því sem ræktað er á Völlum er hveitigras. Hér rennir Bjarni hveitigrass-snaps í glös viðstöddum til hressingar. Öll ræktun Valla er lífræn og áhersla lögð á hollustu og skapandi ljúfmeti í framleiðsluvörum.

Að Völlum er ræktað í sjö gróðurhúsum, að stórum hluta jarðarber en einnig fjölmargar mismunandi tegundir af grænmeti og jurtum.

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010

er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi í Rangárþingi eystra.

Stekkjargrund – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan tekur til sjö reita á 5.3 ha. spildu. Heimilt verður að byggja allt að 400 fm. íbúðarhús og bílskúr á B1, á B2-B4 verður heimilt að reisa þrjú 50 fm. gestahús, á B5 verður heimilt að byggja 400 fm. áhaldageymslu, á B6 verður heimilt að reisa 1.000 fm. reiðskemmu og á B7 verður undir allt að 200 fm. gróðurhús. Hámarkshæð húsa er 8,5 m. frá jörðu. Samkvæmt 31. gr. og 41. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst breyting á aðalskipulagi Rangárþings eystra ásamt deiliskipulagstillögu.

Syðsta-Mörk – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan gerir ráð fyrir 18 lóðum að Syðstu-Mörk. Heimilt verður að byggja allt að 18 íbúðarhús með bílskúr, á einni hæð, hvert um sig allt að 450 fm. að stærð, auk 100 fm. gesta- eða gróðurhúsi.

Syðsta-Mörk – breyting á aðalskipulagi

Um er að ræða breytingu á landnotkun á rúmlega 52,7 ha. landbúnaðarlandi (L1) í íbúðabyggð (ÍB) sem gerir ráð fyrir 18 lóðum.

Steinar 1 – nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan við Steina er í þrennt en A-lóðir gerir ráð fyrir þegar byggðum mannvirkjum sem heimilar endurbyggingar og stækkun mannvirkja. Hámarkshæð A-lóða er frá 5-8 m en mannvirkin skulu taka mið af núverandi mannvirkjum. B-lóðir gera ráð fyrir 17 lóðum undir gistiskála. Á hverri lóð eru 3-4 skálar en hámarkshæð er allt að 7 m. eða ein hæð og ris. C-lóðir gera ráð fyrir stærri mannvirkjum sem fjölorkustöð, tveimur hótélbyggingum ásamt íbúðum fyrir starfsfólk. Hámarkshæð á C-lóðum er frá 5 til 9 m. en þakform er frjálst og byggingar skulu vera í náttúrulegum tónum til að draga úr ásýnd.

Steinar 1 – breyting á aðalskipulagi

Um er að ræða breytingu á landnotkun á hluta jarðarinnar Steinar 1 L163721 og lóðarinnar Hvassafell 2, samtals að stærð 107,6 ha, L219654 úr landbúnaðarlandi (L1) í verslun- og þjónustu (VP). Ófangreindar tillögur er hægt að skoða á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á skrifstofu skipulags- og byggingarfulltrúa frá 18. september 2024. Hverjum þeim sem telur sig eiga hagsmuna að gæta er gefinn kostur á að gera athugasemdir við tillögurnar og er athugasemdarrestur veittur til og með 31. október 2024. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða skriflega til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

**F.h. Rangárþings eystra
Þóra Björg Ragnarsdóttir
Fulltrúi skipulags- og byggingarsviðs Rangárþings eystra**

Fallegt er að líta heim að Völlum. Þar er Vallakirkja, elsta kirkja Svarfaðardals, upphaflega byggð árið 1861. Reisulegt íbúðarhúsið er til hægri.

Hraundís skrífir niður það magn sem er notað hverju sinni til að átta sig á hlutfalli oliunnar.

Eftir að hafa snyrt greinarnar og kurlað gróflega hendir Hraundís þeim ofan í tankinn.

Gufan er leidd inn um botninn á þessum gamla mjólkurtanki. Á fætur sinni í gegnum plönturnar losar vatnsgufan um ilmkjarnaolíur.

Borgarfjörður:

Íslensk framleiðsla á ilmkjarnaolíu

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Hraundís Guðmundsdóttir framleiðir ilmkjarnaolíur og heilsuvörur úr þeim úr íslensku hráefni undir vörumerkinu Hraundís.

Hún útskrifaðist sem ilmólíufræðingur frá Lífsskólanum í Reykjavík árið 2007. „Ég fór í þetta nám af því að ég hef alltaf verið mikið náttúrubarn og mig langaði til að nýta náttúruna í eitthvað,“ segir hún og bætir við að hún hafi lítið vitað um þessar olíur áður. Í byrjun árs 2015 fór Hraundís til Arizona í Bandaríkjunum á námskeið til að læra að eima plöntur og hóf framleiðslu og sölu á eigin afurðum síðar sama ár.

Hraundís er jafnframt skógfræðingur frá Landbúnaðarháskóla Íslands, sem hún segir gagnlegt þar sem hún hefur kunnáttu á trjám sem eru eitt aðalhráefnið og veit hvernig best er að umgangast skóginn. Hún starfaði sem ráðgjafi hjá Skógræktinni um árabil, en hætti þar í vor til að einbeita sér alfarið að ilmólíuframleiðslunni.

Hún sér fyrir sér að vörumerkið hennar geti vaxið á næstu árum. Núna er hún búin að byggja bílskúr við hliðina á húsi sem hún flutti í á Hvanneyri fyrir tveimur árum og er aðstaðan orðin betri en hún hefur verið hingað til. Að auki við að framleiða hreinar ilmkjarnaolíur býr hún til olíublöndur við ólíkum kvillum.

Veðrið skiptir höfuðmáli

Þegar kemur að því að safna hráefni fer Hraundís út í skóg og klippir greinar og safnar í stóra poka og snyrtir skóginn þar með í leiðinni. Veðurskilyrðin dagana á undan skipta ekki síður máli en hvernig viðrar daginn sem plönturnar eru sóttar. „Maður hefur alveg lent í því að fara út í skóg og fylla dallinn, en svo fær maður bara sýnishorn af olíu af því veðrið er ekki rétt,“ segir Hraundís.

Hún vill ekki gefa upp hvaða aðstæður henti best til að afla hráefnis. Þar sem það fer svo mikil vinna í hverja eimingu sé kunnáttu á þessu eitt af því mikilvægasta til að ná sem mestum afköstum og skrárir Hraundís allar viðeigandi upplýsingar niður. Hún tekur sem dæmi að þar sem unnið sé úr lofnarblómi, eða lavender, þurfi að bíða í viku með að klippa plöntuna eftir rigningu.

Eimað í gömlum mjólkurtanki

Þegar heim er komið setur hún greinarnar í kurlara áður en þær fara í eimunartank sem er gerður úr gömlum mjólkurtanki. Sérstakur rafalí framleiðir gufu sem veitt er neðst í tankinn og á leið sinni upp tekur hún með sér hinar eftirsóttu

Hraundís Guðmundsdóttir, ilmólíufræðingur og skógfræðingur á Hvanneyri. Hér gerir hún rússalerki klárt til eimingar, en úr sjöttu kílóum komu í kringum 280 millilítrar af ilmkjarnaolíu.

Myndir / ál

Hráefnið fær Hraundís úr íslenskum skógum. Bakgrunnur hennar úr skógfræði hjálpar henni að vita hvaða greinar hún getur tekið án þess að valda trjánum skaða.

sameindir úr plöntunum. Efst á tankinum er tengi fyrir kælirör þar sem gufan breytist í vatn sem lekur í gegnum sérstaka skilju. Ilmkjarnaolían er léttari en vatnið og er fleytt í lítið glas á meðan plöntuvatnið fer í stóra fötu.

Vanda þarf til verka við að stilla kælirörið við upphaf hvern eimingar þar sem olían er misjafnlega rokgyörn og getur gufað upp. Sjálf skiljan er úr blánu gleri og bendir Hraundís á að hún sé eitt dýrasta stykkið í þessari framleiðslu.

Ilmkjarnaolía finnst ekki í öllum plöntum og er mikill munur milli tegunda. Vallhumall sé með mjög góða olíu en gefi af sér sáralítið og þyrfti Hraundís að selja hana fyrir háar upphæðir svo framleiðslan

borgaði sig. Sú íslenska planta sem gefur mest af olíu er síberíupínur, en gallinn er sá að það þarf að fara alla leið á Hallorssstað til að ná í hráefni. Úr sjöttu kílóum af rússalerki sem voru eimuð þegar blaðamaður bar að garði komu 280 millilítrar af olíu.

Ársframleiðslan nokkrir lítrar

Ársframleiðslan hjá Hraundísi hefur hingað til verið í kringum tíu lítra af ilmkjarnaolíu á ári, en hún reiknar með að framleiðslan aukist eftir að hún byrjaði að gefa sig alla að þessu. Algengt lítraverð á ilmkjarnaolíu sé frá 200 til 800 þúsund krónum. Heildsöluverðið á birkiolíu sé 1,5 milljónir án virðisaukaskatts fyrir hvern lítra.

„Það hefur alltaf selst allt hjá mér og ég hef ekki haft undan við að eima.“

„Það er eins og fólk haldi að maður fari með flöskurnar út í skóg og olían detti ofan í. Ég hef lent í því að fólk hefur kvartað yfir því hvað þetta er dýrt, en svo kemur það og sér þetta hjá mér og þá skilur það af hverju þetta kostar svona.“

Plöntuvatnið er verðmæt aukaafurð sem Hraundís segir að sé mikið notað erlendis, en hún hafi ekki verið nógu dugleg við að markaðssetja eða koma á framfæri hingað til. Það innihaldi eitthvað af verðmætu sameindunum sem eru í ilmkjarnaolíunni og sé því með einhverja virkni. Ólíkt hreinni ilmkjarnaolíu megi bera vatnið

Íslenskt hráefni

Fjöl margar íslenskar plöntur geta gefið af sér ilmkjarnaolíur, sem eru hluti af varnarkerfi þeirra. Auk þess að ilma vel geta þær hjálpað fólki við ýmsum kvillum.

Vatn skilið frá olíu

Gufan er látin þéttast í vatn og við endann á kælirörinu er skilja úr gleri. Olían flýtur ofan á og fer í lítið glas á meðan plöntuvatninu er safnað í fötu.

Dýrmætur vökvi

Hluti afvörulínu Hraundísar eru hreinar ilmkjarnaolíur í litlum flöskum. Lítraverðið getur hlaupið á hundruðum þúsunda króna, en hver dropi er drjúgur.

beint á húðina og segist Hraundís alltaf nota birkivatn til að gera sápur fyrir sig og fjölskylduna. Ókosturinn við plöntuvatnið sé skert geymsluþol þess samanborið við oliurnar.

Hjálpa við ýmsum kvillum

Ilmkjarnaolíur eru notaðar til að hjálpa við ýmsum kvillum eins og kvefi og flensu, háum blóðþrýstingi, eru góðar við vöðvabólgu, mikið notaðar í nudd og geta virkað róandi. Þá eru þær oft innihaldsefni í snyrtivörum, eins og sápu, sjampói og andlitskremum. Hraundís bendir á að talsverður munur geti verið á virkni ólíkra ilmkjarnaolía og eru sumar óhentugar við ákveðnar aðstæður.

Mikilvægt sé að ilmkjarnaolíur séu ekta til þess að fá virkni sem leitað er að, en Hraundís segir að þessar olíur séu hluti af varnarkerfi plantanna. Um áttatíu prósent af ilmkjarnaolíum á heimsmarkaði

Hraundís segist vera mikið náttúrubarn og lærði hún ilmólúfræði til þess að geta nýtt náttúruna í sínum störfum.

séu ekki ekta, ýmist framleiddar á rannsóknarstofu eða verulega þynntar út. Ef þær fást á góðu verði sé hægt að ganga að því visu að þær séu ekki ekta. Í hvert sinn sem hún selur sínar afurðir til stærra aðila þurfi hún að láta efnagreiningu frá vottaðri rannsóknarstofu fylgja. Hraundís setji sömu kröfur á þá aðila sem hún verklar við og skiptir þar orðstír miklu máli.

Virkaði betur en lyf

Vinsælasta varan hennar Hraundísar er Verkjaolían sem samanstendur af einni ilmjkarnaolíu úr sitkagreni, jojobaolíu og möndluolíu sem eru burðarolíur. Sagan á bak við hana er sú að eiginmaður vinkonu hennar fékk þungt högg á hælinn án þess að brjóta bein og fékk verkjalyf sem virkuðu illa. Vinkonan hafði því samband við Hraundísi og það hana um að „sulla“ einhverju saman, sem hún gerði.

Tveimur dögum síðar hafði vinkonan aftur samband og þrýsti mjög á Hraundísi að hefja framleiðslu á þessari blöndu þar sem verkjaolían virkaði mun betur en lyfin í þessu tilfalli. Til að nefna einhverjar af þeim vörum sem Hraundís hefur sett á markað má telja upp olíu við húðsveppum, aðra gegn magaóeirð í börnum og kvefþinna sem eru litlir stautar sem er hægt að bera að nefinu. Þar að auki selur hún hreinar ilmjkarnaolíur í litlum flöskum.

„Mér finnst svo gaman að sulla saman og búa til nýjar vörur. Ég myndi helst vilja vera í því alla daga,“ segir Hraundís og segist vera með fjölmargar uppskriftir í hausnum. „Stóri gallinn er samt sá að maður þarf líka að geta selt þær,“ bætir hún við og hlær. Markaðssetningin sé sú hlið fyrirtækjarekstursins sem henni finnst erfiðust og því séu nokkrar vörur komnar í bið.

Mikilvægt sé að taka fram að olíurnar séu ekki lyf þó þær geti sannarlega hjálpað. Erlendis séu þær notaðar á spítölum og nefnir Hraundís að lofnarblóm sé sett undir koddann hjá fólki til að róa það og hjálpa með svefn.

Hráefni í ilmvötn og matvæli

Vörurnar hennar Hraundísar eru seldar í smásölu í Ljómalind í Borgarnesi, Argena á Laugavegi, Vorverki í Mosfellsbæ, Betra lífi í Kringlunni og Litlu bændabúðinni á Flúðum. Þá er hún einnig með vefverslun á hraundis.is. Þegar framleiðslan verður orðin meiri stefnir hún að því að koma vörum sínum víðar.

Meðal stórra kaupenda af afurðunum hennar Hraundísar eru ilmframleiðandinn Fischersund, snyrtivöruframleiðandinn Tamarar, sælgætisgerðin Kandís og súkkulaðiverksmiðjan Útúrkú, ásamt því sem hún selur til nokkurra aðila erlendis. Blábjörg á Borgarfirði eystri notar olíur frá Hraundísi í heilsulind og kaupir ferðaþjónustan Móðir Jörð í Vallanesi sjampó og sápur með skógarilmi. Þá er stórt fyrirtæki með gosdrykk í þróun þar sem ilmjkarnaolíur úr rússalerki koma við sögu.

Í lok september liggur leið Hraundísar á ráðstefnu sem haldin er af alþjóðlegum samtökum ilmólúfræðinga í Nashville í Bandaríkjunum. Henni bauðst að taka þátt sér að kostnaðarlausu þar sem stjórn ráðstefnunnar sóttist eftir að fá minni eimara sem gætu sýnt fram á sjálfbæra framleiðslu. Frá Bandaríkjunum liggur leið hennar beint til London á Englandi þar sem Hraundís hefur verið tilnefnd til verðlauna Global Women Inventors and Innovators Network, sem eru alþjóðleg samtök kvenna í nýsköpun.

krydd – sláturvambir – nitritsalt – bjúgnagarn – kjötnet – grafblöndur – vacuum pokar – ofl.

Allt sem þarf fyrir heimavinnslu matvæla í vefverslun Vilko

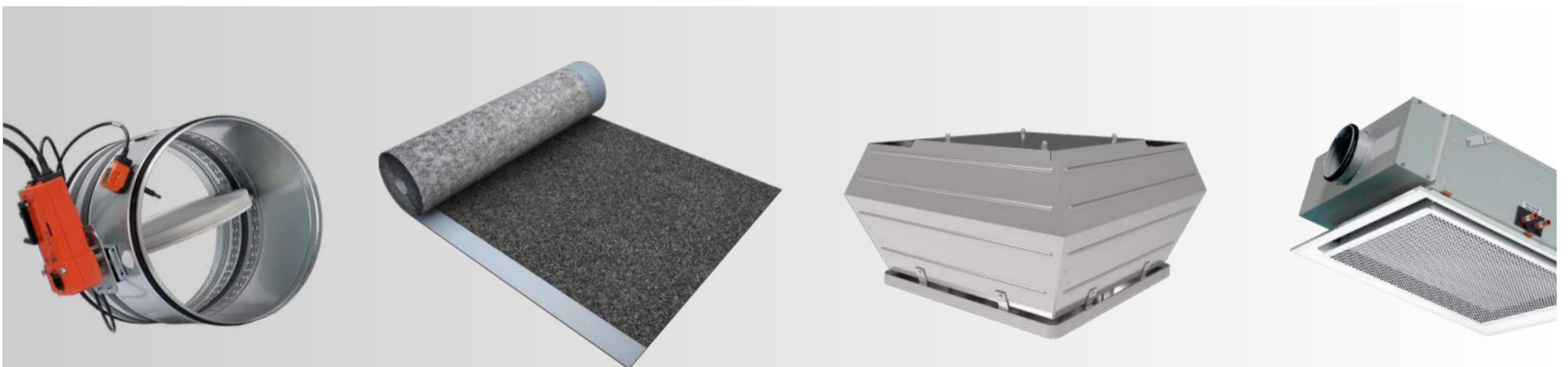
Löggilding, skoðun og ísetningar á ökuritum og hraðatakmörkurum

Við erum með nýjustu og fullkomnustu tæki sem boðið er upp á frá VDO til að mæla og stilla allar gerðir af digital og analong ökuritum

Endilega hafið samband og sjáið hvort við getum ekki leyst ykkar mál.
Ágúst Magni, sími 896 1083, agustm@vikverkstaedi.is, vikverkstaedi.is

Vík verkstaði
Einhella 6,221 Hafnarfirði

- Sérsmíði
- Loftræstikerfi
- Pakpappi
- Kæliraftar

STJÖRNUBLIKK
SMÍÐJUVEGUR 2
200 KÓPAVOGUR

Góð velferð kúa er summa margra þátta

Fái kúr að velja sjálfar vilja þær þurr og mjúkt legusvæði eins og t.d. sand.

Mynd / Snorri Sigurðsson

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Að eiga endingargóðar kúr er hverju kúabúi mikilvægt og áherslur á endingu kúa má sjá nú orðið í nánast öllum löndum þar sem mjólkurframleiðsla er stunduð.

Góð ending kúa þýðir ekki einungis að kúabúið verði betur rekið vegna aukinna afurða og lægri uppeldiskostnaðar kúa, heldur einnig hefur það góð áhrif á sótspor búans að vera með hraustar og öflugar kúr.

Heilbrigðar kúr

Ein mikilvægasta forsenda góðrar endingar kúa er að þær séu heilbrigðar og til þess að svo megi verða þarf að huga sérstaklega að velferð þeirra. Í yfirlitsgrein, úr tímaritinu Journal of Dairy Science, hefur þetta verið tekið sérstaklega fyrir en greinina skrifar bandaríski vísindamaðurinn dr. Nigel B. Cook frá háskólanum í Wisconsin. Cook þessi gerði sérstaka úttekt á því hver tengsl góðrar velferðar og góðrar endingar væru og horfði þar sérstaklega til atriða sem fullnægja sem best legu- og hvíldarferli kúa í fjósum enda liggur fyrir að

innan fjósa getur ýmislegt verið í umhverfinu eða hönnun þess sem hefur neikvæð áhrif á þetta atferli.

Enn fremur er þekkt að ef kúr þurfa að velja á milli t.d. fódurs og þess að hvílast, þá velja þær að hvílast ef þær hafa takmarkað aðgengi að báðum þáttum, þ.e. þær velja sem sagt frekar að vera svangar og í staðinn að geta hvílt sig ef það er einungis í boði. Aðstaðan, aðgengið og bústjórnin í kringum bása og legusvæðið þarf að tryggja svo kúrmar geti alltaf legið þegar þær vilja og þá þurfa þær að geta legið þægilega og óáreittar eins lengi og þær þurfa á því að halda.

Summa margra þátta

Góð velferð kúa er summa margra þátta og þessir þættir geta auk þess verið harla breytilegir á milli kúa, þ.e. hvað skiptir viðkomandi kú mestu máli. Að því gefnu að legan sé kúnni einna mikilvægust, er þó ákveðinn rauður þráður í þessu sem hægt er að fylgja. Með því að staðla sem mest ytra umhverfi kúnna, og það hvernig bústjórninni er háttað, má draga verulega úr breytileikanum á milli kúa og auka líkurnar á því að legu- og hvíldarferli kúnna verði sem best. Á mynd 1 má sjá samantekt dr. Cook á því sem hann telur mikilvægustu áhrifaþætti á velferð kúa. Þar kemur m.a. fram að mikilvægur þáttur varðandi velferð kúa er möguleikinn á göngu og hreyfingu, þá þarf fóðrun og aðgangur að vatni að vera í lagi. Umhverfi þeirra þarf auk þess að vera gott og taka tillit til þarfa kúnna.

Breytileiki á milli kúa

Þegar horft er til einstakra kúa eru þarfir þeirra nokkuð ólíkar, þegar kemur að því að uppfylla þarfir þeirra hvað varðar legu- og hvíldarferli. Þar skipta máli þættir eins og aldur, staða á mjaltaskeiði, afurðasemi, heilbrigði og/eða holti. Þannig hefur t.d. legutími tilhneigingu til að aukast með aldri og stöðu innan mjaltaskeiðsins og ef um heilsuþrest er að ræða. Að sama skapi er afurðasemin með neikvætt sambengi við legutímann, þ.e. eftir því sem hann eykst minnkar hún.

Legutími er ekki allt

Helti eða fótamein kúa hefur einnig augljós áhrif á velferð kúa en áhrifin eru þó einnig tengd undirlagi legusvæðis kúnna og hönnun gangsvæða. Skýringin á því er að ef undirlagið er ekki rétt hannað geta kúr sem eru með helti eða annað fótamein átt erfitt með að standa á fætur og/eða leggjast niður auk þess að geta um kúr í þessu ástandi að þegar þær loks leggjast niður, þá reyna þær að liggja lengur en ella og leguloturinn innan sólarhringsins eru því færri en lengri en annarra kúa. Kúr sem er svona ástatt með mælast oft með lengri legutíma innan sólarhrings en aðrar kúr en þar með er s.s. ekki sagt að þeirra velferð sé betri en hinna. Mæling á heildarlegutíma einum og sér er því ekki nógu góður ávitull á velferð kúa en víða um heim er legutími kúa einmitt notaður sem einhvers konar mælikvarði á góða velferð kúa, þetta er með öðrum orðum sagt einfaldlega röng aðferð við að meta velferð.

Hönnun legusvæðis

Þegar horft er til annarra þátta þá hafa margar rannsóknir sýnt fram á

að legusvæðið sem slíkt, og innrétting þess, skipta kúna miklu máli svo hún geti fengið fullnægt sínum þörfum til að hvílast. Séu kúr hafðar í legubásafjösi er það fyrst og fremst stærð legubásins sem skiptir máli. Sé básinn nógu breiður og langur fyrir kúna, og ef ekki eru einhverjar innréttingar til staðar sem trufla hreyfiferil hennar við að leggjast niður og standa upp, þá verður legutíminn lengri. Á það hefur verið bent, t.d. í Danmörku, að fjós sem voru byggð upp úr síðustu aldamótum, gætu í dag verið með of litla legubása enda kúr stækkað á tveimur áratugum samhliða betri umhirðu og erfðafrámförum. Greinarhöfundur er ekki kunnugt um gögn hér á landi sem benda til þess að þetta geti einnig verið tilfellið hér á landi svo það er ekki hægt að útiloka.

Til viðbótar við stærð legusvæðisins og innréttinganna má nefna atriði eins og aðgengi kúa að legusvæðinu, loftræstingu, mögulegum smástraum eða trekk sem einnig getur haft áhrif á kúna þegar hún velur sér legusvæði. Því er mikilvægt að bændur fylgja vel með kúnum og þá sér í lagi hvort ákveðin svæði innan fjóssins séu óvinsælli en önnur sem gæti bent til þess að eitthvað sé að og þurfi að bæta úr.

Undirlagið sjálft

Sé litlið til einstakra þátta, sem hafa mest afgerandi áhrif á möguleika kúnna til að liggja eins lengi og þeim sjálfum hentar, þá er það undirlagið sem mestu máli skiptir og þá bæði mykt þess og gerð. Algeng tegund undirlags kúa í dag eru einhvers konar legudýnur og eru á markaðinum ótal mismunandi tegundir og allar eiga þær það sameiginlegt að reyna að skapa kúnum mjúkt og þægilegt undirlag. Ofan á svona dýnur þarf svo að setja einhvers konar þurran undirburð til þess að draga til sín raka frá kúnum og halda legusvæðinu hreinu. Sé undirlagið ekki þurr liggja kúr skemur en sé það þurr, það er því mikilvægt að passa upp á að undirlagið sé alltaf sem þurrast.

Undanfarna 2 áratugi hefur verið nokkuð um það að endurnýta mykju þannig að hún er sett í gegnum vindu og úr henni búnar til svokallaðar mykjutrefjar. Þessar mykjutrefjar má svo nota sem undirburð í legusvæði kúa, annað hvort ofan á einhvers konar dýnur eða einfaldlega sem þykkt lagt sem kúrmar svo liggja í. Bandarísk rannsókn á svona mykjutrefjum sýndi að mjög miklu máli skipti fyrir kúrmar að þessar trefjar væru þurrar, en strax eftir framleiðslu þeirra er þurfnishlutfall þeirra oft í kringum 30%. Séu mykjutrefjarnar aftur á móti látar þorna vel, upp fyrir 85%, þá svörðu kúrmar með því að liggja lengur en ef mykjutrefjarnar voru með lágt þurfnishlutfall. Ætla má að sömu rök gildi um allan

Vatnsdýnur gætu virkað, við fyrstu sýn, einkar heppilegar fyrir kúr en rannsóknir sýna að kúr í fjósum með svona dýnum eru oft með einhver fótamein.

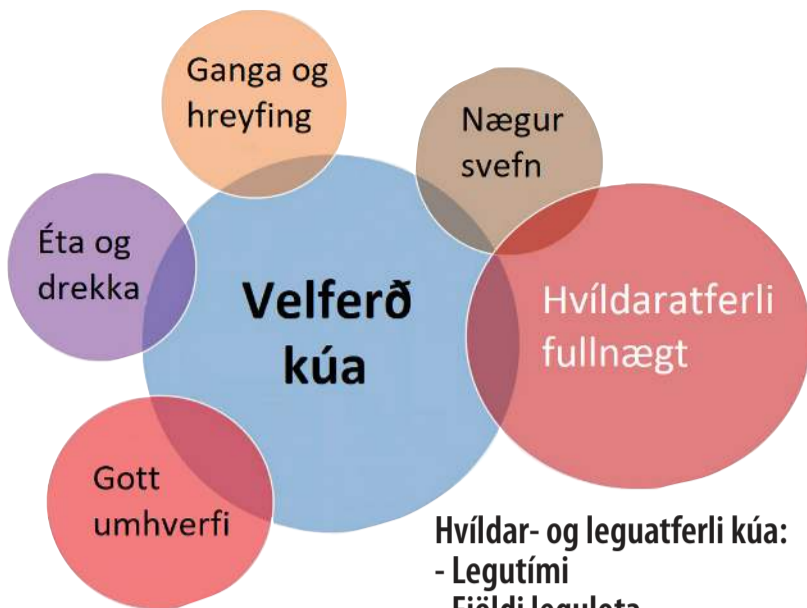
Mynd / AgriExpo

VARAHLUTIR Í KERRUR

Bílabúðin

Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogsansar.is

Hvíldar- og leguatferli kúa:
 - Legutími
 - Fjöldi legulota
 - Lengd hvefarr legulotu

Velferð kúa er summa margra þátta og hér sjást þeir sem er mikilvægastir samkvæmt yfirlitsgrein dr. Cook.

annan undirburð, þ.e. að halda eigi legusvæðinu þurru. Það hefur svo auk þess þau áhrif að líkurnar á því að bakteríur haldi sig þar eru minni en ella og hætta á umhverfissmiti sem veldur júgurbólgu því einnig minni.

Kýrnar velja sand

Undanfarin ár hefur orðið mikil og ör breyting í fjósum víða um heim, þar sem sigtaður sandur er orðið notaður sem undirlag fyrir kýr og geldneyti. Þetta náttúrulega efni hentar einstaklega vel fyrir nautgripi enda sé því haldið þurru og mjúku er fátt betra fyrir nautgripi að liggja á enda gefur sandur vel eftir og lagar sig að líkamanum, rétt eins og fólk upplifir þegar það liggur í sandi á sólarströnd. Auk þess er sandurinn mjúkur og því einkar þægilegt fyrir nautgripi að standa á fætur, eða leggja sig, sé legusvæðið þakið þykkum sandi. Sandur í legusvæðinu gerir því það að verkum að legulotur kúa verða nær því sem þær vilja helst sjálfar ef allt væri eins og best sé á kosið. Þess utan hafa rannsóknir sýnt að gripir sem eru með einhvers konar holti eða fótamein jafna sig fyrr þar sem sandur er í undirlaginu.

Vatnsdýnur ekki lausnin

Erlendis hefur notkun á vatnsfylltum dýnum í legubásnum kúa vaxið nokkuð ásmegin en bæði bandarískar og kanadískar rannsóknir sýna þó að svona undirlag hentar í raun ekki vel fyrir kýr sem velja oft að liggja á svona básnum í stuttum legulotum og auk þess er tíðni heltis í fjósum með svona bása hærrí en gerist og gengur en skýringin er einfaldlega sú að þrátt fyrir að vatnsdýnur í legubásnum geti gefið kúnum ágætis legusvæði þá eru dýnumar þunnar og þegar kýrnar standa á fætur, eða leggjast niður, þá þrýstist dýnan saman og verður í raun allt of hörð undir fótum kúa.

Þær merjast því við þetta, þ.e. við síendurtekna hreyfiferla, og fá eymsli í fæturna.

Legutími og afurðasemi

Þrátt fyrir framansagt sýnir samantekt dr. Cook at það er ekkert öruggt sambengi á milli lengri legutíma og afurðasemi en skýringin á þessu felst í því að sambengið þarna á milli er einnig mjög tengt kúnni sjálfri, þ.e. stöðu á mjaltaskeiðinu, heilbrigði hennar, aldri o.s.frv. Með öðrum orðum þá er ekki hægt að gefa upp einhverja sérstaka tölu um legutíma kúa fyrir bændur að miða við. Aðstaðan og aðbúnaðurinn þarf einfaldlega að vera þannig að allar kýr eiga að geta legið samtímis á þægilegu undirlagi og svo er það undir hverri þeirra að ákveða hve oft og hve lengi hún vill liggja.

Bústjórn

Að síðustu þarf að nefna hér bústjórnina sjálfa enda er til lítills farið af stað ef allt sem hér að framan hefur verið sagt hefur verið gert og því fræðilega séð um fullkomna aðstöðu að ræða, en svo hindrar aðgengi að legusvæðinu nýtingu þess. Allt of oft, sér í lagi erlendis, gerist það að bændur eru með of þétt á gripum sínum þ.e. hafa jafnvel fleiri gripir en legusvæði sem auðvitað er óheimilt. Einnig er alls ekki öruggt að þó svo að jafnmörg legusvæði og gripir séu til staðar að þau nýtist sem slík. Stundum gerist það t.d. að lægra settir gripir þori hreinlega ekki að leggjast við hlið hátt settra gripa. Fyrir vikið nýtist legusvæðið ekki nógu vel. Það er því góð þumalfringregla að hafa dálítið aukarými í fjósum.

Heimildir: Cook, N.B., 2020. The impact of management and facilities on cow culling rates, J. Dairy Science og Strudsholm F., 2020: Lang produktiv levetid kræver sunde ældre malkekøer, Magasin Kvæg.

SERES 3
 Luxury Rafmagnsbíllinn býður upp á ríkulegan staðalbúnað og frágang í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
 Við auglýsum svo sannarlega ekki "verð frá".

RAG
 import - export
 Helluhraun 4, Hafnarfirði
 sími 565 2727 & 892 7502
 www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

VARMADÆLUR

ÓDÝRARI LEIÐ TIL HÚSHITUNAR

Hagkvæmar | Endingargóðar
 Umhverfisvænar | Hljóðlátar

VARMADÆLUR HENTA SÉRSTAKLEGA VEL Á „KÖLDUM“ SVÆÐUM LANDSINS, ÞAR SEM EKKI ER HITAVEITA!

FUJITSU
 FUJITSU varmadælnar eru þekktar fyrir gæði og þeim fylgir 5 ára ábyrgð.

Mikið úrval af rafsuðu- og slípivörum

Létt og þægileg suðupvinga fyrir rör
 Suðupvinga með flútlösum fyrir horn
 Suðupvinga með losanlegum armi
 Óflugur suðusegull með rofa

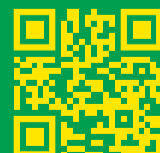
GASTEC | VAGNHÖFÐA 9 | WWW.GASTEC.IS | SÍMI 5877000

GASTEC
 SIDAN 2001
 ÞEKKING & ÞJÓNUSTA

EXIDE rafgeymar

Með tilkomu sífellt flóknari og fjölbreyttari farartækja sem eru búin sérhæfðum rafbúnaði, hefur þörfin fyrir öfluga og trausta rafgeyma aukist.

Skannaðu QR kóðann og finndu rétta rafgeyminn fyrir þitt farartæki

Fyrirtækjaþjónusta Olis

Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu
 Hafðu samband við sérfræðinga Olis
 í síma 515 1100 eða pontun@olis.is

olis

Af árlegri ráðstefnu evrópskra búfjárvísindamanna

– Fyrsti hluti: Loftslagið

Árleg ráðstefna Evrópusamtaka búfjárvísindamanna (EAAP) var haldin í Flórens í Ítalíu 1. til 5. september síðastliðinn. Það er stór ráðstefna, um 2.000 manns mættu og 1.800 ágríp voru send inn frá vísindamönnum til að kynna sem veggspjald eða fyrirlestur.

Þar sem ráðstefnan var með um 100 málstofur, og allt að því 14 í gangi í einu, náði ég aðeins að sjá lítinn hluta af erindunum en hér ætla ég að segja frá nokkrum áhuga verðum erindum á málstofum sem ég sótti. Kynbætur nautgripa og sauðfjár fá hér hlutfallslega mikið pláss í samræmi við fagsvið höfundar.

Jón Hjalti Eiriksson.

Gestgjafinn Ítalía

Í Flórens var hitasvækja, sem er tímanna tákn, og varaborgarstjóri Flórens tengdi þennan hita loftslagsbreytingunum í ávarpi til ráðstefnugesta. Áhrif búfjár á loftslagið, og þá sérstaklega metanlosun jörturdýra, tók enda allnokkuð pláss á ráðstefnunni eins og á öllum svipuðum viðburðum síðustu ár.

Búfjarrækt og búfjárvísindi eru stórir geirar á Ítalíu. Yfir fimm milljónir hauser eru af hvoru, sauðfé og nautgripum í landinu, og 436 þúsund bufflar. Sauðfjarræktin á Ítalíu er um margt ólík því sem við eigum að venjast hér á Íslandi. Hún er mest til mjólkurframleiðslu, Sarda mjólkurfjarkynið það langsamlega fjölskipaðasta og sauðaostar víða á boðstólum. Í skoðunarferð um nágrenni Flórens fór hluti ráðstefnugesta á sauðfjarrækt sem geymir ræktunarkjarna Comisana- og Massese-mjólkurfjarkynjanna. Á búinu eru um 1.000 ær mjólkaðar í mjaltagryfju með 46 mjaltatekjum. Kynbótastarf þessara kynja fer að mestu fram innan þessa búss sem svo selur kynbótagripi frá sér. Valið byggir á kynbótamati og með samanburði hálfysstrahópa innan bússins, afkvæmarannsókn svipuð því sem kynbótakerfi mjólkurframleiðslunnar

Í skoðunarferð um nágrenni Flórens fór hluti ráðstefnugesta á sauðfjarrækt sem geymir ræktunarkjarna Comisana- og Massese-mjólkurfjarkynjanna. Á búinu eru um 1.000 ær mjólkaðar í mjaltagryfju með 46 mjaltatekjum.

byggði á fyrir tíma erfðamengjaval. Í kjarnanum eru aðeins arfhreinar kindur með móststöduarferð gagnvart riðuveiki, ARR/ARR, sem dreifir arfgerðinni svo út til framleiðenda með sölu gripa. Á þessu bú, eins og víða annars staðar, var búið að koma upp GreenFeed-bás til mælinga á metanlosun kindanna. Svipaður búnaður er í Hvanneryrarfjósinu til mælinga á losun kúa og nokkur erindi á ráðstefnunni greindu einnig frá niðurstöðum slíkra mælinga.

Fóðurbreytingar virka til að draga úr losun nautgripa

Á ráðstefnunni sjálfri var umfjöllun um metanlosun jörturdýra frá ýmsum hliðum, einkum um áhrif fóðrunar gripanna, framleiðsluferfa, og möguleikum til kynbóta fyrir minni losun. Málstofa sem bar yfirskriftina „Samband á milli umhverfis- og skilvirkni eiginleika – þverfagleg nálgun“ hófst á boðserindi Peters Lund frá Arósháskóla, en rannsóknarhópur hans hefur skoðað losun mjólkurkúa við mismunandi fóðrun um nokkurt skeið. Ákveðin bætiefni í fóðri, svo sem 3-nítró-oxíprópanól, nítrat

og ákveðnar þörungategundir hafa sýnt sig hafa áhrif á metanlosun til minnkunar. Aftur á móti fylgja í einhverjum tilfellum neikvæð áhrif á át og mjólkurframleiðslu sem þarf að taka tillit til við innleiðingu. Samsetning fóðursins án sérstakra aukaefna getur líka verið áhrifarík, svo sem aukið fituinnihald eða hækkað kjarnfóðurhlutfall. Þar þarf þó að hafa í huga kolefnisspor af framleiðslu fóðursins til að tryggja að kerfið í heild dragi úr losun.

Kynbætur virka til að draga úr losun

Kynbætur fyrir minnkaðri metanlosun eru aðgerð sem miklar vonir eru bundnar við vegna þess að náist árangur með þeim hætti verður hann varanlegur. Það er orðið nokkuð ljóst að erfðabreytileiki er til staðar fyrir metanlosun frá jörturdýrum, það sýna margar rannsóknir víða um heim. Aftur á móti er fjöldi mælingar innan einstakra landa enn ekki mikill og víðast er langt í land að geta byrjað kerfisbundið val fyrir eiginleikum. Á EAAP sagði Birgit Gredler-Grandl frá Wageningen-háskólanum

Sauðfjarræktin á Ítalíu er um margt ólík því sem við eigum að venjast hér á Íslandi. Hún er mest til mjólkurframleiðslu.

í Hollandi frá fjölþjóðlegu samstarfi sem stefnir að því að takast á við áskoranir sem þessu fylgja, staðla meðferð gagna, sameina gagnasöfn og auka mælingar víða um heim. Í það minnsta í Kanada og á Spáni eru nú þegar birtar erfðamengi kynbótaspár fyrir losun frá mjólkurkúum, þó að þær byggja á frekar takmörkuðu gagnasafni og séu ekki teknar inn í heildareinkunnir enn.

Þar sem farið er að safna upplýsingum um metanlosun einstakra gripa í stórum stíl eru helst notaðir svokallaðir þefarar (sniffers) sem mæla þéttni metans í kringum gripi, fyrir mjólkurkúr til dæmis í mjóltum í mjaltapjóni. Slíkar mælingar gefa ekki beina mælingu eða tölu fyrir heildarlosun hvers grips en mælingar slíkra þefara hafa háa fylgni við mælingar úr nákvæmari búnaði. Úrvinnsla gagna sem fást úr slíkum mælingum er þó enn í þróun, til að mynda hvernig á að hreinsa þau og hvernig á að skilgreina eiginleikana sem unnið er með úr slíkum búnaði. Ester M. Teran frá INIA á Spáni og Coralía Manzanilla-Pech frá Wageningen komu báðar inn á þetta í sínum erindum þar sem þær báru saman mismunandi skilgreiningar á metaneiginleikanum frá slíkum búnaði og sýndu erfðastuðla fyrir þá. Niðurstöður þeirra eru ekki afgerandi enn um hvaða skilgreining er best svo frekari rannsókn er þörf þar.

Til viðbótar því hvernig á að nota þefaragögn er einnig óútkljáð hvaða eiginleika á að miða við sem kynbótamarkmiðið í vali fyrir minni losun. Samkvæmt erindi Nicolas Gengler frá Belgíu er metanlosun á einingu framleiðslunnar (t.d. g CH/l mjólkur) sjónarhorn sem fóðurfæðingar horfa gjarnan á en er óvinsælt meðal kynbótáfræðinga vegna óheppilegra eiginleika slíkra hlutfallstalna í útreikningum. Frekar er horft til umframmetans, sem er munurinn á því metani sem mælist og því sem búast mætti við miðað við framleiðslu gripsins. Notkun magns losunar beint getur líka vel gengið sem eiginleiki í kynbótum þó að vissulega sé hann nátengdur framleiðslunni, t.d. þannig að kúr sem mjólka meira losa yfirleitt meira. Samsett heildareinkunn sem tekur tillit til erfðafylgni getur tekið á tengslunum á milli eiginleika þannig að útkoman verði minnkandi losun á framleidda einingu.

Umhverfisvæn heildareinkunn

Í yfirlitserindi um kynbótamarkmið sem Birgit Fuerst-Waltl frá auðlinda- og lífvísindaháskólanum í Vín var

með lagði hún áherslu á að við höfum bara 100% til skiptanna – ef við aukum áherslu á eitthvað eitt í kynbótakerfinu minnkar jafnframt áherslan á aðra eiginleika. Þannig getur það skapað togstreitu við að taka meira tillit til sjálfbærni og velferðar í kynbótastarfinu ef það er á kostnað erfðafaramfara á efnahagslega mikilvægum eiginleikum fyrir framleiðendur. Þó að eiginleikar eins og metanlosun eða aðrir umhverfisþættir sem ekki hafa bein fjárhagsleg áhrif á framleiðendur hafi ekki verið teknir inn í kynbótamarkmið hafa t.d. Ástralar farið þá leið að birta sérstaka sjálfbærni heildareinkunn til viðbótar hagrænni heildareinkunn. Útgangspunkturinn er þá að auka sjálfbærni framleiðslunnar frekar en hagkvæmni.

Aðlögun

Önnur hlið á loftslagsbreytinga-teningnum er aðlögun að þeim breytingum sem eru orðnar og verða á næstunni óháð öllum okkar aðgerðum til að draga úr losun. Skepnur þola hærra hita misjafnlega vel og ná misvel að halda uppi framleiðslu þegar mjög heitt er í veðri. Til dæmis sagði Aurélie Vinet frá erfðamengjategslagreiningu (GWAS) á hitaþoli franskra mjólkurkúa sem benti til þess að ákveðin svæði í erfðamenginu séu tengd erfðafæðilegum mun á hitaþoli milli gripa.

Víðtækara hugtak sem hefur mikið verið í deiglu hjá búfjárvísindamönnum síðustu ár er þanþol gripa, *resilience* á ensku. Það er eiginleiki skepnanna til að breyta líkamsstarfsemi lítið við áföll svo sem sjúkdóma eða mikinn hita og/ eða vera fljót að jafna sig. Tæki sem mæla t.d. mjólkurmagn, líkamshita, hreyfivirkni eða át daglega eða oftast gefa upplýsingar sem hægt er að nota til að meta þanþol gripa við bæði þekkta stressvalda og áföll einstaklingsins af óþekktum orsökum.

Búfjárvísindamenn víða í Evrópu og um heim allan eru sem sagt að vinnu að lausnum til að draga úr loftslagsáhrifum búfjarræktarinnar og til að hjálpa okkur mannkyninu að framleiða mat í okkur þrátt fyrir þær loftslagsbreytingar sem eru orðnar og óhjákvæmilega verða. Vonandi skilar það sér fljótleiga í því að losun frá búfjarrækt minnkar verulega sem getur verið einn þáttur í að draga úr hnattrænni hlýnun og að búfé geti áfram skilað sinni þjónustu við mannkynið.

Höfundur er lektor við Lbhí.

Lífraent
hreinisvirki!

NÚTÍMA ROTÞRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárhús, hótél o.fl.
Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð
3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn
Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill
Mögulegt að breyta í skóphreinsistöð síðar
Þýsk gæði - CE merkt
Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMMSHÓLAR

SIGURDUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAMEISTARI ☎ +354 660 4085 ✉ SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Land og skógur

Framtíð stang- og skotveiða á Íslandi er samofin heilbrigði vistkerfa landsins. Mynd / Jóhann Helgi Stefánsson & Elvar Órn Friðriksson

Veiðar, vernd og vistheimt

Heilbrigð vistkerfi eru nauðsynleg öllu lífi á jörðinni. Með ágengni sinni hefur mannkynið skaðað og eyðilagt stóran hluta náttúrulegra vistkerfa hér á landi sem og á heimsvísu

Á fyrri öldum var þetta oftan en ekki spurning um lífsafkomu en á undanförunum áratugum hefur mannkynið reynt að betrubæta náttúruna sem hefur stundum valdið gríðarlegum skaða.

Endurheimt glataðra búsvæða og vernd þeirra sem enn eru eftir ætti að vera forgangsmál allra sem vilja nýta landsins gæði. Ísland er um margt sérstætt land, hér er mikið um sjaldgæfar vistgerðir sem gerir þær til dæmis mikilvæg búsvæði viðkvæmra fuglategunda. Slíka sérstöðu þarf að vernda, enda er það vaxandi áhersla á alþjóðavettvangi að vinna með sérstöðu hvers svæðis, og nýta staðbundnar tegundir við endurheimt vistkerfa og búsvæða, til að vernda líffræðilega fjölbreytni á hverjum stað.

Í umræðu vill það oft verða að nýtingarsjónarmið eru sett til höfuðs verndunarsjónarmiðum. Það er villandi og í raun röng framsetning hlutanna. Veiðifólk er meðal þeirra sem hafa hvað mesta hagsmuni af öflugum vistkerfum og óröskuðum búsvæðum. Alþjóðlega er þróunin á þá leið að samtök veiðifólks eru farin að beita sér í síauknum mæli fyrir verndun og eflingu náttúrulegra vistkerfa. Sem dæmi má nefna Evrópusamtök skotveiðifólks (FACE), Ducks Unlimited í N-Ameríku, og Verndarsjóð villtra laxastofna (NASF) en höfuðstöðvar hans eru hér á landi.

Endurheimt votlendis með því

að hækka vatnsstöðuna og að beita aðgerðum til þess að endurheimta votlendisgróður, eykur vatnsgæði og minnkar yfirborðsrennsli sem aftur býr til heilbrigðari búsvæði fyrir tegundir eins og laxinn og silunga. Sömuleiðis gerir endurheimt votlendis heilmikið fyrir þær fjölmörgu tegundir vatnafugla sem eru vinsæl bráð skotveiðimanna, þar sem svæði til fæðuöflunar og dvalar stækka og fjölga við endurheimt.

Endurheimt þurrlandisvistkerfa með innlendum plöntum eins og birki og víði eykur einnig gæði nærliggjandi straum- og stöðuvatna. Ef um vel heppnaðar endurheimtaraðgerðir er að ræða eykst stöðugleiki svæðisins, sem dregur úr setmyndun í ám, en uppsöfnun sets getur skaðað búsvæði fiska. Endurheimt birkiskóga, birki- og víðikjarrs, mólendis, og graslendis bætir búsvæði fyrir eftirsóttar tegundir til veiða s.s. rjúpur, hreindýr og refi, þar sem aukning verður á svæðum með næga fæðu og skjól.

Framtíð stang- og skotveiða á Íslandi er samofin heilbrigði vistkerfa landsins. Með því að taka þátt í vistheimt og búsvæðavernd, getur stang- og skotveiðifólk gegnt mikilvægu hlutverki í að vernda hina sérstæðu náttúru og líffjölbreytileika hér á landi. Verndun og nýting fer saman enda höfum við öll hagsmuni af sterkari og heilbrigðari íslenskri náttúru. Reynum að forðast mistök fortíðar, leyfum náttúrunni að stjórna ferðinni og hjálpum henni að hjálpa sér sjálfri.

Jóhann Helgi Stefánsson, sérfræðingur hjá Landi og skógi.

Nilfisk háprýstidælur

Áreiðanleiki, kraftur og ending – Nilfisk háprýstidælur eru hannaðar fyrir krefjandi aðstæður í landbúnaði.

NILFISK

MC 5M-200/1050XT

Mesti þrýstingur 200 bör
 Dælir 940 lítrum á klukkustund
 Polir allt að 60°C vatnshita
 5 klst. vinnslutími á dag
 Góð aksturshjól

Verð áður: 434.356 kr. án vsk.
Tilboðsverð: 390.000 kr. án vsk.

STÓR KAUP

Stórkaup ehf. | Skútuvogur 9 | 104 Reykjavík
 Sími 515 1500 | storkaup@storkaup.is

...Gæði þegar að er gáð

Rafstilling

Donaldson
FILTRATION SOLUTIONS

Rafstilling S: 581-4991 Netfang: Rafstilling@rafstilling.is
Reki S: 562-2950 Netfang: Reki@reki.is
 Skemmuvegur 46, Kópavogur

CFMOTO fjórhjól fyrir leik og störf

CFMOTO 450
1.349.000,-

CFMOTO 625 Touring
1.599.000,-

CFMOTO 1000 Touring
2.390.000,-

Öll hjólin eru með beinni innspýtingu, rafmagnstýri, spili, dráttarkrök, handahlífum, háu og lágu drifi með læsingu. Vökvabremsum, álfelgum og eru tveggja manna götuskráð T3b. Verð er með Vsk.

Umboðsaðilar: **Kaupfélag Skagfirðinga, Sauðarkróki, Lyngás, Hellu. Bikevík, Reykjanesbæ, AB varahlutir, Egilsstöðum.**

Nítró - Urðarhvarfi 4 - 557 4848
Nánari upplýsingar á nitro.is

Hæstu hross ársins

– Sýningarárið 2024 – seinni hluti

Afar breiður hópur frábærra hrossa kom til dóms í ár og hafa þau í heildina líklega aldrei verið öflugri en í ár. Hér fyrir neðan er umfjöllun um þrjú hæstu hrossin í hverjum flokki og efstu hross á Landsmóti.

Efstu fjögurra vetra hryssur

Alls voru sýndar 89 fjögurra vetra hryssur á árinu sem gerir rúmlega 8% sýndra hrossa. Þessi hópur hryssna á Landsmóti var með ólíkindum magnaður og

Porvaldur Kristjánsson.

verðmætt að sjá hvað þær stóðu vel flestar við dóma vorsins og sumar blómstruðu á mótinu. Jafnar með þriðju hæstu einkunn ársins, eða 8,36 í aðaleinkunn, voru þær Hugsýn frá Ketilsstöðum og Hamingja frá Árbæ. Hamingja frá Árbæ var jafnframt efst í sínum flokki á Landsmóti. Ræktandi er Vigdís Þórarinsdóttir en eigandi er G. Jóhannsson ehf. Hamingja er leirljós að lit undan Draupni frá Stuðlum, sem náði lágmörkum til heiðursverðlauna fyrir afkvæmi á árinu, og Gleði frá Árbæ. Hamingja er afar fríð og framfalleg, jafnvíg og skrefmikil alhliða hryssa með einstaklega gott hægt stökk en hún hlaut einkunnina 9,0 fyrir það. Hugsýn frá Ketilsstöðum er undan Álfakletti frá Syðri-Gegnishólum og Hugrókk frá Ketilsstöðum, ræktendur eru Bergur Jónsson og Olil Amble og eigandi er Elín Holst. Hugsýn er vel gerð hryssa; jafnvægisgöð og með sterka yfirlínu. Þá er hún gæðingur á gangi; einstaklega burðarmikil og bráðþroska á tölti en hún hlaut 9,0 fyrir tölt og hægt tölt sem er óvanalegt af svo ungu hrossi. Með aðra hæstu einkunn ársins 8,37 var Gullbrá frá Grund II, undan Pensli frá Hvolsvelli, sem er að byrja að skila álitlegum hrossum til dóms, og Andvaradótturinni Grund frá Grund II. Ræktandi er Örn Stefánsson og hann er líka eigandi ásamt Ólöfu Stefánsdóttur. Gullbrá er fallleg hryssa með 9,0 fyrir háls, herðar og bóga og samræmi; afar finleg og léttbyggð. Þá er hún einkar efnileg á gangi með mikið framgrip og rými. Jafnar með hæstu einkunn ársins eða 8,38, voru þær Kria frá Árbæ og Dama frá Hjarðartúni. Dama er undan Ský frá Skálakoti og gæðingamóðurinni Dögg frá Breiðholti, ræktandi er Oskar Eyjólfsson en eigandi er Anja Egger-Meier. Dama er hreint ótrúlegt hross hvað byggingu og ganghæfni varðar; afar fríð á höfuð og glæsileg. Þá er hún mögnuð á tölti af svo ungu hrossi að vera, viljug og einörð en hún hlaut 9,5 fyrir tölt og samstarfsvilja. Þá hlaut hún 9,0 fyrir fegurð í reið enda geislar af henni undir knapa. Kria frá Árbæ er undan Spaða frá Stuðlum og Keilisdótturinni Keilu frá Árbæ. Ræktandi er Vigdís Þórarinsdóttir en eigandi er G. Jóhannsson ehf. Frábær árangur hjá Vigdís að rækta tvær af efstu fjögurra vetra hryssum ársins. Kria er vel gerð myndarhryssa með hátt settan háls, góða fótahæð og trausta fætur. Þá er hún skrefmikil og skrokkmjúk, viljug og samstarfsfús og fer fallega í reið.

Efstu fjögurra vetra stóðhestar

Í fjögurra vetra flokki stóðhesta var sýndur 81 hestur í fullnaðardóm, eða um 7% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins var Njörður frá Hrísakoti með 8,41 í aðaleinkunn. Ræktandi og eigandi Njarðar er Sif Matthíasdóttir. Hann er undan Gljatóppi frá

Arney frá Ytra-Álandi, efst í flokki fimm vetra hryssna í ár. Knapi Agnar Þór Magnússon. Myndir / Óðinn Örn Jóhannsson

Hrókur frá Skipaskaga, efstur fimm vetra stóðhesta. Knapi Árni Björn Pálsson.

Miðhrauni sem er byrjaður að skila góðum ganghrossum til dóms, og Huginsdótturinni Hugrónu frá Strönd. Njörður er traustlega gerður hestur en mætti vera með léttari frambyggingu. Þá er hann rifandi ganghestur með virkjamikið skref og góðan vilja en hann hlaut í einkunn 9,0 fyrir tölt og samstarfsvilja og 8,47 fyrir hæfileika. Með aðra hæstu einkunn ársins eða 8,48 var Dalvar frá Efsta-Seli en hann var efstur í sínum flokki á Landsmóti. Ræktendur eru Daniel Jónsson og Hilmar Sæmundsson og Daniel er eigandi ásamt Ásbirni Helga Árnasyni. Dalvar er undan Adrian frá Garðshorni á Þelamörk og Arionsdótturinni Lóu frá Efsta-Seli. Dalvar er afar fram- og fótahár og vel gerður hestur í byggingu. Þá er hann líka efnilegur á gangi, mýktar og skrefahestur með þjálvan vilja og trausta lund. Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki, 8,57 var sá rauðskjótti Feykir frá Stóra-Vatnsskarði. Ræktandi er Benedikt G. Benediktsson en eigandi er Dominik Mueser ehf. Feykir er glæsilegur hestur með einkunnina 9,0 fyrir háls, herðar og bóga, bak og lend og samræmi. Þá er hann efnilegur á gangi; afar skrefmikill og rýmislegur og flugvakur en hann hlaut 9,0 fyrir skeið.

Efstu fimm vetra hryssur

Alls voru sýndar 192 fimm vetra hryssur á árinu og voru þær rúmlega 17% allra sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins (8,55) var Hetja frá Ragnheiðarstöðum en hún er undan Þráni frá Flagbjarnarholti og Hendingu frá Úlfstöðum, þeirri merkilegu ræktunarhryssu. Ræktandi er Helgi Jón Harðarson og hann er eigandi ásamt Birgi Má Ragnarssyni. Hetja er stórfalleg

hryssa með 9,5 fyrir höfuð, bak og lend og samræmi og 9,0 fyrir háls, herðar og bóga. Þá er hún jafnvíg, hreingeng alhliða hryssa með fallegar hreyfingar. Með aðra hæstu einkunn ársins (8,67) var Nóta frá Sumarliðabæ 2, undan Spuna frá Vesturkoti og gæðingnum Flautu frá Einhamri 2, Stáladóttur. Ræktendur eru Birgir Már Ragnarsson og Silja Hrunn Júlíusdóttir en eigandi er Svarthöfði-Hrossarækt ehf. Nóta er stórgæðingur með 8,88 fyrir hæfileika, hvorki meira né minna. Enda er hún jafnvíg á gangi, með mikið framgrip og fimi, háar og virkjamiklar hreyfingar og frábæran samstarfsvilja. Þá hlaut hæstu einkunn ársins í þessum flokki hryssna Arney frá Ytra-Álandi, undan Skýr frá Skálakoti og Erlu frá Skák, Álfadóttur. Ræktandi er Úlfhildur Ída Helgadóttir og hún er eigandi ásamt Ragnari Skúlasyni. Arney er hreint ótrúlegt hross og hefur skipað sér á bekk með helstu gæðingum sögunnar og það einungis fimm vetra gömul. Hún hlaut í fyrra hæsta dóm sem fjögurra vetra hryssa hefur hlotið og mætti til dóms í vor og fór í 9,28 fyrir hæfileika sem er hæsta hæfileikaeinkunn ársins og 8,98 í aðaleinkunn. Þetta verður seint leikið eftir. Hún hlaut 9,5 fyrir tölt, brokk og fegurð í reið, einkunnina 10 fyrir samstarfsvilja og 9,0 fyrir skeið, enda óvanaleg hvað varðar jafnvægi, skrefstærð og teygju á gangi, gríðarlega orkumikil og þjál. Arney stóð efst í sínum flokki á Landsmóti.

Efstu fimm vetra stóðhestar

Í fimm vetra flokki stóðhesta var sýndur 121 hestur og voru þeir 10% sýndra hrossa ársins. Með þriðju hæstu einkunn í þessum flokki (8,66) var Þórskýr frá Leirulæk,

Hamingja frá Árbæ, efst í flokki fjögurra vetra hryssna á Landsmóti. Knapi Árni Björn Pálsson.

Húni frá Ragnheiðarstöðum, efstur sex vetra stóðhesta á Landsmóti. Knapi Helga Una Björnsdóttir.

Aþena frá Þjóðólfsþaga 1 hlaut hæstu hæfileikaeinkunn á Landsmóti. Knapi er Þorgeir Ólafsson.

undan Skýr frá Skálakoti og Þórdísi frá Leirulæk en sú er undan Ófeigi frá Þorlaksstöðum og Daladísi frá Leirulæk. Ræktandi og eigandi er Sigurbjörn Jóhann Garðarsson. Þórskýr er vel gerður hestur með 8,5 í einkunn fyrir háls, herðar og bóga og 9,0 fyrir bak og lend og samræmi. Þá er hann frábær gæðingur; afar skrefmikill, hángengur og orkumikill í framgöngu. Hann hlaut til dæmis 9,5 í einkunn fyrir tölt og 9,0 fyrir hægt tölt sem er afar vermætt, þá hlaut hann 9,0 fyrir brokk og fegurð í reið. Með aðra hæstu einkunn ársins (8,81) er Safir frá Laugardælum, undan Þráni frá Flagbjarnarholti og Skart frá Laugardælum, Ómsdóttur. Ræktandi er Malin Widar og eigendur eru Fákshólar ehf. og Anja Egger-Meier. Safir er afar heilsteyptur, léttleikandi og mjúkur ganghestur með mikla útgeislun. Hann er vel skapaður með sterka yfirlínu í hálsi og baki og sameinar styrk og finleika í byggingunni. Þá er hann gæðingur á gangi með 9,0 fyrir tölt og brokk og 9,5 fyrir samstarfsvilja og fegurð í reið. Með hæstu einkunn ársins (8,86) var svo Hrókur frá Skipaskaga, undan Eldjámi og Visku Aðalsdóttur frá Skipaskaga. Ræktendur eru Jón Arnason og Sigurveig Stefánsdóttir og eigandi er Skipaskagi ehf. Hrókur stóð efstur í sínum flokki á Landsmóti í sumar. Hrókur er afar fótahár hestur og myndarlegur með hátt settan háls. Þá er hann skrokkmjúkur og óvanalega

skrefmikill; heilsteyptur í ganglagi og lund; fjölhæfur gæðingur.

Efstu sex vetra hryssur

Í sex vetra flokki hryssna voru sýndar 227 hryssur og voru þær 20% sýndra hrossa ársins. Jafnar með þriðju hæstu aðaleinkunn ársins, 8,53 voru þær Olga frá Lækjarmóti II og Sunna frá Haukagili í Hvítársíðu. Olga er undan Skýr frá Skálakoti og Hafdísi frá Lækjarmóti, Ómsdóttur. Ræktendur eru Ísólfr Línal Þórisson og Mona Olsson en eigendur eru Anja Egger-Meier, Kronshof GbR og Mark Tillmann. Olga er afar fríð og vel gerð með 9,0 fyrir höfuð og alla eiginleika yfirlinnar. Þá er Olga skrefmikil og hreingeng með 8,5 fyrir tölt, brokk og fegurð í reið og 9,0 fyrir greitt stökk; afar þjál og yfirvegud. Sunna frá Haukagili í Hvítársíðu er undan Sólon frá Skáney og Kötlu frá Steinnesi, Gammsdóttur. Ræktendur og eigendur eru Ágúst Þór Jónsson og Þóra Áslaug Magnúsdóttir. Sunna er fríð á höfuð, með hátt settan háls og frábæra yfirlínu í baki og lend enda með 9,5 fyrir þann eiginleika. Hún er ber sig vel í reið; reist og með aðsópsmiklar hreyfingar, með 9,0 fyrir bæði tölt og hægt tölt sem er verðmætt í ræktun. Með aðra hæstu einkunn ársins (8,54) var Nótt frá Ytri-Skógum undan Draupni frá Stuðlum og Orradótturinni Gná frá Ytri-Skógum. Ræktandi og eigandi er Ingimundur Vilhjálmsson. Nótt

er glæsileg hryssa með 9,0 fyrir háls, herðar og bóga og samræmi. Hún er hreingeng og mjúk á gangi og fer afar fallega í reið; með langa og hvelfda yfirlínu og virðuleg í framgöngu. Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki (8,60) var Stikla frá Stóra-Ási, undan Alfakletti frá Syðri-Gegnishólum og Hendingu frá Stóra-Ási sem er undan Aðli frá Nýja-Bæ. Ræktandi og eigandi er Lára Kristín Gísladóttir. Stikla er falleg hryssa; skarpleit, finleg og létbyggð. Þá er hún gæðingur á gangi með 8,5 fyrir tölt og brokk og hlaut 9,5 fyrir skeið á Landsmóti, flugviljug og næm. Sú hryssa sem stóð efst á Landsmóti og var með fjórðu hæstu einkunn ársins (8,52) í þessum flokki er Hetja frá Hofi I í Óræfum. Hún er undan Alfakletti frá Syðri-Gegnishólum og Giftingu frá Hofi, Hágangsdóttur. Ræktandi er Þorlákur Örn Bergsson og eigendur eru Arnar Heimir Lárusson, Lárus Finnbogason og Fákshólar ehf. Hetja er falleg hryssa, létbyggð og fótahá. Þá er hún jafnvíg á gangi, létstíg og hreingeng allhliða hryssa, flugvökur með frábæran samstarfsvilja.

Efstu sex vetra stóðhestar

Í sex vetra flokki stóðhesta voru sýndir 102 hestar sem gera um 9% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins (8,71) var Hrafn frá Oddsstöðum I, undan Vita frá Kagaðarhóli og Eldingu frá Oddsstöðum I en hún er undan Kvisti frá Skagaströnd. Ræktandi er Sigurður Oddur Ragnarsson og hann er eigandi ásamt Jakobi Svavari Sigurðssyni. Hrafn er einstaklega fallega og vel gerður hestur; með sterka og burðarmikla yfirlínu, framhár og hlutfallaréttur. Þá er hann frábær hvað ganghæfni snertir; með mikið fjaðurmagn og fótuburð. Með aðra hæstu einkunn (8,72) í þessum flokki í ár var Húni frá Ragnheiðarstöðum, undan Alfakletti frá Syðri-Gegnishólum og Hendingu frá Úlfstöðum. Ræktandi er Helgi Jón Harðarson og eigendur eru Flemming Fast og Gitte Fast Lambertsen. Húni stóð jafnframt hæstur í sínum flokki á Landsmóti í sumar. Húni er djásn að allri gerð; afar fríður og finlegur með frábæra frambyggingu og samræmi. Þá er hann afar létstígur og mjúkur og það geislar af honum í reið enda með 9,5 fyrir tölt, brokk, samstarfsvilja og fegurð í reið. Með hæstu einkunn ársins (8,80) í sex vetra flokki stóðhesta var svo Grímar frá Þúfum, undan Sóloni og Grýlu frá Þúfum. Ræktandi og eigandi er Mette Mannseth. Grímar er reistur og jafnvaxinn hestur með frábæra ganghæfni, hann býr yfir miklu svifi og fjaðurmagni á brokki enda hlaut hann 9,5 fyrir það. Þá er hann afar fjölhæfur allhliða ganghestur og hlaut þá möggnuðu einkunn 10 fyrir fet og 9,01 fyrir hæfileika hvorki meira né minna.

Elsti flokkur hryssna

Í elsta flokki hryssna voru sýndar 268 hryssur og voru þær 23% allra sýndra hrossa. Þetta var magnaður hópur og efstu hryssur á Landsmóti með ólíkindum sterkar. Með þriðju hæstu einkunn ársins (8,79) var stólpagripurinn Nóta frá Flugumýri II, undan Blysfara frá Neðra-Hálsi og Smellu frá Flugumýri, Keilisdóttur. Ræktendur eru Eyrún Anna Pálsdóttir og Páll Bjarki Pálsson og eigendur eru Eyrún Ýr Pálsdóttir og Martin Skovsende. Nóta er afar gerðarleg hryssa; reist með langan háls og frábært samræmi sem hún hlaut einkunnina 9,5 fyrir. Þá hefur hún myndarlega framgöngu

í reið, sérlega skrefmikil og flugrúm á öllum gangi og flugvökur með 9,5 fyrir skeið. Með aðra hæstu einkunn ársins (8,82) var Aþena frá Þjóðólshaga 1, undan Skýr frá Skálakoti og Örn frá Skipaskaga. Ræktendur eru Sigurður Sigurðarson og Sigríður Arndís Þórðardóttir og eigandi er Svarthöfði-Hrossarækt ehf. Aþena er með glæsilegri allhliða hrossum sem komu fram í ár. Afar fjölhæf á gangi með 9,0 fyrir tölt, brokk, skeið og hægt stökk en alltaf eru fleiri og fleiri allhliða hross að sameina mikil gæði á skeiði og hægu stökki sem er afar verðmæt þróun. Þá býr Aþena yfir miklu fasi og útgeislun, flugviljug og þjál, enda með 9,5 fyrir bæði samstarfsvilja og fegurð í reið; ævintýradrottning. Með hæstu einkunn ársins (8,91) var svo Hildur frá Fákshólum, undan Ölni frá Akranesi og Gnýpu frá Leirulæk sem er undan Stikli frá Skrud. Ræktandi er Jakob Svavar Sigurðsson og eigandi er Gut Birkholz GbR. Hildur er afar fríð og finleg hryssa með mikinn styrk í byggingunni. Þá er hún afar fim og fjölhæf á gangi og uppteiknuð á skeiði enda hlaut hún einkunnina 10 fyrir skeið, allhliða gæðingur með 9,03 fyrir hæfileika.

Elsti flokkur stóðhesta

Í elsta flokki stóðhesta voru sýndir 74 hestar og voru þeir samtals 6% sýndra hrossa. Drangur frá Steinnesi og Jökull frá Breiðholti í Flóa voru jafnir með þriðju hæstu einkunn ársins, 8,66 en Drangur var efstur í þessum flokki á Landsmóti í sumar. Drangur er undan Draupni frá Stuðlum og Ölgu frá Steinnesi en hún er undan Gammi frá Steinnesi. Ræktandi er Magnús Jósefsson og er hann eigandi ásamt Horses ehf. Drangur er stólpamyndarlegur hestur og traustlega gerður með t.d. 9,0 fyrir samræmi og fótagerð og 9,5 fyrir hófa. Þá er hann afar aðsöpmikill í reið og einkar svifmikill á brokki sem hann hlaut 9,5 fyrir. Jökull frá Breiðholti í Flóa er undan Huginn frá Haga I og gæðingamóðurinni Gunnvöru frá Miðsitju, Spunadóttur frá Miðsitju. Jökull er finlegur hestur með langan og grannan háls, jafnvægisgóður og fótahár. Þá er Jökull allhliða gæðingur með 9,0 fyrir tölt, hægt tölt og skeið; hreingengur og mjúkur með úrvals samstarfsvilja. Frosti frá Hjarðartúni var með aðra hæstu einkunn ársins, 8,70 í aðaleinkunn. Hann er undan Skýr frá Skálakoti og Hrund frá Ragnheiðarstöðum. Ræktandi er Óskar Eyjólfsson og eigendur eru Einhyrningur ehf., Bjarni Elvar Pétursson og Kristín Heimisdóttir. Frosti var sýndur á síðsumarsýningu á Hellu og er afar fallegur hestur með hvelfdan háls, góða framhæð og létta bol. Þá er hann skrefmikill, eðlisháengur og fasmikill í reið, allhliða gæðingur. Með hæstu einkunn ársins (8,71) í elsta flokki stóðhesta var Ottesen frá Ljósafossi, undan Auði frá Lundum II og Sunnu-Rós frá Úlfjótuvatni, Keilisdóttur. Ræktandi er Björn Þór Björnsson og hann er eigandi ásamt Svanheiði Lóu Rafnsdóttur. Ottesen er fallegur hestur með hvelfdan og reistan háls og svivalan, létta bol og hlaut 8,5 fyrir háls, herðar og bóga og 9,0 fyrir bak og lend og samræmi. Þá er hann einkar sjálfbærandi á tölti, hreingengur á öllum gangtegundum og ber sig vel og fallega en hann hlaut t.d. 9,0 fyrir tölt, skeið og fegurð í reið og 9,5 fyrir samstarfsvilja enda einkar þjáll og samstarfsfús.

Höfundur er ráðunautur í hrossarækt.

Sérfræðingur skógarúttekta og loftslagsbókhalds

Land og skógur leitar að öflugum starfsfólki til að vinna að uppbyggingu og vernd gróðurauðlinda á Íslandi með landgræðslu, nýskógrækt og friðun skóga til að efla hagrænan, umhverfislegan og samfélagslegan ávinning af sjálfbærri landnýtingu. Leitað er að sérfræðingi sem stjórnar teymi skógarúttekta og loftslagsbókhalds skóglendis.

Helstu verkefni og ábyrgð

- Bókhald gróðurhúsalofttegunda vegna skógræktar, skóga, kjarrs og viðar-afurða skógarhöggs.
- Skýrslugerð um skógrækt og skóga til FAO og Forest Europe.
- Landsúttekt á ræktuðum og náttúrulegum skógum.

Hæfniskröfur

- Meistarapróf í skógræði eða skyldum fögum með áherslu á flæði gróðurhúsalofttegunda í skógum. Doktorspróf er kostur.
- Þekking á sviði almennrar skógræði með áherslu á greiningu og skráningu gróðurs og landgæða með tölfraðilegri úrvinnslu stórra gagnasafna.
- Þekking og reynsla af stjórnun og teymisvinnu sem og góð samskiptahæfni eru skilyrði.
- Gott vald á ensku og íslensku er æskilegt.

Þetta er fullt starf sem hentar öllum kynjum. Starfið er óstaðbundið.

Sótt er um starfið á Starfatorgi. Umsóknarfrestur er til 7. október 2024.

Nánari upplýsingar um störfín veitir Brynjar Skúlason, sviðstjóri rannsóknar og þróunar: Brynjar.Skulason@landogskogur.is – s. 899 8755

Land og skógur

VELTRON®

Byltingarkennd hitunaraðferð

Veltron infrarauður hitari er byltingarkennd vara fyrir hraða tímabundna hitun.

Veltron DH0E-120 dísel knúinn far infrarauður hitari notar einungis 50W (sambærilegt við ljósaperu) og 2,3 lítra af eldsneyti á dag.

Hitarinn notast eingöngu við rafmagn við uppkveikju, brennara og tölvustýringu.

Margar stærðir til.

Þú finnur Bændablaðið á www.bbl.is, Facebook & Instagram

AFLVÉLAR

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Garðabæ | Akureyri | Selfossi
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Annita Blix við jarðvegssýnatöku.

Maelisvæði á Heggstöðum.

Sírítar fyrir jarðvegspætti.

Fyrsta mat á losun á hláturgasi frá framræstu landi

Nýlega kom út grein í tímaritinu „Agriculture, Ecosystem & Environment“ um mælingar á losun á hláturgasi (N₂O) frá framræstum mýrum hér á landi, en hláturgas er öflug gróðurhúsalofttegund og ein þriggja sem losnar frá framræstum mýrum utan koldíoxíðs (CO₂) og metans (CH₄).

Titill greinarinnar er „Lítill losun hláturgass úr steinefnaríkum mýrarjarðvegi á Íslandi“ (e: Low nitrous oxide fluxes from mineral affected peatland soils in Iceland). Höfundar greinarinnar eru þau: Jón Guðmundsson, Hlynur Óskarsson (Landbúnaðarháskóla Íslands), Elisabeth Jansen (Háskólanum á Hólum), Stefán Þór Kristinsson, Alexandra Kjeld og Eldar Máni Gíslason (EFLU). Um er að ræða niðurstöður umfangsmikilla rannsókna, stýrdum af sérfræðingum Landbúnaðarháskóla Íslands, sem fram fóru á um 4 ára tímabili á bæði óframræstum og framræstum mýrum í Borgarfirði.

Jón Guðmundsson.

Meginniðurstaða mælinganna er sú að frá framræstu landi á maelisvæðunum er losun hláturgass umtalsvert minni en ráðgjafarnefnd loftslagssamningsins (IPCC) mælir með að nota ef ekki liggja fyrir mælingar sem sýna annað. Að mati höfunda getur skýring á lítilli losun – miðað við sambærilegt land á okkar

Vatns- og hitamælar í jarðvegi.

breiddargráðum – einkum legið í uppsöfnuðu áfoki og eldfjallaðsku sem breytir eiginleikum jarðvegsins. Þessi steinefnaviðbót fyllir upp í stærri holrými jarðvegsins og sveiflur í vatnsinnihaldi jarðvegsins verða hægari, en vatnsinnihald og sér í lagi sveiflur á því getur ráðið miklu um myndun hláturgass í jarðvegi. Gosefni sem berast í jarðveginn hafa einnig þau áhrif að fosfór, sem er til staðar í jarðvegi, verður ekki eins aðgengilegur þeim örverum sem taka þátt í þeim fjölmörgu ferlum sem mynda hláturgasið. Hér eru því mögulega önnur ferli ríkjandi í framleiðslu á hláturgasi en annars staðar, þetta á þó eftir að rannsaka betur. Í þriðja lagi má nefna að í þó nokkrum tilvikum mældist upptaka á hláturgasi úr andrúmsloftinu. Það kann líka að stafa af breyttu vægi einstakra örveruferla. Sú upptaka vegur á móti losuninni þannig að heildarlosun verður minni.

Unnið við uppsetningu og sýnatöku.

Myndir / LbhÍ

Greinin er mikilvægur liður í að koma á framfæri niðurstöðum rannsókna á losun gróðurhúsalofttegunda frá votlendi á Íslandi til þess að hægt verði að bæta mat á losun frá framræstum mýrum sem og árangur endurheimtar.

Greinin er aðgengileg á netinu í gegnum hvar.is og á vef tímaritsins „Agriculture, Ecosystem & Environment“.

Taka skal fram að rannsóknin var staðbundin mæling á losun á hláturgasi. Það er síðan ákvörðun viðkomandi stofnana (Land og skógar og UST) hvort

niðurstöður rannsóknarinnar séu teknar inn í losunarbókhald fyrir allt landið.

Í dag er í bókhaldinu stuðst við innlendar bráðabirgðaniðurstöður, sem sýna minni losun en kemur fram í þessari grein. Verði niðurstöður þessarar rannsóknar ekki teknar upp í landsbókhaldið má búast við því að styðjast þurfi í bókhaldinu við stuðla IPCC, sem eru verulega hærri en núverandi viðmið og niðurstöður þessarar rannsóknar.

Höfundur er lektor við fagdeild náttúru og skógar hjá LbhÍ.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Tún á Hesti sem var eitt af maelisvæðunum.

Maelisvæði á framræstu óræktuðu svæði á Heggstöðum.

Lífraeni dagurinn 2024

Nú er lífræni dagurinn nýliðinn, en 21. september síðastliðinn var hann haldinn hátíðlegur í þriðja skipti á Íslandi.

Tilgangur hátíðarhaldanna er fyrst og fremst að vekja athygli á lífrænni ræktun og framleiðslu á Íslandi, færa lífræna framleiðendur nær neytendum og minna á mikilvægi lífrænnar hugsunar og hugsjónar. Í ár var einnig sérstaklega við hæfi að minna á stöðu lífræna geirans á Íslandi í samburði við nágrannalönd okkar, þar sem stjórnvöld hafa nýlega birt aðgerðaáætlun til eflingar lífrænnar framleiðslu á Íslandi. Við erum því miður að mörgu leyti eftirbátar annarra landa þegar kemur að hlutfalli lífræns vottaðs landbúnaðarlands, fjölda framleiðenda og magni framleiðslu. Reynsla annarra landa hefur sýnt að stuðningur stjórnvalda í verki er mikilvægur þáttur til að hraða vexti greinarnar og því áriðandi að birtingu áætlunarinnar verði fylgt eftir, markmið hennar fjármögnum og framkvæmd.

Efling lífrænnar matvælaframleiðslu er mikilvægur liður í því að tryggja framleiðslu hreinna matvæla í sátt við náttúru og neytendur og því í senn umhverfis- og lýðheilsuáhrif. Hringrásarhugsun er allsráðandi og einmitt þess vegna er ég þess fullviss að svarið við mörgum vandamálum nútímans er að finna í lífrænni hugsjón. Í lífrænni framtíð búa heilbrigð vistkerfi, frjósamur jarðvegur, lífbreytileiki, hreint vatn og andrúmsloft.

Fjölbreytni er fljót að koma upp í hugann þegar litið er yfir lífræna íslenska framleiðslu. Á lífræna deginum í ár var haldinn viðburður á veitingastaðnum Á Bistró í Elliðaárdal. Gestir gátu keypt sér veitingar úr lífrænum

hráefnum, keypt vörur af lífrænum framleiðendum, hlýtt á fræðsluerindi og síðast en ekki síst átt samtalið um lífræna ræktun og framleiðslu við hagsmunaaðila, áhugafólk og aðra hlutaðeigandi. Á staðnum var einnig uppstilling á afurðum sem sýndi ljóslifandi breidd lífrænt vottaðrar íslenskrar framleiðslu, fjölbreytni hennar og hugvit og framtakssemi framleiðenda.

Þrjú lífræn býli voru með opið hjá sér þennan dag og þar gafst gestum færi á að kynna sér lífræna ræktun og framleiðslu frá fyrstu hendi og kaupa lífrænt vottaðar vörur á framleiðslustað. Þetta eru býlin Yrkja, sem staðsett er í Syðra-Holti í Svarfaðardal, Sólbakki garðyrkjustöð á Ósi í Hörgársveit og Móðir Jörð í Vallanesi á Fljótsdalshéraði. Viðburðir í tilefni dagsins voru því vel dreifdir um landið.

Skipulagning lífræna dagsins er í höndum verkefnisstjóra hjá Lífraenu Íslandi, en verkefnið Lífraent Ísland er liður í samstarfssamningi sem VOR, Bændasamtök Íslands og matvælaráðuneytið hafa gert með sér og hefur þann tilgang að auka lífræna framleiðslu á Íslandi. Á meðal aðgerða í áætlun stjórnvalda er einmitt að styðja við verkefnið Lífraent Ísland, sjá til þess að því verði viðhaldið og að haldinn verði lífrænn dagur árlega.

Lífraeni dagurinn er því í senn mikilvæg og skemmtileg hefð sem komin er til að vera.

Að lokum langar mig að þakka öllum sem tóku þátt í lífræna deginum 2024 með einum eða öðrum hætti og óska okkur öllum til hamingju, megi hann verða enn veglegri að ári.

Elinborg Erla Ásgeirsdóttir, formaður VOR – félags um lífræna ræktun og framleiðslu.

ÞARFTU AÐ PAKKA?

Vakúmpökkunarvélar í öllum stærðum og gerðum. Erum með lausnir fyrir alla. Stór fyrirtæki, minni fyrirtæki, veiðimenn, búskap og heimili. Vertu klár fyrir haustið!

PMT - Sími: 567 8888 - www.pmt.is

Allt til merkinga og pökkunar

Pmt
PLAST, MIÐAR & TÆKI

Brennslusalerni

NYTT Á ÍSLANDI!

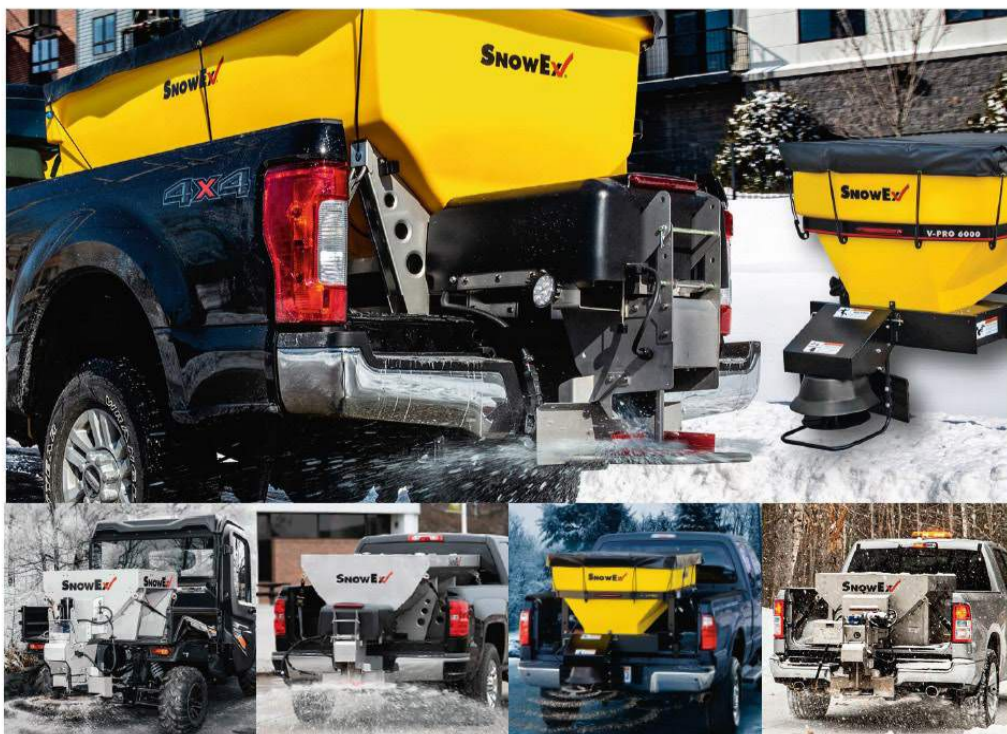
Freedom O **Premium**

Ekkert vatn
Hvorki rotþró né jarðvinna
þegar náttúran kallar

Cinderella
Incineration Toilets

516-2600
vorukaup@vorukaup.is

VK vörukaup

SNOWEX

VETRARBÚNAÐUR

Salt- og sanddreifarar.
Amerísk gæðatæki sem endast.

MHG
VERSLUN

Víkurhvarfi 8 | 203 Kópavogi | S. 544 4656 | mhg.is

Pistill formanns

Tökum daginn snemma

Ég er bæði fullur tilhlökkunar og bjartsýni gagnvart samningaviðræðum við stjórnvöld um nýja búvörusamninga.

Þessi eftirvænting er kannski svolítið snemma á ferðinni hjá mér þar sem rúm tvö ár eru eftir af núgildandi samningi. Það er hins vegar ekkert náttúrulegt, enda þótt það sé kannski svolítið íslenskt, að draga það fram á elleftu stundu að setjast af alvöru að samningaborði. Þess vegna hef ég verið áfram um það í samtölum mínum við matvælaráðherra að við tökum daginn snemma ef svo má segja, enda er heimild til þess að stytta núgildandi búvörusamninga um eitt ár og láta nýjan taka gildi frá ársbyrjun 2026.

Stærsta ástæða þess að ég vil flýta þessari för eins og frekast er unnt er auðvitað sú að ég finn fyrir ríkulíngi stjórnvalda á rekstrarumhverfi landbúnaðarins og vilja þeirra til að rétta skótuna af. Þar fer núverandi matvælaráðherra í fylkingarþjósti. Forveri hennar í því embætti sagði m.a. í viðtali við RÚV eftir ungbændafundinn í Kópavogi fyrir tæpu ári síðan: „Það er augljóst að fyrirkomulagið eins og það er núna, hvort sem það heita búvörusamningar eða hvað það nú er, að þetta fyrirkomulag er að leiða okkur ítrekað í vanda og sérstaklega í afkomuvanda sem gerir það að verkum að bændur eru ekki í sama efnahagslega veruleika og aðrir íbúar þessa samfélags og það gengur ekki.“

Ég hef enga trú á því að þessi jákvæða afstaða stjórnvalda sé bundin við núverandi ríkisstjórn eingöngu. Þvert á móti er ég sannfærður um að viðmælendur okkar í búvörusamningaviðræðunum, sem vonandi hefjast strax á vori komanda, verði allir af vilja gerðir til þess að renna styrkum stöðum undir íslenskan landbúnað til langrar framtíðar. Forsenda þess að svo geti orðið er auðvitað að tryggja lífsnauðsynlega nýliðun í öllum helstu búgreinum okkar.

Enda þótt tekist hafi með hálfgerðum bútasami að þoka afkomu bænda í rétta átt síðustu misserin vantar enn þá mikið upp á viðunandi afkomu í fjölda búgreina. Það er stór áskorun við gerð búvörusamninga að skapa stöðugleika og fyrirsjáanleika í rekstrarumhverfinu til lengri tíma en líka að tryggja ákveðinn sveigjanleika sem m.a. þarf til að takast á við óvænta forsendubresti sem við bændur þekkjum því miður orðið of vel.

Á fyrirhuguðu stefnumóti stjórnar og ýmissa stjórnenda innan Bændasamtaka Íslands við bændur um land allt verða áherslurnar við endurskoðun búvörusamninga eflaust ræddar í þaua. Þessi löngu tímabæra fundarferð er á dagskrá í nóvember og er mikið tilhlökkunarefni fyrir okkur öll sem munum þá leggja land undir fót og vonandi einnig fyrir grasrót samtakanna sem þar mun gefa okkur það veganesti sem lagt verður upp með.

Það er ekkert pláss fyrir hálfkák eða vettlingatök þegar grunnur verður lagður að rekstrarumhverfi landbúnaðarins til næstu ára. Horfa verður til niðurstæða í afkomumælingum síðustu ára. Þær niðurstöður eru auðvitað grafalvarlegar og augljóst að landbúnaðinum mun einfaldlega blæða út verði ekkert að gert. Afkoman er ógn viðar og nýr vægestur, orkuskortur, knýr einnig dyra um þessar mundir. Þegar ylraekt er annars vegar er orkuleysið lamandi í orðsins fyllstu merkingu og skapar einnig óvissu í fjölmörgum öðrum orkufrekum búgreinum.

Það verður í mörg horn að líta í viðræðunum við stjórnvöld. Aðalatriðið sem blasir við, þetta sem alls ekki er hægt að deila um, er að þegar grannt er skoðað sést að umfang íslensks landbúnaðar í samfélaginu er að dragast saman með hverju árinu sem líður. Þegar lítið er til mikillar fjölsfjölgunar í landinu og þeirra milljóna ferðamanna sem sækja okkur heim á hverju ári minnkar hlutdeild okkar bændanna á matvælamarkaði stöðugt. Við keppum ekki einungis við stöðugt vaxandi innflutning erlendra landbúnaðarafurða og annarra matvæla heldur breytt neyslumynstur og aukna fjölbreytni fæðuframboðs. Hvorugt er óeðlilegt og má ekki skoðast sem ógn við íslenskan landbúnað. Hvort tveggja þarf hins vegar að vera bæði bændum og þjóðinni hvatning til dáða.

Hvatningin til bænda er fölgín í því að auka framleiðslu sína til þess að mæta betur eftirspurn á íslenskum markaði. Hvatningin til stjórnvalda fyrir hönd þjóðarinnar snýst um að auka samkeppnishæfni innanlandsframleiðslunnar með margþættum stuðningi í rekstrarumhverfinu. Hann þarf að minnsta kosti að vera sambærilegur við það sem tíðkast í helstu viðmiðunarlöndum okkar og þá ekki síst á Norðurlöndunum. Öðruvísi mun íslenski landbúnaðurinn hanga áfram á horriminni og í því er engin framtíð.

Trausti Hjálmarsson,
formaður Bændasamtaka Íslands.

Trausti
Hjálmarsson.

Það er ekkert í lögum okkar sem segir að almenningur eða t.d. matvælaframleiðendur hafi forgang í raforku eða fá raforku selda á ákveðnu verði til að halda niðri matvælavæðing.

Mynd / ghp

Orkuskortur mun bíta fleiri en garðyrkjubændur

Raforkusamningum næstum allra garðyrkjubændur sem eru í ylraekt var sagt upp í júní síðastliðnum en þeir hafa hálfárs uppsagnarákvæði.

Það þýðir að garðyrkjubændur þurfa að semja upp á nýtt fyrir áramót. A meðan maður bíður óþreyjufullur eftir nýjum tilboðum frá orkusölum getur Axel Sæland. Maður ekki annað gert en að velta fyrir sér af hverju við erum í þessari stöðu.

Varað hefur verið við þessu í mörg ár, þ.e. að orkuskortur sé í aðsigi þar sem engar virkjanaframkvæmdir hafa verið undanfarnin ár og verð á almennum markaði muni þrýstast upp þar sem eftirspurn er mikil. En það er meira þarna á bak við.

Vonarskarð að breyta leiknum

Hingað til hafa orkusöluvirkir tæki getað samið beint við Landsvirkjun (LV) um kaup á orku til langs tíma, en nú hefur LV ákveðið að fara inn í Vonarskarð með almenna orku. Vonarskarð er uppboðsmarkaður á raforku – sem þýðir að raforkan er seld hæstþjóðanda hverju sinni. Nú lítur út fyrir að engin ný orka komi inn á markaðinn næstu fjögur árin.

Því er ljóst að verð á orku á almennum markaði mun þrýstast upp. Stjórnvöld eru á leið með okkur almenning inn í villta vestrið í orkumálum.

Það er ekkert í lögum okkar sem segir að almenningur eða t.d. matvælaframleiðendur hafi forgang í raforku eða fá raforku selda á ákveðnu verði til að halda niðri matvælavæðing.

Stjórnvöld eru á leið með okkur almenning inn í villta vestrið í orkumálum ...

Raforkuverð mun hækka hratt

Orkusalar og ráðgjafar okkar garðyrkjubændur spá því að orka á almennum markaði muni hækka um rúmlega 1kr/kWh á ári þar til ný orka kemur inn á markaðinn. Spá þeirra miðast við þá þróun sem hefur verið á uppboði raforku hjá Vonarskarði og þeirrar eftirspurnar sem þeir finna fyrir. 1 kr/kWh á ári þýðir 8–10% hækkun árlega næstu árin. Það mun á engan hátt hjálpa til við að ná niður verðbólgu í landinu. Allir munu finna fyrir þessu.

Almenn orka kostar í dag 7,3–10 kr/kWh eftir því hvar orkan er keypt, garðyrkjubændur hafa hingað til getað samið við orkufyrirtækin með X afslátt af taxtanum vegna þess hve stórir viðskipavinir þeir eru og hagkvæmir, þar sem stóran hluta af árinu nota þeir vaxtarlýsingu allt að 20 klst. á sólarhring. Fróðlegt verður að sjá hvaða verð við munum fá frá orkusölum og hvað þeir eru tilbúnir að gera langa samninga.

Arðgreiðslur Landsvirkjunar nýr skattur á almenning

Hvort að við garðyrkjubændur fáum/náum góðum samningum breytir þó ekki stöðu hins almenna borgara – sem má búast við verulegum hækkunum á raforku næstu árin. Orkuframleiðendur eru þeir sem hagnast langmest

á þessu. Það er skrátt staða að orkuframleiðendur í landinu hagnist mest á því að gera ekki neitt. Sem leiðir til þess að ríkisstjórnin hefur getað sett gríðarlegar arðsemiskröfur á LV sem er ekkert annað en skattur á okkur almenning. Fyrir árið 2020 var LV að greiða 1–2 milljarða kr. í arð til ríkisins, en árið 2020 voru það 10 milljarðar kr. og í ár voru það 30 milljarðar króna.

Gripa þarf inn í þessa þróun

Við erum með starfandi verðlagsnefnd á mjólk hér á Íslandi þar sem mjólk er ein af grunnstöðum okkar samfélags í fæðu- og matvælaöryggi þjóðarinnar. Þar er passað upp á að frumframleiðandi fái greitt sanngjarnt verð fyrir sína framleiðslu og að mjólkinn sé á sanngjörnu verði til neytanda. En annað á að gilda um raforkuna. Hún skal seld hæstþjóðanda og frumframleiðandinn skal græða sem mest og almenningur skal greiða uppsett verð. Er þetta rétt leið?

Frönsk stjórnvöld ætla að koma hömlum á orkumarkað sinn þar sem þróunin hefur verið í þessa átt. Þar vilja þeir festa verð á orku í 70 euro/MWh eða 10,71 kr/kWh til almennings, það hreinlega gangi ekki upp að almenningur eigi að blæða fyrir orkuskort. Í hvaða krónutölu verða sársaukamörk okkar Íslendinga?

Ég hvet því stjórnvöld til að skoða þessi mál og þá þróun sem er að raungerast í orkumálum alvarlega. Það er ekki of oft sagt að matvælaframleiðsla er grunnstoð hverrar þjóðar og það er skylda ríkis að standa með henni og sjá til að hún hafi gott og skýrt umhverfi til að starfa í.

Höfundur er formaður deildar garðyrkjubændur hjá BÍ.

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmannsþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmannsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Bændablaðið kemur næst út
10. október

Skógrækt:

Hvað ber framtíðin í skauti sér?

Á meðan trén vaxa ræða skógarbændur framtíðina. „Það er víst lítið annað að gera, trén vaxa svo hægt,“ gæti einhver sagt. Það er þó yfirleitt alltaf þannig að skógurinn vex hvort sem við gefum honum gam eða ekki.

Einn góðan veðurdag verður hann stór. Eða það væri kannski frekar að segja að veðrið skiptir ekki máli þegar hann verður stór, það er nefnilega alltaf gott veður í og við skógana.

Hlynur Gauti Sigurðsson.

Áður en við komum okkur að efninu, framtíðinni, er rétt að renna snögg yfir fortíðina. Í upphafi skal endinn skoða. Þegar skógarbændur hófu sína rækt höfðu ríkisskógarnir ásamt skógum skógræktarfélaganna verið lengi við lýði. Arangur þeirra er aðdáunarverður og reynsla þess starfs dýrmæt. Skógrækt í dag nýtur góðs af því. Í um hálföld höfum við komið upp mikilvirkri skógarstofnun á Mógilsá sem sér um rannsóknir og alls konar gagnasöfnun sem nýtist okkur í fortíð og framtíð. Rannsóknir þeirra og vítt tengslanet um allan heim hefur gefið okkur kost á góðum efniviði til ræktunar. Okkar tré vaxa nú sem ekkert sé. Menntun er einnig grunnur góðrar ræktunar. Skógræktarfélag Íslands hefur gefið út margs konar fræðandi efni og yfir árin má finna ógrynni af forvitnilegu efni í ársritum þeirra. Menntastofnanir hafa sinnt skógaruppeldi á ýmsum stigum og í dag er ekki óalgengt að finna útikennslustofur í skógarjórðum víða þar sem kennarar fræða nemendur um allt milli himins og jarðar, úti! Menntaskólinn á Egilsstöðum hélt meira að segja úti námsbraut í skógrækt seint á síðustu öld. Í dag er slíkt nám á herðum Garðyrkjuskólans á Reykjum (Fjölbautaskóli Suðurlands) ásamt endurmenntun af ýmsum toga. Þar ber hæst að nefna námsbrautirnar Grænni skógar sem skilað hefur bæði góðum vinaböndum milli skógarbænda ekki síður en mikilvægri þekkingu. Loks kennir Landbúnaðarháskóli Íslands þeim sem vilja nema skóginn enn lengra og hefur námið á Hvanneyri meðal annars opnað dyr nemenda út fyrir mörk Íslands stranda.

Já, það er af nógu að taka. Fyrst um sinn snerist skógrækt um friðun birkis, svo að rækta erlendar gagnviðartegundir og loks nú yfir í að bjarga heiminum frá loftslagshörmungum framtíðarinnar. Allar götur hefur viðfangsefni

skógræktar vakið aðdáun almennings og þátttaka hans í skógrækt bæði óeigingjörn og uppbyggileg fyrir sál og líkama. Það var að undirlagi frumkvöðla í ungmennafélögum um land allt sem lögd voru drög að skógræktarfélagum með það að markmiði að efla ræktun lands og lýðs. Ríkið endurspeglar vilja fólksins í landinu og má sjá það á vel reknum skógum landsmanna. Gróðrarstöðvar urðu til fyrir vilja fólksins og það er augljóst að skógurinn er fyrst og fremst kominn til og orðinn til fyrir fólk í landinu. Allir njóta góðs af trjánum. Það á ekki síður við um húsdýr, svo sem kindur, kýr og hesta. Í skóginum er oftar en ekki næg fæða í skógarbotnum, þökk sé skjóli ofan frá og samstöðu róta og sveppa þar undir.

„Allir njóta góðs af trjánum ...“

Nú horfum við til framtíðar. Þegar ástríða og hugsjón ræður för má ná æði langt. Skógrækt er dæmi um það. Skógarbændur hafa tækifæri til að gera land enn ákjósanlegra til búsetu og búsaeldar en það mögulega var áður. Nytjar skógarins eru svo margar og fjölbreyttar að ekki verður reynt að gera því fyllilega skil hér. Rétt er þó að benda á að viðurinn er orðinn að eftirsóknarverðri vöru. Það er orðinn markaður fyrir íslenskt timbur. Einnig er kominn óvæntur stuðningur við skógrækt vegna breytts hlutfalls efnainnihalds andrúmsloftsins, nefnilega loftslagsmál. Land til skógræktar er orðið eftirsótt til þess eins að binda kolefni, hvað mun það hafa í för með sér fyrir litla þjóð úti í ballarhafi? Er samstaða skógarbænda sem og annarra bænda aldrei eins brýn og nú um stundir? Er þjarnað að fæðuöryggi þjóðarinnar?

Skógarbændur munu ræða þessar hugrenningar ásamt fjölda annarra á komandi málþingi skógarbænda á Laugum í Sælingsdal þann 12. október næstkomandi. Að öðrum gestum ólóstudum mun forstöðumaður Lands og skógar, Ágúst Sigurðsson, vera með okkur ásamt formanni BÍ, Trausta Hjálmarssyni. Framundan verða miklar bollaleggingar ... og talandi um bollaleggingar, þá verður vegleg árs hátíð um kvöldið 12. október.

Allir skógarbændur eru hvattir til að mæta og vera með. Þetta er upplagt tækifæri til að vera með, á meðan við bíðum eftir að trén vaxi.

Höfundur er starfsmaður búgreinadeildar skógarbænda.

KYNNINGARFERÐ

KLAK

Icelandic Startups

Kynning á verkefnum KLAK: Gulleggið - stærsta frumkvöðlakeppni landsins og Startup Tourism viðskiptahraðall fyrir ferðapjónustu verkefni

REYKJAVÍK ESSO SAFNIÐ - SKÚTUVOGI 11	26. SEPT KL. 12:00-13:00
SELFOSS BANKINN VINNUSTOFA	30. SEPT KL. 12:00-13:00
VÍK SUÐUR VÍK	30. SEPT KL. 16:00-17:00
HÖFN BERJAYA HÖFN HOTEL	1. OKT KL. 16:00-17:00
EGILSSTAÐIR HÉRAÐ BERJAYA HOTEL	1. OKT KL. 16:00-17:00
AKUREYRI BERJAYA HÓTEL	2. OKT KL. 12:00-13:00
AKUREYRI STRIKID	2. OKT KL. 17:00-19:00
SAUÐÁRKRÓKUR GRÁNA	3. OKT KL. 12:00-13:00
VESTURLAND BREIÐ - AKRANES	3. OKT KL. 17:00-18:00
REYKJANESBÆR SSS - SKÓGARBRAUT 945	8. OKT KL. 12:00-13:00

WWW.KLAK.IS

GULLEGGIÐ

PVC GLUGGAR | HURÐIR | RENNIHURÐIR | SVALAHURÐIR | SÓLSTOFUR | SVALALOKARNIR

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
FYRIR ÍSLENSKA VEÐRÁTTU

- Fyrir íslenskt veðurfar
- Falllegir gluggar
- Næturopnun
- Upplitast aldrei
- Hvaða stærð sem er
- Mismunandi útlit
- Margir litir
- Meira öryggi
- Meiri einangrun
- Betri ending
- Ryðfriar læsingar
- 10 ára ábyrgð á PVC

PGV
FRAMTÍÐARFORM EHF
PLASTLÖGUGAVERKSMÍÐJA

BÆJARHRAUNI 24, 220 HAFNARFIRÐI - SÝNINGARSALUR
ÆGISGATA 2A, 240 GRINDAVÍK - VERKSMÍÐJA
510-9700 | WWW.PGV.IS

deceuninck

Hjálpum þér upp og höldum þér uppi!

Við sérhæfum okkur í fallvarnar- og öryggisbúnaði.

Veldu öruggar lausnir á frábæru verði!

Skoðu
úrvalið til sölu
og leigu á
vpallar.is

VINNUPALLAR

Vinnupallar ehf. - Vagnhöfða 7 - s. 787 9933 - vpallar@vpallar.is - www.vpallar.is

Áhyggjur af samdrætti innan ESB

Þann 9. september 2024 kynnti Mario Draghi, fyrrverandi forsætisráðherra Ítalíu, skýrslu sína um framtíð evrópskrar samkeppnishæfni.

Skýrslan er unnin fyrir framkvæmdastjórn ESB og samanstendur af tveimur hlutum, A-hluta sem fjallar um samkeppnishæfni fyrir Evrópu og B-hluta þar sem finna má ítarlega greiningu og ráðleggingar.

Erna Bjarnadóttir.

Víðvörunarljós logo

Strax í inngangsorðum skýrslunnar er komið inn á áhyggjur sem uppi hafa verið allt frá síðustu aldamótum vegna þess að hægst hefur á hagvexti innan ESB. Hagvöxtur í Bandaríkjunum er mun meiri en í ESB sem skýrist fyrst og fremst af minni vexti í framleiðni. Evrópsk heimili hafa mátt borga brúsann með því að dragast aftur úr Bandaríkjamönnum í lífskjörum. Þannig hefur vöxtur í ráðstöfunartekjum á mann verið allt að tvöfaldur í Bandaríkjunum samanborið við ESB síðan árið 2000.

Það sem af er þessari öld hefur fremur verið litið á hægari vöxt hagkerfisins sem eins konar „óþægindi“ fremur en alvarlega áminningu. Fjölgun kvenna á vinnumarkaði hefur aukið framboð á vinnuafli og þar með bætt vaxtarmöguleika. Útflutjendum tókst að auka markaðshlutdeild sína einkum í Asíu og reglur um alþjóðaviðskipti voru hagstæðar viðskiptalífi ESB.

En þreyttar forsendur veikja nú undirstöðurnar. Fyrir það fyrsta er alþjóðavæðingin á undanhaldi og tímabil örs vaxtar í heimsviðskiptum virðist vera liðið. Fyrirtæki innan ESB standa þannig bæði andspænis meiri samkeppni erlendis frá og minna aðgengi að erlendum mörkuðum. Þá hefur Evrópa misst sinn mikilvægasta orkugjafa, rússneska gasið. Á sama tíma hefur landfræðilegur stöðugleiki minnkað og það hvað ESB hefur verið öðrum háð (t.d. í orkumálum einnig hráefnum) hefur gert það varnarlaust.

Fjármagn og framleiðni

En stóra vandamálið sem bent er á í skýrslu Draghi er framleiðni: „Ef ESB myndi viðhalda meðaltali framleiðni aukningar frá 2015 myndi það aðeins nægja til að halda landsframleiðslu stöðugri til ársins 2050 – á sama tíma og ESB stendur frammi fyrir röð nýrra fjárfestingarþarfa sem þarf að fjármagna með meiri vexti.“

Hinn ítalski fyrrverandi forsætisráðherra og bankastjóri bendir á ýmis vandamál í kringum uppbyggingu ESB sem gætu hindrað tilraunir til að leysa efnahagsmálin. Mynd / Christian Lue

Evrópa missti að mestu af stafrænu byltingunni sem leidd var af internetinu og þar með framleiðniaukningunni sem það leiddi til. Í skýrslunni er lögð áhersla á mikilvægi þess að löndin leggi saman krafta sína og fjármagn til að auka nýsköpun og tækniframfarir. Draghi skilgreinir sameiginlega fjármögnun og „stórfjárfestingar“ sem lykilatriði til að breyta evrópsku hagkerfi. Þá þurfi að veita meira fjármagn til þróunar á sviði gervigreindar.

ESB er að ganga inn í fyrsta tímabil í nýlegri sögu sinni þar sem vöxtur verður ekki stuttur af fjölgun íbúa. Fram til ársins 2040 er því spáð að vinnandi höndum muni fækka um sem nemur nærri 2 milljónir starfsmanna á hverju ári. Því verður að treysta á framleiðniaukningu til að knýja fram hagvöxt. Ef ESB myndi halda meðaltals framleiðniaukningu eins og hún hefur þróast síðan 2015 myndi það aðeins nægja til að halda landsframleiðslu stöðugri til ársins 2050. Á sama tíma stendur ESB frammi fyrir röð nýrra fjárfestingarþarfa sem verður að fjármagna með hagvexti umfram þetta.

Brotnar birgðakeðjur

Annað vandamál sem þarf að leysa eru aðfangakeðjur og viðskipti. Í skýrslu Draghi kemur fram að vegna þess hve opið hagkerfi Evrópu er og hve mjög ESB treystir á Kína til að afla mikilvægra málma, þá sé ESB enn

sérstaklega útsett fyrir áföllum í birgðakeðjunni og „landfræðilegum óróa“ eins og mjög hefur borið á undanfarið. Kína er á sama tíma að keppast við að taka yfir alla þætti framleiðslukeðjunnar, frá námagraeftri, til úrvinnslu, framleiðslu og flutninga. Skýrslan leggur því til að leitast verði við að stytta aðfangakeðjur og þróa stefnu í framleiðsluinaði til að draga úr áhrifum af þeirri vaxandi af þessu steðjar að ESB.

Endalok tímabils?

Skýrsla Draghi bætist nú í hóp þeirra sem segja að tímabil fríverslunar sé á enda, og að viðskiptastefna ESB sé nú þegar að laga sig að þessum nýja veruleika þar sem hvers kyns viðskiptahöft, útflutningsbönn, tollar og niðurgreiðslur hafa aukist til mikilla muna í heiminum.

„Hið alþjóðlega viðskiptaregluverk sem byggir á marghliða stofnunum er í djúpri kreppu og enn er óvíst hvort hægt sé að koma henni aftur á réttan kjöl.“ Draghi segir því að skýrar meginreglur séu nauðsynlegar til að forðast verndarstefnu en viðhalda samt opnu viðskiptakerfi. Í þeim tilvikum þar sem ESB er fórnarlamb erlendra ríkisstyrkja í atvinnugreinum, þar sem framleiðendur innan ESB hafa dregist mjög aftur úr, gæti verið betra að fjármagna meiri fjárfestingu á innri markaði ESB frekar en að beita refsiaðgerðum.

” Af þessu má ljóst vera að ESB er í kreppu sem mun aðeins ágerast verði ekki gripið til áhrifamikilla aðgerða ...

Veruleikinn bitur

Hinn ítalski fyrrverandi forsætisráðherra og bankastjóri bendir á ýmis vandamál í kringum uppbyggingu ESB sem gætu hindrað tilraunir til að leysa efnahagsmálin. Skortur á einbeitingu og samþæfingu milli aðildarríkja ásamt eyðslusemi eru allt atriði sem gætu komið í veg fyrir allar tilraunir til að efla efnahag ESB að hans mati. Jafnvel ein hugmynd, um „sameiginlegar lántökur“ ESB landa til að tryggja betri kjör, var skotin niður af fjármálaráðherra Þýskalands, Christian Lindner, aðeins nokkrum klukkustundum eftir að tilkynnt var um hana.

Lokaorð

Framarlega í skýrslunni er bent á að ákvarðanatökufæri ESB hefur ekki breyst verulega síðan bandalagið var stækkað. Að meðaltali er það 19 mánaða ferli að koma lögum í gegnum ferlið og fá þau samþykkt. Af þessu má ljóst vera að ESB er í kreppu sem mun aðeins ágerast verði ekki gripið til áhrifamikilla aðgerða. Ísland, Noregur og Lichtenstein greiða nú þegar verulegar fjárhæðir í Uppbyggingasjóð EES ríkjanna. Markmið sjóðsins er að draga úr félagslegum og efnahagslegum ójöfnuði innan Evrópska efnahagsvæðisins og efla tvíhliða samstarf milli EFTA ríkjanna innan EES og fimmtán viðtökuríkja sjóðsins í Evrópu sem eru öll í Suður- og Austur-Evrópu. Ljóst er að fjárhörf til uppbyggingar og fjármögnunar lausna sem leiða til aukinnar framleiðni innan ESB mun síst minnka á komandi árum.

Höfundur er hagfræðingur og verkefnastjóri hjá Mjólkursamsölunni.

BILAÐ SMURKERFI? VIÐ REDDUM ÞVÍ.

☎ 779 1886

✉ skralli@skralli.is

SKRALLI

MIKIÐ ÚRVAL AF
VARAHLUTUM Á LAGER

ÞJÓNUSTUM ALLAR
GERÐIR SMURKERFA

Horft til framtíðar

Síðastliðið ár hefur deild/félag hrossabænda verið í samtali við matvælaráðuneytið um málefni hrossaræktarinnar sem hefur m.a. leitt til gildistöku nýrrar reglugerðar nr. 1006/2024 um þróunarfé í hrossarækt.

Er nú auglýst í fyrsta sinn eftir umsóknum til styrktar hrossaræktar á Íslandi í gegnum umsóknarkerfið Afurð. Vonumst við til þess að þetta fyrirkomulag sé komið til að vera.

Nanna Jónsdóttir.

Samhliða þessum breytingum verður Stofnverndarsjóður lagður niður í lok árs en innheimta í Stofnverndarsjóð hefur verið í lausu lofti síðastliðin ár. Eftirstöðvar sjóðsins eru áætlaðar um 70 millj. kr. og erum við að gera ráð fyrir að þær fari mestmegnis í uppfærslu á Worldfeng og/eda önnur verkefni sem fagrað telur aðkallandi fyrir íslenska hrossarækt. Worldfengur er að sjálfsögðu okkur mjög ofarlega í huga og í forgangi. Þess vegna er mikilvægt að verk- og kostnaðaráætlun liggja fyrir sem fyrst vegna uppfærslu á Worldfeng ásamt því að stjórn Worldfengs skili af sér niðurstöðum þarfagreiningar sem hún hefur unnið að síðustu ár. Einnig mun

stjórn deildar/félags hrossabænda fara yfir málefni Worldfengs hér innanlands og hvernig þeim verður best fyrir komið til framtíðar.

Það er fagnaðarferni að hrossaræktin er nú komin undir þróunarfé búgreina og munum við nýta næstu tvö ár til frekara samtals við matvælaráðuneytið um málefni íslenska hestsins. Fróðlegt verður að sjá hver eftirspurn og þörf fyrir þróunarfé í hrossarækt verður en afar mikilvægt er fyrir okkur að fá yfirsýn yfir það fyrir næstu samninga um þróunarfé, sem verða árið 2026. En það er alveg ljóst að mörg og brýn rannsóknarverkefni liggja fyrir í íslenski hrossarækt.

Ég tel því gríðarleg sóknarfæri vera í kringum verkefni hestsins. Auka þarf skilvirkni og skýra línur, tryggja til framtíðar að málefni íslenska hestsins séu á borðum þeirra sem eru kjörnir af greininni hverju sinni. Matvælaráðuneytinu vil ég þakka sérstaklega fyrir gott samstarf og hlakka til frekara samtals.

Ég hvet alla sem vinna að verkefnum sem auka þekkingu á hrossarækt, íslenska hrossastofninum og stuðla að góðri velferð hestsins til að sækja um þróunarfé í gegnum afurð.is. Umsóknarfrestur er til 1. nóvember nk.

Höfundur er formaður fagraðs og deildar/félags hrossabænda.

Mikilvægi íslensks landbúnaðar fyrir samfélagið

Íslenskur landbúnaður hefur gegnt lykilhlutverki í þróun samfélagsins frá landnámi og gerir enn í dag.

Þrátt fyrir að þjóðin sé lítil í alþjóðlegu samhengi, skiptir innlend matvælaframleiðsla miklu máli fyrir fæðuöryggi, efnahag og menningu landsins. Í ljósi vaxandi óvissu í heiminum varðandi matvælaöryggi, loftslagsmál og alþjóðlegar birgðakeðjur, er mikilvægi íslensks landbúnaðar meira en nokkru sinni fyrr.

Anton Guðmundsson.

Landbúnaðurinn hefur einnig menningarlegt gildi.

Íslenskar búskaparhefðir, s.s. framleiðsla á skyri, hangikjöti og öðrum hefðbundnum afurðum, eru mikilvægur hluti af menningu þjóðarinnar. Þetta er ekki aðeins arfur sem tengir okkur við fortíðina, heldur einnig mikilvægur þáttur í því að viðhalda sjálfstæði og sérstöðu íslenskrar matarmenningar.

Framtíð íslensks landbúnaðar

Framtíðin kallar á aukna nýsköpun og tækni í landbúnaði. Með því að nýta tækifærin sem felast í tækniframförum, svo sem aukinni sjálfvirkni og betri ræktunaraðferðum, getur íslenskur landbúnaður haldið áfram að þróast í takt við alþjóðlegar kröfur um gæði, umhverfisvernd og sjálfbærni.

Íslenskir bændur og samfélagið allt standa frammi fyrir áskorunum, en einnig fjölmörgum tækifærum. Með því að efla íslenskan landbúnað getum við tryggt ekki aðeins fæðuöryggi og sjálfbærni, heldur einnig sterka stöðu okkar í heiminum. Það er því ljóst að landbúnaður er ekki aðeins lífsnauðsynlegur fyrir tilveru bændanna sjálfra, heldur fyrir alla Íslendinga.

Landbúnaður er, og mun áfram vera, ómissandi hluti af sjálfstæði og sjálfbærni íslensks samfélags.

Höfundur er oddviti Framsóknarflokksins í Suðurnesjabæ.

Fæðuöryggi í ótryggum heimi

Einn mikilvægasti þátturinn í íslenskum landbúnaði er fæðuöryggi. Ísland, sem eyland, hefur alltaf þurft að hugsa vel um sínar auðlindir. Þótt innflutningur hafi aukist verulega á undanföllum áratugum, eru innlend matvæli enn þá lykilþáttur í því að tryggja að þjóðin hafi aðgang að öruggum og hollum matvörum. Og þann þátt eignum við að efla.

Heimsfaraldurinn, stríðsátök og aðrar ófyrirsjáanlegar aðstæður sýna okkur hversu mikilvægt það er að treysta ekki um of á innfluttar matvörur. Með því að styðja við innlenda matvælaframleiðslu tryggjum við að þjóðin sé ekki eins viðkvæm fyrir áföllum í alþjóðlegum matvælamörkuðum. Íslenskir bændur eru lykilaðilar í því ferli að viðhalda þessu fæðuöryggi.

Stuðningur við byggðir landsins

Íslenskur landbúnaður er ekki aðeins mikilvægur fyrir matvælaframleiðslu, heldur er hann líka burðarás margra sveitarsamfélaga. Búskapur veitir störf á landsbyggðinni og stuðlar að byggðafestu. Án öflugs landbúnaðar gæti margt af þessum samfélögum átt undir högg að sækja.

Störf í landbúnaði eru ekki aðeins bundin við akrana og fjósina – þau teygja sig einnig yfir í matvælavinnslu, dreifingu og sölu. Með öðrum orðum, þegar við kaupum íslenskar landbúnaðarvörur erum við ekki aðeins að styðja bændur, heldur líka fjölda annarra starfa sem treysta á þessa framleiðslu.

Í þessu samhengi eru íslenskir landbúnaðarframleiðendur lykilþáttur í þeirri sjálfbærnistefnu sem Ísland hefur sett sér. Með því að auka innlenda framleiðslu minnkum við kolefnisspor sem fylgir innflutningi og getum jafnframt stutt við vistvænni matvælaframleiðslu.

Gæði íslenskra vara og menningararfur

Íslenskar landbúnaðarafurðir eru þekktar fyrir gæði sín. Þessi gæði byggja á hreinu lofti, óspilltu vatni og ströngum reglum um dýravelferð. Þessar vörur, hvort sem það eru mjólkurvörur, kjöt eða grænmeti, eru ekki aðeins mikilvægar fyrir neytendur hér á landi, heldur hafa þær einnig aukíð samkeppnishæfni Íslands á alþjóðamarkaði. Íslenskar vörur njóta vaxandi vinsælda vegna upprunans og þeirrar tryggingar sem fylgir því að þær séu framleiddar við hrein og örugg skilyrði.

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spennu 220v til 380v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur.

Verð frá kr. 24.812.- til 281.292.-

Varmás

Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA
Á BÍLSKÚRS- OG IÐNAÐARHURÐUM

IS HURÐIR

www.ishurdir.is

564-0013 | 865-1237

Námsleyfasjóður grunnskóla- kennara og skólastjórnenda Skólaárið 2025-2026

Ert þú félagi í:

- Félagi grunnskólakennara?
- Skólastjórafélagi Íslands?

Sjá nánar á samband.is

Hefur þú:

- Gegnt starfi í samtals 10 ár í kennslu, ráðgjöf eða stjórnun í grunnskóla og unnið þar samfelt síðastliðin fjögur ár?
- Þegið laun samkvæmt kjarasamningi milli KÍ og Sambandsins?
- Áhuga á að ljúka 60 ECTS eininga háskólanámi í námsleyfi?

Þá getur þú:

- Sótt um í Námsleyfasjóði fyrir **10. október 2024**

Samband íslenskra
sveitarfélaga

Dagur sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu

Haustið 2007 setti stjórn félags sauðfjábænda í Rangárvallasýslu saman nefnd til að standa að gleðidegi til heiðurs sauðkindinni.

Nefndin tók þá þegar til starfa og var fyrsti gleðidagurinn haldinn í Reiðhöllinni Skeiðvangi á Hvolsvelli í október 2007 og hlaut hann nafnið „Dagur sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu“. Mikill áhugi var á sýningunni og mætti fjöldi fólks með lömb til dóms og enn fleiri til að sjá það fallega fé sem þarna var leitt fram til sýningar. Dagurinn hefur verið haldinn á hverju hausti síðan þá og verður nú haldinn í átjándra sinn.

Hulda Brynjólfssdóttir.

Létt yfir sauðfjábændum.

Myndir / Aðsendar

Í byrjun var Einar G. Magnússon formaður nefndarinnar og stýrði deginum af mikilli elju þangað til Lovísa H. Ragnarsdóttir tók við stjórnartumunum og lagði enn frekari metnað í að sinna deginum. Nú síðustu árin hefur Hulda Brynjólfssdóttir verið formaður og reynir af veikum mætti að feta í fótspor þeirra sem á undan voru.

Þessi hátíðisdagur er orðinn nokkuð hefðbundinn. Reynt er að hafa hann í október þegar menn hafa látið dæma hjarðir sínar og áður en búið er að slátra öllu fé. Fyrstu árin var hann í Skeiðvangi en er nú haldinn til skiptis í reiðhöllunum við Hvolsvöll og við Hellu. Fjöldi fólks kemur á hátíðina til að sjá fallegt fé. Eins eru margir bændur sem koma með fé til að láta meta og raða upp til verðlauna.

Verðlaunin eru líka vegleg. Ragnhildur Magnúsdóttir frá Gýgjarhólskoti skar sauðkindur út úr tré og voru þær verðlaunagripir fyrir efstu sætin. Til eru mörg listaverk eftir Ragnhildi og var heiður að fá gripi hennar sem verðlaunagripi. Ragnhildur lést árið 2016. Blessuð sé minning hennar.

Gunnhildur Jónsdóttir, myndlistarkona frá Berjanesi, hefur nú í nokkuð ár málað myndir af kindum á tréplatta og fá sigurveggar plattann til eignar.

Á degi sauðkindarinnar er keppt í flokki hyrndra hrúta og kollóttra hrúta, hyrndra gimbra og kollóttra gimbra og áhorfendur velja litfestursta lamb sýningarinnar. Þá eru veittir farandgripir í nokkrum flokkum, en það er fyrir bestu fimm vetra á ársins á undan sýningarárinu, besta veturgamla hrút og ræktunarbú ársins og miðar það einnig við árið á undan sýningarárinu, enda liggja niðurstöður sama árs ekki fyrir þegar sýningin er haldin.

Lömbin eru stíguð og raðað eftir gæðum og hafa ýmist verið dómátt frá RML sem koma og sjá um að stiga eða fengnir hafa verið fjárglöggi menn til að meta lömbin og raða þeim upp eftir gæðum að þeirra mati. Flykkist fólk í kringum lömbin til að heyrja hvaða tölur þau hafa fengið og hver lendir í efstu sætum. Þegar búið er að raða hefur fólk fengið að ganga á röðina og finna sjálfir hvernig átakið er á lömbunum og sannfærast um

Björk í Selssundi að kenna tóvinnu.

að dómarnir séu réttir. Þá hafa menn jafnvel falað lömbin til kaups áður en þau komast til baka úr röðuninni enda glæsilegir gripir þarna á ferð og mjög líklegir til kynbóta.

Í haust verður sýningin haldin í 18. sinn og fer hún þetta árið fram í reiðhöllinni á Rangárbökkum við Hellu.

Dómarar frá RML munu byrja að stiga lömbin kl. 10 en svo verður þeim raðað eftir hádegið og byrjar það kl. 13. Í millitíðinni býður Sláturfélag Suðurlands gestum sýningar upp á kjötsúpu. Markaðsborð verða á staðnum og kostur gefinn á að fólk komi með vörur til að selja á staðnum. Þá verður happdrætti með veglegum vinningum.

Á sýningunni í haust verður hæsti hrútur með ARR gen verðlaunaður sérstaklega og eins og oft áður fær eigandi lambsins með þykkasta bakvöðvann viðurkenningu. Einnig verður hægt að koma með lömb og bjóða til sölu innan hólfins. Heimilt er að koma með 5 lömb í hvern flokk frá hverjum bæ.

Allar nánari upplýsingar má finna á Facebook á síðunni „Dagur sauðkindarinnar“.

Það eru allir velkomnir á þennan dag hvort sem er til að sjá fé eða hitta skemmtilegt fólk og við hlökkum til að sjá ykkur sem flest.

Höfundur er núverandi formaður nefndarinnar sem sér um dag sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu.

Öldungaráðið á skólabekk.

Myndir / Aðsendar

MS eða gamla MBF er risafyrirtæki á Selfossi

Öldungaráð Selfoss boðaði komu sína í MS-stöðina á Selfossi með fyrirsögnina á vörum: „Höfum við gengið til góðs götuna fram eftir veg?“

Forstöðumenn MS-stöðvarinnar buðu öldungaráðinu til morgunverðar og fræðslufundar um þróun hins gamla Mjólkurbús Flóamanna og hvað væri framundan. Öldungaráðið er skipað heldri mönnum sem drekka kaffi í Bókasafninu í Ráðhúsi Árborgar á morgnana.

Fyrirlíði móttökunnar var Ágúst Þór Jónsson framleiðslustjóri, með honum voru Björn Baldursson, Ólafur Ragnarsson og Axel Sigurðsson.

Ágúst upplýsti að MS (Mjólkursamsalan) væri í eigu Auðhumlu samvinnufélags kúabænda sem ætti 80% í fyrirtækinu. Og KS (Kaupfélag Skagfirðinga) sem ætti 20%. Hlut. Í dag er MS-stöðin ein af fjórum afurðastöðvum MS. Fjöldi ársverka hjá MS á landsvísu eru 417 talsins. Fjöldi ársverka MS á Selfossi er um 112, að auki 18 bílstjórar. Fólk af 20 þjóðernum starfar hjá MS allan ársins hring.

Kúabændur eru um 476 talsins í dag og mjólka 26 þúsund kýr og framleiða um 150 milljónir lítra af mjólk. Um 74 þús. lítrar fara í gegnum stöðina á Selfossi og þar fer fram um helmingur af allri mjólkurvinnslu í landinu. Mjólkurbílarinn fara í á milli 75–80 þúsund heimsóknir árlega til að sækja mjólkina hringinn í kringum landið.

Ágúst og þeir MS menn fóru yfir þá miklu byltingu sem orðið hefur í mjólkurvinnslunni og kúabúskapnum frá 1990 til 2024. Árið 2004 fékk mjólkuriðnaðurinn heimild í búvörulögum til að hagræða í iðnaðinum með samvinnu við framleiðslu, sölu og dreifingu og birgðahalds mjólkurvara og einnig heimildir til sameiningar afurðastöðva. Þessar heimildir til samstarfs og sameiningar voru og eru undanskildar ákvæðum samkeppislaga. Þróunin er sú að frá 1990 hefur mjólkurbúum og dreifingarstöðvum í landinu fækkað úr 18 í 6. Kúabúum hefur fækkað úr tvö þúsund búum í 476. Þessir 476 bændur framleiða í betri fjósum meiri mjólk og kýrin hefur stórukið afurðagetu sína, sem þakka ber föðri, ræktun og bættum aðbúnaði, sagði Ágúst. Mjólkurframleiðslan var árið 1990 um 117 milljónir lítra en er í dag um 151 milljón lítra. Fram kom að nú er kjötiðnaðurinn og sauðfjábændur að fá sömu heimild og mjólkuriðnaðurinn og kúabændur fengu 2004.

Mikil bylting hefur fylgt Ísey skyrinu sem er alþjóðlegt nafn og heldur utan um, sölu-, dreifingar- og

Hilmar Björnsson og Guðni Ágústsson við ræðustólinn.

markaðsmál fyrir erlenda starfsemi MS en Ísey skyr er framleitt á Selfossi fyrir innanlandsmarkað og einnig flutt út til Sviss, Benelúx og Bretlands. Einnig er það framleitt m.a. í Danmörku auk fleiri landa og selt víða um heim.

Fyrir dyrum stendur að MS ráðist fljótlega í byggingu á 1.200 fermetra viðbót við stöðina meðfram Austurveginum. Öldungaráðið naut gestrisni og borðaði nýhrætt skyr með trjóma. Og á borðum var sýnishorn af fjölbreyttri framleiðslunni sem nú er í MBF-húsinu. Björn Gíslason rakari rifjaði upp að þegar hann sem strákur vann hjá MBF árið 1961 voru framleiðslutegundirnar um sex talsins. En þeir MS-félagar sögðu að í dag væru framleiddar um 227 vörunúmer.

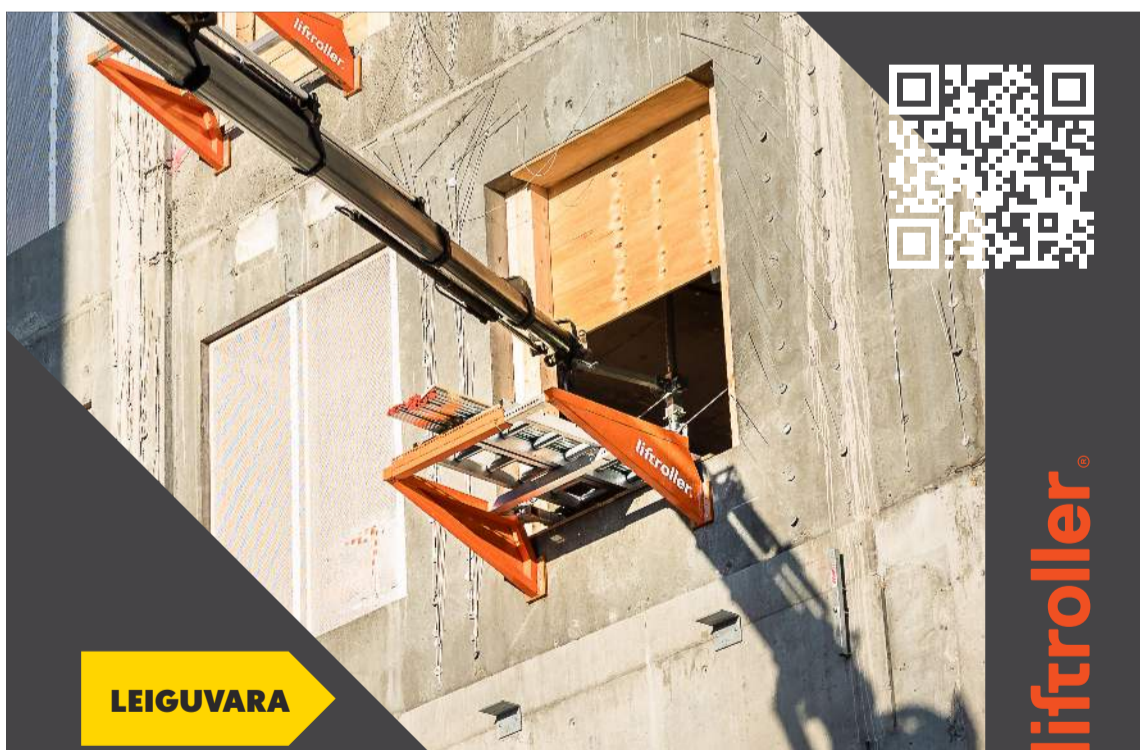
Öldungarnir spurðu svo margra spurninga. Páll Insland, sem hefur helgað sig litum og litaprónum á íslenskum búfjárfestum, spurði: „Það er ljóst að fjölbreytileiki litanna í kúastofninum er verulega að minnka, stofnin er að verða rauður og rauðskjöldóttur. Hvernig væri séð í ljósi þess að árlega yrði verðlaunuð þau bú eða bændur sem best sinna litafjölbreytileikanum sem í stofninum býr með fallegum farandbikari og umfjöllun?“

Hilmar Björnsson, trésmiður og áður framkvæmdastjóri í Selós, minnti á hlut sinn í að hanna ræðustól MS, en Sigga á Grund skar út listaverkið sem prýðir hann.

Undirritaður spurði, í ljósi þess að íslenskan er okkar mál á fernunum og hefur gert þar lukku, hvort mennta- og skólafyrirvöld ættu ekki að semja við MS um að nota fernurnar til að efla og styrkja lestrarhæfni barna og unglinga.

Öldungaráðið þakkar morgunfund og magnaðar upplýsingar um landbúnaðinn og mjólkuriðnaðinn. Heim fóru karlarnir sælir og vissu nú að MS-stöðin á Selfossi hefur dafnað í höndum móður sinnar, Mjólkurbús Flóamanna.

Höfundur er fyrrverandi landbúnaðarráðgjafi.

liftrolles®

LEIGUVARA

HVERNIG VÆRI AÐ FARA FREKAR INN UM GLUGGANN?

Liftroller er lausn sem auðveldar allan flutning á byggingarefni á færibandi inn og út af verkstað. Þannig minnkar álagið á starfsfólki.

www.byko.is/leiga | leiga@byko.is | 515 4020

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

Bændablaðið kemur næst út
10. október

Nýliðun er fjöregg landbúnaðarins

Umræðan um fæðuöryggi, þ.m.t. matvælaöryggi þar sem hreinleiki íslenskra landbúnaðarafurða nýtur sérstöðu, missir verulega marks ef ekki er gætt að uppbyggingu innan bændastéttarinnar.

Fæðuöryggið er hluti af þjóðaröryggi, ekki síst fyrir okkur á Íslandi, eyriki í Norður-Atlantshafi. Á einni nóttu gætu öll sund lokast til skemmri eða lengri tíma, hvort sem væri vegna heimsfaraldurs, stríðsátaka, efnahagshruns, eldfjallaumbrota eða annars. Öflugur íslenskur landbúnaður er forsenda þess að við getum mætt slíkum áföllum og þar er nýliðun innan bændastéttarinnar lykilatriði.

Innan stéttarinnar kemur það væntanlega fáum á óvart að Ísland sé eftirbátur í stuðningi við nýliðun sé horft til þeirra landa sem við berum okkur helst saman við. Á allra næstu árum þarf að auka innlenda matvælaframleiðslu um allt að 40% til þess að mæta aukinni fólksfjölgun. Til að anna þeirri framleiðslu er nýliðun í landbúnaði langt frá því að vera nægjanleg.

Til að bregðast við vandanum er nauðsynlegt að byggja upp hvata fyrir endurnýjun innan bændastéttarinnar, t.a.m. með óbeinum fjárhagslegum stuðningi í formi skattalegra hvata. Þannig væri t.d. möguleiki að fresta greiðslu

erfðafjárskatts, eftir atvikum og að frekari skilyrðum uppfylltum fella hann niður, þegar arflátar bregða búi og næstu kynslóðir taka við. Hægt væri að skilyrða frestunina þannig að hinn nýi ábúandi bújarðarinnar greiddi ekki erfðafjárskatt svo fremi að hann héldi starfsemi búsinns áfram. Enn fremur þyrfti aðgengi að lánsfjármagni að vera auðveldara fyrir ungt fólk sem vill hefja búskap og starfandi bændur til frekari uppbyggingar og vaxtar á búum sínum. Bættar fjármögnunarleiðir myndu ekki eingöngu leiða til hagræðingar og framleiðsluaukningar heldur einnig greiða leið fyrir kynslóðaskiptum þar sem nýir ábúendur tækju við vel uppbyggðum búum á traustum grunn. Þannig væri unnt að tryggja frekar áframhaldandi matvælaframleiðslu og þar með fæðuöryggi.

Kynslóðaskiptin hafa hins vegar verið auðvelduð með svokölluðum kynslóðaskiptalánum Byggðastofnunar, þar sem allt að 90% lán eru veitt til kaupa á bújörðum. Nú undir lok júnímánaðar veitti Byggðastofnun fyrsta lánið til nýliðunar í landbúnaði í kjölfar nýs samkomulags við evrópska fjárfestingasjóðinn (EIF). Því ber vissulega að fagna en betur má ef duga skal. Í þessu samhengi er vert að benda á að 13. september sl. var í fjórða skiptið lögð fyrir Alþingi þingsályktunartillaga um að farið yrði í heildræna endurskoðun á því hvernig haga megi ættliðaskiptum á bújörðum til framtíðar þannig að nýliðun verði sem allra mest.

Þannig verði ungu bændum gert auðveldara um vik að taka við búum eldri kynslóða án þess að þurfa að taka á sig óviðráðanlega skuldabyrði. Þá skal þess sérstaklega getið að markmið frumvarps þess er varð að lögum nr. 116/1943, um ættaróðal og erfðaábúð, var einmitt að draga úr þeirri skuldabyrði sem fylgdi því að ungrir bændur keyptu jarðir af foreldrum sínum eða erfingjum enda gæti sú skuldabyrði valdið því að þeir gætu oft litlu áorkað til umbóta á jörðum sínum. Óþarft er að taka fram að þessi lög eru löngu fallin úr gildi og einnig það ákvæði jarðalaga er við tók.

Hér stöndum við því rúnum áttatíu árum síðar frammi fyrir því sama, þ.e. aukinni skuldabyrði ungra bændna sem gerir þeim enn erfðara um vik að stunda búskap og búrekstur. Vonandi er að þingsályktunartillagan hljóti brautargengi fyrir þinginu þannig að farið verði í heildarendurskoðun á laga- og regluverkinu með það að markmiði að auðvelda nýliðun, og þar með kynslóðaskipti, enda er meðalaldur bændna hér á landi hár og fer síst lækkandi. Rétt eins og Laxness komst að orði í Sjálfstæðu fólki, þá eru „bændurnir fjöregg þjóðarinnar og lífakkeri“. Því fer það einfaldlega ekki saman að vera með háleit markmið um íslenskan landbúnað, stefnu hans og framsýni, á meðan við tryggjum ekki tafarlaust heilbrigða nýliðun innan bændastéttarinnar.

Höfundur er framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands.

Margrét Ágústa Sigurðardóttir.

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is • www.fasteignamidstodin.is

MITSUBISHI ELECTRIC
Changes for the Better

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

Varmadælur

Vörukaup ehf

516-2600
vorkaup@vorkaup.is

VK vorkaup

Aktu á gæðum

MAXAM

KLETTUR

LÚKAS slf.

ELDVARNIR
REYKVARNIR

Brunapéttingar - Eldvarnir - Eldvarnarmálun
lukaseldvarnir.com

KT: 510822-0130
Búðagerði 5, 108 Reykjavík
lukaseldvarnir@gmail.com
tel:+354 760 2915

Límtré-Timbureiningar

STRÚKTÚR

Stálgrind
Yleiningar
PIR
Steinull

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Bæjarflöt 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640 |

Áhugaleikhús:

Ávaxtakarfan í Hveragerði

Eins og vani er á haustin eru áhugaleikhúsin komin á fullt og eitt þeirra, Leikfélag Hveragerðis, frumsýnir nú á dögunum.

Þau tóku fyrir leikverkið Ávaxtakörfunu en það tekur á viðkvæmu efni, einelti og fordómum. Ávaxtakarfan er þó líflæg og skemmtileg samkunda ávaxta sem búa saman í körfu eins og nafnið ber til kynna.

Sagan segir frá Mæju jarðarberi sem er lögd í einelti af hinum í körfunni af því hún er ekki ávöxtur heldur ber og því ætlað að þrifa og þjóna hinum. Immi ananas, völdugasti ávöxturinn, ætlar að

krýna sjálfan sig konung sem fer úrskaiðis þegar Gedda gulrót kemur í körfunu. Íbúar körfunnar gera sér smám saman grein fyrir því að útlit skiptir ekki máli heldur innrætið. Þetta er leikrit sem eldist vel og á erindi við alla, jafnt nú sem fyrir rúmum 20 árum er verkið var fyrst kynnt áhorfendum.

Leikstjórn er í höndum Gunnars Gunnsteinssonar, en hann leikstýrði Ávaxtakörfunni einnig í Óperunni árið 1998 og í Austurbæ 2005. Andrea Gylfadóttir sér um söngþjálfun.

Stefnt er að því að frumsýna laugardaginn 28. september. /sp

Drekinn á fyrstu myndinni fangaði þorpsbúann í miðjunni, en eftir eltingarleikinn er gott að fá sér hressingu.

Myndir / Einkaeign

Mikjálsmessa:

Ljósið sigrar myrkrið

Seint í september, um svipað leyti og heyskaparlok, fjárleitir og upphaf sláturtíðar, er Mikjálsmessa, sem einnig ber heitið engladagur, haldin hátíðleg.

Íslensku konungasögurnar segja frá erkienglinum Mikael undir lok tíundu aldar, þegar Ólafur Tryggvason konungur sendi Þangbrand til Íslands til þess að boða kristna trú. Eða eins og má lesa í fyrsta tölublaði Almanaks Hins íslenska Þjóðvinafélags frá árinu 1884; „Á Íslandi var Mikjáll höfuðengill mjög svo tignaður í fornöld. Fyrsta messa, sem Þangbrandur prestur hjelt á Íslandi, var á Mikjálsmessu, og þá sagði hann Halli á Siðu að Mikjáll væri af guði settur til þess að fara mót sálum kristinna manna.

Mikjálsmessa, sem var numin úr lögum á Íslandi árið 1770, er þó haldin hátíðleg þann 29. september í Waldorfskólum víða um heim. Tengist hátíðin baráttu góðs og ills og byggist á baráttu og sigur erkiengilsins Mikjálss við Satan.

Þau Viktor Logi Sigurðsson, Sigríður Fjóra Þórarinsdóttir, Elín Hrönn Jónsdóttir, Hrefna Ósk Jónsdóttir, Helga Melsted, Sindri Mjólnir Magnússon og Raket Magnúsdóttir í hlutverkum sínum sem ávextir, grænmeti og ber.

Kínverskt veitingahús opnað á Flúðum

Hjónin Jing Xiang og Na Yang.

Mynd / Aðsend

Kínverskur veitingastaður mun bráðlega opna á Flúðum.

Fyrirtækið Xiang's ehf. hefur tekið á leigu húsnæði, sem áður hýsti Almar bakara, að Hrunamannavegi 3 á Flúðum í Hrunamannahreppi. Húsnæðið mun hýsa veitingastað kínversku hjónanna Jing Xiang og Na Yang, en þau hafa bæði starfað á Hótel Flúðum um langt árabil. Veitingastaður hjónanna mun bæta í fjölbjóðlega veitingaflóru Flúða en nú þegar er við sömu götu veitingastaðurinn Mínilik, sem býður upp á eþíópískan mat.

/mhh

Á milli þess að fela sig fyrir drekum er m.a. unnið við jurttaliton.

Hér blæs fundvís þorpsbúi kröftuglega í lúðurinn.

Jarðnesk hliðstæða Mikjálss er heilagur Georg, einn vinsælasti verndardýrlingurinn, en um hann hafa spunnist fjölmargar þjóðsögur – ein sú þekktasta um baráttu hans við drekan. Yfirbugar Georg drekann líkt og Mikjáll sigraði Satan, en báðir standa þeir fyrir innblæstri siðferðislegs hugrekki.

Drekaleikarnir undirbúnir

Waldorfskólinn Sóltúni er einn þeirra sem halda daginn hátíðlegan, en vikan sem Mikjálsmessu ber upp á verður lífsleiknivika undir nafninu Drekaleikarnir. Skólinn breytist í fjögurra daga útiskóla þar sem nemendur og kennarar halda daglega yfir í grenndarskóg skólans í Óskjuhlíðinni. Þar fara yngri nemendur og kennarar í hlutverk þorpsbúa sem hefja vikuna á að velja sér bæjarstæði, því fyrir höndum er að reisa þorp úr náttúrulegum efnivíð umhverfisins. Þeir eldri fá hlutverk dreka og reisa sínar drekadýngjur sveipaðir grænum skikkjum.

Kennararnir eru hver sínum bekk innan handar, sjá um að grísjá efni og kenna nemendum að nýta til húsgæðar og að auki er unnið við jurttaliton, vefnað og tálgun. Einnig er kveiktur eldur á þar til gerðum hlóðum og bakað pinnabraud, en eldað er og borðað úti þessa daga. Handverki er þannig gert hátt undir höfði og unnið í nokkrum smiðjum yfir vikuna.

Fangaðir í drekadýngju

Ekki líður á löngu þar til „þorpsbúar“ taka eftir verum í grænum skikkjum á sveimi. Og þá hefst leikurinn fyrir

Eftir Drekaleikana þyrpast allir saman, þorpsbúar, drekar og aðstandendur og fagna með áti og drykkju eins og sannar hetjur.

alvöru. Drekaleikarnir eru í raun eltingarleikur þar sem samvinna og hugrekki er í fyrirrúmi, en latir þorpsbúar hafa m.a. lent í því að vera fangaðir af dreka og lent í dýngju hans. Þeir og aðrir sem hafa lent í þessum óföllum sitja svo fastir þar til aðrir þorpsbúar hætta sér nærri og frelsa þá með því að ná í borða sem hanga í trjánum við drekadýngjurnar. Jafnframt því að standa í baráttu við drekana leita þorpsbúar logandi ljósi að drekaöldri svokölluðum sem ber þá töfra að ef í hann er blásið verða drekarinn máttvana – þorpsbúar hafa yfirbugað þá og unnið þannig leikinn. Vanalegast fer það nú þannig að þorpsbúar fara með sigur enda er haldin hátíð í þorpinu í vikulokinn þar sem foreldrum og öðrum aðstandendum er boðið að fá sér (rauðrófu)súpu úr drekaöldri með nýbökuðu pinnabraudi.

Til viðbótar við að fagna Mikjálsmessunni taka Drekaleikarnir á þáttum á borð við félagsfærni, tillitssemi og hjálpssemi með hugrekki að leiðarljósi auk táknræns sigurs hins góða. Þetta er árviss viðburður sem allir hlakka til og útskrifaðir nemendur gleyma aldrei. /sp

CLT EINIŊGAHÚS KROSSLÍMT TIMBUR

Byggingar úr CLT timbureiningum eru að ryðja sér rúms um allan heim og nú býður BYKO upp á þessa lausn. Við bjóðum upp á fjölbreytt úrval af húsum hönnuð og teiknuð af Andersen & Sigurdsson arkitektum. Húsin fást öll í mismunandi stærðum og mögulegt er fyrir viðskiptavinum að hafa áhrif á innra fyrirkomulag í samstarfi við arkitekt, til að mynda við stærð og fjölda svefnherbergja og snyrtinga.

Hafðu samband: serlausnir@byko.is

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

Skírn í réttum

Skemmtilegur viðburður var í Reykjaréttum í Skeiða- og Gnúpverjahreppi laugardaginn 14. september þegar ungbarn var skírt.

Það voru kúabændurnir á Reykjum, þau Bjarni Rúnarsson og Harpa Rut Sigurgeirsdóttir, sem mættu með nokkurra mánaða dóttur sína til skírnar. Fékk hún nafnið Úlfhildur Báru í höfuðið á Úlfari frænda sínum, sem kvaddi skyndilega síðasta vetur en seinna nafnið er í höfuðið á móðurömmunni. Sr. Óskar Hafstein Óskarsson í Hruna skírði Úlfhildi Báru.

Réttir eru hátíðardagur

„Það kom þannig til að dóttir fæddist í lok júní í miðjum heyskap og það er mikið að gera á sumrin og allir ættingjar og vinir á faraldsfæti eins og gengur. Svo áður en við vissum af þá var farið að stytta réttir. Og réttir eru hér eins og víða mikill hátíðardagur og margmenni sem kemur hingað heim í réttarsúpu, svo við ákváðum bara að slá þessu saman. Séra Óskar var held ég manna spennastur fyrir þessu fyrirkomulagi, enda mikill sauðfjárbóndi sjálfur,“ segir Bjarni aðspurður um ákvörðunina um skírminna í réttunum.

„Við vorum nú satt að segja ekki bjartsýn dagana fyrir á að það yrði hægt að vera úti í réttum enda gul viðvörðun og rigning í kortunum, en um morguninn var þetta fína veður svo við smöluðum gestunum út í réttir og skírðum hana undir blaktandi íslenskum fána, dásamlegum söng og kindajarmi. Svo fengu allir réttarsúpu og tilheyrandi heima í vélaskemmu sem við gerðum að veisluþal og þetta heppnaðist allt saman eins og í sögu. Ég held að við gleymum þessum degi seint og í sögu. Ég held að við gleymum þessum degi seint og í sögu. Ég held að við gleymum þessum degi seint og í sögu. Ég held að við gleymum þessum degi seint og í sögu.“

Verður Úlfhildur sauðfjárbóndi?

Þegar Bjarni er spurður hvort það segi sig ekki sjálft að Úlfhildur verði sauðfjárbóndi var hann fljótur til svars.

„Hvort hún verði sauðfjárbóndi í framtíðinni verður hún að ákveða sjálf. En það verður þá í einhverjum mótþróa við pabba sinn því ég hef ekki verið talsmaður þess að taka fé hér á þessum bæ þrátt fyrir mikla hvatningu úr ýmsum áttum,“ segir Bjarni hlæjandi og bætir strax við. „Annars erum við aðallega með kúabúskap, u.þ.b. 60–65 kúr mjólkandi og nautakjötsframleiðslu sem hliðarbúgrein. Svo erum við í kornrækt og skógrækt og með nokkrar hænur og hesta fyrir heimilið.“

/mhh

Séra Óskar í Hruna að skíra Úlfhildi Báru. Bjarni heldur á henni undir skírn og Harpa Rut fylgist sæl með.

Myndir / Aðsendar

Skírinn fór fram í fallegu og björtu veðri í Skeiðaréttum en réttirnar eru í túnfæti fjölskyldunnar, sem býr á Reykjum.

Eftir skírminna var gestum fjölskyldunnar boðið í dýrindis kjötsúpu, sem var vel við hæfi á réttardaginn.

RUMFOT.IS

Gæða rúmiföt á góðu verði

Nýbýlavegur 28 - Kópavogur - Sími 565-1025 - Email: rumfot@rumfot.is
Opíð 12-17.30 og 11-15.00 laugardaga.

Sérsniðin þjónusta að þínum þörfum

FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

EINSTÖK UPPLIFUN

MF 6S 135-200 HP

EINSTÖK VÉL TIL AFKASTA OG HAGRÆÐINGAR

ÓVIÐJAFNANLEG LIPURÐ

Leiðandi í sínum flokki hvað varðar snúningsradius- aðeins 4,75 m

EINSTÖK UPPSKRIFT HVAD VARÐAR AFL Á MÓTI ÞYNGD

Eyðslugrannur en eldsprækur 4,9 Ltr 4 strokka mótór og 500 kg léttari heildarþyngd

STYRKUR MEÐ STÖÐULEIKA

Mikil burðar- og dráttargeta með 2,67m milli öxla

MASSEY FERGUSON

BÚVÉLAR

Gagnheiði 35,
Selfossi
Sími 4800080
www.buvelar.is

Umhverfis- og garðyrkjustjóri Rangárþings eystra

Rangárþing eystra óskar eftir að ráða jákvæðan og drífandi einstakling í starf umhverfis -og garðyrkjustjóra sveitarfélagsins.

Um fjölbreytt framtíðarstarf er að ræða sem krefst góðrar færni og útsjónarsemi við að viðhalda fögru umhverfi í sveitarfélaginu.

Helstu verkefni:

- Ábyrgð á fagurri ásýnd umhverfis í sveitarfélaginu öllu með gróðri, stígagerð, lýsingu og ásýnd mannvirkja.
- Ábyrgð og forgangsöröðun verkefna á opnum svæðum, leikvöllum og öðrum lendum sveitarfélagsins.
- Umsjón með verkefnum tengdum náttúru og uppbyggingu ferðamannastaða.
- Gerð áætlana og eftirfylgni framkvæmda.
- Aðkoma að stefnumótun umhverfismála og skipulagsmála sveitarfélagsins.
- Ábyrgð á vinnuskóla Rangárþings eystra, skipulagi, utanumhaldi og forgangsöröðun verkefna.

Menntun, reynslu og hæfniskröfur:

- Skrúðgarðyrkjufraeðingur og/eða önnur garðyrkjumenntun eða sambærileg menntun æskileg.
- Góð almenn tölvukunnátta.
- Frumkvæði og sveigjanleiki.
- Jákvæðni í starfi og sjálfstæði í vinnubrögðum ásamt því að eiga auðvelt með að vinna í hópi.
- Æskilegt er að viðkomandi hafi reynslu af stjórnunarstörfum og stjórnsýslu.

Leitað er eftir öflugum og skapandi einstaklingi sem hefur áhuga á því að leggja sitt af mörkum við uppbyggingu öflugs og ört vaxandi samfélags, þar sem eru til staðar margar af fegurstu náttúruperlum landsins.

Umsóknarfrestur er til og með 15. október 2024. Umsókn skal send á netfangið:

bygg@hvolsvollur.is og þarf henni að fylgja ítarleg starfsferilsskrá og kynningarbréf þar sem gerð er grein fyrir ástæðu umsóknar og hæfni viðkomandi í starfið. Umsóknir gilda í sex mánuði frá dagsetningu auglýsingar. Öll áhugasöm eru hvött til að sækja um starfið.

Laun eru samkvæmt kjarasamningi viðkomandi stéttarfélags og Sambands íslenskra sveitarfélaga. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu hefur verið tekin. Nánari upplýsingar um starfið veita Anton Kári Halldórsson, sveitarstjóri (anton@hvolsvollur.is) og Þóra Björg Ragnarsdóttir, skipulags- og byggingarfulltrúi (thorabjorg@hvolsvollur.is) í síma: 488-4200.

Vélaskólinn

Talsettt Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Hannyrðir:

Vettlingar með norrænu mynstri

Vettlingar koma alltaf að góðum notum. Hvort sem er í leik eða starfi, alltaf er gott að hafa góða vettlinga að setja á hendurnar. Góð gjöf fyrir alla herra menn.

DROPS Design: Mynstur u-955

Stærðir: S/M (L/XL)

Ummál: Ca 21 (23) cm.

Lengd: ca 24 (24) cm með uppabroti á stroffi.

Garn: DROPS KARISMA (fæst í Handverkskúnst).

- 50 (50) g litur 01, rjómahvítur.

- 100 (100) g aðallitur nr. litur 55, ljósbrúnn eða litur nr. 73, bensín.

Prjónar: Sokkaprjónar nr. 3 eða sú stærð sem þarf til að fá 23 lykkjur x 32 umferðir = 10x10 cm.

Mynstur: Sjá mynsturteikningar A.1, A.2, A.3 og A.x. Veldu mynsturteikningu fyrir þína stærð. Mynsturteikning A.x sýnir hvar á að staðsetja þumalinn á hægri vettlingi. Mynsturteikning sýnir allar umferðir í mynstri séð frá réttu.

VETTLINGAR – STUTT ÚTSKÝRING Á STYKKI:

Stykkið er prjónað frá úlnið og upp meðan aukið er út fyrir þumal. Þegar útaukning fyrir þumal hefur verið gerð til loka, setjið þessar lykkjur á þráð áður en höndin er prjónuð til loka. Í lokin er þumallinn prjónaður.

Vinstri vettlingur: Fitjið upp 48 (48) lykkjur á sokkaprjóna nr. 3 með aðallit, prjónið stroff hringinn (2 lykkjur slétt, 2 lykkjur brugðið) þar til stroffið mælist 12 cm. Prjónið 1 umferð slétt þar sem aukið er út 0 (4) lykkjur jafnt yfir = 48 (52) lykkjur. Prjónið mynsturteikningu A.1 – þegar prjónað hefur verið upp að svörtu rúðunum í mynsturteikningu, prjónið A.2 yfir þessar 3 lykkjur. Haldið áfram að prjóna eftir mynsturteikningu A.1 og A.2 (auknar eru út lykkjur í A.2). Eftir síðustu umferð í A.2, eru 11 lykkjur í A.2 – setjið þessar lykkjur á þráð. Í næstu umferð eru fitjaðar upp 3 lykkjur þar sem lykkjur voru settar á þráð = 48 (52) lykkjur í umferð. Prjónið síðan eftir A.1 yfir allar lykkjur. Þegar mynsturteikningin hefur verið prjónuð til loka eru 8 lykkjur eftir í umferð. Klippið frá, þræðið þræðinn í gegnum lykkjurnar og festið vel.

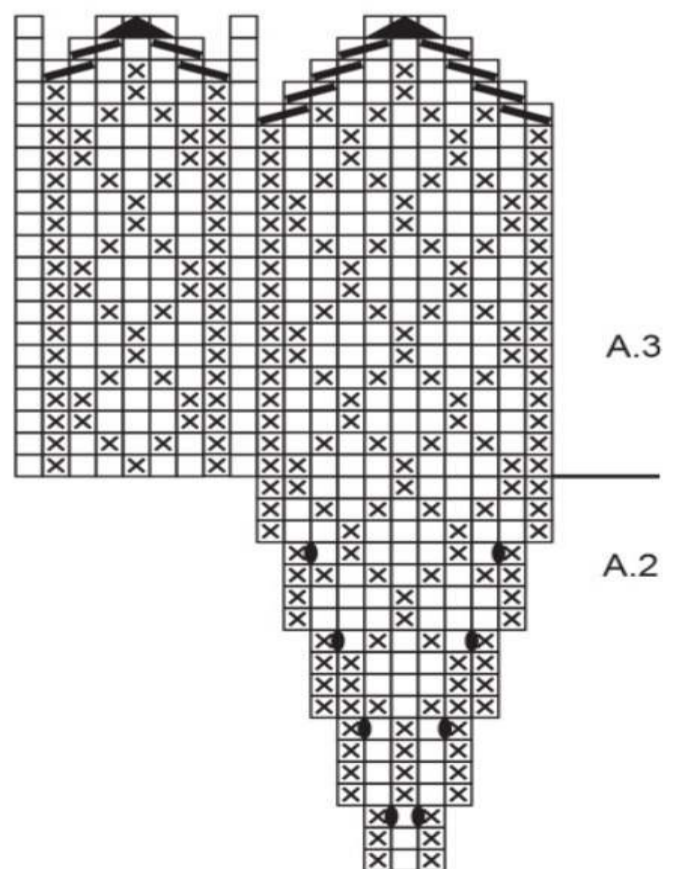
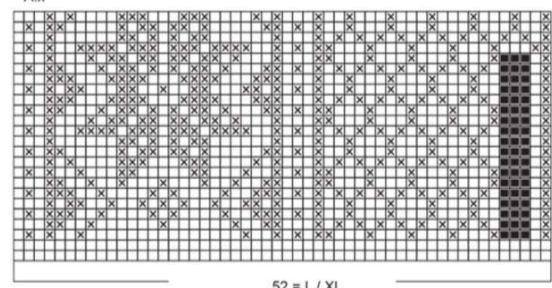
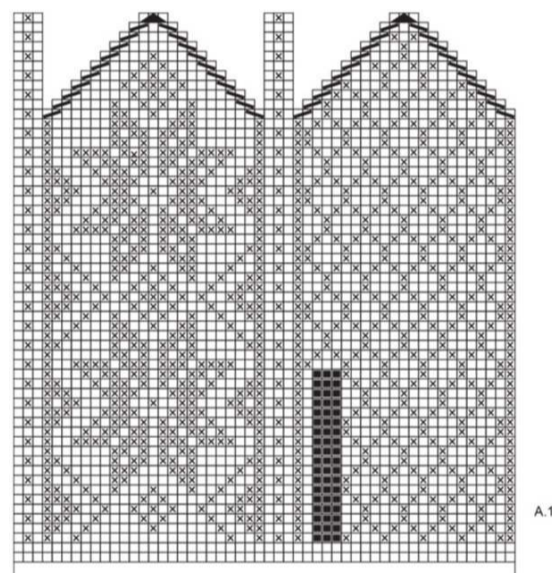
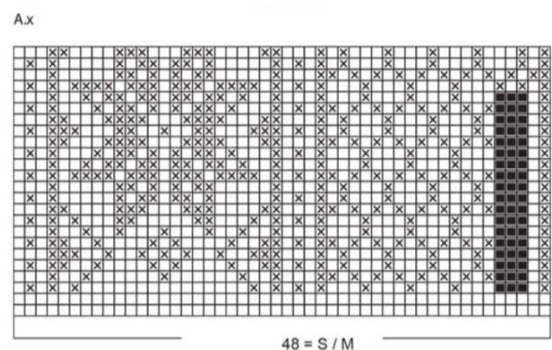
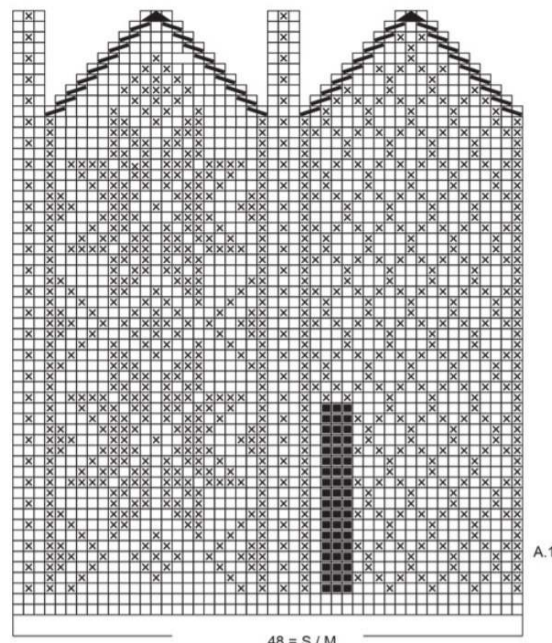
Þumall: Setjið 11 þumallykkjur frá þræði á sokkaprjóna nr. 3. Byrjið umferð með því að prjóna upp 9 lykkjur á bakhlið á þumli (takið upp 2 lykkjur í hvorri hlið, 5 lykkjur í 3 lykkjurnar sem fitjaðar voru upp) = 20 lykkjur.

Prjónið mynsturteikningu A.3. Þegar mynsturteikningin hefur verið prjónuð til loka, eru 4 lykkjur eftir í umferð. Klippið frá, þræðið í gegnum lykkjurnar og festið vel.

Hægri vettlingur: Prjónið á sama hátt og vinstri vettling, en þumallinn er prjónaður í gagnstæðri hlið – sjá mynsturteikningu A.x sem sýnir hvar á að prjóna þumalinn í mynstri.

Prjónakveðja, stelpurnar í Handverkskúnst www.garn.is

Mynstur

☒ = litur natur

☐ = grunnlitur

☐☐ = á milli 2 lykkja er slegið 1 sinni upp á prjóninn með grunnlit

☒☐ = takið 1 lykkju með litnum natur af prjóni eins og prjóna eigi slétt, prjónið 1 lykkju slétt með litnum natur og óprjónuðu lykkjunni yfir prjónuðu lykkjuna

☒☒ = prjónið 2 lykkjur slétt saman með litnum natur

☒☐☐ = takið 1 lykkju með litnum natur óprjónaða eins og prjóna eigi hana slétt, prjónið 2 lykkjur slétt saman með litnum natur og steypið óprjónuðu lykkjunni yfir prjónuðu lykkjuna

Fylgdu straumnum.

Eigum gott úrval nýlegra rafmagnsbíla á frábæru verði.

Hyundai Kona Style 64kW
Verð frá 3.190.000 kr.

Meira úrval á
notadir.benni.is

Bílabúð Benna
Krókhálsi 9
Reykjavík
590 2035

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingu.

„fæ mér jörð og fer að búa“

Orðsins list kemur að þessu sinni frá Theodóru Thoroddsen.

Hún fæddist árið 1863 að Kvinnabrekku í Dölum. Foreldrar hennar voru Guðmundur Einarsson og Katrín Ólafsdóttir. Theodóra var yngst þriggja af fjórtán systkinum sem náðu fullorðinsaldri. Hin tvö voru Ásthildur Jóhanna, síðar Thorsteinsson (móðir m.a. Guðmundar Thorsteinsson (Muggs)), og Ólafur Sívertsen.

Theodóra lauk prófi frá Kvinnaskólanum í Reykjavík. Árið 1884 giftist hún Skúla Thoroddsen, sýslumanni og alþingismanni. Þau bjuggu fyrst á Ísafirði en síðan í nokkur ár á Bessastöðum á Alftanesi, þar til þau fluttust til Reykjavíkur árið 1908, en þar átti Theodóra heima upp frá því. Þau eignuðust 13 börn á 22 árum.

Theodóra hafði jafnan mikinn áhuga á þjóðmálum og beitti sér í bókmennta- og menningarlífi. Hún var m.a. í Lestrarfélagi kvenna Reykjavíkur þar sem hún flutti verk sín. Þau birtust fyrst í Mánadarritinu í handriti.

Hún sinnti ritstörfum alla tíð í hjáverkum og einkum eftir miðjan aldur. Þekktust er Theodóra fyrir þulur sínar, en þær birtust fyrst í Sumargjöfinni 1905 og svo í Skírni árið 1914 ásamt formála hennar og umfjöllun um þulur sem tegund skáldskapar.

Þulur komu út árið 1916 og í annarri útgáfu með viðbótum árið 1938. Sú útgáfa hefur verið endurprentuð nokkrum sinnum.

Ritsafn Theodóru kom út árið 1960 í útgáfu Sigurðar Nordal. Þar kennir margra grasa. Má þar auk umfjöllunar um skáldkonuna nefna þulur hennar, kvæði og stökur, vísnaþætti, endurminningar, frásagnir af mönnum og málefnum, drauma og dulspeki og nokkrar þýddar þjóðsögur.

Sigurður Nordal létur að því liggja í Ritsafni að sjálf hefði hún getað orðið ein af merkustu brautryðjendum á sviði þjóðmála en þess í stað kosið að styðja eiginmann sinn

Theodóra Thoroddsen.

á þeim vettvangi. Sömuleiðis hafði hún burði til að verða mikilvirk skáldkona hefði gefist til þess svigrúm.

Theodóra lést árið 1954. *Á*

„... Frú Hildur bjó sig í snatri, og svo lögðu þau af stað hjónin.

Fram að Fossi var hæg klukkutíma reið, en kaupmannshjónin voru vist fulla tvo tíma að komast þangað. Geir kaupmaður tók ekki í mál að fara nema fetið, og fannst sjálfsgagt að fara oft af baki til að ofþjaka ekki skepnunum, og konan lét hann alveg einráðan um það.

Að Fossi bjó ungur bóndi, er Jón hét. ... Geir kaupmaður lauk nú erindi sínu við Jón bónda. Síðan gengu hvortveggju hjónin út á tún. Var bóndi laundrjúgur yfir nýbyggðri hlöðu, sléttum og girðingum, sem hann hafði unnið ábylissjörðinni til bóta, og húsfreyja kallaði á kálfana sína, heimalningana og kjúklingana, til að sýna þá. Annar litli snáðinn spurði hvort konan ætti ekki að fá að sjá hvolpinn hennar Snotru, og hinn vildi, að hún sæi gráa kettlinginn hennar kisu.

Það var komið undir kvöld, er þau kaupmannshjónin héldu heimleiðis frá Fossi. Varð þeim á leiðinni tíðrætt um, hve allt hefði verið myndarlegt þar, hvað hjónin hefðu verið ánægjuleg og hvað þau hefðu litið hjórt hvort við öðru.

„Eg hætti þessu prangi og

fæ mér jörð og fer að búa,“ sagði Geir kaupmaður, „það er eitthvað annað, að vera í næði í sveitinni, geta legið úti á túni og þurfa ekki að standa og tala við hvern mannhund sem kemur, eins og maður verður að gera í þessum kaupstaðarholum.“

„Það kemur nú fyrir, að gesti ber að garði í sveitinni,“ sagði frú Hildur, „við höfum nú, til dæmis, tafið Fosshjónin frá verki í allan dag.“

„Eg myndi nú láta þig um að skemmta gestunum, kona góð.“

„Eg kynni að taka það að mér, hitt veit eg, að þér dettur ekki í hug að hafa mig fyrir ráðskonu, eins og þér er kunnugt um, hve litil búkona eg er. Já, góði, farðu að búa. Ó, hvað eg hlakka til að eignast gæðing, þá skal verða riðið, hvort eg skal kenna strákunum að riða, við komumst ekki af með færri en þrjá eða fjóra gæðinga.“

„Það er nógur tími að tala um það, þegar jarðakaup og annað þvilíkt er komið í kring,“ sagði kaupmaðurinn, „og það verður nú líklega ekki í ár.“

„Og ekki hitt árið heldur, sem eg fæ reiðhestinn,“ sagði frú Hildur, „og þá það.“ ...“

Undir lönni, bls. 160-161, Theodóra Thoroddsen, Ritsafn, Sigurður Nordal sá um útgáfuna, Bókautgáfa Menningarsjóds, 1960.

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali, s. 510-3500 eða 615-1020,

bjorgvin@eignatorg.is

Músa- og kakkalakkafælar SEM VIRKA

Evrópsk framleiðsla

...fæst í öllum betri landbúnaðarverslunum

radarcan®

Vélabásinn:

Fjölskyldubíll með stæla

– Prufuakstur á Tesla Model X Plaid

Ástvaldur Lárússon
astvaldur@bondi.is

Hér er á ferðinni praktískur fjölskyldubíll sem er ekki nema 2,6 sekúndur frá kyrrstöðu upp í hundrað kílómetra hraða, þökk sé 1.020 hestöflum.

Að utan er Tesla Model X mjög líkur öðrum bílum frá sama framleiðanda, nema þessi er allur aðeins hærri og bústnari. Bíllinn í þessum prufuakstri var perluhvítur, sem er sami litur og er á langflestum Tesla-bílum hér á landi og er hliðarprófillinn svipaður og á Tesla Y. Fyrir utan Tesla-merkið að framan er hvergi hægt að sjá að þetta er Model X, hvað þá ofurbíll í Plaid útfærslu.

Einfalt upphaf ökuferðar

Þegar gengið er að bílnum með lykil eða Tesla-appið í vasanum opnast bílstjórahurðin sjálfkrafa. Þegar sest er um borð er nóg að ýta á bremsufetilin og hurðin fellur mjúklega að stöfum. Ökumaðurinn sér um að spenna á sig beltið og þegar ýtt er aftur á hemilinn er bifreiðin komin í gang og í réttan gir. Hérna hefur Tesla tekist að einfalda aðgerð sem undirrituðum hefði aldrei dottið í hug að væri hægt að straumflinulaga.

Bíllinn veit yfirleitt í hvaða gir hann á að fara. Ef radarinn sér fyrirstöðu framan við bíllinn við upphaf ökuferðar fer hann í bakkgir og öflugt ef fyrirstaðan er fyrir aftan. Þegar kemur að því að snúa við í þröngu rými eða bakka í stæði er nóg að stöðva bíllinn, halda inni hemlufetlinum og byrja að snúa stýrinu og voilá, ökutækið fer í videigandi gir. Í þeim fáu tilfellum sem Tesla virðist ekki ná að lesa hugsanir ökumannsins er hægt að velja akstursstefnu með því að renna fingrinum upp eða niður borða á jaðri snertiskjásins, en það er engin eiginleg gírstöng.

Risastór snertiskjár

Innréttingin er svört með mjúku áklæði sem líkist leðri og í hurðaspjöldunum er jafnframt smá grátt tauáklæði. Ólíkt minni Tesla-bílum er þessi með mælaborðsskjá beint framan við ökumanninn. Þar sjást grunnupplýsingar, eins og hvað sjálfstýringin er að hugsa, aksturshraði, gir, hleðsla og fleira.

Tesla hefur útrýmt nánast öllum hnöppum, fyrir utan takka fyrir hættuljósin, hurðir, rúður og stillingar á sætum. Til að setja í samhengi hversu langt Tesla hefur gengið þá er eina leiðin til að opna hanskahólfíð í gegnum valmynd á snertiskjánum og er engin stöng fyrir stefnuljósin, heldur takkar í stýrinu. Í miðju mælaborðinu er risaskjár sem er ekki af síðri gæðum en hinir bestu iPadar. Kerfið er svipað því sem fólk þekkir úr öðrum Tesla-bílum og er valmyndin á íslensku. Ýmis forrit eins og Spotify, Netflix og Youtube eru innbyggð í kerfið. Þá er leiðsögukerfið byggt á Google Maps.

Nokkrir bráðskemmtilegir tölvuleikir fylgja með sem er gaman að grípa í á meðan bíllinn er hlaðinn. Þar má nefna kapal, skák og hinn litríka kappakstursleik Beach Buggy Racing 2, sem er keimlíkur Super Mario Kart. Í stað hefðbundinnar leikjafjarstýringu er tölvuleiknum stjórnað með stýrishjólinu og hemlufetlinum. Þær 20 til 30 mínútur sem tekur að hlaða úr 15 upp í 80 prósent hleðslu eru fljótar að hverfa.

Framsætin eru bæði stillanleg með rafmagni og afbragðspægileg. Undir armhvílnunni milli sætanna er djúpt lokað hólf. Þar fyrir framan er hægt að renna fram loki sem hylur bakka og glasahaldara sem er hægt að renna frá til að komast að góðu leynihólfi þar undir. Fremst í miðjustokknum er bakki þar sem hægt er að hafa tvo farsíma í þráðlausri hraðhleðslu.

Tesla Model X er stór jepplingur með sæti fyrir allt að sjö farþega. Fálkahurðirnar að aftan eru góðar fyrir fólk sem vill sýnast og hestöflin 1.020 koma blóðinu á hreyfingu. Myndir / AL

Prófillinn er svipaður og á Tesla Y, en þessi bíll er allur hærri og bústnari.

Þessi bíll var í sex manna útfærslu sem rúmar fjóra fullorðna og tvö börn.

Fálkadyrnar að aftan

Til að komast aftur í bíllinn þarf að opna fálkadyrnar, sem eru eitt helsta einkenni Tesla Model X. Dyr af þessu tagi hafa sést á sportbílum, eins og DMC DeLorean eða Mercedes Benz 300 SL, en ekki á fjölskyldujeppling. Þetta er ekkert ósvipað skothlera, nema það er liður á miðri hurðinni sem gerir kleift að opna hana í þrengstu stæðum. Þegar hurðin lokast yfir mann í fyrsta skipti getur upplifunin verið hálf uggvænleg þar sem plássið er ekki geipilegt.

Í þessum bíl var önnur sætaröðin með tvo sjálfstæða stóla sem rúma fullorðið fólk með sóma og er hægt að stilla með rafmagni, en kaupendur geta líka valið þriggja sæta bekk. Aftursætisfarþegarnir eru með sinn eigin skjá þar sem þeir geta stillt miðstöð eða nálgast afþreyingarefni. Á milli stólanna er autt rými og flatt gólf. Í þriðju sætaröðinni er pláss fyrir tvo einstaklinga í minni kantinum. Höfuðplássið er skert og

fótaplássið er nánast ekkert, nema þeim sé skáskotið á milli annarrar sætaraðar. Þar að auki minnkar geymsluplássið í skottinu til muna ef öftustu sætin eru uppi. Þegar þau eru niðri er Tesla X með stórt og fínt skott og þökk sé myndarlegum skothlera er aðgengið til sóma.

Aflið engu líkt

Aðalmálið með þennan bíl eru þessi eitt þúsund og tuttugu hestöfl. Samkvæmt framleiðanda á bíllinn að geta náð hundrað kílómetra hraða úr kyrrstöðu á 2,6 sekúndum og vera 9,9 sekúndur með kvartmíluna. Þetta er í raun og veru fullkomlega tilgangslaut afl, en því er ekki að neita að það er bráðskemmtilegt.

Til þess að fá mestu hröðunina þarf að fara í valmynd í skjánum og velja annars vegar „Plaid“ og hins vegar spyrnubrautarstillingu. Þá stígur ökumaðurinn bæði á bremsu og inngjöf í smátíma á meðan loftpúðafljóðrunin lætur bíllinn síga niður að framan og lyftast ögn upp

Innréttingin er naumhyggjan uppmáluð.

Skottið er stórt og aðgengið að því til sóma.

að aftan. Þegar bíllinn er tilbúinn kemur grafík í skjáinn sem minnir á gamla kappakstursölvuleiki og heyrir hljóð líkt og í flugvél sem er að þenja þotuhyrflana.

Þegar bremsunni er sleppt þýtur farartækið á stað og ökumaður og farþegar þrýstast aftur í sætisbökin. Upplifunin er eins og maður getur ímyndað sér að vera skotið áfram með teygjubyssu þar sem blóðþrýstingurinn eykst í höfðinu og öll iðrin virðast færast til. Þrátt fyrir þetta gifurlega afl er allt þetta ferli auðvelt og þarf ekki að búa yfir sérstakri færni í spyrnuakstri. Bíllinn er stöðugur allan tímann, jafnvel þó að vegurinn sé rakur og ekki eggsléttur.

Í venjulegum akstri er Tesla Model X Plaid þægilegur og hljóðlátur lúxusbíll, fyrir utan að hin mikla stærð gerir notkun hans erfiða í þröngum íbúðagötum. Á hærri hraða er gott að virkja akstursaðstoðina með því að tvíklukka á takka í stýrinu. Ökutækið fer sjálfkrafa upp að hámarkshraða á viðkomandi stað,

heldur sér á miðri akrein og passar upp á fjarlægðina í næsta bíl.

Að lokum

Tesla Model X Plaid er í grunninn lúxus-fjölskyldubíll sem er á margan hátt sambærilegur öðrum ökutækjum í sama stærðar- og verðflokki. Þar sem Tesla X ber af er naumhyggjan í allri umgengni og hversu vel tæknin virkar á öllum sviðum. Þá er hið óheyrliga afl og framúr-stefnulegu vængjahurðirnar að aftan eitthvað sem þjónar í raun engum praktískum tilgangi en eitthvað sem nýtist eigendum bílsins vilji þeir vekja á sér athygli eða vera með stæla. Tesla X er frábær bifreið fyrir fólk sem hefur engan óhemjuáhuga á bílum en hefur gaman af græjum.

Þegar þetta er ritað kostar grunngerðin af Tesla Model X 15.371.940 krónur með vsk. á meðan Plaid útfærslan fæst fyrir 17.517.140 krónur með vsk. Nánari upplýsingar er hægt að fá hjá Tesla-umboðinu í Vatnagörðum eða á vefsíðunni tesla.com.

Freydís Gunnarsdóttir tók nýlega við rekstri Ártanga.

Myndir / Aðsendar

Bóndinn:

Blómlegt býli

Freydís Gunnarsdóttir er tiltölulega nýtekin við rekstri Gróðrarstöðvarinnar Ártanga. Lesendur geta fylgst með daglegum störfum garðyrkjuframleiðslunnar á Instagram-reikningi Bændablaðsins á næstu dögum.

Foreldrar Freydisar, Sigurdís Edda Jóhannesdóttir og Gunnar Þorgeirsson, byggðu fyrsta gróðurhúsið í Ártanga árið 1986. Framan af voru þar aðallega ræktaðar pottaplöntur í gróðrarstöðinni en framleiðendurnir færðu sig yfir í kryddjurtir árið 2013. Í dag er helsta ræktunin kryddplöntur í pottum, sumarblóm og túlípanar, en Freydís, sem er þar fædd og uppalin, tók við rekstrinum fyrir rúmlega ári síðan.

Býli, staðsetning og stærð jarðar? Bærinn okkar er staðsettur í Grímsnesi. Landið hér í kring eru 18 hektarar og húsin skiptast niður í 230 fm íbúðarhús, 3.000 fm gróðurhús og svo um 1.000 fm í öðrum byggingum, svo sem aðstöðuhús, kælar og þökkunaraðstaða.

Ábúendur, fjölskyldustærð (og gæludýr)? Freydís Gunnarsdóttir og dóttirin Victoria, en sonurinn býr hjá föður sínum. Hundurinn Bear býr með þeim mæðgum auk vinnufólks sem vinnur í gróðrarstöðinni.

Gerð húsa og fjöldi búfjár ef það á við? Ártangi er vistvæn garðyrkju stöð þar sem lögð er áhersla á að endurnýta vatn, mold og áburð. Utan reksturs hennar á Freydís um 14 hross sem hún temur og þjálfar í frítíma sínum.

Af hverju valdir þú þessa búgrein? Foreldrar mínir vildu selja stöðina. Ég tengist þessum stað og rekstrinum hér það mikið að ég trúi því að ég geti gert þetta af hjarta og umhyggju.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig? Hefðbundinn vinnudagur hjá okkur er að á mánudögum þökkum við öllu kryddinu, sem eru um 4.000–6.000 plöntur (fer eftir árstíma), en það er sótt til okkar á þriðjudagsmorgnum.

Hjá okkur eru allar plöntur skráðar, hvort sem þær eru seldar eða þeim hent svo það þarf alltaf að skrá allt saman. Eftir þökkun göngum við frá og þrifum tómu borðin.

Þriðjudagarnir fara oftast í þetta en svo fer það eftir árstíma hvort við erum að pakka og huga að sumarblómum eða skera og pakka túlípanum. Svo sáum við fleiri kryddplöntum einu sinni í viku en það fer einnig eftir árstíma á hvaða dögum er sáð. Til viðbótar erum við með eldhús þar sem við búum til basilikupestó og basilikumjör úr kryddjurtum sem annars væri hent.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu störfin? Fjölbreytnin við þetta er skemmtilegast. Yfir sumarblómasöluna er æðislegt að standa við afgreiðsluborðið og afgreiða glaða kúnna og svo er líka gaman að fara inn í túlípanatímabilið. Leiðinlegustu bústörfin eru þegar þarf að skipta út túlípanakössunum, þeir eru þungir og þetta er erfiðisvinna. Einnig að þrifa eftir túlípanatímabilið því gróðurhúsið verður allt út í sandi.

Hvað er það jákvæða við að vera bóndi og hverjar eru áskoranirnar? Það jákvæða við að vera bóndi er að fá að skapa og sjá svo hverju öll vinnan skilar af sér. Tengslin og samvinnan við aðra bændur og að vissu leyti frelsi, en mikil vinna.

Helstu áskoranirnar er að takast á við innflutning sem yfirleitt er ódýrari, en hreinleiki og ferskleiki íslensku framleiðslunnar er auðvitað mikið meiri.

Victoria aðstoðar með brosi á vör.

Hesturinn Íseldur á góðri stundu.

Hvernig væri hægt að gera búskapin hagkvæmari? Við erum nýbúin að byggja viðbyggingu við gróðurhúsin sem er þökkunaraðstaða, kælar og sáningaherbergi sem er enn ekki alveg fullklárað.

Það sem gæti verið hagstæðara fyrir okkur væri að koma sáningarherberginu í notkun og spara okkur þannig plast í yfirbreiðslu og pláss inni á borðum. Og hagkvæmari rafmagnsinnkaup.

Hvernig sjáið þið landbúnað á Íslandi þróast næstu árin? Ég vonast til þess að landbúnaður á Íslandi geti orðið sjálfbærari.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það tengist sennilega borholunni sem við vorum að bora í sumar.

Þar sem retunir geta verið erfiðir vegna skorts á heitu vatni þá var þetta algjörlega frábært þegar vatnið byrjaði að koma úr holunni.

Gróðrarstöðin Ártangi er staðsett í Grímsnesi.

- Verkstýring
- Byggingastjórn
- Tilboðsgerð
- Verkáætlanir
- Samningsgerð
- Áratuga reynsla

byggdaverk@byggdaverk.is
<https://byggdaverk.is>

Bylting í hreinlæti!

Auðveldari og betri þríf, sparar tíma og léttir lífið

Hafðu samband og pantaðu kynningu fyrir þitt fyrirtæki
Sími 480-0000 sala@afvelar.is www.i-teamglobal.com

Þessi frábæra eign er til sölu

Skriðuvellir 3

880 Kirkjubæjarklaustri

Einbýlishús ásamt bílskúr byggt árið 1974. Húsið er 133,7 fermetrar að stærð auk, 33 fermetra bílskúrs, byggður 1980. Húsið er staðsett í fallegum stórum garði með glæsilegu útsýni. Samtals eru 6 herbergi í húsinu, tvær stofur, fjögur svefnherbergi, baðherbergi og eitt gestasalerni.

Allar nánari upplýsingar veitir:

Fasteignasalan Fannberg sími 487 5028

Guðmundur Einarsson sími 863 9528

Ágúst Kristjánsson sími 893 8877

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Matarkrúkurinn:

Kjötsúpa

Hafliði Halldórsson
hafliði@icelandiclamb.is

Íslenska kjötsúpan er í grunninn alltaf eins en samt ekki. Allir og allar fjölskyldur eiga sína uppáhaldskjötsúpu og hefðirnar, uppskriftirnar og leynihraefnin leynast í hverju eldhúsi.

Enda er hin eina rétta uppskrift að kjötsúpu til á hverju einasta heimili. Sumir nota haframjöl í súpuna, aðrir skvettu af mjólk og oft færast hiti í leikinn þegar þessi mál ber á góma. Skoðanaskipti á kaffistofum og í heitum pottum sundlauganna um hina rétta uppskrift ná hámarki nú að hausti þegar sláturtíð og uppskera íslenska grænmetisins mætast í ljúffengri og nærandi kjötsúpu, sem yljur okkur á sál og líkama.

Næringarríkar súpur og pottrétti með feitu kjöti á beini og haustgrænmeti má finna í matarmenningu margra þjóða, kjötsúpan íslenska á sér nefnilega margar ættingja þegar vel er skoðað. Þessir réttir eiga það allir sameiginlegt að þurfa hægeldun og þolinmæði við eldamenskuna og eiga sinn uppruna hjá alþýðunni í sveitum víðkomandi landa. Hér má t.d. nefna hið norska færikál, franska réttinn pot au feu og Irish lamb stew.

Leikum okkur með matinn

Haustið á Íslandi er kjörinn tími fyrir kjötsúpur af ýmsu tagi þegar allt grænmetið er í árstíð og ferskt nýslátrað lambakjöt fæst í verslunum. Ég leik mér reglulega með uppskriftir að kjötsúpunni þó að grunnurinn sé yfirleitt nokkurn veginn eins, hér er t.d. tillaga að

mikið kryddaðri súpu með asískum hráefnum, og síðan klassísk kjötsúpa með öllu því ferskasta sem má finna. Uppskriftir sem þessar mæli ég með að fólk noti sem innblástur til að prófa ný hráefni og bragð, leikum okkur með matinn. En höldum okkur samt á jörðinni og pössum að fara ekki fram úr okkur.

Kjötsúpa með asískum hráefnum

800 g lambasúpukjöt (má nota annað feitt lambakjöt)

1,6 l vatn

50 ml sojasósa

6–7 dropar fiskisósa

100 g engifer, skrældur
2 stk. eldpirar
6 geirar hvítlaukur
8 stk. nýjar gulrætur
1 stk. laukur, skrældur
30 g hrisgrjón
1 búnt vorlaukur
Hnefayfylli ferskt kóriander

Þessi kjötsúpa er mjög ólík hinn klassísku kjötsúpu og leitað er bragða í austurlenskri matargerð. Hér er tilvalið fyrir þá djörfu að leika sér enn frekar með bragðið og breyta og bæta eftir smekk og ævintýragirni og t.d. nota ögn af kóresku gouchang mauki með í

súpuna. Svo má líka nota aðra bita en súpukjöt, t.d. gúllas, og stytta þannig eldunartímann. Byrjið á að setja kjöt og vatn í pott, stillið á miðlungshita og bíðið eftir suðu.

Á meðan að suðan er að koma upp skerjið chili, hvítlauk og engifer í smáa bita. Því næst einnig gulrætur og lauk í smáa bita. Þegar suðan er komin upp, fleytið þá froðuna sem kemur í fyrstu suðu frá. Því næst bætið við sojasósu, fiskisósu, engifer, hvítlauk og chili og leyfið að sjóða í 20 mín. Bætið við gulrótum, hrisgrjónum og lauk og sjóðið í rúmlega 30 mínútur. Smakkið til með sojasósu eða salti.

Saxið fint vorlauk og kóriander og setjið í skálarnar þegar súpan er borin fram.

Kjötsúpa með fersku grænmeti

1 kg súpukjöt
2,5 l vatn
50 g perlubygg
4 stk. nýjar kartöflur
6 stk. gulrætur
1/2 haus hvítkál
1 laukur
1/2 blaðlaukur
3 stönglar selleri
1 hvítlauksrif
2 blöð grænkál
Íslenskt sjávarsalt
Pipar

Byrjið á að skola lambakjöt og nuddið af beinasag sem stundum er fast við, setjið síðan í rúman pott og hellið vatninu yfir, stillið á miðlungshita og bíðið eftir suðu.

Á meðan að suðan er að koma upp er grænmetið skorið, skerjið nýjar kartöflur og gulrætur í hæfilega munnbita. Pillið blöðin af selleríinu og saxið í fina strimla og geymið til hliðar í skál. Skerjið selleristönglana svo í grófa bita.

Þegar suðan er komin upp og hefur soðið í nokkrar mínútur, fleytið þá froðuna sem kemur á yfirborðið af. Saltið og sjóðið í 20 mínútur og bætið við kartöflum, perlubyggi, hvítlauk, lauk, selleristönglum og gulrótum. Sjóðið í 30 mín.

Bætið grænkáli, toppkáli og blaðlauk við og sjóðið í 10 mínútur þar til grænmetið er eldað í gegn. Smakkið súpuna til með salti og pipar og stráið í lokin selleriblöðum yfir áður en þið berið súpuna fram.

KROSSGÁTA

			227	SÝTA	SAMANLAGT ÁTELJA		EFNI	HLUTU	ELJU	VÍS-BENDING TRÍTLA	
			SKART- ØRIPÚR								LÝJA
			TORVELDA					NIFEIND			
			SKORIÐ					GÆFA FORVIÐA			
			Í RÖÐ		ADGÆTA						MIKLU
			LJÓMI		SVIPAN						
HJÓB- FÆRI		GAGNSÆR	ÁVÖXTUR NAFN				FUGL		ÁTT SORG		
				BRÁÐRÆÐI SEPPA			SKAMMT				AFMÁ
					MÁSI				UPPTÖK HENTA		
					HLAUP		HELBER KANNA				
				LOSTÆTI SKOT			NAFN VÉFENGJA				
			ÚTSKOT	ATVIKAST INNVOLS			ÞRJÓSKA				HEIDUR
							NIÐUR FISKUR			STÖÐUGT TÆKI	
					FYRIR- GEFA			FRUMEIND SKYLDIR			
					SKADDA				BERG- MÁLA		
								FREMST Á FÆTI			

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

			226	SVIDI	TÓMT FLAK	H	BUGA	FREKAR	H	SJÁVAR- DYR BOLMAGN	H	PLASS	
			FYNDINN	B	R	O	S	L	E	G	U	R	ÆÐA
			KVABB UMKRINGDI	R	E	L	L	HÁLFARI	L	E	M	Ú	R
			LUKTI	L	U	K	T	HÖKTA TUNGUMÁL	S	T	A	M	A
			ÁTT ERFIÐ	N	A			HJÓB- FÆRI PRAUT- SEIGJU	G	Í	T	A	R
			HEYÐU	Ö	FJAR- STEDA	DEKK TALKNBLAÐ	P	I	L	F	A	R	TITTI
			KLIPA	G	R	Ó	F	U	Í RÖÐ SKIMA	D	E	RÖSEND	S
			SVEIN ALDIN	P	R	Ö	N	G	KÍLL	S	Í	K	I
			BER	R	A	N	G	L	TÖNN	T	MÓTMELA VEFJA	A	N
			Y	B	Ó	T	A	ÚTBÁ VARP	Ú	T	A	T	A
			PRÖNGVA	T	R	Ó	Ð	A	TILBÓIÐ HANDÆÐI	K	L	Á	R
			ÆTA EIN- HYRJI	T	Æ	R	A	BYLTA	F	A	L	L	A
			S	U	M	I	R	MED	Á	S	A	M	T
			FLOKKA	R	A	Ð	A	TVEIR EINS	T	T	SKYFERRA	A	U

www.bbl.is

HUGARÍÞRÓTTIR

Mikil spennna í úrslitaleiknum

Undanúrslit og úrslit Bikarkeppni BSÍ árið 2024 fóru fram um síðustu helgi í höfuðstöðvum Bridgesambandsins, Síðumúla.

Björn Þorláksson.

Úrslitaleikurinn milli sveitar Karls Sigurhjártarsonar og Infocapital var sýndur á BBO. Á og dagar er síðan spennna hefur verið eins mikil í úrslitaleik.

Sveit Karls fór mikinn framan af og hlóð inn ímum. Í spilum 27 og 28 í annarri lotu tók sveit Infocapital þó forystuna og munaði heldur betur um tvær slemmusveiflur í röð en fyrir þessi spil hafði sveit bikarmeistaranna frá 2023 verið undir í leiknum frá upphafi.

Síðan skiptust sveitirnar á að leiða.

Í loklotu náði Infocapital 25 ímum í tveimur spilum í röð – aftur! Annars vegar með því að standa geim sem fór niður á hinu borðinu en einnig lenti sveit Karls í slæmum sagnmisskilningi í viðkvæmri stöðu.

Þegar upp var staðið sigraði sveit Infocapital 124-93 en sveitina skipa Bjarni Einarsson, Birkir Jónsson, Sigurbjörn Haraldsson, Aðalsteinn Jörgensen, Sverrir Gaukur Ármannsson og Matthías Þorvaldsson.

Kíkjum á einn bardaga frá sunnudeginum, stöðu sem almennir spilarar velta stundum fyrir sér. Ef við skoðum sérstaklega hendi suðurs sjáum við að punktarnir eru aðeins 14 en stundum uppfærir maður 14 punkta í 15-17 punkta grand þegar fimmlitur er á hendinni líkt og hér.

Þannig uppfærsla átti sér stað í öðrum salnum og þarf enginn sem skoðar spil norðurs eftir slíka opnun að verða hissa á að keyrt hafi verið í slemmu, 6 tígla mínus einn eftir

Bikarmeistarar 2024 í bridds – sveit Infocapital.

	Norður	
	♠ A1076	
	♥ A3	
	♦ KQ82	
	♣ KJ5	
Vestur		Austur
♠ J95		♠ K432
♥ 876		♥ K10945
♦ 53		♦ 96
♣ 109862		♣ Q7
	Suður	
	♠ Q8	
	♥ QJ5	
	♦ AJ1074	
	♣ A43	

magnað hjartaútspil Birkis Jóns Jónssonar. Á hinu borðinu ígilti opnun á einu grand 13-15 punktum einungis. Eftir stayman enduðu sagnir hratt og örugglega í 3 gröndum. Plús einn, 430

plús 50 og 10 ímpar til sveitar Infocapital. Niðurstaðan var einn vendipunktur í leiknum en ágætt getur verið fyrir lengra komna að hafa til hlíðsjónar við punktatalningu, niðurfærslu og uppfærslu að skipting, tíu og níur eru vopn sem bæta hendur ekki síður en háspil sem gilda til punkta.

Og strax í næsta spili kom svo önnur slemmusveifla til sveitar Infocapital.

„Silfurdrengirnir“ í sveit Karls mega þó vel við una og hefur verið skemmtilegt að sjá takta sem gamlar kempur í liðinu hafa sýnt undanfarið. Fjórir heimsmeistarar frá 1991 eru þar á meðal og eru vonandi klárir í orrustur vetrarins fram undan.

Þá má þess geta að þótt leikurinn hafi um síðir unnist með mun var oftast stutt á milli og sem dæmi leiddi Karl 77-76 þegar fjórðungur spila var eftir.

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Erfinginn:

Ísak Rökkvi

Nafn: Ísak Rökkvi Zakason.

Aldur: 5 ára.

Stjörnumerki: Meyja.

Búseta: Grafarholt í Reykjavík.

Skemmtilegast í skólanum: Að leika mér í plúskubbum með Villa.

Áhugamál: Leika mér með Hvolpasveitardóti mitt.

Tómstundaiðkun: Ég fer í íþróttatíma með vinum á 5 ára kjarna í skólanum og svo er ég í krílakór í kirkjunni í Grafarholti.

Uppáhaldsdýr: Fílar og risaeðlur og samt bara öll dýrin.

Uppáhaldsmatur: Mangó. Frosið mangó og ekki frosið mangó.

Uppáhaldslag: Krumla.

Uppáhaldslitur: Gulur & grænn.

Uppáhaldsmynd: Hvolpasveitar-bíómyndin.

Fyrsta minning: Þegar ég var að leika mér í leikgrindinni minni með fullt af litlum boltum og böngsum.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert?: Að spila á hljóðfæri, að fara til útlanda, fara í sund og hoppa á ærslabelg.

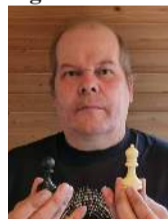
Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór?: Ég ætla að vinna í vinnunni hans pabba í tölvunni og vera verkefnastjóri eins og pabbi. Þá get ég farið í Mario Kart í pásu í vinnunni.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

Siggi Dan gegn Sævari

Í þessum skákþrostli hefur áður verið birt skák sem Sigurður heitinn Danielsson tefldi gegn GM Larsen frá Danmörku sem Sigurður vann.

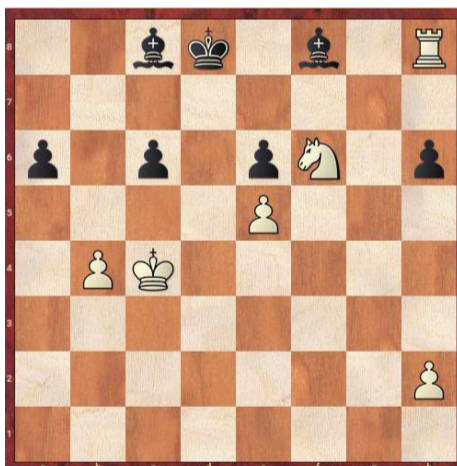
Hermann Aðalsteinsson.

Sigurður vann af og til aðra sterka innlenda skákmenn og þar á meðal var IM Sævar Bjarnason, sem nú er látinn. Sævar var mjög öflugur skákmaður þegar hann var upp á sitt besta og klárlega í hópi sterkustu skákanna landsins.

Árið 1982 vann Sigurður Danielsson Sævar Bjarnason í skemmtilegri skák sem endaði með uppgjöf Sævars í 48. leik. Sigurður var kominn skiptamun yfir í skákinni og var farinn að þjarna verulega að Sævari.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Hermann Aðalsteinsson, lymbrekkur@simnet.is

Svartur á leik.... (Síðasti leikur hvíts var hrókur h8 sem hótar biskupnum á f8). 47.....Ke7. 48. Rh7.....og ekki hægt að bjarga biskupnum á f8, nema gefa biskupinn á c8 í staðinn. Í þessari stöðu gaf Sævar skákina enda við það að missa annan biskupinn sinn og skákin að tapast.

Sigurður Gunnar Danielsson.

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

5		7	6					8	9
6			2		7	4			
9			3	5					6
7	6	3	4		2				
	8	4				6	3	7	
			7		6	8	4		
	7	1		2	4				
				7		9	8		
	2				5	1	7		

Miðlungs

		7	9		4				1
		9	7						
		2			1		6		
		1					9	8	
				7					
2		5	6		3				
	4			5					
									6
		6	3	2			4		

Þung

3					6				
		7		9					
		9		4				5	
				3	5		2	6	
8		1	6				4		
		5				3	8		
	2		8			9	6		
					7				

Þyngst

		5						1	
		3						2	9
	4			6					8
5	7				4				
	9								
			2	8			5		
	6	9		7					
							7	4	
	3	9			6				

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Stjörnuspá

Vatnsberinn þarf að vera opin fyrir nýjungum í takt við þau skref sem hann hefur séð fyrir sér að taka. Hitt og þetta kemur honum á óvart í ferlinu en best er að taka öllu með ró. Vatnsberinn þarf þó að gæta þess að hafa skriflegar þær ákvarðanir sem teknar eru í samráði við aðra því annars fer miður vel. Lesa allt yfir tvisvar og fara að engu óslega. Hapatölur 13, 11, 83.

Fiskurinn er óðum að jafna sig eftir langvarandi veikindi eða vanlíðan. Hann skipuleggur sig nú fyrir komandi vikur og skapar grunn að komandi verkefnum. Slíkt veitir honum ánægju og er næsta víst að allt sem ráðgert verður mun fá líf á einn hátt eða annan. Hapatölur 22, 6, 18.

Hrúturinn situr eins og kóngur í háseti sínu þessar fyrstu vikur haustsins. Dramb getur orðið til falls eins og fróðir vita og verður hrúturinn að athuga að stíga ekki yfir nein strik þótt honum sé hampað óvenjumikið. Einhver veikindi eru í kortunum sem þarf að huga að sem fyrst. Hapatölur 66, 1, 65.

Nautið þyrfti að ganga í að skrifa niður öll þau mál sem á því liggur og einnig hvað þó sjálf langar að gera eða hvert það vill stefna. Þetta er heimiliskrifinnenska en heldur áfram að vinda upp á sig ef frestunarárætti nautsins fær að blómstra mikið lengur. Nautið þarf að tækla litlu og auðveldu vandamálin fyrst, fá aðstoð við önnur ef þarf og passa að halda drifkraftinum og yfirsýninni í jafnvægi. Það verður mikill léttir. Hapatölur 18, 22, 81.

Tviburinn er kampakátur enda gengur honum allt í haginn þessa dagana. Hann þarf þó að gæta þess að kjarna sig reglulega, enda oft eins og þeytisþjald þegar hann er í essinu sínu og hættir til að missa af mikilvægum upplýsingum. Tviburinum þykir gott að gera vel við sig og ætti svo sannarlega að gera meira af slíku nú í lok sumarsins. Hapatölur 15, 21, 4.

Krabbinn hefur að mörgu að gæta þessar vikur og þyrfti að skipuleggja sig vel svo allt fari á réttan hátt. Nú er kjörð tækifæri til að tína til allt það sem þarf að ganga í, stórt sem smátt og viti menn – hin ótrúlegustu mál leysast, honum að óvörum. Heilsan er viðkvæm og best að leita sem fyrst til læknis fremur en hitt. Hapatölur 10, 73, 20.

Ljónið finnur haustið sogast inn í sálu sína og reynir að gera upp við sig hvort hann eigi að leggja undir feld eða setja sólgleraugun á nefið, sýna sig og sjá aðra. Ljónið hefur tilhneigingu til þess að njóta beggja þessara gjörða á dramatískan hátt en ætti endilega að gera upp hug sinn sem fyrst. Óvænt málefni munu nefnilega skjóta upp kollinum sem hann þarf að geta leyst á núll einni og þá enginn tími til annarra hugðarefna. Hapatölur 8, 16, 52.

Meyjan er sæl og glöð og svifur inn í haustið eins og ekkert sé. Hún er á betri stað en oft áður með ró í hjarta og sterka trú á sjálfa sig. Full sjálfstrausts heldur hún áfram á þeirri braut hægt og bítandi, en sú vegferð hefur staðið yfir síðustu mánuði. Meyjan má vera viss um að hún komist ávallt á þann áfangastað í lífinu enda trúin á sjálfrið öllu ofar. Hapatölur 9, 55, 64.

Vogin hefur aðeins af mikið á sínum höndum og álagið gæti farið að seja til sín ef ekki er haldið vel utan um það sem þarf að sinna. Nú væri gott að staldra við og fá aðstoð þar sem það er hægt og muna að setja sjálfa sig í fyrsta sæti. Vogin er hvers manns hugljúfi og má treysta því að allir eru boðnir og búnir til að vera henni innan handar. Hapatölur 6, 15, 22.

Sporðrekinn er glaður og reifur og sú orka hans mun velta fjöllum. Allt leysist eins og um töfra sé að ræða enda staða stjarnanna honum afar hagstæð þessa dagana. Ráðlagt er að nýta þennan tíma eins og best getur, ganga í öll mál sem þarfnast lausna. Áfram nú! Hapatölur 12, 3, 9.

Bogmaðurinn er eitthvað ófugsnúinn. Hlutir sem hann bjóst við að væri búíð að fullvinna hafa stöðvast í ferlinu án þess að von sé um nokkra lausn. Það er því miður ekki annað í stöðunni en að skrifa undir feld og leyfa heiminum að ráða ráðum sínum. Allt fer vel að lokum. Hapatölur 37, 12, 28.

Steingeitin finnur ró innra með sér. Stundum er ekkert annað í stöðunni en að sleppa tókunum og njóta þess sem er. Steingeitin kann vel við rökkrið og sér fram á rólega og notalega tíma næstu vikur. Eitthvað mun þó raska ró hennar og á því verður hún að taka með sanngírni. Hapatölur 9, 19, 62.

Lómur er náskyldur himbrinanum. Þeir eru báðir af brúsaætt og eru þeir einu tveir brúsarnir sem verpa hérna á Íslandi. Himbrinn er nokkuð stór og getur orðið allt að því 3,5 kg en lómurinn er minnstur í brúsaættinni, eða um 1,7 kg. Þannig að þótt þeir séu náskyldir og að nokkru leyti líkir í útliti, þá er stærðarmunurinn mjög augljós. Hann er að nokkru leyti staðfugl, sumir fljúga til Vestur-Evrópu á haustin á meðan aðrir dvelja á sjó við landið. Þeir verpa við tjarnir, vötn og læki stutt frá sjó. Líkt og aðrir brúsar eru lómar nokkuð sérhæfðar fiskiætur. Þrátt fyrir það sé algengt að þeir verpi við fisklausar tjarnir eða læki, þá er það alltaf þar sem stutt er í fiskauðuga staði. Segja má að lómar séu nokkuð félagslyndir af brúsa að vera. Þeir eiga það til að verpa í dreifðum byggðum þar sem stutt getur verið á milli óðala. Þetta er mjög ólíkt himbrima sem á það til að helga sér mjög stór óðöl, jafnvel heilu vötnin. Fætur lómsins eru mjög aftarlega á bóknum sem gerir hann mjög góðan til sunds og fiman kafara, en í staðinn er hann hálfvonlaus á landi og getur ekki gengið heldur spyrnir sér áfram á maganum. Hreiðirn eru því ávallt alveg við vatnsbakka þar sem auðvelt er að renna sér út í vatnið án þess að mikið beri á því.

Mynd og texti / Óskar Andri Víðisson

Tíska:

Nýting náttúruauðlindanna

Í aldanna rás hafa Íslendingar lært að nýta ríkar náttúruauðlindir landsins til bæði matar og drykkjar auk þess að tilreiða ýmsar tinktúrur og smyrsl okkur til heilsuþóta.

Í dag má finna nokkurn fjölda íslenskra fyrirtækja sem nýta þessar staðbundnu jurtir og plöntur til þess að framleiða sjálfbærnivottaðar snyrtivörur – sem eru sem betur fer vaxandi hluti af fegurðariðnaðinum.

Burt með eiturefni

Í framleiðsluferli þeirra er bæði heilsa manna og umhverfisvernd sett í forgang, en með sjálfbærum snyrtivörum er átt við snyrtivörur sem eru samsettar úr náttúrulegum innihaldsefnum endurnýjanlegra auðlinda. Sem dæmi um slíkt eru grös, leir, þörungur eða viðlíka náttúruauðlindir sem myndast aftur þó af þeim sé tekið. Framleiðendur kjósa sem sagt að leggja áherslu á umhverfisábyrgð, lágmarka neikvæð vistfræðileg áhrif, með það fyrir augum að varan sjálf gagnist ekki aðeins neytendum heldur sé umhverfið einnig virt í framleiðsluferlinu.

Þessi stefna er jákvæð ef litið er til blýeitraðra snyrtivara sem seldar voru fyrir á tímum. Þess má geta að breytingin í átt að umhverfisvænni snyrtivörum er knúin áfram af eftirspurn neytenda, sem kjósa nú frekar náttúrulega valkosti. Ef einhver veltir fyrir sér kostum þess að bæta blýi út í snyrtivörur þá var það líklegast vegna þess að blýið þótti gera liti bjartari og skærari auk þess að vera rakagefandi.

Í dag eru notaðar olíur á borð við kókos-, avocado- eða arganolíu sem rakagjafi auk glýseríns, sem einnig veitir náttúrulegan raka og næringu og er unnið úr pálmaolíu eða sojabaanum.

Í fjörunni má finna gnægð nýtleigs gróðurs.

Mynd / Jonatan Pie

Þegar kemur að rotvarnarefnum kjósa mörg vörumerki að nota náttúruleg efni, þá rósarínþykki eða E-vítamín í stað hefðbundinna rotvarnarefna sem geta valdið heilsufarsáhættu. Jurtir eins og kamilla og lavender eru nýttar sem róandi viðbót, valhumall og mjaðjurt til styrktar ónæmiskerfinu og þar fram eftir götunum.

Svo fátt eitt sé nefnt

Eitt fyrsta íslenska snyrtivöru-fyrirtækið með náttúrulegar vörur er Purity Herbs, stofnað á Akureyri árið 1994. Eigendur þess eru hjónin André Raes og Asta Kristín Sýrusdóttir og var kveikjan áhugamál André, að búa til krem, olíur og te úr jurtum. Fyrsta kremið, Undrakrem, er enn fáanlegt í dag eftir 30 ára sigurgöngu, en gerð þess fékk hjólin til að snúast.

Flest þekktum við svo orðið sem fer af kíslinum sem losnar úr bergi Bláa lónsins og breytist í leðju sem er þekkt fyrir að hafa mjög jákvæð

vottaðar og lausar við öll ilm-, litar- og rotvarnarefni, en þau innihalda náttúrulega rotvörn sem kemur frá jurtunum. Þróun og framleiðsla á vörum Villimeyjar hefur staðið frá 1990, en eigandinn, Aðalbjörg Þorsteinsdóttir, hefur unnið uppskriftirnar sjálf, eins og kemur fram á vefsíðu hennar; með vísdom og verkunnáttu, sem gengið hafa man fram af manni, að leiðarljósi. Vörurnar eru í dag, eins og nærri má geta, vel kunnar fyrir gæði og góða virkni.

Leggjum okkar af mörkum

Ávinningurinn af því að velja sjálfbærar snyrtivörur nær út fyrir persónulega heilsu en með því að velja vörur úr endurnýjanlegum auðlindum eða jurtum getum við lagt okkar af mörkum til umhverfisverndar.

Fyrir áhugasama stinga ýmis námskeið upp kollinum með vissu millibili þar sem almenningur er hvattur til að kynna sér undirstöðuatriði við gerð smyrsla.

Einnig getur verið bæði gaman og gagnlegt að fara og tína grös sér til heilsuþóta úti í náttúrunni, eða þang í fjörunni en á bókasöfnum finnst aragrúi bóka sem innihalda kosti jurtanna. /sp

Jesús sagði:

„Dæmið ekki svo að þér verðið ekki dæmd. Því að með þeim dómi, sem þér dæmið, munuð þér dæmd verða.“

Matt. 7.1

biblian.is

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

JOBMAN

Frábærar vörur frá Jobman!

Durability at work since 1975

Sýnileikavesti og regnsett, tilvalið fyrir smalamennskuna! Sendingarkostnaður innifalinn í verði.

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

KH VINNUFÖT

Wefur: [kvinnufot.is](http://www.khvinnufot.is)

JOBMAN 4327

Verð: 1.854 kr.

JOBMAN 7586

Verð: 15.872 kr.

Nethylur 3, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

Vinsælu þurrkofnarnir eru til á lager á Völlum í Svarfaðardal og í Rvík. Gott verð og gæði. 10 grindur 40/40 allt ryðfrítt. Verð aðeins kr. 59.000 +vsk. Upplýsingar í s. 822-8844.

Óska eftir að kaupa gróðurhús til flutnings, gler- eða plasthús og má einnig þarfnast töluverðra lagfæringa. Skoða allar stærðir og ástand. Upplýsingar á: pabbiehf@gmail.com. Eða s. 772-2929, Emil.

Hilltip Icestriker 900-1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380-550L
Salt og sanddreifarari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélar m/öflugum efnisskömmtunarbúnaði.

Hilltip Snowstriker VP
Fjölplogur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185-240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótönn fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165-240 cm breidd.

Hilltip Fjölplogur MVP
Fjölplogur fyrir ameríska pallbíla t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík, S:551 5464 - wendel@wendel.is www.wendel.is

Tvær nýjar iðnaðarhurðir og fylgihlutir frá Límtré Vírnet til sölu

Stærð breidd: 3 metrar.
Hæð: 3,5 metrar.
Gerð fleka: K2 IS – stálklæddir með láréttu mynstri.
Gerð brauta: Iðnaðarhurðabrautir.
Útfærsla: NP-staðalbrautir.
Yfirhæð: 450mm.
Þakhalli í gróðum: 0.
Ending gorma: 25.000 opnanir.
Mótorarnari:
Þriggja fasa iðnaðarhurðamótor.
Litur: Útan, grár - innan, hvítur.
Áferð fleka: Hamrað.

Verð kr. 420.000 m vsk. stk.

Upplýsingar í larus@hrimland.is

Rekstrarstjóri óskast í Kattholt. Kattavinafélag Íslands óskar eftir að ráða rekstrarstjóra fyrir starfsemi félagsins í Kattholti. Starf rekstrarstjóra felst í að halda utan um daglegan rekstur Kattholts og er það bæði fjölbreytt starf og gefandi. Leitað er að dýravini með góða hæfileika til skipulags og mannglegra samskipta. Hægt að sjá hæfnis- og menntunarkröfur ásamt helstu verkefnum og nánari upplýsingum á heimasíðu Kattholts - kathholt.is

Til sölu Massey Ferguson 165 árgerð 1975, með ámoksturstækjum, í eigu Golfklúbbsins Glanna. Góð dráttarvél í góðu viðhaldi. Verð kr. 750.000. Upplýsingar veitir Magnús í s. 820-0989.

KGM Rexton Premium, 4x4, árgerð 2024, sjálfskiptur, ekinn 12.000 km. Verð kr. 8.790.000. – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Eimingartæki, 100 lítra, til sölu. Vönduð smíði, rafmagnsinnstunga og tímamælir fylgja, svo og vatnsdæla og spennubreytir fyrir hana. Upplýsingar í s. 852-1355 eða kkjartan@simnet.is. Verð kr. 300.000.

Vetrargeymsla fyrir húsbíla og ferðavagna. Uppl. í s. 831-1411.

Slöngubátar fyrir alhliða veiði. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Lambheldu hliðargrindurnar. 420 x 110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1779, Aurasel.

Sláttuvélar og sláttuorf með HONDA vélum Fjörgengisvélar. Sláttuvélar 5,6 hö og orfin, 2 hö. Mjög öflugur og afkastamikill búnaður. Nánari upplýsingar í síma eða á tölvupósti. Hákonarson ehf. S. 892-4163 netfang: hak@hak.is. Vefsíða: www.hak.is

MARÁS

TOHATSU
UTANBORÐSMÓTORAR

JAPÓNSK GÆÐI!

Léttir Fyrirferðalitir Hjólátir

Kraftmiklir Sparneytnir 3,5-250 hö

Miðhraun 13 - 210 Garðabær
Sími: 555 6444 - www.maras.is

Kammerkór Norðurlands auglýsir eftir tenór

Stjórnendur Kammerkórs Norðurlands eru að leita til tenóra til að taka þátt í tónlistarvæðingum og samfélagslegum verkefnum. Sérstaklega er leitað eftir tenór. Sérstaklega er leitað eftir tenór. Sérstaklega er leitað eftir tenór.

Kammerkór Norðurlands auglýsir eftir tenór. Upplýsingar gefur Ásgeir Böðvarsson s. 860-7726.

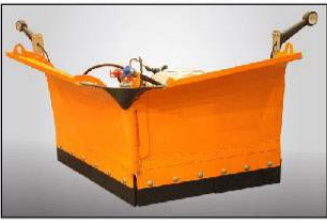

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarpjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

www.ullarvikan.is

Ullarvikan á Suðurlandi
29. september - 5. október:
Litasýning sauðfjár, opnar vinnustofur, opið fjárhús og rúningur, handverksmarkaður, þrjónakaffi og fl. Allar upplýsingar á www.ullarvikan.is

VETRARTÆKI
- Mikið úrval á lager -

Fjölplogar f/ smærri vélar
Breidd 1,5m. m/3p tengi
Breidd 2m. m/3p tengi

Fjölplogur PUV3300
Með stjórnbúnaði. Án festiplötu
Breidd 3,3m. án festiplötu

Fjölplogur PUV „M“ Diagonal
Með stjórnbúnaði. Án festiplötu
2,6 m og 3,0 m

Fjölplogur PUV - Heavy Duty
Með stjórnbúnaði. Án festiplötu
3,6 m og 4,0 m

Festiplötur:

Slétt plata 3-punkta
EURU/SMS EURO stór
JCB 3CX hrað CASE 580SR

Slitblöð

Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plöga

Salt- og sanddreifari
HZS-10, 1m3, glussadrifin,
með klumpabryt og tjakk

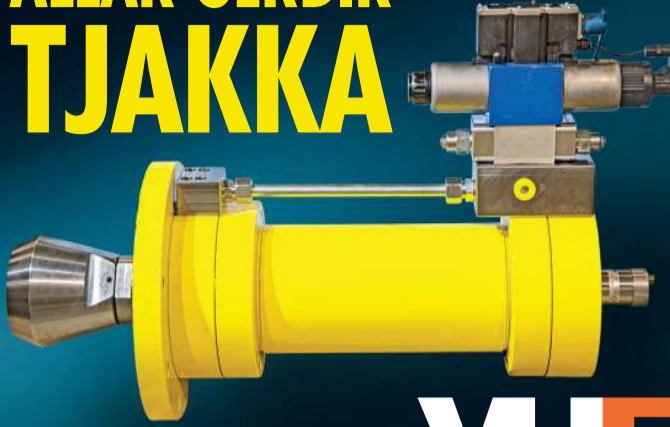
Salt- og sanddreifari
EPT15, 1,5 m3, rafstýrður, 12V

TRAUSTR SAMSTARFSADILI
Selfossi | Akureyri | Garðabæ
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ

**ALLAR GERÐIR
TJAKKA**

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Höfum þetta fina sett til sölu. Scania R580 árgerð 2005. Vagn árgerð 2006. Bíll ekinn 1.250.000 km. Bíll og vagn í mjög góðu standi, allt virkar eins og á að virka. Verð kr. 3.900.000 +vsk. Upplýsingar í s. 773-1630.

Ryðfirir tankur til sölu, 12 rúmmetrar, lengd 6,8 m x þvermál 1,5 m. Smíðaður úr 5 mm 316 ryðfirru stáli. Hentar til að grafa niður í jörð. Alveg hreinn tankur tilbúinn fyrir olíu, vatn eða hvaðeina. Verð kr. 1.000 á kílóði eða kr. 1.500.000. S. 861-5701.

Lyftaragafflar til að skrúfa fasta á skóflur. Burðargeta á pari: 680 kg og 1500 kg. CE voltaðir og CE merktir. Öryggisstrappar fylgja. Passar á flestar skóflur. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 / netfang- hak@hak.is

M.Benz ML350 árg. 2005, ekinn 178.000 km. Ekki verið hreyfður í eitt ár, er ekki gangfær og selst í því ástandi. Lítur annars vel út að innan og utan. Tilboð óskast og sendist á netfangið: benztilsolu@gmail.com

Til sölu afrúllari lítið notaður og vel með farinn. Verð kr. 650.000 +vsk. Nánari upplýsingar gefur Guðmundur í s. 696-8795.

Sjálfsogandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhreint vatn (trash). 2", 3", 4". Original Honda vélar með smurólíuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Glæsilegur 2022 Subaru XV4x4. Ekinn 142.000 km. Verð aðeins kr. 3.990. Hiti í sætum & stýri, bakmyndavél og margt fleira. S. 518-2000, www.biladilar.is

Véla- og rúlluvagn – Til á lager rúlluvagn með vökvastýrðum rampi til að keyra vinnuvélar upp á. Burðargeta 18 tonn. Lengd á palli 9,0 m. Dekk 650/50-22,5 Verð kr. 4.488.000 m/vsk. (kr. 3.619.000 án vsk) H. Hauksson ehf. s. 588-1130.

Gámarampar á lager. Heitgalvaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163. www.hak.is

Battere.is erum með úrval af notuðum lítíum rafgeymum úr rafmagnsbílum sem eiga eftir allt sitt líf og vilja vera öryggis-afstöð hjá bændum. eru frá 1 til 1.000 kwh. Útvegum árríðla og uppsetningu eða hjálpum við það. Ótrúlega hagstætt verð, kr. 12.000 +vsk. mV 12v. 100 ah. um 1kwh.

Bretttagafflar með snúningi, 180° eða 360°. Festingar fyrir traktora og skotbómulyftara. Hliðarstuðningur fyrir trékassa og grindur. Burðargeta 1.500 kg, 2.500 kg, 3.000 kg og 5.000 kg. Pólsk framleiðsla. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is www.hak.is

Rúlluvagn DINA RP10500 14 tónna burðargeta/hlassþyngd. Pallur stærð 2,55 x 10,5 m. Dekk 710/45-22,5 Verð kr. 3.690.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. | S. 588-1130 | hhauksson@hhauksson.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

Eigum á lager reykjgöfja/reykjara sem nota má í hvaða skáp eða kassa sem þú átt, sjá nánar á Borniak.com Eigum einnig átta mismunandi gerðir af reyksagi. Upplýsingar í s. 822-8844.

Rafstöð, Atlas copco, p2000i, ónotuð. Verð kr. 80.000 þús. S. 867-2336. Er nálægt Akureyri.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opíð kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Til sölu Drifa haglabýssa. Áhugasamir hafi samband við danielthorarinis@simnet.is

SsangYong Rexton HLX, 4x4, árgerð 2014, sjálfskiptur, ekinn 243.000 km. Verð kr. 1.490.000. – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Jeep Compass S 4XE PHEV, 4x4, árgerð 2021, sjálfskiptur, ekinn 100.000 km. Verð kr. 3.390.000. – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Stór og öflug háþrystidæla fyrir verkata til sölu. Dælan er ný og ónotuð, FDX Xtreme XL, www.comet-spa.com. Dælan er 16 L /min og max þrýstingur er 520 bar. Vél - 26 hestöfl, Kohler, dísil, KDW 1003. Vélin er vatnskæld og með rafstarti. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Tilboð óskast: Eiturdæla, gasbrennari, víruslátuvél, kantskurðarvél, jarðvegs-tæteri og áburðardreifari. Upplýsingar í s. 896-3444.

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tónna gröfur. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. https://www.diggaeurope.com/ Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163. Netfang-hak@hak.is

Glussadrifnar gólfhrætur. Vinnudypt 1,9 m. Stærð á skrúva 48 cm. Rotor 12 kW. Glussafæði 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólf 2 m. Burðarvirki heitgalv. / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

BEWI

Umbúðir, Frágangsvörur, Rekstrarvörur,
Íbætiefni og Vélar

Bewi.com

Opnunartími: 8:00-16:00

Cuxhavengata 1, 220 Hafnarfjörður

S: 535 5555

E: Pantanir@bewi.com

Taðklær. Ásoðnar Eurofestingar. Slöngur fylgja. 140 cm kr. 310.000 m/vsk. 160 cm verð kr. 335.000 m/vsk. 180 cm verð kr. 345.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. s. 588-1130 hhauksson@hhauksson.is

Faðmgreip - Rúllugreip fyrir endastöflun. Ásoðnar Eurofestingar og slöngur fylgja. Verð kr. 235.000 m/vsk. (kr. 189.500 án vsk) H. Hauksson ehf. www.hhauksson.is s. 588-1130 hhauksson@hhauksson.is

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Argo-Watt) Með AVR spennujafnara eða án hans. AVR tryggir örugga keyrslu á öllum rafbúnaði. Mjög mörg, stór kúabú eru með þennan búnað. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudypt 1,3-4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Hábrústidælur fyrir verkataka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísil. Margar stærðir, allt að 700 bar. Einnig öflugir vatnshitara fyrir hábrústidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Hlíðargas fyrir suðu. Bæði hreint Argon og blandgas í 20 og 50 lítrum. Eignar- og leiguhylki. Sendum hvert á land sem er. Nánari upplýsingar á www.veldix.is og í s. 547-5577.

Vélavít ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísilvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í s. 527-2600

Bretttagafflar með handfærslu. Burður 2,5 tonn. Ásoðnar Eurofestingar. Verð áður 189.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. www.hhauksson.is s. 588-1130 hhauksson@hhauksson.is

Taðkvísl 140 cm með 8 teinum. Ásoðnar Eurofestingar. Verð kr. 126.480 m/vsk. (kr. 102.000 án vsk). H. Hauksson ehf. hhauksson@hhauksson.is s. 588-1130.

Innihrætur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3 fasa) eða glussadrifnar. Vinnudypt 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hrærumnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. www.hak.is Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is

Til sölu einangraður kaffiskúr úr trefjaplásti, lítið notaður og viðhaldsfrír. WC og þriggja fasa rafmagnstafla. Geymsla á þakinu. Jeppi getur dregið. Upplýsingar í s. 772-9296.

Rúllugreip með keflum og spjótum. Ásoðnar Eurofestingar. Slöngur fylgja. Verð kr. 247.000 m/vsk. (kr. 199.000 án vsk) H. Hauksson ehf. www.hhauksson.is s. 588-1130 | hhauksson@hhauksson.is

Rúlluvagn Weckman Burðargeta/hlasspyngd 13 tonn. Pallur stærð 2,46 x 9,0 m Verð 3.260.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130 hhauksson@hhauksson.is

ÁSCO

Alpine hljómtæki – Fjarstart – Bakkmyndavélar
Fjarlæsingar – Ísetningar á staðnum

Alternatorar og startar í miklu úrvali

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

BÍLARAFMAGN

TRÉSMÍÐJA Í EIGIN HÚSNÆÐI TIL SÖLU Á HELLU

Rótgróin trésmíðja, fullbúin vélum og verkfærum til allra helstu verkefna í húsnæði. Húsnæðið er 248fm með tveimur vinnurýmum, skrifstofu aðstöðu, kaffistofu, geymslurými og lager.

Hér er á ferðinni frábært tækifæri fyrir atorkusama einstaklinga.

Nánari upplýsingar veitir Guðrún Hulda Ólafsdóttir lögmaður og löggiltur fasteigna- fyrirtækja og skipasali í síma 8457445 eða á netfanginu gudrun@logheimili.is

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

ALKO
QUALITY FOR LIFE

UNSIINN
TRAILER

Schmidt
FAHRZEUGBAU

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuð úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

BRIMCO

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Tokvam®

**Styrkur og gæði frá Noregi
Mikið úrval á lager**

Fjölplógur VT320

Vinnslubreiddir 258 til 320 cm
Þyngd 1.300 kg, hæð 125 cm
Fjölplógur VT380
Vinnslubreiddir 304 til 380 cm
Þyngd 1.560 kg, hæð 135 cm
Sterkir plógar fáanlegir með
flotgrind fyrir mikinn hraða.
Fjöldi aukahluta í boði.

Salt - & sanddreifari

SMA510 / 150 cm / 3p tengi
SMA800 / 200 cm / 3p tengi
SMA1100 / 200 cm / 3p tengi
SMA1600 / 230 cm / 3p tengi

Snjóblásari F130H

Glussadrifinn, fyrir 1 - 3 tonna vél.
Vinnslubreidd 130 cm.
Þyngd 240 kg.

Snjóblásari 241 THS Flex

Vinnslubreidd 240 cm
Þyngd 1.000 kg, 3p tengi.
Túða, drifskaft (f/ framan á vél)
Fyrir +70 hp vél.
Hægt að hafa að framan og aftan
á vélinni.
Fjöldi aukahluta í boði

Snjóblásari 256 THS Flex

Vinnslubreiddir 256 - 299 cm
Þyngd 1.200 kg, 3p tengi.
Fyrir + 110 hp vél.

260 THS MONSTER

Einn sá öflugasti með vinnslu-
getu allt að 1.700 tonn á klst.
Vinnslubreiddir 260 - 275 cm
Þyngd 1.850 kg, 3p tengi.
Fyrir 160 - 300 hp vél.
Fjöldi aukahluta í boði.

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Selfossi | Akureyri | Garðabæ
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

G E O F O R M
RÁÐGJAFI OG ÞJÓNUSTA

Landskipt og hnitsetning á lóðum og lendum. GeoForm ehf. býður upp á fjölbreytta þjónustu og ráðgjöf. Við sérhæfum okkur meðal annars í landskiptum, GPS mælingum, hnitsetningu og útsetningu landeigna, ásamt loftmyndatöku og nákvæmri líkanagerð með LiDAR. Vönduð og persónuleg þjónusta. Kynntu þér málið á GeoForm.is eða sendu okkur línu á netfang: GeoForm@GeoForm.is S. 617-6624.

Girðingarefni, girðingastaurar 70x1800, kr. 715 m/vsk. Hornstaurar 120x2500, kr. 2.950 m/vsk. Iowa gaddavír 200 metrar, kr. 9.610 m/vsk. Motto gaddavír 200 metrar, kr. 4.900 m/vsk. 5 strengja túnnet 100 metrar, kr. 15.900 m/vsk. 6 strengja túnnet 100 metrar, kr. 18.500 m/vsk. Þanvír 625 m, kr. 11.900 m/vsk. H. Hauksson ehf. www.hhauksson.is S. 588-1130 hhauksson@hhauksson.is

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól o.fl. Lengdir: 1,6 m, 2 m, 2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir þar 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmiklæddar að ofan fyrir valtara. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is

Til sölu Dodge M37 árgerð 1954. Bíllinn er mikið endurnýjaður. Nýjar hurðir, framstykki nýtt, nýtt áklæði á sætum, allar blæjur nýjar ásamt bogum. Hjólbarðar nýir, o.fl. - Upplýsingar í s. 860-4147.

Ertu í ferðaþjónustuhugleiðingum? Viltu bæta við gistiplássið? Athugaðu hvað við getum gert fyrir þig. Reisum.is 899-0913. Fríða eða reisum@simnet.is

Gúmmírampar fyrir brettatjakka. Stærð L 100 cm x B 50 cm x H 16 cm. Þyngd 21 kg. Passa fyrir venjulega vörugáma. Burðargeta 10 tonn Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

Til sölu: Yleiningar fyrir þak 100/145 mm. Þykkar (lágþára/hábára) (PIR) 5,8 m langar með 50mm. úrtaki, 19stk. vinstri 19 stk. hægri. Silfurgráar að utan, hvítar að innan. 4 stk., lítið skaddaðar eftir flutning, duga til að klæða 19 m x 11 m þak. Staðsetning: Skagaströnd. Söluvirði kr. 2.500.000. Tilboð óskast. Upplýsingar í s. 821-4137 eða stalgrind@byko.is

Stauraborar fyrir borvélar, SDS Max, SDS + og Hexagonal. Stærðir frá 40 mm upp í 300 mm. Massifur öxull. Borarnir passa einnig á margar gerðir af vélknúnum staurabourum. Steinborar: 40 mm x 1000 mm. Brotsköflur í SDS Max og Hexagonal. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is Heimasíða: www.hak.is

Klósettadælar fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Gólfhiti, gólfgræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á https://www.golfraeing.is s. 892-0808 - Oliver.

Glussaknúnar vatnsdælar fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælar í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælar með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

Weckman HARDOX sturtuvagn, 13 tonna burðargeta/hlassþyngd, verð kr. 3.800.000 m/vsk. (kr. 3.065.000 án vsk) H. Hauksson ehf. | S. 588-1130 | hhauksson@hhauksson.is

Þrýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælar með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsgandi dæla. Dæluhlól úr kopar og öxull úr ryðfríu stáli. 24 l eða 60 l tankur úr ryðfríu stáli. Stillanlegur þrýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðaþjónustu og báta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang- hak@hak.is

Einföldu fjárgrindurnar. Krækt án aukahluta. Breidd 180 cm x 90. Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L 170 cm x B 200 cm x hæð 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratækur á þrjú vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163 hak@hak.is

Dýrahald

Hreinræktaður, afburðaveiðihundur, þýskur bendir. 6 hvolar í boði. Sjá Vorsteh hvoldpadagbók á fb. S. 661-7338.

Einkamál

Hress hestakona leitar að einhverjum vel ríðandi, sem hefur fallega ásetu á skeiði og kerrupróf. Verð á uppskeruhátíð hestafólks 12. okt. Þú finnur mig á dansgólfinu.

Húsnæði

Glæsilegur 90 m² sumarbústaður á bakka Fnjóskár gegnt Vaglaskógi. Hitaveita og 28 fm gróðurhús. 12 mín. akstur frá Akureyri. Upplýsingar hjá www.fsfasteignir.is Akureyri.

Til leigu fjárhús og hlaða, 1.016 fm að stærð, rétt utan við Búðardal. Nýttist m.a. sem fjárhús eða geymsluhúsnæði. Laust strax. saudfjarbu@gmail.com

Jarðir

Óskum eftir að taka á leigu sauðfjærjörð, hvort sem er í rekstri eða ekki, með fyrirhuguð kaup í huga seinna meir. Vinsamlega sendið póst á forystufe@gmail.com

Óska eftir

Kaupi vínlyplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Óska eftir Lister eða tilsvarende ljósavél, helst á kerru. Stakur mótur kemur einnig til greina. Kostur ef vélin er á leið Sauðárkr. - Rvk. s. 789-8509.

Óska eftir að kaupa notaða bíla af ýmsum gerðum. Árgerðir 2017 og eldri. Gegn greiðslu 100% rafmynt. S. 849-6886.

Óska eftir bókum úr bókaflóknum: „Rætur islenzkrar menningar“ eftir Einar Pálsson. Vinsamlegast hafið sambandi við: verzlun@pm.me

Óska eftir traktor á verðbilinu kr. 350.000–400.000. Nánari upplýsingar í s. 666-0206. Daniel Sprettur Guðmundsson.

Fornbíl óskast. Margt kemur til greina. Verð á bilinu kr. 2–3.000.000. Upplýsingar í s. 661-3166.

Til sölu

Viðarkurl. Um 35 sekkr af viðarkurl til sölu að Heysholti í Landsveit við Þjóðveg nr. 26 við Landveg. Upplýsingar í s. 896-7050.

Til sölu ónotuð æðardúnsæng, dunninn upprunninn frá Knarrarnesi á Mýrum. Sængin er 1,9 kg. Stærð 135 x 195. Rauhæf tilboð óskast. annamaria1205@gmail.com

Vacumdæla fyrir 8.000 l haugsugu ásamt öðrum aukahlutum, t.d. dreifingarstút, krönum, lokum og barka. Upplýsingar veittar í s. 868-4095.

Til sölu Allis Chalmers dráttarvél, til uppgerðar. Járn hjól undan W-4 og fleiri varahlutir í eldri vélar. Upplýsingar í s. 894-0283.

Þjónusta

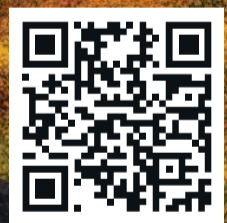
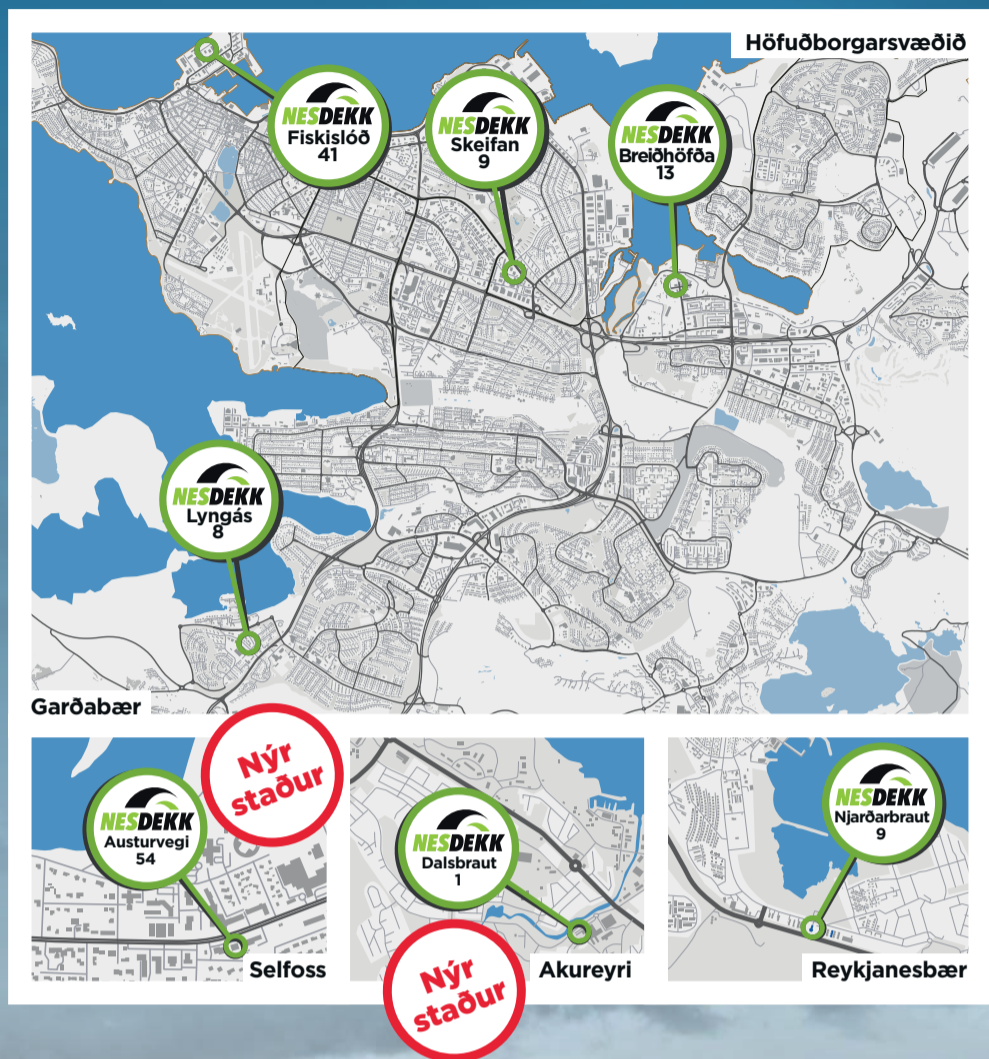
Málarameistari getur bætt við sig verkefnum. S. 660-3830.

Veturinn nálgast

Þú finnur Nesdekk á sjö stöðum um land allt

Réttu dekkin draga fram bestu eiginleika bílsins og veita hámarks öryggi.

Komdu við á Nesdekk og fáðu ráðleggingar fagmanna um val á réttum dekkjum fyrir veturinn.

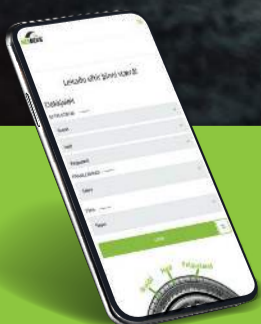

Bókaðu tíma á netinu

Toyo
GSI 6

Nankang
Sw8

Pirelli
Scorpion Winter 2

Bókaðu tíma og skoðu dekkjaúrvalið á nesdekk.is

Breiðhöfði 13
110 Reykjavík
590 2080

Skeifan 9
108 Reykjavík
590 2098

Fiskislóð 41
101 Reykjavík
561 4110

Lyngási 8
210 Garðabæ
565 8600

Njarðarbraut 9
260 Reykjanesbæ
420 3333

Austurvegi 54
800 Selfossi
590 2095

Dalsbraut 1
600 Akureyri
460 4350

NESDEKK
nesdekk.is / 561 4200

Eucerin®

**Snýr sjáanlega
við 10 merkjum**
um öldrun
húðarinnar

Byltingarkennd uppgötvun
í utangenaerfðum

NÝTT

**Árangur á
4 vikum***

* Klínískar rannsóknir í 2 og 4 vikur með 43 sjálfboðaliðum. Heimaprófun með 160 sjálfboðaliðum í 4 vikur.